

**Helyi
Esélyegyenlőségi
Program**

Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzat

Fejlődő Kertváros

(2022-2027)

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)	3
Bevezetés.....	3
A település bemutatása.....	3
Értékeink, küldetésünk.....	9
Célok.....	11
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE).....	13
1. Jogszabályi háttér bemutatása.....	13
2. Stratégiai környezet bemutatása	13
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége.....	22
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység	53
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége	83
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége.....	96
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége.....	108
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása	118
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága.....	121
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT).....	122
1. A HEP IT részletei	122
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése	122
Jövőképünk.....	125
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT).....	126
3. Megvalósítás	137
3.1 A megvalósítás előkészítése	137
3.2 A megvalósítás folyamata	137
3.3 Monitoring és visszacsatolás	139
3.4 Nyilvánosság	139
3.6 Érvényesülés, módosítás	140
4. Elfogadás módja és dátuma	142

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló - 2021. június 30-án módosított - **321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet** (a továbbiakban: 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet) **alapján megjelent a Belügyminisztérium „Módszertani útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” c. dokumentum szerint átdolgozva**, Budapest Főváros XVI. kerület Önkormányzata (a továbbiakban: Önkormányzat) Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait¹, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.

Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

A település bemutatása

A Budapest észak-keleti részén elterülő XVI. kerület több település összevonásával került kialakításra 1950. január 1-én. A 348/1949. XII. 20. MT határozat értelmében Árpádföld, Cinkota, Mátyásföld, Rákosszentmihály és Sashalom együtt lett a főváros XVI. kerülete.

Mára a kerület természetesen a főváros szerves része, de különleges specifikumokkal rendelkezik, az összevont és Budapesthez csatolt községek eltérő történelmi, társadalmi fejlődése eredményeként.

Közülük **Cinkota** a legrégebbi település. A létezését igazoló első okleveles adat 1259-ből származik. Fellendülését gróf Batthyány Ilona intézkedéseitől lehet számítani, aki 1906-ban sóderbányát, téglagyárat nyitított, majd ekkortájt épült egy nagy fonalfestő és fehérítő gyár is. A kultúrát, oktatást is támogatta, kastélya parkjában gimnáziumot építtetett. Az 1886-ban létrejött Budapesti Helyiérdekű Vasút Rt. első vonalát a Keleti pályaudvartól Cinkotáig, 1988. július 20-án nyitották meg. E vasútvonal nagy hatással volt valamennyi település fejlődésére, amelyen áthaladt, mégis Cinkota tartotta meg legtovább falusias jellegét.

Sashalmot először egy 1325-ből származó okirat említi, de végleges nevét csak 1926-ban kapta meg. Kisiparosokkal, kiskereskedőkkel, állami hivatalnokokkal betelepülő község volt. A foglalkoztatottság érdekében sorra épültek a gyárak, többek között a Typha Szövőgyár, a Magyar Kalapgyár, a Konzervgyár. Az 1990-es évek elején megalakultak az első munkáskolóniák. Egész Sashalmon zsúfoltnak mondható lakásviszonyok voltak, egy lakásban átlagosan 6 személy élt. A gazdasági hanyatlás idején itt is sok gyárat bezártak, de a község munkás jellege csak lassan változott meg.

¹ Költségvetési Konceptió, Gazdasági Program, Szolgáltatástervezési Konceptió, Településfejlesztési Stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési Konceptió

Rákosszentmihályt egy 1335-ből származó okirat említette először, de még csak Szentmihály néven. Mai nevét 1902-ben kapta meg. Az eleinte pusztaságnak számító területet a Belga Bank és a Bécsi Forgalmi Bank parcellázta fel nyaraló telepnek. Az 1909-es évben már nyolcezer főt számlált a lakossága. Gyorsan fejlődött mind kulturális, mind infrastrukturális szempontból. Kezdetben nyaralóövezetként tartották számon, de később művészek, hivatalnokok kedvelt lakóhelye lett. A folyamatra pozitív hatással volt az, amikor a HÉV elérte a településrészt. Vízellátását nagyban javítják a Szilas-patak partján épített artézi kutak.

Mátyásföld létének gondolata Kunkel Imréhez köthető, aki 1887-ben megvette Cinkota földesurától a szóban forgó vadászterületet, majd megszervezte a nyaralótulajdonosok egyesületét. A Budapesti HÉV - vasútvonal kiépítésének hatására a telekárak emelkedtek és az egyesület szigorú feltételek mellett bocsátotta eladásra parcelláit. A kertváros jellegének megőrzése érdekében előírták a villaszerű építkezést. A telep alapítói a földbirtokosok, bankárok, gyárosok, politikusok, katonatisztek lettek és az ország legigényesebb nyaralótelepévé fejlesztették. A villatelep névadójául Mátyás királyt választották. Új arculatot adott a telep fejlődésének 1915-ben a Magyar Általános Gépgyár által kezdeményezett repülőgépgyár és a repülőtér létesítése. Később kialakult Újmátyásföld is, amit a Budapesti HÉV vasútvonala és a vele párhuzamosan futó 3-as főút választ el a régiótól.

Árpádföld mai elnevezését egy 1935-ös BM rendelet értelmében kapta. Észak-kelet felől Csömör határához csatlakozik. Régebben akácerdő volt ezen a területen, benépesülése az 1900-as évekre tehető. Kezdetben ez a település is nyaralótelep jellegű volt. Valódi fejlődés csak a harmincas évekre tehető, amikor is a környék vállalkozója Schneider Andor saját tőkével parcellázott, épített és értékesített kulcsra kész lakóházakat. A HÉV-vonal bővülése fellendítette a telekvásárlást. A fejlődést itt is megszakította a második világháború. 1965 és 1970 között megugrott a lakosság száma és ezen a településrészen luxusházak is megjelentek.

A döntés mellett, amely egy közigazgatási egységbe tömörítette a kerület öt részét, megmaradt az eltérő történelmi, társadalmi fejlődés, a hagyományok, norma, érték- és szokásrendek. Cinkota, Sashalom, Rákosszentmihály, Mátyásföld és Árpádföld társadalomtörténete különösen a XIX. sz. vége óta egyértelműen az önállósodás, az identifikáció irányába mutatott.

Különösen szembeűnő a fejlődés (fejlesztés) különbözősége pl.: Mátyásföld és Sashalom vonatkozásában. A mátyásföldi fejlődés generálója a korabeli felső- és középosztály tudatos regionális fejlesztési koncepciója nyomán történt. De eltérőek a nagyobb volumenű építkezések következményei is.

Elsőként Sashalmon a Lándzsa utcai, majd Rákosszentmihályon a Varga József utcai, Mátyásföldön a Jókai utcai, a Pilóta utcai és a Centenárium lakótelep, majd ismét Rákosszentmihályon a Pálya utcai lakótelep és végül Cinkotán az Ostoros utcai lakótelep épült meg. A lakások tulajdonviszonyát vizsgálva nyilvánvaló, hogy a fejlesztés túlnyomórészt önerőből történt és feltehetően nem kis részben kölcsönökből valósult meg. 1970. és 1990. között 6 000 új lakás épült a kerületben, lényegesen befolyásolva ezzel a kerületi lakásállomány minőségét is. A lakások nagy része teljesen összkomfortos, mindegyik el van látva korszerű fűtéssel, gázzal, csatornával, mindez a kerületi lakosok lakáskörülményeinek javulását is jelenti.

Mátyásföldön nagy területen volt a szovjet hadsereg elszállásolva, a hadsereg kivonulása után az önkormányzat a lakásokat felújította, és értékesítette, ezáltal a lakosság összetétele megváltozott. Ezzel egy időben megindul a nagyirányú infrastrukturális és kommunális fejlesztés is, amely a nyolcvanas évek elejére közelébe jutott a budapesti átlagszínvonalnak. A gyorsütemű és nagyon komoly önerőt is mozgósító fejlesztések létfontosságúak voltak a kerület számára, mindez azonban azt is jelentette, hogy a lakossági tartalékok felemésződtek.

A 2000-es évektől kezdődő lakópark építési hullámok, Árpádföld, Cinkota és Rákosszentmihály területein indultak meg, mely lakásmennyiség most is bővül.

A rendszerváltás után a kerületben több nagyüzemet felszámoltak, az IKARUS gyárait privatizálták. Az időközben alakuló vállalkozások, növekedésük ellenére sem tudták pótolni a kieső munkahelyeket, s jellegüknél fogva a jövőben sem lesznek versenyképesek a nagyipar munkahelyteremtő potenciáljával. A tömeges elbocsátások miatt a kerület munkaképes lakosai vagy munkanélküliekké váltak, vagy a város más kerületeiben kényszerültek munkát vállalni, emiatt a kerület alvóvárosként üzemelt. A munkanélküliség elsősorban a 40-54 éveseket sújtja, ennek a korosztálynak a legrosszabbak az elhelyezkedési esélyei. A kerületben lévő munkahelyek számának csökkenése komoly szociális kihívás. A kerület adottságaiból következően a rendszerváltás előtt, és azt követően is magas az egyéni és társas kisvállalkozások száma. Ez arra engedne következtetni, hogy magas az önfoglalkoztatás, de a tapasztalat azt mutatja, hogy a vállalkozások nagy része nem működik.

Az egészségügyi ellátás terén a fejlődés a 60-as évek után kezdődött meg. 1997-ben épült meg a lakossági és önkormányzati támogatással a mentőállomás, a már alap és szakellátást is nyújtó XVI. kerület Kertvárosi Egészségügyi Szolgálatja jogelődjét is figyelembe véve idén ünnepli fennállásának 50. évfordulóját.

A szociális ellátás intézményrendszerét 1970-ben kezdték kiépíteni, az első Öregek Napközi Otthonának átadásával. Ezt követően a jogszabályi előírásoknak és az igényeknek való megfelelésre való törekvés folyamatosan megfigyelhető az ellátórendszer alakításában, fejlesztésében.

1994-ben Urbanekné László Judit, Kovács Valéria és Orbán Gábor végzett kutatásokat „Szociális szükségletek és intézményesített válaszok a Főváros XVI. kerületében” címmel. Az alábbi szociális indikátorokat választották kutatásaikhoz:

- időskor és rászorultság,
- gyerekszám és szociális rászorultság,
- munkahelyvesztés és szociális rászorultság,
- marginalizálódás.

A kutatásokat végzők a következő megállapításokat tették: „A kerület nem kezelhető homogén egységként. Az eltérő történelmi, társadalompolitikai, szociológiai sajátosságokat hordozó városrészek, az elmúlt évtizedek egységében kezelő államigazgatási gyakorlata ellenére is igen eltérő szociális, demográfiai paraméterekkel körülírható területek maradnak.”

Szociálisan legveszélyeztetettebbnek tűnik Sashalom (Jókai utca és Védő utca), mivel ezen a területen inkább idősebbek laknak, akik a lakás fenntartási költségeit is éppen csak ki tudják egyenlíteni, így felújításra szoruló lakásukat már nem áll módjukba helyreállítani.

Az utóbbi években az ingatlanok értéke nagy arányban nőtt, így tulajdonosváltás révén magasabb jövedelmű egyének/családok költöztek a kerületbe, akik általában korszerűsítik az ingatlanokat, vagy újat építenek. Azonban pont a legkisebb jövedelmű, tipikusan nyugdíjas lakosságra jellemző, hogy korszerűtlen energetikai megoldásokkal bíró, régi, házakban élnek. Ezek fenntartása nehézséget okoz, így a kerületben elszórta, bármely területen megjelenik rászorultság.

A XVI. kerület kiterjedése 33,52 km² ebből 23,59 km² a belterület. A kerület (állandó) lakosságának létszáma 72 701 fő. A lakosság létszáma a kilencvenes években – a belső kerületekből a kertvárosias, illetve az agglomerációba való kiköltözködési trendnek megfelelően – növekedett, az utóbbi években pedig stagnál, az évenkénti változás nem számottevő. Az országos és fővárosi abszolút népességfogyással ellentétes tendencia tehát kevésbé köszönhető a természetes szaporulatnak. A lakosság 20,8%-a (15 155 fő) 65 év feletti korosztályhoz tartozik. A

kerületben több mint 32 000 lakásban él több mint 70 000 lélekszámú lakosság. A lakások csaknem 80%-a családi ház. A kerület úthálózata 291 251 km, ebből 355 m földút.

A kertvárosi jelleg igen fontos a kerületben. Ez nemcsak a hangulatot határozza meg, hanem kiemelendő, hogy igen magas a zöldfelület aránya. Kerületen belül Mátyásföldön a legmagasabb (felülmúlja az országos átlagot), de a legkevésbé zöld területen, Rákosszentmihályon is többszöröse az egy főre jutó zöldterület, a pesti viszonylatban legrosszabb belső kerületnek. Mindemellett a faültetési akciók folyamatosak.

Demográfiai adatok

Budapest XVI. kerületének lakosság száma 1990 és 2006 között lényegében nem változott. Voltak évenként kisebb növekedések és fogyások, de a 69-72 ezer közötti lakosság szám folyamatos, mindez főleg annak tükrében tekinthető pozitívumnak, hogy Magyarország népessége folyamatosan csökken. 2012 óta a lakosság szám nem esett 72 000 fő alá (figyelembe véve a KSH nyilvántartásában bármilyen lakcímmel rendelkezők nyilvántartását).

2016 és 2021 közötti időszakban is tapasztalható a lakosság szám ingadozása. Az a hosszabbtávú trend, ami a 2006 és 2011 közötti időszakban volt megfigyelhető - azaz kismértékű volt a folyamatos növekedés -, már nem mondható el a 2016 – 2021 évekről. Ebben az időszakban inkább csökkenés volt tapasztalható a lakosság számában.

A csökkenés lassú üteme sem mondható drasztikusnak ahhoz képest, hogy Budapest, illetve az ország lakossága csökken. A jövőben a lakosság szám emelkedése remélhető a kerületben, olyan beruházások eredményeként, melyek növelik a lakóingatlanok (saját tulajdonú és bérlakások) számát. Az utóbbi években a születések száma ingadozást mutat, folyamatosan 600 körüli. A 2016. évi 609-es születésszám kis mértékben csökkent, majd 2020-ban nagyobb mértékű emelkedést mutatott. A 40-49 évesek az összes korcsoporthoz képest kiemelkedő arányban szerepeltek magukat a népességben. Ez a korosztály többnyire lefedi a „Ratkó korokban” születettek gyermekeit. A gyermekvállalás a 30-39 éves korosztályra jellemző, akik száma elmarad ugyanezen korcsoport 5-10 évvel ezelőtti számától.

A 3 év alatti gyermeke száma az öt évvel ezelőttihez képest ugyan 248 fővel csökkent (4.3.1. számú táblázat), de Budapest kerületeit tekintve még mindig jó arányszámot mutat a népességben belül.

A **demográfiai változást** a társadalom elöregedésével szokás azonosítani, noha a folyamat összetett, sokrétű, és nem is feltétlenül drámai, hiszen demográfiai változások alatt egyszerre értjük a családi struktúrák átalakulását, a fiatalkori és az időskori életszakasz kitolódását, az idősödésen belül az igen idősök számarányának növekedését is. A KSH adatszolgáltatásából nyert adatok alapján, a kerület lakosságán belül a 65 év felettek aránya folyamatos emelkedést mutatott 2020. december 31-ig. 2021. évben csekély számú csökkenés látszik az adatokon az eddigi növekedéshez képest.

Természetesen mindez túlmutat az Önkormányzat által nyújtott ellátásokkal megoldható feladatok körén, hiszen e szempontból a szociális, oktatási, nevelési és egészségügyi intézmények, szolgáltatások hatékony működésére és összehangolására is szükség van, mely már nem teljes egészében önkormányzati hatáskör.

Az 1. táblázat és a hozzá tartozó diagram a lakónépesség változását mutatja, ahol a lakónépesség a lakóhellyel rendelkező, de másutt tartózkodási hellyel nem rendelkező személyek, valamint a kerületben tartózkodási hellyel rendelkezők száma. 2016-tól az adatok a kerületünkben lakó és/vagy tartózkodási hellyel rendelkezők számát mutatják.

Tekintettel arra a tényre, hogy legutoljára 2011. évben volt népszámlálás, így a népszámlálás adatai alapján nem készült korfa, mely látványosan mutatná a népesség megoszlását és a korcsoportok arányát. A 2. táblázat az állandó népességben belül a férfiak és nők arányát szemlélteti, a 2021. december 31-ei állapotnak megfelelően.

A 3. táblázatban és diagramjában az öregedési index látható, vagyis, hogy 100 fő 14 év alatti lakosra mennyi 65 év feletti jut.

A 4. az el- és odavándorlást, az 5. a természetes szaporodást és fogyást mutatja. Mindkettő a népességszám-változás okának egyes elemeit vizsgálja. Azonban fontos megjegyezni, hogy az adat az állandó lakosok számát tartalmazza, de a lakónépesség ettől mindig eltér.

1. számú táblázat – Lakónépesség száma az év végén

Év	Fő	Változás
2016	73783	bázis év
2017	74239	100,62%
2018	74499	100,35%
2019	74709	100,28%
2020	73912	98,93%
2021	73514	99,46%

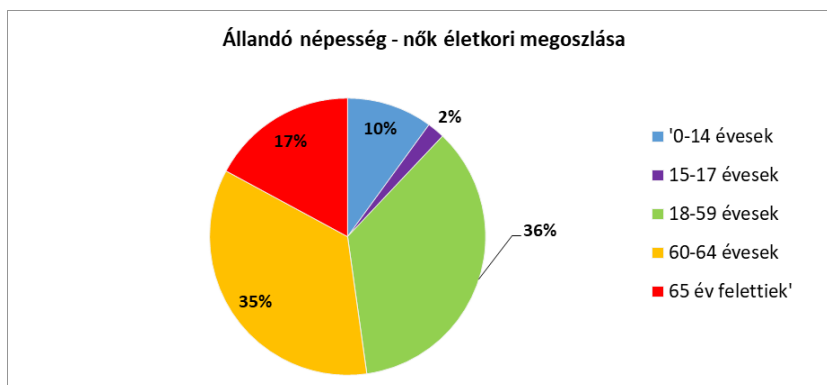
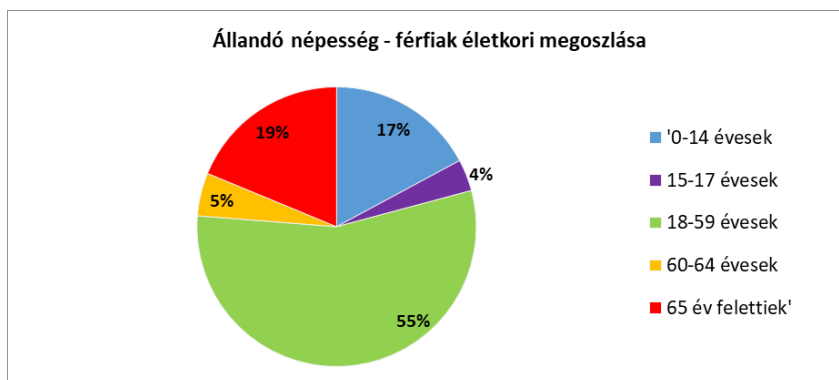

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

2. számú táblázat – Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint

Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen	Férfiak	Nők
Állandó népesség száma	34 128	38 573	72 701	46,94%	53,06%
0-2 évesek			1 803	2,48%	
0-14 éves	5 796	5 656	11 452	7,97%	7,78%
15-17 éves	1 241	1 151	2 392	1,71%	1,58%
18-59 éves	18 717	2 0125	38 842	25,75%	27,68%
60-64 éves	1 681	19 779	21 460	2,31%	27,21%
65 év feletti	6 340	9 662	16 002	8,72%	13,29%

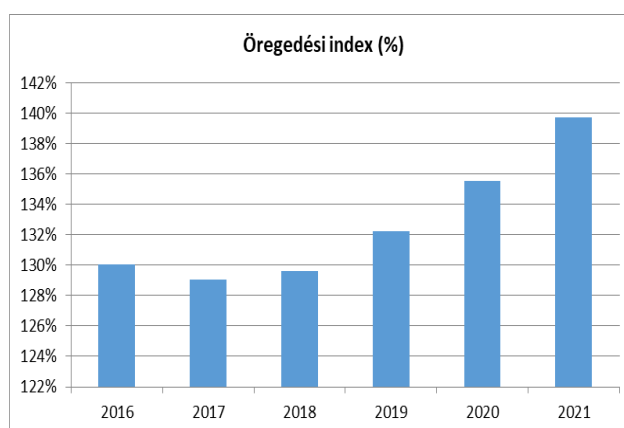
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

3. számú táblázat – Öregedési index

Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)	Öregedési index
2016	14 875	11 440	130,03%
2017	15 114	11 713	129,04%
2018	15 493	11 954	129,61%
2019	15 884	12 010	132,26%
2020	16 077	11 864	135,51%
2021	16 002	11 452	139,73%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

4. számú táblázat – Belföldi vándorlások

Év	Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (fő)
2016	-3,83
2017	-2,61
2018	-6,24
2019	-4,88
2020	-9,10
2021	-8,31

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

5. számú táblázat – Természetes szaporodás

Év	Az élve születések és halálozások különbségének 1000 lakosra vetített száma (fő)
2016	-2,24
2017	-2,50
2018	-3,12
2019	-3,43
2020	-3,10
2021	-7,28

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Értékeink, küldetésünk

Az Önkormányzat célja az állami és kerületi források, lehetőségek és a lakossági igények megfelelő szintű koordinálása az adott jogszabályi körülmények között.

A lakosságon belül is fontos és nem elhanyagolható számú csoportot képvisel, a fogyatékkal élők és családjaik, idős, nyugdíjas emberek, idős szüleiket családjukban gondozók, negyven évnél idősebb munkavállalók, romák, nők, pályakezdők, két vagy annál több 10 éven aluli gyermeket nevelők, a gyermeket egyedül nevelők, tartósan beteg gyermeket nevelők köre, mely alapinformáció az esélyegyenlőségük megteremtéséhez.

Az esélyegyenlőséggel kapcsolatos feladatok megfelelő kidolgozása és hatékony, magas színvonalú végrehajtása jelentős erővel bírhat az érintett emberek életminőségének színvonalára, a társadalomba való beilleszkedésükre.

A Képviselő-testület az esélyegyenlőséget elősegítendő alábbi célokat, alapelveket fogalmazza meg:

- Jog az emberi méltósághoz.

- Az elesettek és a szegények megsegítésének kötelessége.
- A szociális biztonsághoz való jog.
- A társadalmi kohéziót segítő szerveződések támogatása.
- A rászoruló joga az ellátáshoz való hozzájutás, vallási, felekezeti, etnikai, nemi, fizikai és mentális helyzete alapján való megkülönböztettség nélkül, egyben arra való törekvés a helyi lehetőségek mentén, hogy minden állampolgár szociális biztonságban éljen.
- Az ellátások igénybevételekor a mindennemű állampolgári jogok szem előtt tartása.
- Az életfeltételek, életkörülmények javítása érdekében tett segítségnyújtás folyamatában az egyén autonómiájának, képességeinek hangsúlyozása, támogatása.
- A segítségnyújtás során a támogatott egyének aktív részvétele.
- Az ellátások megszervezésekor a hatékonyság és a hatásosság lehető legmagasabb foka, mely elősegíti az egyenlőtlenségek csökkentését, és az ellátáshoz való hozzáférhetőség növelését.
- A megfelelő pénzbeli, természetbeni juttatásokhoz való hozzájutás, valamint az önkormányzat intézményeiben a különböző közszolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés biztosítása.
- A települési szinten elérhető egészségügyi ellátás megfelelő biztosítása.
- A foglalkoztatási, oktatási, egészségügyi, szociális, igazgatási és területfejlesztési célok összehangolása az esélyegyenlőség biztosítása érdekében.
- A hátrányos helyzetű egyének és csoportok esélyegyenlőségének előmozdítása, szükség esetén új támogató szolgáltatások bevezetése, melyek csökkentik a meglévő hátrányokat.
- A diszkriminációmentesség és szegregációmentesség biztosításával a társadalmi integráció támogatása.

Az alapelveket alátámasztó értékek:

Biztonság: minden állampolgárnak hozzá kell jutniuk az öt megillető ellátásokhoz, valamint annak biztosítása, hogy váratlan élethelyzetekben, krízishelyzetben sem sülyedjen a családok, egyének életszínvonala egy meghatározott szint alá.

Egyénpontosság: Az ellátás, információnyújtás, minden egyéb kommunikációs mód központjában az egyén, illetve a család áll, a jogszabályi keretek között személyre szabottan.

Egyenlőség: a szolgáltatásokhoz való hozzájutás biztosításában, az ezek által megteremtett lehetőségekben.

Szabadság: A célcsoportokba tartozó személyek számára is ugyanazon választási lehetőségek biztosítása, mint minden más állampolgár számára; ehhez a szükséges feltételek megteremtésének elősegítése. Az önkormányzat által nyújtott szolgáltatások terén az ellátási forma és a segítő szakember személyének megválasztásában, az adott intézmény lehetőségeihez mérten, működési elveihez igazodva.

Megkülönböztetés tilalma, egyenlő bánásmód elve: A közszolgáltatások működésében meg kell előzni az állampolgárok hátrányos megkülönböztetését. A megkülönböztetés tilalma vonatkozik a lakosok bármilyen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti diszkriminációjára.

Az emberi méltóság tiszteletben tartása: Az állampolgárok emberi értékük, méltóságuk, egyediségük alapján tiszteletet érdemelnek, érdekeiket figyelembe véve olyan körülményeket és légkört kell kialakítani, melyek ezeknek az alapvető értékeknek a megőrzését és megerősítését szolgálják.

Szolidaritás: A társadalom számára minden állampolgár egyformán értékes, ezért a kerület lakójának érdeke a szolidaritás erősítése, mely nagyban elősegítheti a hátrányos helyzetű csoportok társadalmi integrációját, foglalkoztatási és érvényesülési lehetőségeit. A rászoruló embernek megfelelő hozzáférést kell biztosítani az erőforrásokhoz, szolgáltatásokhoz abból a célból, hogy ő maga is el tudja végezni a rászabott feladatot, meg tudja birkózni a nehézségekkel.

Méltányosság és rugalmas ellátás: A megkülönböztetés tilalma nem old fel minden létező egyenlőtlenséget. Olyan pozitív méltányos és rugalmas intézkedéseket kell alkalmazni, melyek elősegítik az érintettek társadalmi pozíciójának, életminőségének javulását, akár a pozitív megkülönböztetés eszközével is.

Minőségi ellátás: törekedni a minél színvonalasabb, hatásos ellátás biztosítására.

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Az Önkormányzat az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket.

A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel, az Észak-Pesti Tankerületi Központtal (a továbbiakban: Tankerület). Ennek keretében a Napraforgó Család- és Gyermejkölési Központ intézményvezetője, valamint a Polgármesteri Hivatal Szociális és Szociális Intézményi Irodájának vezetője tagja a Tankerület Antiszegregációs Munkacsoportjának.

A cél a településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének feltérképezése és a feltárt problémák komplex kezelésre szolgáló (más, települési programokkal összehangolt) intézkedési terv megalkotása, a helyben érintett szereplők bevonásával, szükség szerint a települések közötti együttműködések kialakításával.

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT (intézkedési terv) tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a tovább működtetését, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés,

ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat, amennyiben a résztvevők munkacsoportban kívánnak dolgozni.

Helyi településpolitikai-, társadalompolitikai cél a társadalmi kirekesztettség és marginalizálódás enyhítése, a társadalmi integráció elősegítése érdekében kiemelt feladat a legelesettebbek, legszegényebbek támogatása.

A XVI. kerület egy egységként tekint a település lakosainak támogatására, az intézményrendszer szolgáltatásaira, melyek kiegészítik egymást. Így fokozott hangsúlyt fektet az ágazatközi egyeztetésekre, összhangra, együttműködésre.

Ez alapján a helyi esélyegyenlőségi program kialakításának fontos eleme az egészségügy, a szociális ellátások rendszere, a gyermekvédelem, lakás-, foglalkoztatás-, és kisebbségpolitika helyzete, kapcsolódási pontjai egymáshoz.

A HEP jelentősége

A HEP-ek nem csupán a felzárkózási stratégia településszintű megvalósításának alapegységei, hanem fontos szerepet töltenek be a kormányzati konzultációs rendszerben azzal, hogy megteremtik a lehetőséget a kormányzati célok társadalmiasítására, a fejlesztési elképzelésekhez történő csatlakozásra és fordított irányban az alulról felfelé történő információáramlásban is lehetőséget biztosítanak a településszintű előrehaladás nyomon követésére és fejlesztési igények megfogalmazására a felzárkózási, esélyteremtési feladatokhoz kapcsolódóan.

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

Az Alaptörvénybe, annak 4. módosításával bekerült a XV. cikk (4) pontjaként, hogy „Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.”.

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó egyéb törvényi szabályozások és a részletszabályok, melyeket a törvény végrehajtási rendeletei írnak elő:

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és 2021.06.30-i módosítása;
- a Belügyminisztérium honlapján megjelent „MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához”;
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Möt.);
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.);
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (a továbbiakban: Flt.);
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (a továbbiakban: nemzetiségi törvény);
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.);
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.);
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: Nktv.).

2. Stratégiai környezet bemutatása

A felzárkózás politika alapidokumentumaként Magyarország Kormánya 2011-ben fogadta el a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiát [1430/2011. (XII. 13.) Korm. hat.], majd 2014-ben annak frissítéseként a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II-t [1603/2014. (XI. 4.) Korm. hat.] 2021-ben elkészült a **Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030** (MNTFS 2030), amely a következő 10 évre alapozza meg a felzárkózás-politika fő irányait.

Új Roma Stratégia (2019–2030),
Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024),
„Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032),
Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021),
Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2034),
Országos Fogyatékoságügyi Program (2015-2025).

A HEP-ben leképeződik a felzárkózási stratégia szemlélete, így azok a felzárkózás politika helyi szintű részeként és a végrehajtás eszközeiként működnek.

A helyi felzárkózás politika tervezési alapjaként épít a HEP-ekre a Pénzügyminisztérium összefogásában készült Nemzeti Fejlesztés 2030, Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció is.

Az Ebktv. 31. § (2) bekezdése értelmében **a programalkotás során gondoskodni kell a HEP és a települési önkormányzat által készítendő egyéb fejlesztési tervek, koncepciók, továbbá a köznevelési esélyegyenlőségi terv, illetve a szakképzési esélyegyenlőségi terv és az integrált településfejlesztési stratégia antiszegregációs célkitűzéseinek összhangjáról.**

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

Az alábbiakban azon jogszabályi rendelkezések ismertetésére kerül sor, amelyek koncepciók, tervek elkészítését írják elő az önkormányzatok számára. A felsoroltak áttekintése után szükséges annak leírása, hogy az egyes dokumentumokban leírtak miként szolgálják az esélyegyenlőség megvalósítását.

- **Gazdasági program** - a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 116. §-a értelmében a képviselő-testület hosszú távú fejlesztési elképzeléseit gazdasági programban, fejlesztési tervben rögzíti, melynek elkészítéséért a helyi önkormányzat felelős.

A XVI. Kerület a 2020-2024-es évekre vonatkozó Gazdasági Programmal rendelkezik. Alapvető célja, hogy megfogalmazza azokat az alapelveket, megállapítsa azokat a prioritásokat, meghatározza mindazon teendőket, amelyek lehetővé teszik, hogy önkormányzatunk költségvetésének egyensúlyban tartása mellett továbbra is

- *biztosítsa a kerület lakói számára az alapvető intézmények működését,*
- *képes legyen a szolgáltatások színvonalának megtartására, illetve fejlesztésére,*
- *gondoskodik a kerület infrastruktúrájának folyamatos fejlesztéséről,*
- *törekedjen az élhetőbb környezet kialakítására,*
- *segítse elő a családok életminőségének javítását,*
- *tegyen a kerületi lakosok egészségvédelme, egészségügyi ellátása minőségi javítása érdekében,*
- *fokozza a kerület közbiztonságát,*
- *intézkedéseivel mérsékelje a globális éghajlatváltozást előidéző folyamatokat.*

A Képviselő-testület elsődleges feladatának tekinti a kerület és intézményeinek zavartalan, kiegyensúlyozott működtetését, fejlesztését, fontosnak tartja a kerület kertvárosi jellegének megőrzését, lakosai életkörülményeinek javítását, az infrastruktúra fejlesztését és mindezek érdekében a gazdasági lehetőségek feltárását, a források hatékony kihasználását.

A Gazdasági Programban meghatározott célok, elképzelések megvalósításához a Képviselő-testületnek, valamint bizottságainak a döntések meghozatalakor figyelembe kell vennie az egyes akcióterületeken kijelölt célkitűzések organikusán egymásra épülő rendszerét, valamint fegyelmezett gazdálkodás mellett feladata az anyagi források, eszközök megteremtése és megőrzése, mindezt úgy, figyelemmel van a klímaváltozás negatív hatásainak mérséklésére, melyhez az alábbi elveket, feladatokat rögzítette:

- *Meg kell keresni a működési bevételek növelésének lehetőségeit; az adóhátralékok behajtását hatékonyabban kell végezni.*

- Nyomon kell követni a költségvetési támogatási rendszert, ki kell használni a támogatási rendszer által nyújtott előnyöket.
- Át kell tekinteni a meglévő vagyontárgyakat, azok hasznosítási módját, lehetőségeit, a fenntartási, üzemeltetési költségek nagyságát. Javaslatot kell kidolgozni az egyes vagyontárgyak megfelelő hasznosítására, értékesítésére.

A Gazdasági Program összhangban van a kerület rendezési tervével, figyelembe veszi a kerület sajátosságait, előnyeit, lehetőségeit, s ennek megfelelően határozza meg a gazdasági beruházások, fejlesztések irányát.

- ***Szolgáltatástervezési koncepció*** – a szociális igazgatásról és a szociális ellátásról szóló 1993. évi III. törvény 92. §-a szerint a legalább kétezer lakosú települési önkormányzat a településen, fővárosban élő szociálisan rászorult személyek részére biztosítandó szolgáltatási feladatok meghatározása érdekében szolgáltatástervezési koncepciót készít. *A XVI. kerületi Önkormányzat határidőben, 2004-ben elkészítette a Szolgáltatástervezési Koncepcióját, és annak felülvizsgálatait - a jogszabályi előírások által meghatározott – két évente (2006., 2008., 2010., 2012., 2014., 2016., 2018., 2020.) elvégezte. Következő aktuális felülvizsgálata jelen dokumentum elkészítésével egy időben zajlik. A koncepció tartalmazza az általános elveket, célokat, a szociális ellátórendszer elemzését, a társterületek (egészségügy, gyermekvédelem, lakáspolitikai) rövid bemutatását, a következtetéseket, terveket.*
- ***Tankerületi Esélyegyenlőségi Intézkedési Terv*** - *A tankerületi központ a települési önkormányzat – az Nktv. és az Ebktv alapján elkészített – helyi esélyegyenlőségi programját is figyelembe véve megalkotja a tankerületi szintű esélyegyenlőségi intézkedési tervet az állami köznevelési alapeladat-ellátás vonatkozásában. Az így elkészített anyag egy stratégiai dokumentum. Célja az oktatási szegregáció és az iskolai lemorzsolódás megelőzését, csökkentését célzó intézkedések rögzítése. A dokumentum több ponton kapcsolódik a kerületi HEP-ekhez. Az Nktv. 74. § (1) bekezdése alapján az állam gondoskodik – az óvodai nevelés, a nemzetiséghez tartozók óvodai nevelése, a többi gyermekkel együtt nevelhető, sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése kivételével – a köznevelési alapeladatok ellátásáról. Az Nktv. 75. § (1) bekezdése szerint a köznevelésért felelős miniszternek a köznevelési közszolgálati feladatok megszervezéséhez szükséges döntései előkészítése céljából a hivatal tankerületi központ illetékességi területe szerinti bontásban, fenntartó típusonként évente jelentést készít a köznevelésért felelős miniszter számára a KIR-ben rendelkezésre álló adatok felhasználásával a nevelési-oktatási intézményi férőhelyek és a nevelésben-oktatásban részt vevő gyermekek, tanulók létszámának alakulásáról.*
- ***Településfejlesztési stratégia*** – *A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 24. §-a értelmében a fővárosi közgyűlés a főváros egységes településpolitikájának biztosítása érdekében – a Kormány, valamint a kerületi képviselő-testületek véleményének kikérésével – a megalakulását követő egy éven belül minősített többséggel dönt a fővárosnak legalább az adott ciklusra szóló településfejlesztési stratégiájáról.*
- ***Helyi építési szabályzat*** – *Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) 13. § (1) bekezdése alapján az építés helyi rendjének biztosítása érdekében a települési önkormányzatnak az országos szabályoknak megfelelően, illetve az azokban megengedett eltérésekkel a település közigazgatási területének felhasználásával és beépítésével, továbbá a környezet természeti, táji és épített értékeinek védelmével kapcsolatos, a telkekhez fűződő sajátos helyi követelményeket, jogokat és kötelezettségeket helyi építési szabályzatban állapítja meg.*

Településrendezési terv - Az Étv. 10. § szerint ugyan ezen törvény 7. §-ban, a 8. §-ban és a 9/B. §-ban foglaltakra figyelemmel, a településfejlesztési tervben foglaltakkal összhangban, az abban meghatározott településfejlesztési célok megvalósítása érdekében önkormányzati rendeletként a települési önkormányzat képviselő-testülete helyi építési szabályzatot - településrendezési tervet - fogad el. Településrendezési terv csak a településfejlesztési tervvel összhangban készülhet. A településrendezési terv módosításával egyidejűleg a képviselő testület dönt, hogy a településfejlesztési tervet változatlan tartalommal fenntartja, vagy a településrendezési tervre tekintettel módosítja.

Településfejlesztési terv - az Étv. 9/A §-a értelmében a települési önkormányzat a település tervszerű, fenntartható, valamint gazdaságos fejlesztése és üzemeltetése érdekében, a település egészére integrált, stratégiai és területi alapú, a környezeti, társadalmi és gazdasági adottságokra alapozott - a településrendezést elősegítő - településfejlesztési tervet készít. A településfejlesztési tervben az önkormányzat a területi adottságok és összefüggések figyelembevételével rövid, közép- és hosszú távra rendszerbe foglalja településfejlesztési szándékait, ennek keretében meghatározza a település jövőképét, a jövőkép megvalósítása érdekében meghatározza az integrált stratégiai fejlesztési célokat és a célok elérését szolgáló feladatokat, az egyes integrált stratégiai fejlesztési célokhoz és a feladatokhoz rögzíti a fejlesztési céladatokat és a fejlesztési akcióterületeket, egyben javaslatot tesz - a település térbeli, fizikai rendszerébe illesztve - az akcióterületek hasznosításának jellegére és módjára, a megőrzendő és a fejlesztési célokat szolgáló egyéb területek meghatározásával együtt, meghatározza a fentiekben foglaltak térbeli, időbeli és gazdasági rendszerét. A településfejlesztési terv részletes tartalmi követelményeit az Étv. végrehajtására kiadott kormányrendelet állapítja meg, amely a település népességszámára tekintettel az egyes településekre eltérő tartalmi követelményeket határoz meg. A településfejlesztési tervet a települési önkormányzat képviselő-testülete normatív határozattal állapítja meg azzal, hogy egy településre és egy fővárosi kerületre csak egy településfejlesztési terv készülhet. A településfejlesztési tervben foglaltakat a települési önkormányzat a döntéseiben érvényesíti.

- **Átfogó Értékelés az Éves Gyermekvédelmi Tevékenységről** – a Gyvt. 96. § (6) bekezdésében foglalt önkormányzati kötelezettségnek eleget téve, a gyámhatóságokról valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX.10.) Korm. rendelet 2. számú melléklete szerinti tartalommal az Önkormányzat évente elkészíti az átfogó értékelést, és a honlapján közzé teszi. Az anyag elsősorban arra szolgál, hogy az elmúlt évre visszatekintő, tájékoztató információkat tárjon a Képviselő-testület és más szervek elé, mégis tartalmaz terveket, célokat, feladatokat.
- **Sportfejlesztési terv** – alapelvei a következők:
  - A Sportfejlesztési terv alapvető célja, hogy:
  - a kerületi polgárok az alaptörvényben biztosított rendszeres testedzéshez való jogukat minél szélesebb körben gyakorolhassák, ezáltal egészségük, fizikai állapotuk, állóképességük javuljon,
  - a sportbeli hagyományok ápolása töretlen legyen,
  - a szabadidő hasznos eltöltése és szórakozási lehetőség biztosítva legyen,
  - a testnevelés és a sport részterületeinek – óvodai, iskolai testnevelés, lakossági szabadidősport, látványsport, fogyatékosok sportja, melyek egymással összefüggő, egymással kölcsönhatásban álló egészet képeznek, – fejlesztése ne történjen egyik részterület rovására sem,

- a testnevelés és sporttevékenység gyakorlása során ne forduljon elő hátrányos megkülönböztetés.
- a kerületi igazolt sportolók felkészülésének és versenyzésének támogatása a XVI. kerületben bejegyzetten és ténylegesen működő sportegyesületeken keresztül.

E koncepcióban rögzített jogok megilletnek minden személyt, kor, nem, vallás, politikai, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyon, születési és egyéb különbségtétel nélkül.

A sportfejlesztési terv célja amellet, hogy a törvényi kötelezettségeinek eleget tegyen az Önkormányzat, olyan plusz érték hozzáadása a Kertvárosi sportolási lehetőségekhez, amivel a XVI. kerület Budapest egyik legsportosabb kerülete lehet.

Célkitűzések:

- a kerületi sport (óvodai, iskolai (diákolimpia), szabadidő és versenysport) minél szélesebb körű továbbfejlesztése, a támogatási feltételek javítása,
- az iskolai, óvodai tornatermek, tornaszobák, sportudvarok állagának, felszereltségének javítása, a létesítmények kihasználtságának növelése,
- lehetőség szerint az általános iskola 4. évfolyam végére tudjon minden tanuló biztonsággal úszni, ehhez nagy segítség az állam által kötelezően előírt mindennapos testnevelés keretében történő ingyenes úszásoktatás,
- szükséges a kerületi diáksport versenyrendszer további fejlesztése, törekedni kell arra, hogy a versenyeken résztvevők között növekedjen a nem igazolt sportolók aránya,
- ösztönözni kell a 6-12 éves korosztályt arra, hogy rendszeresen és nagy létszámban, az életkori sajátosságainak megfelelő sportfoglalkozásokon vegyen részt,
- a lakosság szabadidős sporttevékenységének támogatása létesítmény és szervezett sportprogramok biztosításával,
- a sportegyesületek utánpótlás nevelésének elősegítése, támogatása.

A XVI. kerületi Önkormányzat több eszközzel is tudja támogatni a célkitűzések megvalósulását, az iskolai sport kérdésében szorososan együttműködik a Tankerülettel.

A koronavírus járványt követően folytatódik az együttműködés az Ikarus Sportegyesülettel, valamint az iskolák testnevelőtanáraival. Az óvodás korosztálytól kezdve az általános iskolás korosztályig ismét megrendezésre kerülnek különböző sportrendezvények. Az óvodások részvételével folytatódik a nagycsoportos óvodások sportnapja, valamint az ovifoci program az Ikarus sportpályán. Ezen kívül az Egyesület oktatói kijárnak a kerületi Óvodákba foglalkozást tartani.

Az Iskolások számára folytatódnak a XVI. kerületi Diákversenyek.

- **Bérlakás Koncepció** – A Képviselő-testület 2007. IV. 18.-i Kt. ülésén fogadta el az Önkormányzati bérlakásokra vonatkozó koncepcióját. 2011-ben majd 2015-ben és 2020-ban új lakáskoncepciót dolgozott ki, melyben a tapasztalatokat összegezve megfogalmazta a célok eléréséhez szükséges további tennivalókat és eszközöket. Világos feladat meghatározásával jelöli ki azt az utat, ahova a lakásgazdálkodás területén el kíván jutni. A Képviselő-testület 201/2007. (IV. 18.) Kt. sz. határozatában kifejezésre juttatta azt a szándékát, hogy a bérlakás állományt a lakossági igények, a lakásmobilitás növelése, a gazdaságosabb üzemeltetés érdekében át kívánja alakítani, melyhez célokat határozott meg.

A 2020-2024-ig terjedő időszakra vonatkozó bérlakás koncepciót a 365/2019. (XII.11.) számú Kt. határozat alapján az alábbiakat fogalmazza meg a Képviselő-testület:

1. Nem kívánja értékesíteni a lakótelepi lakásokat, bérlő részére az egylakásos házas ingatlanokat, valamint a gazdaságosan felújítható bérlakásokat.
2. Meg kell szüntetni az ingatlanokban még fennálló eszmei osztatlan tulajdonközösséget a tulajdoni hányad értékesítésével.
3. Ahol az épület felújítása gazdaságtalan, de jók az ingatlan adottságai, ott a bérlők részére cserelakást, vagy pénzbeli megváltást kell felajánlani és az ingatlant üres állapotban értékesíteni. Az értékesítésből befolyó bevételt bérlakások vásárlására kell fordítani.

4. *A mátyásföldi villaépületeket piaci áron javasolt értékesíteni, amelyek így jelentős bevételi forrást képviselnek.*
  5. *Főútvonalon lévő ingatlanok esetében a vállalkozások fejlesztésének lehetőségét is vizsgálat tárgyává kell tenni.*
  6. *A lakásállomány összetételének javítása érdekében az Önkormányzat fokozott figyelmet fordít új, jó állapotú lakások megvásárlására, illetve a bérlő kérelmére a bérleti jog megváltására.*
  7. *Az önkormányzat továbbra sem zárja ki önkormányzati bérlakások építését, melynek érdekében folyamatos és jelentős hangsúlyt kell fektetni az erről szóló pályázatok figyelésére.*
  8. *Az Önkormányzat a Tóköz utca 28. szám alatti ingatlant új bérlakások építésére kívánja felhasználni.*
  9. *A szükséglakásokat és a rentábilisan nem felújítható, rossz műszaki állapotú lakásokat értékesíteni kell.*
  10. *Az Önkormányzat továbbra sem hasznosít kizárólag piaci elven bérlakásokat, de bevezeti a piaci lakbért. A befolyó piaci lakbért, minden évben alapképzéshez használja, melyet a megfelelő bevétel jóváírását követően bérlakások vásárlására használ fel.*
  11. *A nagyon rossz állapotban lévő, 100 %-ban Önkormányzati tulajdonú épületeket teljesen üres állapotban kell értékesíteni.*
  12. *Szociális jellegű bérlakásokat kell kijelölni és biztosítani azoknak a szociálisan rászoruló családoknak, akik önhibájukon kívül, alacsony jövedelemmel rendelkeznek, és lakhatásukat önerőből megoldani képtelenek.*
  13. *Az Önkormányzat kiemelt figyelmet fordít azon, az Önkormányzat által fenntartott intézményekben dolgozó személyek lakhatásának időleges biztosítására, akik foglalkoztatása az intézmény és az ezen keresztül az Önkormányzat szakmai érdeke.*
  14. *Azoknál az önkormányzati bérlakásoknál, amelyek a Lakáskonceptióban értékesítésre nem kijelöltek, tovább kell folytatni az egyes lakásokban a fűtési mód megváltoztatásának jogi lehetőségeinek vizsgálatát. Továbbra is törekedni kell a környezetkárosító fűtési mód megváltoztatására, amennyiben az műszakilag megoldható.*
- **Drogellenes stratégia** – A 2014-ben aktualizált helyi Drogellenes stratégia a 80/2013. (X. 16.) OGY határozattal elfogadott „Nemzeti Drogellenes Stratégia 2013-2020 – Tiszta tudat, józanság, küzdelem a kábítószer-bűnözés ellen” című dokumentumban megfogalmazottakkal összhangban jelölte ki 2014-2020 évek közötti időszakra a helyi stratégia alapelveit, valamint a végrehajtás során a feladatokat.
- Az elfogadott Stratégia sajátosan XVI. kerületi problémák és lehetőségek figyelembevételével átfogóan közelíti meg az alapelveket a megelőzés és egészségfejlesztés, a kezelés, ellátás, felépülés, valamint a kínálatcsökkentés területén. Ellátandó feladatok voltak például a helyi KEF koordináló szerepének hatékonyabbá tétele a drogproblema kezelésének mindhárom beavatkozási területén, a fiatalok megszólítása a különböző infokommunikációs technológiák használatával a szermentes értékrend közvetítése és a megfelelő információ átadás érdekében; az egészségtudatos fiatalok megerősítését célzó kezdeményezések támogatása, a szermentes életforma népszerűsítése stb.*
- A Megvalósult programok közül néhány felsorolás szintjén:*
- „Sztelen Kertváros” címmel a drogellenes családi nap (2014)
  - Szervezetfejlesztési tréning Kály-Kullai Károllal (2015)
  - A Kertvárosi Vigasságokon tájékoztató anyagokkal, kiadványokkal, szakemberekkel képviseltette magát a KEF (2016)

- Bemutatásra került a Nyíró Gyula Kórház-OPAI Drogambulanciája és a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem Kreatív Technológia Labor közös prevenciók projektje a 'VoltEgySzer' applikáció (2017)
- A KEF a Sziget Droginformációs Alapítványhoz tartozó „Zsiráfok Busz” Életvezetési Központ interaktív prevenciók-életmód programjával vett részt a Kertvárosi Egészségnapon (2018)
- Az Erzsébetligeti Színház és Budapest Főváros XVI. Kerületi Önkormányzat Kábítószerügyi Egyeztető Fóruma közösen a megelőzés jegyében egy rendhagyó programra, Szabó Kimmel Tamás Széttépve c. koncertszínházi előadására hívta a kerületi gyerekeket (2019)

Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzat Képviselő-testülete a 307/2019. (XI. 20.) számú Kt. határozattal felkérte a Polgármestert, hogy a 2020-2025 évekre vonatkozó Budapest Főváros XVI. kerületének Drogellenes Stratégiája (a továbbiakban: Stratégia) előkészítő munkálataihoz szükséges feltételeket biztosítsa, és készítse el az új Stratégiát.

A Stratégia elkészítésére 2020. március 5. napján 2020. október 9. határnappal megbízási szerződés lett kötve a Köztes Átmenetek Nonprofit Kft.-vel, A Stratégiát egy, a veszélyeztetett korosztály körében végzett reprezentatív kutatás alapozta volna meg, amelynek megvalósítását a koronavírus járvány, illetve az ahhoz kapcsolódóan 2020. március közepétől fennálló Covid veszélyhelyzet és az ezzel összefüggésben életbe léptetett védelmi intézkedések nem tették lehetővé. Így a megkötött megbízási szerződés közös megegyezéssel megszüntetésre került.

Ezt követően 2020 év végén, a fennálló járványügyi szabályok között megvalósítható, Stratégiát előkészítő tanulmány elkészítésére született megállapodás szintén a Köztes Átmenetek Nonprofit Kft.-vel, amely előkészítő tanulmány 2021. április 30. napjáig elkészült.

Időközben a 2013-ban életbe lépett Nemzeti Drogellenes Stratégia 2020-ban lejárt és eddig új nemzeti szintű drogstratégia tárgyú szakpolitikai program elfogadására nem került sor.

A fővárosban 2019-ben a Nemzeti Drogellenes Stratégia céljai és keretrendszer mentén jött létre a 87/2019. (II. 20.) számú Fővárosi Közgyűlési határozattal a Budapesti Kábítószerügyi Egyeztető Fórum (továbbiakban: BKEF).

A BKEF 2022.03.25-ei plenáris ülésére készült előterjesztés szerint a testület Kutatási Munkacsoportjának feladata lesz a 2022. évben:

1. A fővárosi drogstratégia megalkotásának megalapozását célzó kutatási tevékenység (komplex helyzetfelmérés) folyamatos nyomon követése, minőség kontrollja.
2. A komplex helyzetfelmérés eredményeinek értelmező megvitatása a kerületi KEF-ekkel, a kerületi szinten értelmezhető kutatási adatok kerületeknek történő átadása.
3. Átfogó ajánlás készítése a kerületek számára, hogy milyen kutatást végezzenek/végeztessenek, azokban az esetekben, amikor a fővárosi fókuszú kutatási irányok nem elégségesek.

Fentiekből látható, hogy mindeddig nem készült olyan aktuális országos vagy fővárosi koncepció, amelyhez a kerületi drogstratégia szervesen illeszkedni tudna. A helyi Stratégia elkészítése akkor várható, ha megfogalmazódnak olyan nemzeti irányvonalak, amelyekhez kapcsolódni tudunk. Mindaddig a megalapozó kutatásból és az esetlegesen elvégzendő további helyi iskolai korosztályos, akár a jelenségek jobb megértését célzó mélyiségi

felmérésekből kinyert információk a XVI. kerületi KEF tevékenységét, a prevenciót és ismeretterjesztő munkát addig is segítik.

- **Sashalom Városközpont Komplet Rehabilitációjával Kapcsolatos Antiszegregációs Terv**
Elsősorban területi dimenzióban, a szegregációs folyamatok szempontjából vizsgálja az esélyegyenlőségi problémák meglétét. Célja, hogy a város felmérje azon területeit, ahol a szegregáció már megindult, illetve ahol már előrehaladott állspotban van, és kidolgozzon a szegregáció oldására irányuló programokat. A tanulmány az IVS azon megállapításán alapszik, mely kimutatta melyik az a területrész, ahol a fizikai környezet, és a lakosság társadalmi státusza is kedvezőtlenebb. A Terv leírja, hogy szegregátumnak azt a területet tekinti, ahol az aktív korú lakosságon belül a legfeljebb általános iskolai végzettségű, és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkező lakosság aránya is meghaladja az 50%-ot. Az antiszegregációs terv nem mutat rá jelenleg létező ilyen területre a kerületben. 2015-ben a 314/2012.(XI.8.) Korm. rendeletben foglalt kritériumoknak megfelelő, szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett terület térképi ábrázolását kértük a KSH Népszámlálási Főosztályától, a 2011. évi népszámlálási adatok alapján. Az adatok alapján 3 olyan háztömböt találtak a kerületben, ahol a szegregációs mutató 20% -os határértéke mellett szegregátumot mutat.

- **Idősügyi stratégia** – *Budapest XVI. kerületében élő idősök és családjaik problémáira, jellegzetes élethelyzeteire reagálva kíván legalább két évre célokat, irányvonalakat meghatározni, melynek mentén az idősök által igénybe vehető szolgáltatások alakulnak, az Önkormányzat és az idősügyi szervezetek aktív kapcsolata realizálódik. Általános célokat fogalmaz meg, melyre a konkrét végrehajtási technikák épülhetnek.*
Az Idősügyi Stratégia megalkotását indokolta, hogy a társadalom, így a XVI. kerület lakossága is idősödő, nő a születéskor várható élettartam. Apropója pedig az, hogy 2012 az aktív idősödés és a nemzedékek közötti szolidaritás európai éve volt. Ezt a Stratégiát az Önkormányzat 2019-ben felülvizsgálva új stratégiát alkotott.
A stratégia jó keretet ad az átgondolt, tervszerű fejlesztésekhez, azonban az a tapasztalat, hogy amennyiben a valós problémákra reagálást tűzzük ki célul, akkor a 2019-ben megfogalmazott tények, tervek most 2022-ben csak részben helytállóak. Ennek ellenére új stratégia megalkotását nem tűzzük most ki célul.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

A helyi esélyegyenlőségi program Budapesten belül nem kezelhető önállóan helytálló dokumentumként: illeszkednie kell a többi kerületi HEP-hez, valamint a XVI. kerület elhelyezkedését tekintve a környező kistépelülések által elfogadott HEP-ekhez.

Kerületünk azokkal a környező településekkel, akikkel folyamatos kapcsolatot tart közös vagy összefüggő feladatellátásból, tevékenységből adódóan, egyezteteti céljait, programjait, terveit, amikor azok aktuálisak. Ezt megalapozzák a jó szakmai kapcsolatok.

A HEP egy olyan átfogó anyag, melyet akkor tudunk figyelembe venni, ha azt a környező érintett településeken is megalkották. Amennyiben a környező települések egy fejlesztés kapcsán azt jelzik, hogy az ellentétes az ő HEP-jükkel, és annak figyelembe vétele nem ütközik kerületi érdekebe, a találkozási pontoknál figyelembe vesszük azokat. Erre a 2013. évi HEP megalkotása óta nem volt példa.

Ennél több, pontosabb kapcsolódási pontra öt éves távlatban jelenleg nincs lehetőség, mivel az önkormányzati választási ciklust tekintve a meghatározó programok 2024-ig szólnak, jelen HEP pedig 2027-ig.

A XVI. kerület együttműködik más önkormányzatokkal, elsősorban a szociális és gyermekvédelmi ellátás területén. A IV. kerület Újpest Önkormányzatának intézménye nyújtja a

XVI. kerület lakosai számára a gyermekek átmeneti otthona és az idősek gondozóháza szolgáltatásokat. A megállapodások kizárólag ezekre a feladatellátásokra koncentrálnak, más együttműködést nem határoznak meg. E mellett minden esetben, mikor új feladatellátásról van szó, és vizsgáljuk a megoldási módokat, ahol szóba jöhet külső szolgáltatóval való szerződéskötés, ott megkeressük a környező települések önkormányzatait.

A mezei őrszolgálati feladatokat társulás formájában látja el a kerület, melyben együttműködik a X. és a XVII. kerülettel.

A területi, környezeti projektek, programok folyamatos együttműködést kívánnak a szomszédos kerületekkel, a fővárosi önkormányzattal, mely kapcsolat nemcsak jogszabályi kötelezettség, hanem a mindenki számára megfelelő egymás mellett élés alapvető szabálya is.

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

Az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok elsődleges forrása a KSH adatbázisa, a TEIR adatbázis, valamint a 2.1. fejezetben jelzett stratégiák, koncepciók és egyéb dokumentumokban szereplő, az elkészítésükhöz felhasznált adatok, információk és az említett dokumentumokat készítő személyek. Ezek az anyagok tartalmazznak helyi kutatásokat, felméréseket, melyeket felhasználtunk, nem ismételtünk meg.

A fenti információforrásokban fel nem lelhető adatok elérése érdekében partnerként bevontuk a Budapest Főváros Kormányhivatala X. Kerületi Hivatala Foglalkoztatási Osztályát (a továbbiakban: Foglalkoztatási Osztály) és XVI. kerületi Hivatala Hatósági Osztályát, a kerületi önkormányzati, állami intézményeket, a helyi civil szervezeteket, egyéb, érintett országos vagy fővárosi szervezetet (Magyar Államkincstár, mint Nyugdíjfolyósító Igazgatóság, Budapesti Közlekedési Központ, fogyatékosokat tömörítő érdekvédelmi szervezetek, szövetségek).

Az így kapott adatokat önmagukban nem érdemes vizsgálni, hanem helyükön, az adat szempontjából érintett célcsoport vizsgálatánál térünk ki rájuk. Még így is gyakori jelenség, hogy egy helyi adat nem tükrözi a valóságot, mivel fővárosi kerületként sok szempontból egy nagyobb egységhez szervesen csatlakozó részről beszélhetünk, és éppen ebből következően egyes adatok nem is érhetőek el kerületi vonatkozásban. Fontos azt is hangsúlyozni, hogy a HEP-et meghatározó jogszabályok és a Módszertani Útmutató számít olyan adatokra is, mely területi vonatkozásban nem elérhető, vagy amelyeket az adott, érintett hivatal nem tart nyilván. Ezeket az aktuális helyeken jelöljük.

A HEP az alábbiakban számos adatot, információt tartalmaz.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

A téma tárgyalásának kezdetén leszögezzük, hogy ugyan a vonatkozó jogszabályok alapján a HEP együtt tárgyalja a mélyszegénységben élők és a romák helyzetét, esélyegyenlőségüket, de a két csoport nem fedi le egymást, csak nagy a metszéspont közöttük. A romakérdést nem kezelhetjük szegénypolitikával, és a mélyszegénységben élők életkörülményeinek, esélyegyenlőségének javítását célzó intézkedésekkor nem a cigányság jellemzőire, hanem a legszegényebb csoportok jellemzőire kell figyelemmel lennünk. Az is fontos alaptézis, hogy a kerület cigánysága sem létszámában, sem szociális, társadalmi helyzetét tekintve nem jelent akkora kihívást, mint országos átlagban.

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

Budapest XVI. kerületét a települések összehasonlításában, általánosságban az átlagosnál jobb lakáskörülmények, magasabb jövedelmi viszonyok jellemzik.

Mélyszegénységben élő van a kerület területén, számuk a gazdasági válság hatásaként emelkedett csakúgy, mint más településeken, de ez a hatás már nem érzékelhető számottevően, továbbá nem ez a legjellemzőbb probléma.

A mélyszegénység kategóriájába tartozó jövedelem szintje nem meghatározott. Semmilyen adatszolgáltatás nem kötelezi a Polgármesteri Hivatalt vagy az intézményeket a lakosság vagyoni helyzetének kimutatására. Pénzbeli támogatások esetén van ilyen statisztikai adat, de az csak az igénylőket fedi le, azokat nem veszi figyelembe, akik nem tudnak a támogatástokról, ezért nem igénylik. Így részinformációkból tudunk kiindulni, ami nem ad teljes képet. Hiába tudjuk például, hogy hányan élnek alacsony nyugdíjból, ha nem tudjuk, hogy kikkel élnek egy háztartásban. 2022-ben 576 fő szociális támogatást kérelmező az, akinek családjában az egy főre jutó jövedelem a nyugdíjminimum kétszerese, 57 000,- Ft alatt van, és közülük 485 fő, akinek a nyugdíjminimum (28 500,- Ft). A Magyar Vöröskereszt utcai gondozó szolgálata információi alapján a hajléktalanok száma 2021-ben 48 fő. A hajléktalan személyeket egyértelműen a mélyszegénység csoportjába sorolhatjuk.

A 2021. évi népszámlálás elmaradt a Covid-19 járvány miatt. A 2022-re tolódott népszámlálás a HEP készítésekor még nem szolgáltat adatokat. A 2011-es népszámlálási adatok a **cigányság** számát tekintve alacsony arányt mutatnak: Budapesten a romák aránya 11%, ami eleve alacsonyabb az országos átlagnál (csak 2 megye az, ami ebben a nagyságrendben szerepel). Ezzel szemben a népszámlálási adatok összefoglalása abba a körbe sorolja a kerületet, ahol az önmagukat cigánynak vallók aránya 0,4-0,9% közötti, ami a második legkisebb kategória. Összesen 257 főt számláltak cigány nemzetiségűnek, és 285 főt nemzetiséghez tartozónak. Közülük 95-en mondják, hogy anyanyelvüknek tekintik a cigány nyelvet, és baráti, családi környezetben használják is azt. A 2016. évi mikrocenzus adatai nem tartalmazzak kerületi adatokat, ezért frissebb információval nem rendelkezünk. A 2022. évi országgyűlési választás alkalmával egy fő sem jelezte, hogy ő cigány nemzeti jelöltre szeretne szavazni.

Összességében a mélyszegénységben élők és a romák csoportjának problémáiról, helyzetéről is elmondható, hogy más társadalompolitikai problémák nagyobb súllyal képviseltetnek a kerületben. Foglalkozni kell a két társadalmi csoportot jellemző problémákkal, de súlyuk nem olyan számottevő, mint más településeken.

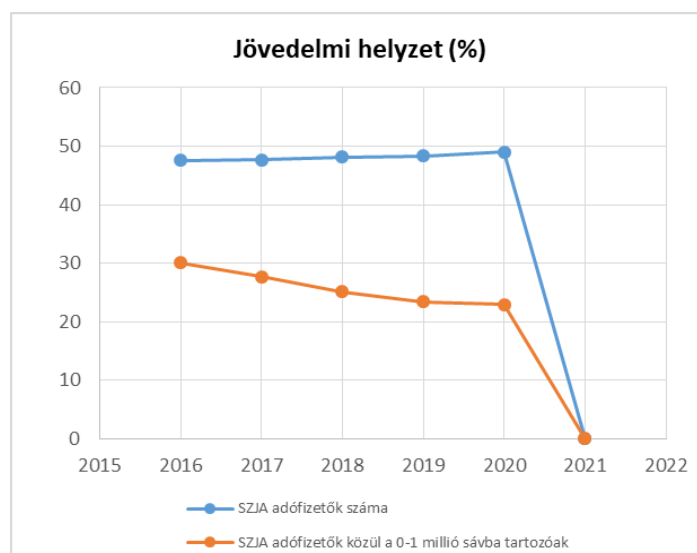
Jellemző egy réteg szegényebbé válása, de ez jelenleg nem jelenti a mélyszegénységhez tartozást, azonban a jelenkor gazdasági–egészségügyi–világpolitikai változásának hatására jelen van a nagyobb mértékű elszegényedés veszélye.

Mivel van a XVI. kerületben élő romáknak is egy csoportja, akiket érint a mélyszegénység, vagy annak veszélye, így az Önkormányzat fontosnak tartja a Roma Önkormányzat folyamatos tájékoztatását a kerületi jogszabályváltozásokról, és rajtuk keresztül a hátránykompenzáció megvalósítását.

3.1. számú táblázat – Jövedelmi helyzet

Év	Az SZJA adófizetők száma	Az SZJA adófizetők közül a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozók
	az állandó népesség %-ában	az állandó népesség %-ában
2016	47,59	30,10
2017	47,68	27,72
2018	48,15	25,14
2019	48,38	23,41
2020	49,00	22,90
2021	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH-Tstar

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A HEP-ben elhelyezett táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat az Flt. és az Möt.v.-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban. Az elemzést összevetjük térségi és országos adatokkal is.

Azonban azt ki kell emelni, még a konkrét adatok elemzése előtt, hogy sok, releváns adat nyilvántartására nem kötelezett egy szerv sem, így azok nem érhetőek el. Mivel ezeket is elvárt tartalmi elemként jelöli meg a Módszertani Útmutató, ezért az adatok hiányát is jelöljük.

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek helyzete;

A munkaerőpiacról való kiszorulás egyéni és közösségi stratégiák kidolgozását teszik szükségessé. Egyaránt érinti a munkamegosztásban elfoglalt valóságnak megfelelő státuszok körét ugyanúgy, mit a legális jövedelemszerzés, a megélhetés szempontjait. A munkaerőpiac a korszerű

piacgazdaság egyik nélkülözhetetlen, szerves alkotóeleme, mely a munkaerő adásvételével kapcsolatos viszonyok összességét jelenti, melynek alapvetően két kategóriája van: a munkaerő kereslet (munkaadók) és a munkaerő kínálat (munkát keresők).

A munkaerőpiac egyrészt hatással van a társadalomra, mivel a munkaerőpiac alanyai azért jelennek meg, hogy munkájuk révén jövedelemhez, megélhetéshez jussanak, másrészt a gazdaságra, hiszen a munkaerő, mint erőforrás működése, kihasználtsága alapvetően meghatározza a gazdaság teljesítményét. A munkanélküliség egy olyan fajta hiányállapotnak tekinthető, amely során az egyén nem rendelkezik akkora jövedelemmel, melyre a gazdasági szükségletek önálló kielégítéséhez lenne szükség.

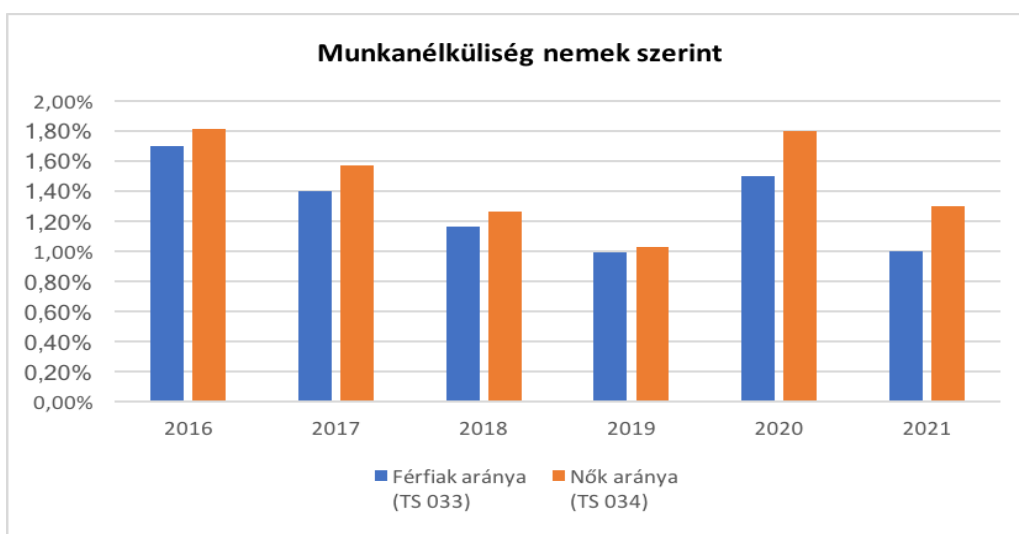
A munkanélküliek között meg kell különböztessük a regisztrált és a nem regisztrált munkanélkülieket. A regisztrált álláskeresők bejelentést tettek az illetékes hatóságoknál, így jogosulttá válhattak munkanélküli ellátások igénybevételére, míg a nem regisztráltak nem juthatnak hozzá semmilyen támogatáshoz, így a helyzetük is rosszabb.

Hazánkban a KSH adatai szerint folyamatosan csökken a munkanélküliségi ráta, mely a munkanélkülieknek a megfelelő korcsoportban tartozó gazdaságilag aktív népességben belüli arányát fejezi ki.

3.2.1. számú táblázat – Munkanélküliségi ráta nemek szerint

Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya	Nők aránya	Összesen
2016	1,70%	1,81%	1,76%
2017	1,40%	1,57%	1,49%
2018	1,16%	1,26%	1,21%
2019	0,99%	1,03%	1,01%
2020	1,50%	1,80%	1,65%
2021	1,00%	1,30%	1,15%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Az országos tendencia a XVI. kerületben is megfigyelhető: a férfiak esetében 0,71%-al, míg a nők esetében 0,51%-al kevesebb munkanélkülit tartottak nyilván 2021-ben, mint 2016-ban. 2020-ban a COVID járvány következményei a kerületi álláskeresők számának változásában is

megmutatkozott, hiszen az arányok mindkét nem esetében megemelkedtek addigi csökkenéshez képest.

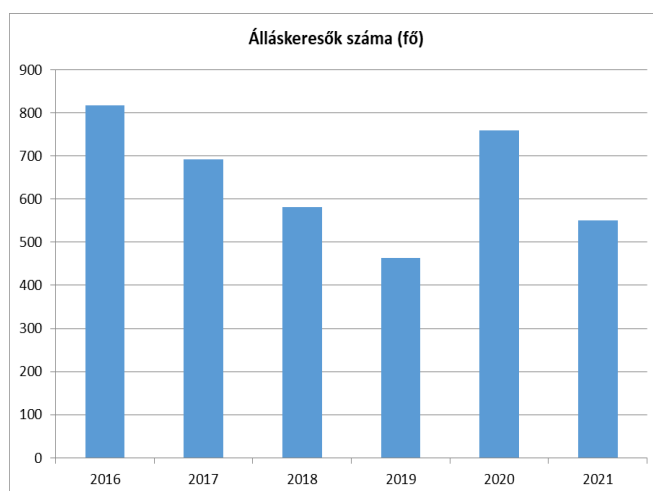
A nők foglalkoztatottságának javítása továbbra is ott kell legyen az esélyegyenlőséget célzó intézkedések középpontjában, mivel a nők munkanélküliségi rátája a vizsgálati időszak tekintetében mindig magasabb a férfiakénál.

A munka világába való sikerességnek az életkor is igen fontos eleme. A piacgazdasági körülmények között jelentősen felértékelődött a fiatal, mobilis, rugalmasabb munkaerő, viszont az idősebb munkavállalói réteg keresettsége csökkent.

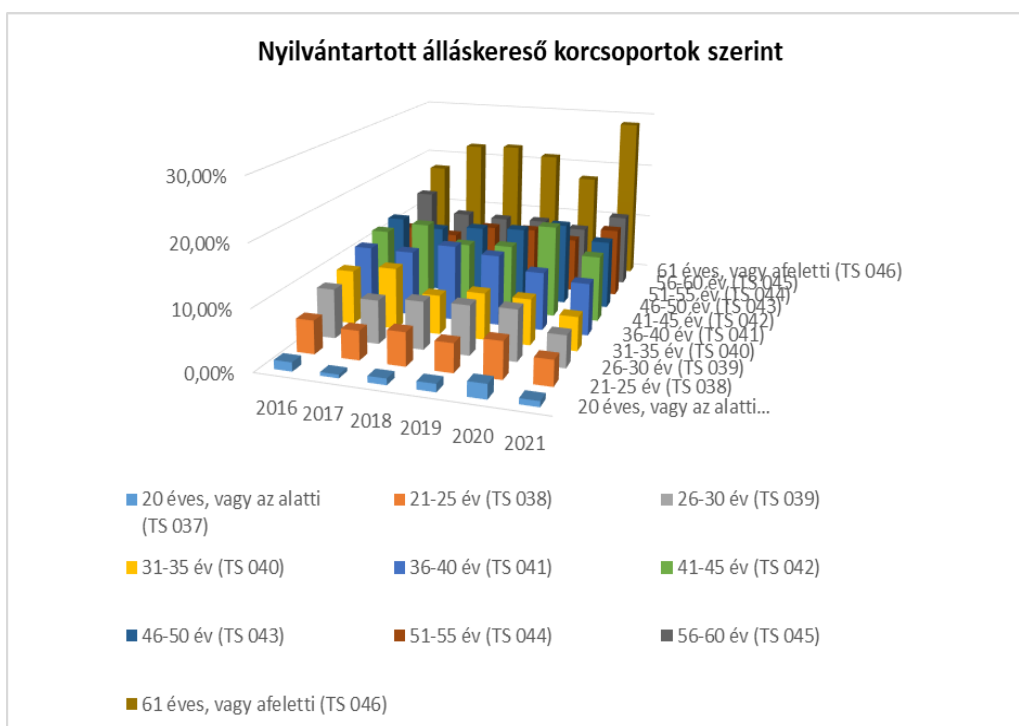
3.2.2. számú táblázat – Nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint

Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	Fő összesen	817	692	581	464	760	551
20 éves, vagy az alatti	Fő	12,00	4,00	6,00	6,00	18,00	5,00
	%	1,47%	0,58%	1,03%	1,29%	2,37%	0,91%
21-25 év	Fő	45,00	33,00	32,00	22,00	46,00	23,00
	%	5,51%	4,77%	5,51%	4,74%	6,05%	4,17%
26-30 év	Fő	67,00	50,00	46,00	38,00	64,00	29,00
	%	8,20%	7,23%	7,92%	8,19%	8,42%	5,26%
31-35 év	Fő	74,00	71,00	38,00	36,00	58,00	31,00
	%	9,06%	10,26%	6,54%	7,76%	7,63%	5,63%
36-40 év	Fő	90,00	76,00	74,00	55,00	74,00	48,00
	%	11,02%	10,98%	12,74%	11,85%	9,74%	8,71%
41-45 év	Fő	98,00	96,00	64,00	53,00	118,00	61,00
	%	12,00%	13,87%	11,02%	11,42%	15,53%	11,07%
46-50 év	Fő	102,00	78,00	70,00	58,00	106,00	64,00
	%	12,48%	11,27%	12,05%	12,50%	13,95%	11,62%
51-55 év	Fő	73,00	57,00	60,00	49,00	71,00	65,00
	%	8,94%	8,24%	10,33%	10,56%	9,34%	11,80%
56-60 év	Fő	113,00	72,00	59,00	48,00	72,00	68,00
	%	13,83%	10,40%	10,15%	10,34%	9,47%	12,34%
61 éves, vagy afeletti	Fő	143,00	155,00	132,00	99,00	133,00	157,00
	%	17,50%	22,40%	22,72%	21,34%	17,50%	28,49%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Az álláskeresők korcsoportok szerinti megoszlásában is megmutatkoznak a változások és a COVID járvány negatív hatásai is. Korosztályos bontásban a munkanélküliek megoszlásának vizsgálata során kiderül, hogy az aktív korúak szinte minden korcsoportjában (20-60 év) hasonló a százalékos megoszlása az álláskeresőknek (10-12%), a 20 év alatti munkanélküliek száma ennél pedig sokkal kevesebb. A 61 év felettieké viszont 2015 óta nagymértékben növekedett az átlag fölé (15%). Talán a nyugdíj előtt állókat már nem szívesen foglalkoztatják, mivel kevesebb a naprakész, modern ismeretük, ezért többen kényszerülnek munkanélküli regisztrációra, mert elhelyezkedésük nehézségekbe ütközik. Érdekes adat lehet, hogy 2017-hez viszonyítva 2018-ban az 51-55 év közötti nyilvántartott álláskeresők száma nőtt meg, míg a többi korosztály csökkent ugyanebben az időszakban. 2021-ben ilyen nagymértékű emelkedés a 2020. évhez viszonyítva 61 éves, vagy afeletti nyilvántartott álláskeresők számának növekedésében volt megfigyelhető, ami kritikus, mert a nyugdíj előtt álló korcsoport munkavállalási esélyei alacsonyak.

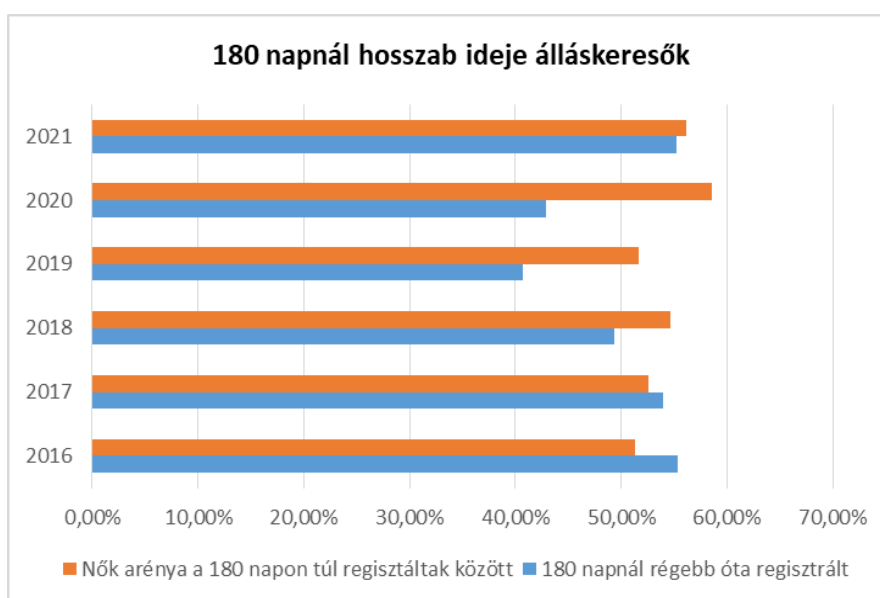

Az álláskeresők körében a tartós munkanélküliek arányát tekintve a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresők többsége nő, arányuk tartósan 50% feletti, és 2016-os évhez viszonyítva növekvő tendenciát mutat.

3.2.3. számú táblázat – A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők aránya

Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül
	%	%
2016	55,32%	51,33%
2017	53,90%	52,55%
2018	49,31%	54,70%
2019	40,69%	51,60%
2020	42,90%	58,60%
2021	55,20%	56,10%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága;

A munkaerő-piaci helyzet egyik legfontosabb eleme mindenféleképpen az iskolai végzettség, a képzettség.

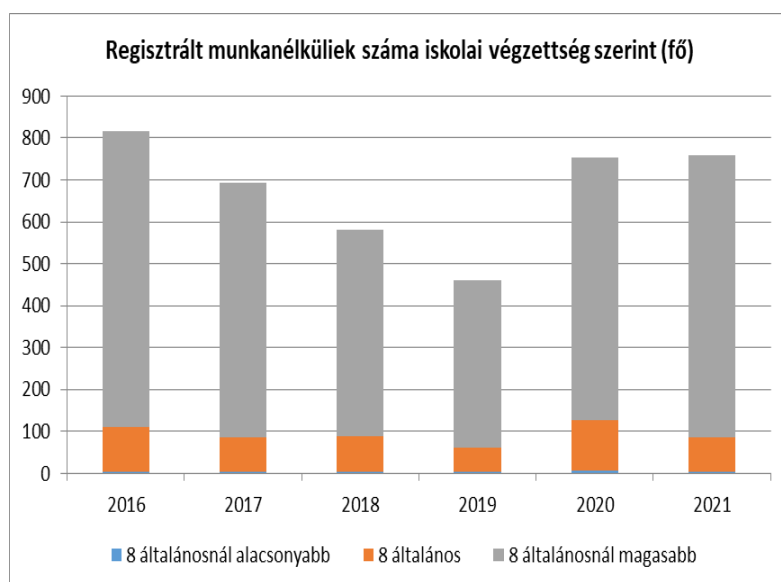
A COVID járvány által okozott válsághelyzet a társadalom különböző csoportjait különböző képen érintett. A COVID-19-járvány első hulláma során a regisztrált munkanélküliek száma országos szinten 376 ezer fő volt júniusban, mely az év során a legmagasabb volt. Az egyenlőbb esélyek biztosításával akár egy járványhelyzet következtében kialakuló válság is kevésbé tud elmélyülni, így elengedhetetlen az egyenlőség irányába ható törekvések folyamatos fenntartása.

A XVI. kerületet tekintve a regisztrált munkanélküliek körében legmagasabb arányban a 8 általánosnál magasabb iskolai végzettségűek vannak. A 8 általánosnál alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkezők aránya nem számottevő, arányuk 0,49% és 0,80% között mozgott 2016 és 2021 között. A 8 általánosnál magasabb iskolai végzettségűek aránya a 83,27% és 88,55% között mozgott a 2016-2021 időszakban. Az álláskeresők megoszlását tekintve ugyan a 8 általánosnál magasabb iskolai végzettséggel rendelkezők száma magasabb a 2016-2021 közötti időszakban, és a 2016-tól 2019. év végéig tartó, minden iskolai végzettség tekintetében jellemző csökkenés majd 2020-tól az emelkedés itt is megjelent, ugyanakkor az emelkedés nem volt olyan arányú, mint a többi végzettség tekintetében.

3.2.4. számú táblázat – Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma iskolai végzettség szerint

Év	Regisztrált munkanélküliek /nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség		Általános iskolai végzettség		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
		Fő	%	Fő	%	Fő	%
2016	817	4	0,49%	107	13,10%	706	86,41%
2017	692	4	0,58%	82	11,85%	606	87,57%
2018	582	3	0,52%	86	14,78%	493	84,71%
2019	462	3	0,65%	58	12,55%	401	86,80%
2020	753	6	0,80%	120	15,94%	627	83,27%
2021	760	4	0,53%	83	10,92%	673	88,55%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

c) közfoglalkoztatás, közfoglalkoztatásból az elsődleges munkaerőpiacra történő átlépés lehetőségei;

A közfoglalkoztatás átalakítása következtében 2011. január 1-jétől megszűnt a közmunkaprogram, a közcélú munka és a közhasznú munkavégzés, melyet az egységes közfoglalkoztatás rendszere váltott fel. A XVI. kerületben a közfoglalkoztatási feladat ellátására a képviselő-testület határozatával kijelölt szervezet a Kerületgazda Szolgáltató Szervezet. A közfoglalkoztatottak száma a XVI. kerületben az országos átlagot követi a 2016-2021 időszakot tekintve, azaz csökken.

3.2.5. számú táblázat – Foglalkoztatáspolitikai

Év	Aktív foglalkoztatás-politikai eszközökkel támogatottak száma	Közfoglalkoztatottak száma
	Fő	(éves átlag - fő)
2016	225	128
2017	157	73
2018	109	41
2019	94	24
2020	920	20
2021	619	14

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

- d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői; közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok;**

A XVI. kerület kedvező közlekedési adottságokkal rendelkezik: egyfelől az M0-gyűrű, másik oldalról Budapest belvárosa viszonylagos közelsége az ingázók számára előnyös. A helyi és a helyközi járatok száma kedvező. A kerület kerékpárral is jól közlekedhető.

A kerületben folyamatosan számottevő az építkezések száma, így ez az ágazat sok munkalehetőséget kínál.

- e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük;**

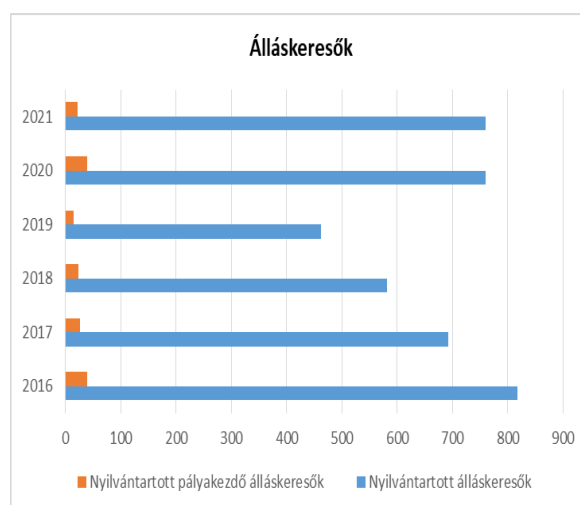
Az esélyteremtés érdekében, a magasabb iskolai végzettség megszerzése érdekében a hátrányos helyzetű, szociálisan rászoruló fiatalok felsőoktatásban való részvételének támogatása céljából az önkormányzat minden év szeptemberében csatlakozik a Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjrendszerhez. A magasabb iskolai végzettséggel segítik a fiatalok foglalkoztatási esélyének növelését.

A felnőtté válás talán egyik legnehezebb lépése a munka világába való beilleszkedés. A fiatalok – életkorukból adódóan – még nem mindegyike rendelkeznek olyan képességekkel, mint az: alkalmazkodó-, konfliktuskezelő-, problémamegoldó-, tervező-, érdekképviselő- és kommunikációs képesség. Sok esetben az iskolarendszertől kilépve nem tudnak azonnal elhelyezkedni, ami elkeseredettséghez vezethet. A pályakezdő fiatalok elhelyezkedését nemcsak a munkalehetőségek száma, de a nem megfelelő iskolai végzettség, a rossz szakmaválasztás, valamint a szakmai tapasztalat hiánya is befolyásolja.

A XVI. kerületben a nyilvántartott álláskeresőik közül a pályakezdő álláskeresőik száma 2016-tól 2020-ig jelentősen csökkent. A COVID járvány hatása azonban itt is megmutatkozott a számokban, mivel 2020-ban több mint duplájára emelkedett a pályakezdők száma. 2021-ben azonban ismét csökkent a számuk.

3.2.6. számú táblázat – Pályakezdő álláskeresők száma

Év	Nyilvántartott álláskeresők száma	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma
	Fő	Fő
2016	817	39
2017	692	26
2018	582	23
2019	462	15
2020	760	39
2021	760	21

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése, szakképzéshez, felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok;

A felnőttképzés olyan iskolarendszeren kívüli képzési forma, mely során a résztvevők nem állnak a képző intézménnyel hallgatói vagy tanulói jogviszonyban. A felnőttképzés elsődleges célja egy konkrét szakképesítés megszerzése. Másodlagos célja az egyén munkaerő-piaci helyzetének javítása, a jelenleginél magasabb szakképesítés megszerzése. Mindezek mellett a foglalkoztatást segítő képzéseknek köszönhetően támogatja a munkanélküliek ismételt kilépését a munkaerő-piacra.

A XVI. kerületben is több intézmény is biztosít felnőttképzési programokat, de ez fővárosi viszonylatban nem releváns, hisz más kerületekbe, a szomszédos településekre is mennek a került lakosai képzésekre.

A választható szakmák széles spektruma érhető el, így a képzést keresők nagy eséllyel találhatják meg a számukra megfelelőt.

g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása;

A jogszabályi előírások értelmében a munkáltató csak olyan adatokat kezelhet, amelyek a munkaviszonyhoz kapcsolódó jog vagy kötelezettség teljesítése szempontjából szükségesek. Erről adattal nem rendelkezünk, és nem is nyerhető adat, mivel a foglalkoztatással összefüggésben a cigánysághoz tartozás nem releváns adat, így nem nyilvántartható.

h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

A foglalkozási diszkrimináció elsősorban a munkahelyi felvételnél, másodsorban az elbocsátásoknál érezteti hatását. A foglalkozási diszkrimináció mértéke és a munkaerő-piaci státusz között erős összefüggés található. A nem foglalkoztatottak csoportja (munkanélküliek és inaktívak együtt) és azokon belül a roma származású nem foglalkoztatottak szenvedték el legnagyobb valószínűséggel a hátrányos megkülönböztetést eddigi életútjuk során. A

munkaerőpiacról való korai kiszoruláshoz leginkább az egészségi állapottal, a származással és az életkorral összefüggő foglalkozási diszkrimináció járul hozzá.

A diszkriminációs gyakorlat visszaszorítása szempontjából fontos a foglalkoztatási viszonyok ellenőrzése, szükség esetén az Egyenlő Bánásmód Hatóság (a továbbiakban: EBH) bevonása, a tájékoztató kampányok, vagy a területtel foglalkozó társadalmi szervezetekkel történő együttműködés.

Az egyenlő bánásmód követelményének megteremtése esetén az Egyenlő Bánásmód Hatóság a hátrányos megkülönböztetés tárgyában benyújtott kérelmek kivizsgálása érdekében eljárást folytat le.

Az adott évre vonatkozó jogeseteket a EBH honlapján megtalálhatók, viszont nem terület specifikusak, így a XVI. kerületre vonatkozóan adatokkal nem rendelkezünk.

i) digitális ismeretek megszerzésének és hozzáféréseinek lehetőségei.

Digitális ismeretekhez ma már a gyermekek minden oktatási intézményben hozzájutnak az általános iskolától kezdve.

A XVI. kerületben a Területi Szociális Szolgálat szervezésében 2011-től kezdődően indult el az idős korosztály számára a „Kattints Nagyi!” program. Az ingyenes program keretében a nyugdíjasok alap és haladó szinten megtanulhatják a számítógép és internet kezelést, mely a mai világban, ha nem is elengedhetetlen, de mindenképpen megkönnyíti az életet. A 18 órás tanfolyam keretében a nyugdíjasok elsősorban az internethasználat előnyeit sajátítják majd el, illetve megtanulják megvédeni személyes és banki adataikat illetéktelen személyektől. Az oktatás iskolákban zajlik, ahol eleve rendelkezésre áll az infrastruktúra az oktatáshoz.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

A fejezet címéül szolgáló támogatások több rendszerből tevődnek össze. Budapest Főváros Kormányhivatalának kerületi hivatalai nyújtanak rendszeres támogatásokat, az Önkormányzat elsősorban a speciális élethelyzetekre reagál, és egyszeri támogatást, vagy rendszeres, de célhoz kötött támogatást nyújt.

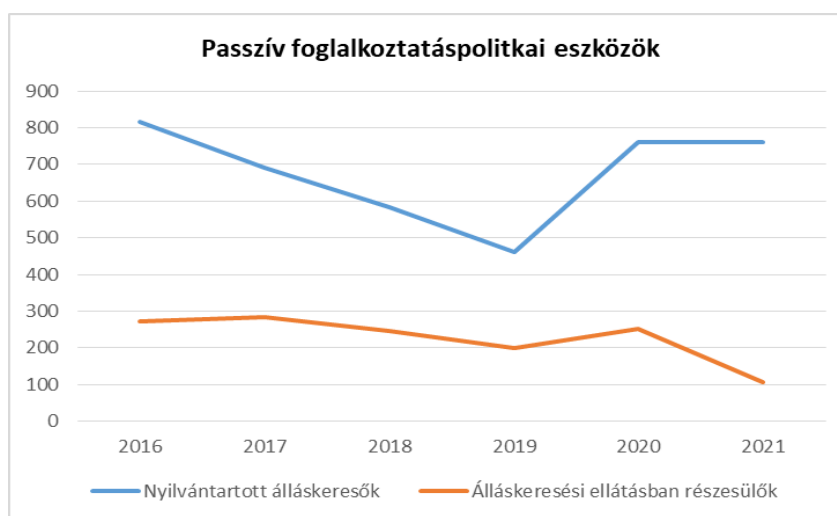
A mélyszegénységben élők felzárkóztatása, az alsó középosztály lecsúszásának megelőzése odafigyelést igényel. Aktívan kell foglalkozni a problémával annak ellenére, hogy alacsony a mélyszegénységben élők lakosságszámhoz viszonyított aránya a kerületben, és nominálisan is alacsony értéket kapunk, bármely mutatót vesszük alapul. Ezért az Önkormányzat fontosnak tartja a pénzbeli és természetbeni ellátásokról szóló rendelet folyamatos felülvizsgálatát és szükség esetén a felmerült problémák megoldását szolgáló módosítását.

A nyilvántartott álláskeresők száma 2017-től csökkenő tendenciát mutat a XVI. kerületben. Az álláskeresői segélyben részesülők száma az aktív lakosság 0,99-1,72%-a között mozgott a vizsgált időszakban.

3.3.1. számú táblázat – Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai I.

Év	Nyilvántartott álláskeresők száma		Álláskeresési ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma	
	Fő	15-64 év közötti népesség %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2016	817	1,72%	271	33,17%
2017	692	1,46%	284	41,04%
2018	582	1,24%	245	42,10%
2019	462	0,99%	199	43,07%
2020	760	1,65%	253	33,29%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

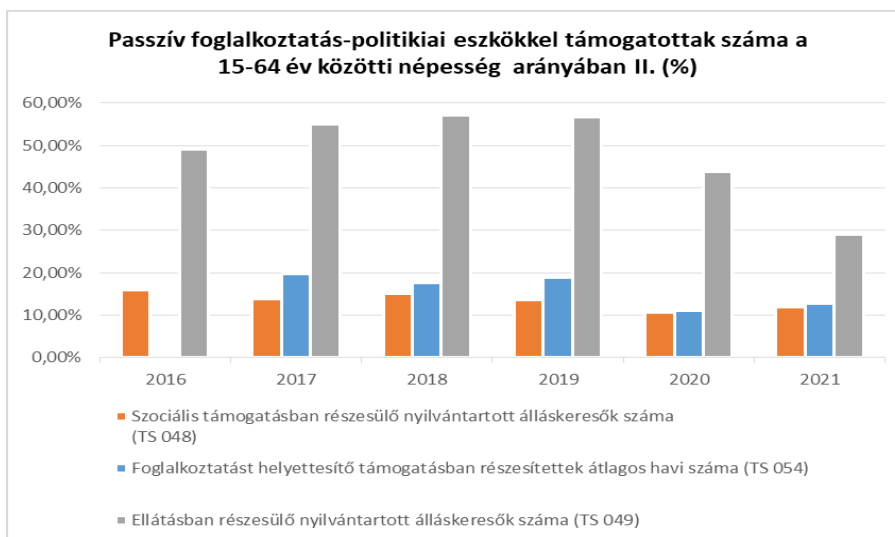

3.3.2. számú táblázat – Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai II.

Év	Szociális támogatásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma		Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma		Ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma	
	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2016	129	15,79%	n.a.	-	400	48,96%
2017	96	13,87%	137	19,73%	380	54,91%
2018	87	14,95%	103	17,64%	332	57,04%
2019	63	13,64%	87	18,91%	262	56,71%
2020	80	10,53%	84	11,01%	333	43,82%
2021	91	11,97%	96	12,63%	220	28,95%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

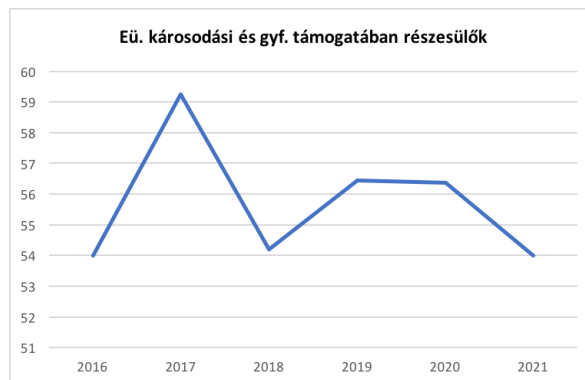

2015 márciusától a korábban jegyzői hatáskörben lévő aktív korúak ellátása a járási hivatal hatáskörébe került. Ezen időponttól aktív korúak ellátása keretében kétféle ellátástípus állapítható meg: foglalkoztatást helyettesítő támogatás, valamint egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás. Ezen utóbbi új ellátásra a korábban rendszeres szociális segélyben részesülők egy része válik jogosulttá. Az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesülők esetében nem mutatkozik meg olyan látványosan a COVID 19 járvány hatása, mint a foglalkoztatottsággal kapcsolatos számadatoknál, mivel itt nem növekedett kiugróan az ellátásban részesülők száma.

3.3.3. számú táblázat – Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás

Év	Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesítettek havi átlagos száma
	fő
2016	54
2017	59
2018	54
2019	56
2020	56
2021	54

Forrás: TeIR, KSH

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és hajléktalanságot, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

A kerület lakásállományát tekintve a 2011. évi népszámlálás adatai adják a legtöbb információt, azonban ezek már elavult adatok. A tapasztalatok alapján az biztos, hogy a 11 évvel ezelőtti adatokhoz képest javult az egyébként is jó lakáshelyzet a kerületben. A népszámlálási adatok szerint: a 100 m²-t meghaladó lakások aránya átlag feletti budapesti viszonylatban. A lakott

lakások átlagos mérete a fővárosban 65 m², a XVI. kerületben 85m². A 100 lakott lakásra jutó lakók száma megközelíti a 250-et. Budapesten 100 lakott lakásra 252 szoba jut, míg a XVI. kerületben több mint 300.

Az önkormányzat a már meglévő, de korszerűtlenebb vagy elöregedett ingatlanok felújításához, korszerűsítéséhez is igyekszik hozzájárulást nyújtani a lakosok részére. A hozzájárulást pályázatokkal tudják nyújtani, amik az alábbiakat célozza meg:

- *Fűtés korszerűsítési pályázat:* környezetet szennyező fűtési mód megszüntetésére, és gázzal történő fűtés kialakításához ad segítséget.
- *Pályázat a XVI. kerületi társasházi és lakásszövetkezeti lakóépületek utólagos hőszigetelésének pénzügyi támogatására:* az önkormányzat vissza nem térítendő támogatást nyújt a XVI. kerületi társasházi és lakásszövetkezeti lakóépületek utólagos homlokzati hőszigetelésére.

A kis laksűrűség és a nagyarányú új építésű lakások mellett jelen van a lakások/házak állagának romlása, illetve a rossz lakhatási körülmények is.

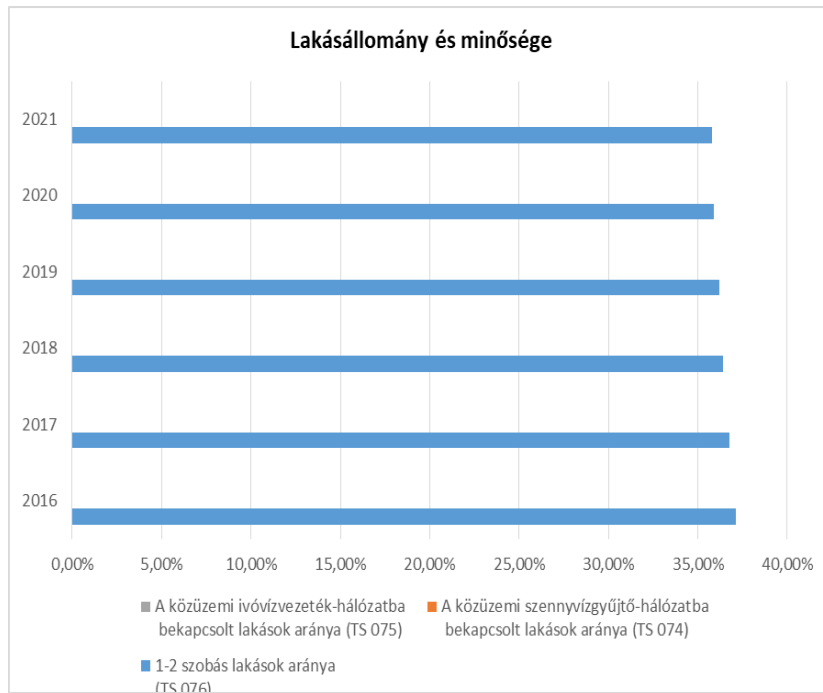
Lakhatási szegénység megjelenik hajléktalanság formájában, mely kis mértékű: 25 fő az, aki az utcai szociális munkás gondozásában részesül. A kerület sajátosságai alapján nem lehet sokkal nagyobb a hajléktalanok száma. A kerületben élő hajléktalanokra nem a klasszikus közterületen élés a jellemző, hanem inkább erdős területeken, kisebb építményekben élnek. E mellett előfordul az egy-egy munkáltatóhoz kapcsolódó, szűkösen kialakított, a munkavállalók elszállásolására használt ingatlanok működtetése, ahol azonban többnyire hétköznap tartózkodnak a munkavállalók, és ingáznak. Szintén a lakhatási szegénység témakörét érinti az a jelenség, amibe egy nagyobb kör tartozik: bejelentett lakcím nélkül, albérletben élnek a kerületben. Ez azért jelent problémát, mert a támogatások nagy része, valamint az ellátások (akár egy óvodai, iskolai felvétel) lakcímhez kötöttek. Az intézményi elhelyezésnek ez végső soron nem akadálya, de gyakorta kisebb eséllyel kerülnek a gyermekek a szülők által választott intézménybe azokhoz képest, akik bejelentett lakcímmel rendelkeznek. Az ellátások tekintetében pedig csak méltánylást érdemlő helyzetben van lehetőség segítségnyújtásra.

A lakhatási szegénység egy megjelenő, de kevésbé látható formája, amikor a felnövekvő generáció nem tud önálló életet kezdeni, ezért szüleik otthonában élnek tovább felnőttként. Ez valós lakhatási problémát a kisebb ingatlanok esetében jelent. Új jelenség, hogy a lakhatás adott, de annak fenntartása nehéz, így a komfortérzet csökkenése, az ingatlan elvesztésétől való félelem okoz lakhatási nehézséget.

3.4.1. számú táblázat –Lakásállomány

Év	Lakásállomány (db)	Épített lakások száma	Épített lakások száma 1000 lakásra	1-2 szobás lakások aránya	A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba bekapcsolt lakások aránya	A közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya
	db	db	db	%	%	%
2016	31160	228	7	37,12%	-	-
2017	31363	284	9	36,77%	-	-
2018	31591	298	9	36,42%	-	-
2019	31775	211	7	36,18%	-	-
2020	31977	248	8	35,90%	-	-
2021	32125	169	5	35,80%	-	-

Forrás: TeIR, KSH-Tstar, önkormányzati adatok

a) bérlakás-állomány

Az önkormányzat lakásállománya több típusú bérlakásból áll:

- *szociális bérlakások*: az odaítélés szempontja a szociális rászorultság, a lakhatási probléma megoldása, figyelembe véve a család szociális és társadalmi helyzetét;
- *költséghelyettesítő lakások*: ahol a cél, hogy a bérlő a tényleges fenntartási költséget fizesse. Ezek odaítélésénél nem a szociális rászorultság a szempont, hanem az olyan anyagi háttér, mely nem alkalmas saját erőből a lakhatás megoldására, de képessé tesz a saját költségek fedezésére;
- *szobabérlők háza*: ahol 21 m²-es, igen alacsony rezsijú és bérleti költségű garzonlakásokat kaptak a bentlakók, maximum 5 évre, kötelező lakáscélú előtakarékoság mellett. Ennél a lakhatási megoldásnál cél, hogy a nagyon alacsony költségű lakhatás elősegítse az 5 éves lehetőséget követően az önálló lakhatás valamely formáját.

Jogviszonyhoz kötött lakhatási formák, melyek a foglalkoztatási problémák megoldását szolgálják, a munkaerőhiány csökkentése és munkaerő-megtartás eszközeként. A Szobabérlők háza lehetőséget nyújt arra is, hogy az Önkormányzat intézményeibe közalkalmazotti munkakörben elhelyezkedő, de távolabbról a kerületbe költöző szakemberek a lakhatási lehetőség miatt a kerületet válasszák munkahelyükül. E mellett a Kerületgazda Szolgáltató Szervezet telephelyén saját maga alakított ki munkásszálló jellegű lakhatási megoldást, saját dolgozói számára, illetve a megüresedett, korábban egészségügyi tevékenység végzésére szolgáló épületekben is lakások kialakítására kerül sor, az orvoshiány csökkentésének érdekében.

Az Önkormányzat folyamatosan igyekszik javítani a lakásállomány színvonalát.

b) szociális lakhatás

A szociális bérlakások száma alacsony, hasonlóan az országos tendenciához. A szociális bérlakások esetében a tapasztalat azt mutatja, hogy a lakók – főként a régebbi, határozatlan idejű szerződések esetében – nem érdekeltek abban, hogy az ingatlanhoz kapcsolódó szolgáltatói számlákat maradéktalanul fizessék, és hogy a lakások állagmegóvására, értékének megtartására figyelmet fordítsanak. Az Önkormányzat már nem köt határozatlan idejű bérleti szerződést. Ez hosszabb távon azt (is) eredményezi, hogy a lakásbérlet elvesztésének veszélye miatt a bérlők jobban odafigyelnek a számlafizetésre.

c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok

A került külvárosi jellegéből adódóan jellemző a nyaralóövezeti ingatlanok lakásként való használata, de egyéb, a nem lakás céljára szolgáló ingatlan lakhatási célra való hasznosítása nem számottevő.

d) lakhatást segítő támogatások

Az Mötv. az önkormányzatok ellátandó feladatai között rögzíti a lakás (és helyiség) gazdálkodást. A törvény írja elő az önkormányzatok számára a hajléktalanság megelőzésének, és a területükön hajléktalanná vált személyek ellátásának és rehabilitációjának kötelezettségét is. Budapesten a Hajléktalanok kapcsán jelentős feladat ebből a Fővárosi Önkormányzatra hárul.

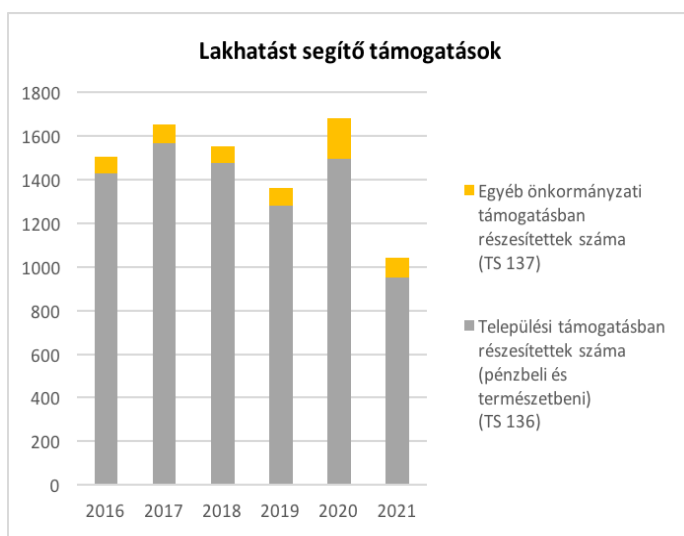
A lakásfenntartással összefüggő kiadások a háztartások költségvetésének legnagyobb részét jelenti. Így a lakhatás – mint alapvető szükséglet – biztosítása, illetve az ezzel kapcsolatos lakossági terhek csökkentése a szociális ellátórendszerre is jelentős feladatokat hárít.

Az Önkormányzat a lakásfenntartással járó terhek csökkentése érdekében a szociálisan rászoruló személyek részére a lakhatással kapcsolatos rendszeres kiadások viseléséhez települési támogatást biztosít.

A támogatások célja nemcsak a fenntartási költségek csökkentése, hanem az eladósodás megakadályozása, illetve a már felhalmozott adósság csökkentése, megszüntetése is. Természetbeni ellátásként kapacitása függvényében tűzifa támogatást nyújt.

3.4.3. számú táblázat –Lakhatást segítő támogatások

Év	Települési támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni)	Egyéb önkormányzati támogatásban részesítettek száma
	Fő	Fő
2016	1 427	78
2017	1 569	83
2018	1 477	75
2019	1 282	81
2020	1 497	187
2021	950	91

Forrás: TeIR, KSH-Tstar

A 3.4.3. táblázat kifejezetten a lakhatással kapcsolatos támogatásokat tartalmazza. Egyéb támogatások itt nem szerepelnek.

Az önkormányzat a hajléktalan személyek nappali ellátását a Magyar Vöröskereszttel kötött ellátási szerződés útján biztosítja.

e) eladósodottság

Eladósodottságról a XVI. kerületi Önkormányzat többek között abban az esetben tud, ha önkormányzati bérlakásban van lakbértartozása a bérlőnek, vagy olyan közüzemi hátralékot halmozott fel, hogy azt a tulajdonos Önkormányzatra terhelik. Egyértelműen eladósodtak továbbá

azon lakosok, akik rezsiköltségeik megfizetésének elmaradása miatt kérnek rendkívüli települési támogatást (ezen támogatási forma váltotta fel 2015 márciusától a korábbi adósságkezelési szolgáltatást). A jelenlegi támogatási rendszer a korábbival azonos elvek alapján működik, de az ügyfelek számára kedvezőbb feltételekkel, ugyanis önrész nélkül is kaphatnak támogatást a legrászorultabb családok. Az adósságkezelő tevékenység során a Szociális és Szociális Intézményi Iroda továbbra is szorosan együttműködik a Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ szakképzett munkatársaival, bár az együttműködés már nem törvény által előírt kötelezettség.

Az önkormányzat települési támogatás nyújtható: lakhatással kapcsolatos rendszeres kiadások viseléséhez; nyugdíjasok és nagycsaládosok fűtési költségeihez való hozzájárulásként, valamint 2022 októberétől Kertvárosi lakásrezszi támogatásként.

A lakhatással kapcsolatos rendszeres kiadások viseléséhez nyújtható települési támogatás (a továbbiakban: lakhatási támogatás) a szociálisan rászoruló háztartásban élő személyek részére a háztartás tagjai által lakott lakás, vagy nem lakás céljára szolgáló helyiség fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadásaik viseléséhez nyújtott hozzájárulás, mely a rezsiköltségekhez nyújtható. A lakhatási támogatást elsősorban természetbeni szociális ellátás formájában, és a lakásfenntartással összefüggő azon rendszeres kiadások megfizetéséhez kell nyújtani, amelyek esetleges elmaradása a kérelmező lakhatását a legnagyobb mértékben veszélyezteti.

Nyugdíjasok és nagycsaládosok fűtési költségeihez való hozzájárulásként nyújtható települési támogatás a nyugdíjasokat és a nagycsaládosokat célozza meg.

A Kertvárosi lakásrezszi támogatás kifejezetten a rezsiarak emelkedésére nyújtott támogatás és a nyugdíjasok korábbi, valamint jelenlegi rezsiköltség-különbözetének alapján nyújt pénzügyi támogatást.

A Képviselő-testület Egészségügyi és Szociális Bizottságának lehetősége van krízishelyzetben kamatmentes visszatérítendő támogatást nyújtani. Az utóbbi években jellemző, hogy a támogatást továbbra is jelentős arányban azzal az indokkal kérik, hogy felgyülemlett közüzemi számlájukat rendezzék.

f) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

A kerületi külterületek helyenként szerves részét képezik a mindennapi életnek: a külterületek egykori nyaralóiban egyre többen laknak életvitelszerűen. A 2018. évi HEP megalkotásakor felvetettük azt a kérdést, hogy a szabályozásnak követnie kell-e a gyakorlatot, vagyis belterületté kell-e nyilvánítani ezeket a területeket.

A kerület jellegéből adódóan kertvárosi, az utak nagy része földút volt. Az Önkormányzat több szakaszban tűzte ki a kerületi földutaknak szilárdburkolatú kiépítését. 2016. évben 13 szakasz kivitelezését, 2017. évben 18 db utca kivitelezését valósította meg az Önkormányzat, 2019–2021 időszakban 32 földút aszfaltozása és 29 lakóutcát újítottak fel a Kertvárosban.

Az Önkormányzat fontosnak tartja a kerékpárutak építését, bővítését is. Bővítették a kerékpárút-hálózatot, megépült a kerékpárút a Cinkotai Temető mellett Kistarcsáig, a Szilas-patak mellett a XV. és a XVII. kerület felé, a Rákosi úton Zugló, valamint a Timur utcában Csömör felé is. Így most már minden szomszédos települést el lehet érni kerékpárral.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

A szociológia értelmezésében szegregációnak nevezzük azt a jelenséget, amikor egy-egy településen belül a különböző társadalmi rétegek, etnikai csoportok, stb. lakóhelye erősen elkülönül egymástól. A szegregáció együtt jár a jövedelmi viszonyok és a települési infrastruktúra lényeges egyenlőtlenségével.

Magyarországon a lakóhelyi szegregáció térségek, települések között és településen belül is megjelenik. Budapestet tekintve nemcsak az egyes kerületeket összehasonlítva, de a kerületeken belül is jelentős különbség van a lakhatási feltételek között.

Szegregátumnak tekintendő az a településrész, amelyen belül az általános iskolai végzettséggel nem rendelkező, tartósan munkanélküli népesség száma meghaladja az 50 főt. Erről pontos adatokkal nem rendelkezünk, de a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményhez kapcsolódó hátrányos helyzetről kapcsán az alacsony iskolai végzettségről nyilatkozó szülők száma alapján a probléma a kerületet nem érinti. Ennek megfelelően a szegregációs megfelelően kezelhetőek, külön cselekvési terv összeállítását nem igénylik.

2015-ben a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet 10. melléklete szempontrendszerét figyelembe véve az Önkormányzat felkérte a KSH-t, hogy a népszámlálás adatai alapján mérje fel a veszélyeztetett- és krízisterületeket. A felmérés 6 veszélyeztetett és 3 krízisterületet észlelt, mely szegregátumnak nem tekinthető, mivel 1-1 házról, lakóközösségről van szó. Természetesen az ellátórendszernek különös figyelmet kell fordítania ezekre a területekre, hogy a szegregátumok kialakulását megelőzzük. Az azóta eltelt időszakban a város fejlődött, nőtt a leaszfaltozott és/vagy csatornázott utak száma, kerületszámok újulnak meg nagyobb projekteken, javult az önkormányzati bérlakás állományának színvonala. Így tehát a körülmények kedvezőbbek. Nem figyelhető meg jelentősebb területi átrendeződés a lakosság körében.

Azok körében, aki a jövedelemváltozás miatt nem jogosultak már a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre, és így a hátrányos helyzet megállapítására sem, továbbra is fenn kell tartani annak lehetőségét, hogy az önkormányzati nyári napközis tábort és ott az étkezést kedvezményesen vegyék igénybe.

- a) a telep, / szegregátum mint lakóköznyezet jellemzői (kiterjedtsége, területi elhelyezkedése, megközelíthetősége, a közösségi közlekedés, és a munkába jutás egyéb lehetőségei, lakásállományának állapota, közműellátottsága, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségei, egyéb környezet-egészségügyi jellemzői)**

A fenti okok miatt nem releváns a XVI. kerület vonatkozásában.

- b) a telepen, / szegregátumokban élők általános jellemzői és társadalmi problémák szempontjából főbb mutatói: életkori megoszlás, iskolai végzettség, foglalkoztatottsági helyzet, segélyezettek, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya**

A fenti okok miatt nem releváns a XVI. kerület vonatkozásában.

- c) a szegregációval veszélyeztetett területek, a lakosság területi átrendeződésének folyamatai**

A fenti okok miatt nem releváns a XVI. kerület vonatkozásában.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Az Önkormányzat fenntartásában a XVI. kerület Kertvárosi Egészségügyi Szolgálat (KESZ) működteti

a 30 felnőtt háziiorvosi körzetet 8 telephelyen,

a 14 gyermekorvosi körzetet 5 telephelyen,

14 felnőtt fogorvosi körzetet 3 telephelyen,

7 gyermek fogorvosi körzetet 2 telephelyen,

22 védőnői körzet működik területi ellátási kötelezettséggel 5 telephelyen,

1 alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátási körzet működik területi ellátási kötelezettséggel,
 4 orvosi iskola-egészségügyi ellátási körzet működik területi ellátási kötelezettséggel,
 9 védőnői iskola-egészségügyi ellátási körzetet,
 6 fogászati iskola-egészségügyi ellátási körzetet,
 továbbá felnőtt szakellátást biztosít, az alábbi szakmákban:

Szakma	Heti óraszám	Szakma	Heti óraszám
Addiktológia	25	Onkológiai gondozó	10
Belgyógyászat	42	Ortopédia	35
Bőr- és nemibeteg-gondozó	85	Osteoporózis	16
Bőrgyógyászati gondozó	5	Pszichiátria	35
Diabetológia	60	Pszichiátriai gondozó	45+30
Fizioterápia	140	Radiológia	90
Gastroenterológia	42	Reumatológia	100
Gégészet	59	Sebészet	120
Gyógytorna	120	Szemészet	103
Kardiológia	90	Tüdőgondozó	40+10
Laboratórium	60+32	Tüdőgyógyászat	47
Neurológia	60	Ultrahang	60
Nőgyógyászat	75	Urológia	48
Onkológia	20	Gyógymasszázs	60
Dietetika	30		

Forrás: Önkormányzati adatgyűjtés, KESZ

a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

Az Eütv. előírja, hogy a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:

- a) a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
- b) a fogorvosi alapellátásról,
- c) az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátásról,
- d) a védőnői ellátásról,
- e) az iskola-egészségügyi ellátásról.

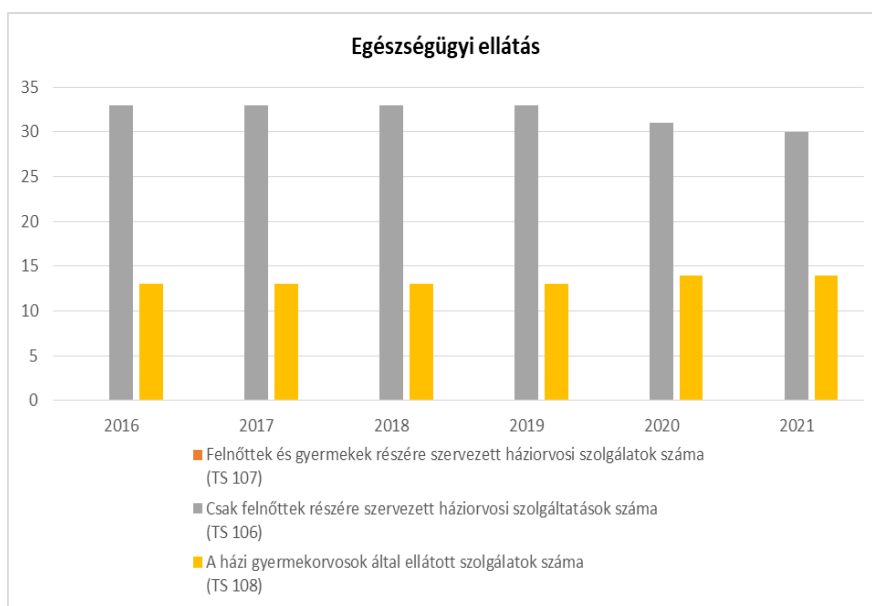
A települési önkormányzat a környezet- és település-egészségügyi feladatok körében gondoskodik

- a) a köztisztasági és településtisztasági feladatok ellátásáról,
- b) biztosítja a rovarok és rágcsálók irtását,
- c) folyamatosan figyelemmel kíséri a település környezet-egészségügyi helyzetének alakulását és ennek esetleges romlása esetén – lehetőségeihez képest – saját hatáskörben intézkedik, vagy a hatáskörrel rendelkező és illetékes hatóságnál kezdeményezi a szükséges intézkedések meghozatalát,
- d) együttműködik a lakosságra, közösségekre, családi, munkahelyi, iskolai színterekre irányuló egészségfejlesztési tevékenységekben, valamint támogatja és aktívan kezdeményezi ezeket.

3.6.1. számú táblázat – Egészségügyi ellátás

Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma	Gyógyszertárak és fiókgyógyszertárak száma	Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (alanyi és normatív alapon kiadott)	Ápolási díj, alanyi jogon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma
	db	db	db	db	Fő	Fő
2016	0	33	13	16	1069	243
2017	0	33	13	16	1106	228
2018	0	33	13	16	1168	218
2019	0	33	13	16	1234	128
2020	0	31	14	16	1149	136
2021	0	30	14	16	1237	132

Forrás: TeIR, KSH-Tstar

Az alapellátás lefedi a kerületet.

A Kertváros minden egészségügyi intézménye megújult 2022 tavaszára. A Fejlődő Kertváros Program keretében 2014-ben elindított orvosi rendelő felújítási program utolsó állomásaként 2019 óta megújult a Hősök terei rendelő, a Hunyadvár utcai Tüdőgondozó épülete, valamint befejeződött a Jókai utcai Szakrendelő bővítése és felújítása. 2020 januárjában átadták a belső felújításon átesett Hősök terei rendelőt, a gépészeti és informatika felújításon túl új fogászati rendelő került kialakításra.

Az alapellátás 2019-ben új épülettel bővült Cinkotán.

A szakrendelő bővítésének terve az előző HEP-ben feladatként lett megjelölve, és a Kormány Egészséges Budapest Programjának keretében 2022 márciusában átadásra került a teljesen felújított és bővítésen átesett Jókai utcai Szakrendelő, melyhez az Önkormányzat is jelentős anyagi forrást biztosított. A járóbeteg-szakellátás fejlesztésének céljaként lett megjelölve a lakosságközeli ellátási formák (egynapos sebészet, diagnosztika, mozgásszervi kezelések, kúraszerű definitív ellátási lehetőségek) bővítése, mely célt a felújítással és bővítéssel sikerült is megvalósítani. A bővítés tervezésekor célként került megfogalmazásra, hogy az ügyelet Szakrendelőbe való bekerülésével javuljon a kerületi lakosok sürgősségi ellátása. A terveknek

megfelelően a Szakrendelő épületében került elhelyezésre a Kertvárosi Sürgős Ellátást végző 24 órás orvosi ügyelet, így sürgősséget igénylő egészségügyi panasz esetén – várólista nélkül – szinte azonnal orvosi ellátáshoz juthatnak a lakosok. Célként került megjelölésre, hogy a kapacitás bővítésével csökkenne a várakozási idő. A bővítéssel sikerül a várakozási időt csökkenteni, így a lakosság elégedettsége nő, ami összhangban van az Emberi Erőforrások Minisztériuma által kiadott „Egészséges Magyarország 2014-2020” Egészségügyi Ágazati Stratégia célkitűzéseivel. Az alapellátási rendszer és a szakellátás között szoros a szakmai együttműködés, így lehetővé téve a lakosság egészségügyi prevenciójában való fokozott szerepvállalást (szűrővizsgálatok), amely segíti a munkavállalók munkaerő-piaci esélyeinek javítását a betegségek megelőzésével, korai felismerésével.

Az Önkormányzattal való együttműködésben 2019-ben a Magyar Vöröskereszt két alkalommal tartott Játszóterei Hősök programot, melyen a gyerekek és szüleik tanulhatták meg az elsősegélynyújtás alapjait.

b) prevenció és szűrőprogramokhoz (pl.: népegészségügyi, koragyermekkorai kötelező szűrésekhez) való hozzájárulás

Az egészségügyi prevenció nemcsak a betegségek megelőzését, hanem az egészség fenntartását, illetve az állapotromlás megakadályozását is jelenti.

A prevenció szinterei:

- A primer prevenció lényege a betegségek és sérülések megelőzése, az egészségnevelés, az egészségügyi állapot megőrzése;
- A szekunder prevenció célja, a korai stádiumban lévő esetek gyors, hatékony megoldása, a rizikótényezők csökkentése;
- A terciér prevenció lényege, a károsító hatások, következmények kiküszöbölése, állapotromlás megakadályozása, rehabilitáció.

A 0-6 éves korú gyermekek életkorhoz kötött koragyermekkorai szűrővizsgálatait a védőnő és a gyermek háziorvosa végzi.

A kerületben évek óta megrendezésre kerülő egészség-napokon azokon a szűrő-programokon is ingyenesen vehet részt a lakosság, amik egyébként térítés-köteles szolgáltatások. Ezt egészítette ki 2017-ben a Richter Egészségváros program, melynek keretében szintén ingyenes szűrőprogramokon vehettek részt a Kertváros lakói. A járványhelyzet miatt 2020-2021 évben ezek a rendezvények sajnós elmaradtak.

Feladat ezzel kapcsolatban a hátrányos csoport tagjainak figyelmét felhívni az egészségmegőrzés fontosságára, ennek módjaira, és az egészségügyi ellátás lehetőségére. Fontos továbbá az ingyenes szűrőprogramok népszerűsítése.

A kerületi szakrendelő felszereltsége lehetővé teszi, hogy a teljes terhes-gondozás helyben történjen, semmilyen vizsgálatért nem kell kórházba, vagy más szolgáltatóhoz menni.

Kisgyermek, csecsemők esetében az ultrahangos vizsgálatok azok, amik helyben elérhetőek. Más települések tapasztalatai alapján e két lehetőség magas fontossággal bír a várandósok és az újszülöttek, majd a kisgyermekkeke egészsége szempontjából.

c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzájárulás

Az **egészségügyi ellátás** keretében heti 120 órás keretben gyógytornát tud biztosítani a KESZ, mely szoros értelemben nem tekinthető rehabilitációnak. Az EBP keretében duplájára tudták emelni a gyógytorna óraszámát (+ két rendelővel kiegészítve), valamint növelték a fizioterápia és a gyógymasszázs óraszámát is, ezzel lehetőséget teremtve a mozgásszervi, kardiológiai és pulmonológiai rehabilitációnak.

Fejlesztést gyermekek számára a Tankerület és az Önkormányzat biztosít pedagógiai szakmai szolgáltatás és saját gyógypedagógiai hálózat keretében. Az iskolák saját pedagógusaikon

keresztül is biztosítanak fejlesztést, valamint a Pedagógiai Szakszolgálat utazó pedagógusokat biztosít a korosztály számára.

Önként vállalt feladatként a Napsugár és a Bóbita Bölcsődék látnak el és fejlesztenek **fogyatékos és sajátos nevelési igényű, korai fejlesztést igénylő gyermekeket**. Kisgyermekek és szüleik számára a bölcsőde szolgáltatásaként igénybe vehető a képességfelmérés, illetve csoportos és egyéni fejlesztés.

Az Önkormányzat által fenntartott óvodák esetében 2017. szeptember 1-től a sajátos nevelési igényű gyerekek speciális fejlesztését a Budapest XVI. kerületi Margaréta Óvodához tartozó gyógypedagógus hálózat látja el. A gyógypedagógus hálózat létszámának emelésével folyamatosan biztosított a sajátos nevelési igényű gyermekek szakértői véleményben előírt pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai fejlesztése.

E mellett 2019-től minden óvodában legalább egy saját gyógypedagógus és óvodapszichológus segíti a szakmai munkát. Az autizmus spektrum zavarral élő gyermekek számának növekedése miatt több intézmény átszervezése megtörtént, több óvoda (Budapest XVI. kerületi Gyerekkuckó Óvoda, Budapest XVI. kerületi Margaréta Óvoda, Mátyásfüldi Fecskefészek Óvoda, Sashalmi Manoda Óvoda) fogad integrálható autizmus spektrum zavarral élő gyermeket. Minden intézményben biztosította a Önkormányzat a pedagógusok számára az Autizmus Alapítvány által szervezett Érzékenyítő Képzésen való részvételt.

Több piaci szolgáltató is elérhető a kerületben, aki fejlesztést biztosít. Nem szabad azonban figyelmen kívül hagyni, hogy mivel Budapestről van szó, gyakorlatilag minden fővárosi szolgáltatás elérhető. Ugyan a közlekedés, a távolságok így is gondot jelentenek, de a hozzáférés lehetősége adott, és lényegesen könnyebben elérhető, mint más országrészekben.

A hozzáférést a Napraforgó Család- és Gyermejkölési Központ kereteiben működő Kertvárosi Családi Szállító Szolgálat segíti.

Problémaként merül fel az idősek számára rehabilitációs ellátásként a gyógytorna szolgáltatás elérhetősége.

d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

A közétkeztetés keretein belül a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás - egészségügyi előírásokról szóló 37/2014. (IV. 30.) EMMI rendelet alapján az étlapkészítés során a kiegyensúlyozott tápanyag-ellátásra, a változatosságra, az idényszerűsége törekednek, mely az egészségmegőrző és betegségmegelőző táplálkozás szemléletének érvényesülését is szolgálja.

A XVI. kerületi Kertvárosi Egyesített **Bölcsődében** helyben készült, egészséges, koruknak megfelelő ételek várják a 3 év alatti kisgyermekeket. Fontos szempont a szükséges napi kalória és vitaminbevitel, e mellett hangsúlyt fektetnek a korszerű táplálkozásra.

Az **óvodás és iskolás korcsoport** számára az Önkormányzat kötött szerződést a szolgáltatásra, közbeszerzési eljárás keretében. Ennek sajátja, hogy fő szempont kellett hogy legyen a bírálatnál az ár. A szolgáltatóval való folyamatos kommunikáció központi eleme az ételek minősége, az egészséges táplálkozás fontosságának hangsúlyozása, a korosztálynak megfelelő kalória és tápanyag-szükséglet biztosítása a jogszabályok biztosította keretek között.

A közétkeztetésre alapvetően lehetőség van még a **szociális ellátás** keretében, az étkeztetés igénybevitelével. A szolgáltatást a Területi Szociális Szolgálat közbeszerzési eljárásban kiválasztott szolgáltatótól vásárolt étellel látja el. A szolgáltatás során elsődleges szempont, hogy az idős korosztály igényeinek feleljen meg.

Az iskolai gyermekétkeztetés jobbítása érdekében a szolgáltató kérdőíves felmérést végez azzal kapcsolatban, hogy a szülők és a gyerekek mit látnak problémának, milyen igényeik lennének, mely ételeket fogyasztják szívesebben. Az iskolai étkezésnél 2015 szeptemberétől folyamatos a lehetőség a menüválasztásra. Továbbra is lehetőség és igény van az étkeztetést biztosító szolgáltató szakembereivel való folyamatos kommunikációra, az ételek kóstolására a szülők körében. A konyha a visszajelzések alapján a jogszabályi lehetőségektől függően módosítja az

étlapot, az ételek összetételét. Az étkeztetéshez szükséges tárgyi eszközöket az Önkormányzat, a személyi feltételeket a Tankerület biztosítja.

Az iskolai jó tapasztalatok alapján már a szociális ellátás keretében is megvalósult a menüválasztás lehetősége, melynek jók a tapasztalatai.

2013-tól az iskolákban a Klebelsberg Központ (korábbi nevén: Klebelsberg Intézményfenntartó Központ) biztosítja a napi gyümölcsöt Iskolagyümölcs formájában. 2014 szeptemberétől az Önkormányzat bevezette az **Ovigyümölcs Programot**, melynek keretében térítésmentesen minden nap friss gyümölcsöt és zöldséget biztosít a Kerület óvodáiban. A program népszerű, és már mutatja azt az eredményt, miszerint a gyermekek egészséges étkezéshez való viszonya változik, szívesebben eszik a nyers zöldséget és gyümölcsöt.

Lehetőség nyílt az otthonról hozott étel melegítésére és elfogyasztására az étkezőben. 2014-ben elindult a facebook közösségi oldalon a „Kajakommando16” nevű csoport, aminek keretében a szülők elmondhatták tapasztalataikat, illetve lehetőség nyílt arra, hogy saját maguk kóstolják a szolgáltatók által biztosított ételeket.

e) sportprogramokhoz való hozzáférés

A XVI. kerületben kiemelten fontos a sport, a sportolási lehetőség biztosítása.

Az MLSZ-szel való együttműködés keretében 2016-ig több műfüves focipályát alakítottunk ki iskolaudvarokon. A programot ezt követően az Önkormányzat önerőből folytatta.

A Kertvárosi Sportlétesítményeket Üzemeltető Kft. keretei között működik az Erzsébetligeti Rátonyi Gábor Uszoda és Strand, a Szentmihályi Konrád Ferenc Uszoda, és közszolgáltatási szerződés alapján az Ikarus rekortán pálya és futófolyosó, valamint sportpálya, az MLTC (Mátyásfüldi Lawn Tenisz Club.), ahol kis műfüves focipálya, több tenisz-, illetve egy petanque pálya is található. A pályák számtalan sportolási lehetőséget kínálnak, minden korosztály számára, elsősorban az atlétika és a labdajátékok területén.

Annak érdekében, hogy minél fiatalabb korban megismerhessék a gyerekek a kerületi egyesületi sportolási lehetőségeket, az IKARUS sportpálya vezetői évente több alkalommal térítésmentes sportnapot szerveznek a kerületi óvodások számára, illetve esetenként fel is mérik, kiben látnak tehetséget. Az uszodákban gyermek és felnőtt úszásoktatás, fitnessz stúdió, aqua fitnessz és baba-mama úszás is igénybe vehető a mellett, hogy az uszodák természetesen szabadon látogathatóak.

Van a kerületben vívó-, birkózócsarnok, az önkormányzat kézilabdacsarnok építését támogatta.

Sashalom központjában, a piac mellett található a Sashalmi Közösségi Terem, melyben egy 8 m-es belmagasságú, 28 x 18 m-es sportpálya található, felfestve teremfoci, röplabda és kosárlabda pályákkal. Alkalmas még tollas, tenisz, floorball, aerobic, fitnessz, és bármely olyan sporttevékenység folytatására, melyhez a terem mérete megfelelő.

A teljesség igénye nélkül felsorolva a kerületi sportolási lehetőségeket, azt láthatjuk, hogy a kínálat széles spektrumú, így például a Havashalom parkban kiépített gördeszka pálya, a Naplás-tó körüli tanösvény, mely kiránduló és sétahely is egyben, az Ikarusz sporttelep, mely senior fitnessz eszközöknek ad otthont, és működik egy Senior Örömtánc Klub is.

Helyet kap a kerületben még nem Önkormányzati sportpályaként a Metro Sport Klub, a RAFC, illetve több helyen vannak elérhető teniszpályák, számtalan fitnessz terem (minimum 20) változatos kínálattal, valamint íjász klub, több helyen lovaglási lehetőség. Nordic walking egyesület is működik, aminek a tagja több helyszínen láthatók sportolás közben. A kertvárosi jelleg, illetve a külső kerület, mint adottság előnyös a kerékpározást, sétát, terepfutást kedvelőknek. Az elmúlt időszakban kialakításra került a Szilasmenti Kerékpárút, és új játszóterek építése, közterületi fitnessz eszközök telepítése valósult meg. A közterületi fitnessz eszközök telepítése tovább folytatódik.

Az ingyenes iskolai úszásoktatás hosszú múltra tekint vissza. 2021. október 11-től biztosítja az Önkormányzat az általa fenntartott óvodák óvodásai (20 csoport) számára az ingyenes vízhez

szoktatást, illetőleg (17 csoport számára) úszás oktatást háztól házig szállítással, a 2021/2022. nevelési évben 29 alkalomra, a 2022/2023. nevelési évben 33 alkalomra.

2021. év végére elkészült a magánberuházásban épülő Jégcsarnok Mátyásföldön, így 2022-től az Önkormányzat bevezette az ingyenes korcsolyaoktatást is az óvodákban is.

Az oktatást vállaló Sportországi Cápák Klubbal történő egyeztetéseken meghatározásra került, hogy a 10 alakomból álló Ovikori foglalkozásokra 10 csoportot (egy csoport 40 fős, legalacsonyabb életkor 5 év) tudnak fogadni, a foglalkozáshoz szükséges eszközöket (korcsolya, védősisak) biztosítják. 2022. február 7-től indultak az Ovikori foglalkozások, melyen minden Óvodából vettek részt gyerekek. Az Ovikori foglalkozás az óvodások számára ingyenes, a foglalkozásokra a gyerekek busszal érkeznek és busszal is mennek vissza az Óvodákba. A szállítási költséget az Önkormányzat finanszírozta. Az Ovikori 10 alkalmas foglalkozássorozatának utolsó foglalkozása 2022. május 4-én volt. A visszatérő látogatás során megfigyelhető volt, hogy a gyerekek milyen sokat fejlődtek, a jégen való játékos feladatokat milyen örömmel és ügyesen végezték. Különösen megfigyelhető volt a mozgáskoordináció, figyelemkoncentráció fejlődése a sajátos nevelési igényű gyerekek és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek esetében.

Valamennyi óvodában a délutáni időszakban helyet kapnak a szülők számára térítéses foglalkozások, melyek a helyi adottságoktól függően többfélék lehetnek, pl.: tündér-balet, sakk, torna, néptánc, kézműves foglalkozások, zeneórák.

Az IKARUSZ egy óvodában ingyenes ovifocit tart.

A Polgármesteri Hivatal a dolgozói számára egy „konditermet” alakított ki, melyet nemcsak az aktív, hanem a nyugdíjas dolgozók is használhatnak térítésmentesen.

A Kertváros Kártya számos sportlétesítményben kedvezményt biztosít.

A kerületi iskolák rendszeresen részt vesznek a diákolimpiákon, ahol több sportágban kipróbálhatják magukat a gyerekek.

A kerület számos, igen eredményes sportolóval büszkélkedhet. A sport fontosságát felismerve támogatjuk is a sportolókat költségvetésben tervezett egyedi támogatásokkal és ösztöndíj rendszerrel.

A Varjú Vilmos Olimpiai Baráti Kör rendszeresen szervez beszélgetéseket olimpikonokkal, eredményes sportolókkal, ami ösztönzően hat a sportok üzésére. Mindez hozzájárul ahhoz, hogy a kerületet olimpikonok is képviselik (legutolsó olimpián részt vevő olimpikonjaink: Decsi Tamás kard négyes egy bronzérmes, Hárszpatki Gábor a 75 kg-os súlycsoportban karate bronzérmes, a női vízilabda-csapattal Gyöngyössi Anikó bronzérmes, valamint indult még Péni István: férfi lépuska, Tomori Zsuzsanna: női kézilabda, Valter Attila: férfi mezőnyverseny kerékpár, Wagner-Gyürkés Viktória: női 3000 méter akadályfutó), de rajtuk kívül még nagyon sok eredményes senior- és ifjúsági sportoló is van a kerületben, valamint sportbírók és edzők, akik példaképpül szolgálnak a gyerekek számára.

f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A szociálisan rászorultak részére a személyes gondoskodást az állam, valamint az önkormányzatok biztosítják. A Szt. értelmében a személyes gondoskodás magában foglalja a szociális alapszolgáltatásokat és szakosított ellátásokat.

Szociális alapszolgáltatások: falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás, étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, közösségi ellátások, támogató szolgáltatás, utcai szociális munka, nappali ellátás.

Személyes gondoskodás körébe tartozó szakosított ellátások: ápolást, gondozást nyújtó intézmény, rehabilitációs intézmény, lakóotthon, az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény, az egyéb speciális szociális intézmény.

A fenti kötelezettségeinek az ellátások nyújtására az Önkormányzat két intézményével és ellátási szerződésekkel tesz eleget. A Területi Szociális Szolgálaton keresztül vehetik igénybe a lakosok az étkeztetést, a házi segítségnyújtást, a jelzőrendszeres házi segítségnyújtást, és a nappali ellátást idősek és fogyatékkal élők számára. A családsegítést – mint szociális alapszolgáltatást – a Napraforgó Család- és Gyermekejélési Központ intézményén keresztül nyújtja az Önkormányzat. A további alapszolgáltatásokat és szakosított ellátásokat ellátási szerződéssel teljesíti az Önkormányzat.

Szociális rászorultság alapján a közgyógyellátásra és az ápolási díjra való jogosultságot a járási hivatalok állapítják meg a jogosultság fennállása esetén. A közgyógyellátás a szociálisan rászorult személy részére – egészségi állapota megőrzéséhez és helyreállításához – az egészségügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos kiadások kompenzálását célzó hozzájárulás. Két jogcímen kaphat valaki közgyógyellátási igazolványt: vagy alanyi jogon vagy normatív alapon. A XVI. kerületi lakosok között a közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma évenként évről évre növekszik. A 3.6.1. számú táblázatban azonban a 2020. évnél csökkenés látható. Ez többek között a COVID-19 járvány okainak tudható be. Egyfelől a magas halálozási számnak, másfelől pedig a kormány intézkedéseinek, ugyanis a veszélyhelyzet alatt az egyébként két évre kiadott közgyógyellátási igazolványok jogosultsági ideje meghosszabbodott, így az újonnan megállapított ellátások száma nem növelte a számokat.

Az ápolási díj a tartósan gondozásra szoruló személy otthoni ápolását ellátó nagykorú hozzátartozó részére biztosított anyagi hozzájárulás. Ápolási díjra jogosult a közeli hozzátartozó, ha állandó és tartós gondozásra szoruló, súlyosan fogyatékos (életkorra tekintet nélkül), vagy tartósan beteg 18 év alatti gyermek gondozását, ápolását végzi.

Az ápolási díjban részesítettek száma a XVI. kerületben a 2016 -2021 közötti időszakban csaknem a felére csökkent.

Mindkét ellátási forma az egészségkárosodásból fakadó nehézségekben segít.

g) drogprevenációs szolgáltatások;

A Szakrendelő keretei között alkoholgondozó és pszichiátriai ellátás működik. Mindkettő segítséget nyújt drogproblémák esetén. Helyben elérhet a Cogito Alapítvány által működtetett pszichiátriai nappali kórház, mely szintén állandó segítséget biztosít, akár drog miatt kialakult pszichés betegség esetén is.

Drogellenes stratégia és a Kábítószerügyi Egyeztető Fórum tevékenysége: részletesen a "2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal" című fejezetben.

h) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

Hátrányos megkülönböztetés olyan szinten létezhet, mint más, hasonló jellemzőkkel bíró településen. Ezek azonban nem kerülnek felszínre. Továbbá a megkülönböztetés jellemzője, hogy nem a szolgáltatások nyújtásakor jellemző. Amennyiben az Önkormányzat tudomására jut az egyenlő bánásmód megsértése a közszolgáltatások nyújtásakor, azt megvizsgálja, orvosolja.

i) előnyben részesítési (hátránykompenzáló) juttatások, szolgáltatások a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül.

3.6.2. számú táblázat –Népkonyha

Év	Népkonyhán kiosztott ételadagok száma (db)
2016	0
2017	0
2018	0
2019	0
2020	0
2021	0

Forrás: Önkormányzati adat

A kerület nem tart fenn népkonyhát, ezért a 3.6.2. táblázat adatai nem kitölthetők.

Hátránykompenzáló módszerek – a törvények által biztosított támogatások, ösztöndíjprogramok mellett, – kerületi sajátosságként megjelennek a helyi, önként vállalt támogatások (füzetcsomag biztosítása, nagycsaládosok tankönyv támogatása, ikerszülési támogatás, táborozási hozzájárulás) ösztöndíjak: jó sportolók, illetve a tudományos élet terén kiemelkedő diákok rendszeres támogatása, tehetséges tanulók támogatása, ingyenes szabadidős programok (elsősorban a Corvin Művelődési Ház szervezésében, közművelődési feladat-ellátási tevékenysége körébe).

A pénzbeli és természetbeni ellátásokra való jogosultság megállapításánál, valamint a szolgáltatások biztosításánál meghatározásra kerül azon személyek köre, státusza, akik számára igényelhetők az ellátások, szolgáltatások. A célcsoport hátránykompenzálása érdekében különböző szabályozási eszközök, eljárási módok kerülnek alkalmazásra.

Ilyen szempontok figyelembevételével került bevezetésre a jogszabály által megszüntetett ellátások helyett: lakhatással kapcsolatos rendszeres kiadások viseléséhez nyújtható települési támogatás, nyugdíjasok és nagycsaládosok fűtési költségeihez való hozzájárulásként nyújtható települési támogatás, a 18. életévét betöltött tartósan beteg hozzátartozójának az ápolását, gondozását végző személy részére folyósítható települési támogatás, súlyosan fogyatékosok és tartósan betegek támogatása céljából folyósítható települési támogatás, rendkívüli települési támogatás gyógyszer támogatásként is.

3.7 Közösségi viszonyok, helyi közelet bemutatása

a) közösségi élet színterei, fórumai;

A különböző ingyenes zenei és kulturális programok vonzzák a közönséget. Az egyes városrészekhez kötődő rendezvények kiváló lehetőséget nyújtanak a városrészek közötti kapcsolatépítésre, valamint az adott területen élők mi tudatának erősödéséhez.

A kerületben működő olyan civil szolgáltató, mely az Szt. vagy a Gyvt. szerinti szolgáltatást nyújtja, az önkormányzattal kötött szerződés-, megállapodás alapján, vagy a nélkül: a Magyar Vöröskereszt (hajléktalan-ellátás), a Magyar Protestáns Segélyszervezet (családok átmeneti otthona), az Otthon XVI. kerület Alapítvány (fogyatékosok lakóotthona), a Cogito Alapítvány (pszichiátriai betegek nappali ellátása), az SOS Krízis alapítvány (családok átmeneti otthona), és a Filadelfia ház- Fogyatékosokat Segítő Református Központ (fogyatékosok nappali ellátása). E szervezetek ugyan speciális célcsoportoknak nyújtanak segítséget, de bekerültek a kerület vérkeringésébe, ahol társadalmi felelősségvállalásról, a leginkább rászorulóknak jogvédelméről, a közösségi munka biztosításáról van szó.

Számtalan olyan civil szervezet működik a kerületben, mely nem egy-egy célcsoport problémáival foglalkozik, de közvetett módon azokra találhat választ.

Fentiekén túl jellemző a civil mozgalom erősítésére törekvés. Ezt mutatja civil házak létrehozása, ami helyet ad szervezeteknek, programjaiknak. Az Önkormányzat igénybe veszi a civil

szervezetek, egyházak tapasztalatait, információit az egyes problémák, az érintett célcsoportok igényeinek feltárásában.

Az Önkormányzat tagja a Külső Kerületi Önkormányzatok Szövetségének, a budapesti Önkormányzatok Szövetségének, és szoros kapcsolatot tart a környező településekkel.

E pontba sorolható a Tankerülettel való szoros együttműködés, ami végső soron a szülőkkel történő együttműködést segíti elő, ami nélkül semmilyen cél nem valósulhat meg hiánytalanul, ami a gyerekeket, mint célcsoportot érinti.

A leromlott állapotú játszóeszközök, padok folyamatos cseréje az elmúlt években folyamatosan zajlott, karbantartásuk a közösségi tereken a fiatalok, kisgyermekes családok számára biztonságos eszközhasználatot segíti. A szabadtéri közösségi terek jó lehetőséget biztosítanak a városrészek lakói számára találkozások, szabadidős programok eltöltéséhez.

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma kültéri fitness parkok létesítésére hirdetett pályázatot, mely elnyert támogatásnak köszönhetően a XVI. kerület 10 pontján (Tóth Ilonka téri, Honfoglalás, Rutafa utcai, Villó utcai, Villó utcai, Andocs téri, Erzsébet ligeti, Tavirózsa téri, Egyenes utcai, Havashalom és Bem apó utcai sportpark) sportolhatnak az ott élő lakosok, a korábban felépült sportparkokon kívül. A Mátyásföldi **Jégcsarnok** megnyitásával újabb szegmessel bővült a kerületben a sportolási lehetőségek tárháza. A magántőkéből, állami és önkormányzati közreműködéssel épült létesítmény alig egy év leforgása alatt készült el, mely jégkorong edzésekre és korcsolyázásra is lehetőséget biztosít. A játszótereket, parkokat folyamatosan újítja az önkormányzat. Az árpádföldi Tóth Ilonka tér játszótérének felújítása az önkormányzat parkfelújítási és a Szerencsejáték Zrt. társadalmi felelősségvállalási programjának keretében valósult meg. A „zöldségeskert” tematikájú, **befogadó játszótéren** ép és fogyatékkal élő gyermekek játszhatnak együtt. 2021-ben az immáron teljesen felújított Olga utcai játszótér nyitotta meg kapuit a Centenárium lakótelepen. A beruházás során lecserélték és korszerűsítették a játszóeszközöket, valamint öntözőrendszerrel, új utcabútorokkal és füvesítéssel igyekeztek szebbé varázsolni a területet. A 2022. nyár folyamán elkészült a Tabódy Ida tér továbbfejlesztése Cinkotán. A Szerb Antal Gimnázium előtti tér rekonstrukciója a cukrászda mögötti területet érinti. A beruházás eredményeként létrejött fásított közkert színes utcabútoraival, vidám terepplasztikájával közösségi pihenőkertként szolgál majd.

3.7.1. számú táblázat –Intézményi ellátottság

Tornateremmel, tornaszobával ellátott köznevelési intézmények száma (intézmény székhelye szerint)	Sportcsarnok, sportpálya léte	A települési könyvtárak kikölcsönzött egységeinek száma	Közművelődési intézmények száma
db	van/nincs	db	db
26	van	65 260	11

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A KSH közművelődési intézménynek tekint minden olyan szervezetet, mely ellát közművelődési tevékenységet.

A könyvtári forgalmat mutató adat 2020. évi (frissebb adat nem áll rendelkezésre), mely a Covid járvány miatti zárva tartással érintett időszak. Azt megelőző évek adata 110 000 körüli.

A képviselő-testület évente legalább egyszer, a gyakorlat szerint kétszer előre meghirdetett közmeghallgatást tart, amelyen a helyi lakosság és a helyben érdekelt szervezetek képviselői a helyi közügyeket érintő kérdéseket és javaslatot tehetnek.

Az Önkormányzat törekszik arra, hogy „ne kelljen elhagyni a kerületet”, tehát hogy a már ismert sportolási lehetőségek mellett minél több lehetőség nyíljon a szórakozásra, a közösségi lét megélésére, a kapcsolatok építésére, a szabadidő hasznos eltöltésére.

A közösségi élet szintere (melyekről a HEP megfelelő fejezeteiben hosszabban ejtünk szót) a Corvin Művelődési Ház, ahol számtalan kulturális, táncos és egyéb programot (csak a legfontosabbak: nemzeti ünnepek, Kertvárosi Vigasságok, Majális, Gyereknapi, Születés hete, Babahordozó hét) rendeznek gyerekeknek és felnőtteknek egyaránt. További szintér a Havashalom park, amely rendszeresen helyt ad sportrendezvényeknek, illetve az augusztus 20-i ünnepségnek. A Sashalmi Piac és a Sashalmi Közösségi Terem, ahol különféle fesztiválokat rendeznek. Az Ikarus spottelep, MLTC pálya, Szerb Antal Gimnázium tornacsarnoka, a Tájház és a Civil Házak. A civil szervezetek közösségformáló és fejlesztő tevékenysége azonban csak akkor mutatkozhat meg igazán a fejezet tárgyalása szempontjából, ha tagjai között a mélyszegénységben élők és a romák is megtalálhatók lennének.

Amióta a kerület területén megnyílt a Családok Átmeneti Otthona egyre jellemzőbb, hogy az átmeneti ellátásban részesülő családok tartósan kapcsolatba kerülnek más kerületi intézményekkel, így az Önkormányzat fontosnak tartja fenntartani az aktív részvételt az Észak-Pesti Tankerület által létrehozott Antiszegregációs Munkacsoportban.

b) közösségi együttélés jellemzői, konfliktuskezelési megoldások;

A kerület lakosai körében egyszerre van jelen a hajléktalanság kapcsán az előítélet, a probléma drasztikus megszüntetésére való igény, valamint a szolidaritás. Az etnikai konfliktusok nem jellemzőek. Konfliktusok adódhatnak a nonkonform életformákból, de ezek kezelése a jelenlegi módszerekkel megoldható, külön tervezést nem igényel.

A közösségi együttélést elősegítő szabályozást három, egymással együttműködő, jogszabályi felhatalmazással bíró szervezet biztosítja: a rendőrség, a közterület felügyelet és a polgárőrség.

Az önkormányzat együttműködése a KézenFogva Alapítvánnyal 2019. április 24-én egy óvodásoknak szóló programmal kezdődött, mely az Erzsébetligeti Színházban került megrendezésre. A rendezvényen részt vett mind a 7 óvoda, összesen 500 nagycsoportos gyermek. Színpadi programmal kezdődött (óvodások fellépése, köszöntők, Ujpál Dalma, a KézenFogva Alapítvány arcának boccia gurítása, terápiás kutyák bemutatója, Artistaképző Szakközépiskola és Szakiskola növendékeinek műsora, közös éneklés gyerekekkel, jelnyelvi jeleléssel, majd „Játék és élménygyűjtés” várt az óvodásokra különféle állomásokon (pl.: Siketek szigete - Activity, Vakok szigete - Keresd a párját, Mozgássérültek szigete - Kerekesszékes akadálypálya, KÉK sziget (autizmus és értelmi fogyatékoság) - napirend).

2019. szeptember 19. és október 10. között volt az első 30 órás képzés óvodapedagógusoknak a KézenFogva Alapítvány szervezésében, melynek neve: "Fogadd el, fogadj el!" Pedagógusok felkészítése a sérült emberek társadalmi integrációja érdekében, és amelyet az Alapítvány finanszírozott. Ezt a képzést terveztük már 2020-ban is folytatni, de a járvány miatt ezt az idei évre kellett halasztanunk. A jelenlegi, pedagógus továbbképzési rendszerben akkreditált 30 órás továbbképzés neve a „Közös a Napunk!”. Csak úgy, mint az első képzésnél, ezen is minden óvodából 2 óvodapedagógus vesz részt, összesen 14 fő. A képzés célja, a gyermekcsoportok nevelésével foglalkozó óvodapedagógusok felkészítése olyan csoportfoglalkozások vezetésére, amelynek közvetlen célja a gyermekek érzékenyítése az értelmi sérült emberek iránt. Közvetett célja a sérült emberek társadalmi integrációjának elősegítése.

A program első elemeként ismereteket kapnak az óvodapedagógusok a fogyatékoságok és az esélyegyenlőség témaköréből, valamint sok saját élményű gyakorlat segítségével pillanthatnak bele a különböző fogyatékosággal élő gyermekek és szüleik életébe, mindennapjaik megélésébe.

A továbbképzés végén egy projekthét tervét, valamint a megvalósításáról szóló prezentációt mutatják be az óvodapedagógusok a többi résztvevő és az oktató előtt, melyet a tanultak alapján készítettek. A feladat elkészítésében az oktatótól személyre szabott segítséget kapnak. Ezt a projektfeladatot az oktató értékeli. A képzés módszerei, a képzés módja: előadás, strukturált gyakorlatok, kooperatív csoportmunka.

A bölcsődei kisgyermeknevelők folyamatosan szakmai továbbképzéseken vehettek részt.

Okszána Jegonyán, a Magyar Paralimpiai Bizottság, Para Tánc Sport Szakág vezetője kezdeményezésére 2019 novemberében és decemberében a Batthyány és a Kölcsey iskolában zajlott érzékenyítő tréning "Az esélyegyenlőség mindenkié" címmel, melyen a gyerekek együtt táncoltak kerekesszékes táncosokkal, és a kerekesszékes étellel ismerkedhettek. A program, mely nemcsak az érzékenyítésre szolgál, hanem azon keresztül a másságból adódó konfliktushelyzeteket is csökkenti, nagyon sikeres volt, a szervezők nyitottak a további együttműködésre.

A KézenFogva Alapítvánnyal az Önkormányzat kapcsolata folyamatos, jelenleg is zajlanak a programok.

c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai;

A kerületben lévő szervezetek és intézmények adománygyűjtő és elosztó tevékenységéről pontos adatok nem állnak rendelkezésre. Az Önkormányzathoz beérkező intézményi beszámolók közül a Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ és a Magyar Vöröskereszt helyi szervezetének éves beszámolóit adnak képet a helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásairól.

Aktívan működő a Magyar Vöröskereszt helyi szervezete, mely nagy számban aktivizál önkénteseket is. E segítségnyújtási forma megjelenik az iskolás korosztályban is, jelenleg a középiskolás és a nyugdíjas korosztályok közötti kapcsolatot építő programokban.

A szervezet és a Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ szakmai programjának megfelelően munkatársaik hosszú évek óta nyújtanak azonnali segítséget a hozzájuk forduló, krízishelyzetben lévő személyeknek és családoknak. Ezen természetbeni juttatások mellett azonban folyamatosan fogadnak, gyűjtenek és juttatnak el magánszemélyektől és vállalkozásoktól vagy egyéb szervezetektől érkező felajánlásokat a rászorulóknak, illetve rendszeresen részt vesznek kampányszerű adományosztásokban.

A Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ munkatársai szoros kapcsolatban állnak karitatív tevékenységekbe is bekapcsolódó szervezetekkel (Hálózat Alapítvány; Héra Alapítvány; Magyar Vöröskereszt helyi szervezete; Gyermekétkeztetési Alapítvány).

A Nagycsaládosok Egyesülete is a nagy adományközvetítő szervezetek közé tartozik, melynek jellemzője, hogy a gyűjtés és az újraelosztás is túlmutat a tagjai során.

A kerületben adománybolt is működik, mely több éves tapasztalata is azt mutatja, hogy lehet segítő tevékenységet alapozni a kerület lakóinak adományára.

Az adományozásra nagy a hajlandóság a kerületben. Egy-egy felhívásra számtalan felajánlás érkezik, legyen ez egy karitatív szervezet állandó adományosztásához kapcsolódó gyűjtés, vagy egy krízishelyzetbe került család megsegítése. Ez utóbbiban nagy szerephez jut az internet, mint információáramlási eszköz.

Civil szervezetek jellemzője, hogy adománygyűjtést, közvetítést saját tagjaik számára szerveznek elsősorban, önszervező közösség jelleggel.

Az adományozási kedv nagymértékű, azonban – talán ebből is fakadóan – nem mindig célzott, nem feltétlenül célra vezető. Érdemes tájékoztatni a lakosságot, hogy milyen is a „jó adományozás”, hogyan és mit juttassanak el a rászorulókhöz. Erre jó példa volt a legutóbbi nagy adománygyűjtés, mely az Ukránjából érkezők támogatására szerveződött. A lakosok nagyon gyorsan és aktívan reagáltak, gyakorlatilag megteremtették az alapot az Önkormányzat segítségnyújtó tevékenységéhez. A felhívásoknak megfelelő tartamú és összetételű adományok érkeztek, a lakosság megértette annak fontosságát, hogy a célzott, minőségi adomány a valós segítség.

A szolidaritás magas szintjét az is mutatja, hogy amikor lakossági jelzés érkezik.

Az érettségi előtt kötelező közösségi szolgálat is végezhető olyan feladatkörökben, mely a szolidaritást erősíti, vagy a jövőben önkéntességre ösztönzi a fiatalokat.

d) a helyben élő nemzetiségek kulturális sokszínűségének bemutatása és kulturális identitásuk megőrzésének lehetőségei;

A kerületben 8 nemzetiségi önkormányzat képviselteti magát: görög, német, örmény, roma, román, ruszin, szlovák és horvát.

Az önkormányzat anyagi lehetőségeihez mérten hozzájárul a kerületben működő Nemzetiségi Önkormányzatok programjainak megvalósításához, melyhez évente pályázatot ír ki. Pályázni lehet alábbi témákban benyújtott pályamunkákkal:

- hagyományörzéssel kapcsolatos kerületi rendezvények, vetélkedők, kiállítás szervezése,
- történelmi emlékhelyekre szervezett kirándulások,
- nemzetiségi, kulturális, amatőr művészeti és közösségi műsorok, fesztiválok, találkozók, kiállítások, és egyéb programok, rendezvények szervezése, rendezése,
- a nemzetiségi kultúra megőrzésével és erősítésével kapcsolatos programok szervezése, rendezése,
- nemzetiségi egyéni és közösségi jogokról szóló programok.

A Ruszin Önkormányzat rendezvény szervezésére, a Szlovák Önkormányzat kirándulások szervezésére, a Horvát Önkormányzat napközis nyelvi tábor, a Német Önkormányzat rendezvények és német nyelvgyakorló tábor, a Román Önkormányzat néphagyományos hittantábor szervezésére, a Roma Önkormányzat rászorulóknak részére tanszertámogatás céljára kapott 2022-ben támogatást. Ilyen és hasonló célok támogatása valósult meg a korábbi években is.

e) helyi lakossági önszerveződések.

A kerületben több száz civil szervezet van bejegyezve, amelyek hozzájárulnak a kerület életének alakításához, valamint a kulturális és közösségi programok szervezéséhez. A teljesség igénye nélkül a legaktívabb szervezetek: Sashalmi Ingatlanulajdonosok Egyesülete, Árpádföldi Közösségi Egyesület, Rákosszentmihályi Élő Reménység Alapítvány, Corvini Domini, Cinkotai Nyugdíjas Polgárok Köre, 56-os Szövetség XVI. Kerületi Szervezete, Országos Nyugdíjas Polgári Egyesület, Szívvel-Lélekkal Egyesület, Centenárium Lakótelepért Egyesület, Rákosszentmihály és Sashalmi Nyugdíjas Baráti Kör, Centi Nyugdíjas Egyesület, Hadirokkantak, Hadiözvegyek és Hadiárva Országos Nemzeti Szövetsége, Vöröskereszt helyi szervezete. A szervezetek sokszínűek, és a kerület minden földrajzi részén megtalálhatóak.

A Roma Nemzetiségi Önkormányzat nyújt támogatást a nemzetiséghez tartozók számára. A Magyar Vöröskereszt helyi szervezete sok figyelmet fordít a mélyszegénységben élőkre. Az oktatási intézmények mellett működő alapítványok segítő tevékenysége útján támogatja a programokon való részvételt a nehéz anyagi helyzetű diákoknak. A Nagycsaládosok Egyesületének célzott tevékenysége programok, szociális készségfejlesztések, és adománykövetítés útján. Komoly támogató munkát végez az Otthon Segítünk Alapítvány is. A kerületben több olyan civil szervezet működik, mely kifejezetten időügyi szervezet, és még több, ami nem kifejezetten időügyi szervezet, de tagjai főként e korcsoportozhoz tartoznak. Ebből adódóan kiemelten foglalkoznak az idősek problémáival, helyzetével. A Szivárvány Lakóotthon lakói kertészetet működtetnek, valamint kerti munkákat vállalnak közterületen, és az önkormányzati intézményekben. A Mozgássérültek Egyesületének XVI. kerületi szervezete erős érdekvédelmi tevékenységet folytat. A Vakok és Gyengénlátók Hermina Egyesülete írásban tett nyilatkozatot együttműködési szándékáról, és megfogalmazta programjaik illeszkedési pontjait az esélyegyenlőségi intézkedési tervekbe. A Vakok és Gyengénlátók Közép-Magyarországi Egyesülete klubtevékenységet végez a kerületben.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

A Budapest Főváros XVI. Kerületi Roma Önkormányzat képviselő-testülete határozata alapján, Szendrei Gyula, a testület elnöke összeállította a „Roma Integráció a XVI. kerületben 2012-2019.” című dokumentumot.

Célja, hogy széles körben megismertethessük a felzárkóztatással kapcsolatos problémákat és tennivalókat. A program elkészítése jórészt saját gondolatokból ered, de végeztek informális kutatást a lakosság körében. Ezt követően új, hasonló dokumentum nem készült, de megállapításai, céljai a továbbiakban is helytállóak.

A tanulmány elemzi a kerületi cigánysághoz kapcsolódó statisztikai adatokat, és a tapasztalati úton nyert információkat.

A dokumentum azt a következtetést vonja le, hogy „A XVI. kerületi roma integrációt csak a helyi emberek indíthatjuk el, és ezt kizárólag valós társadalmi összefogással érhetjük el.

Képviselő-testületünk nem titkolt célja, hogy társadalmi összefogással egy követendő pozitív példát mutassunk a többi kerületnek, amire méltán büszkék lehetnek a roma és a többségi társadalomhoz tartozó „testvéreink”!”.

A roma lakosságról általánosságban elmondható, hogy ahogy kiszorulnak a segélyezési lehetőségből, motiváltabbá válnak a munkakeresésre, de egyértelműen hátrányban vannak a munkaerőpiacon.

A romák felzárkóztatását célzó, a hátrányokat csökkentő programokról az információ általában eljut a cigány lakossághoz, de nem motiváltak a részvételben – azonnal, kézzel fogható produktum szükséges.

Kimondható, hogy a pozitív diszkrimináció fontos eszköze a felzárkóztatásnak.

Ennek érdekében a Roma Önkormányzat minden évben megtartja tankönyv osztását, mikulás ünnepséget, karácsonyi csomag osztását, valamint megjelenik minden nagyobb kerületi rendezvényen, és igyekszik bevonni ebbe a cigány lakóságot, képviselni érdekeiket.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A mélyszegénységben élők, felzárkóztatása, az alsó középosztály lecsúszásának megelőzése odafigyelést igényel.	A pénzügyi és természetbeni ellátásokról szóló rendelet felülvizsgálata.
Van a XVI. kerületben élő romáknak egy csoportja, akiket érint a mélyszegénység vagy annak veszélye.	A Roma Önkormányzat tájékoztatása a kerületi jogszabályváltozásokról. A Roma Önkormányzaton keresztül hátránykompenzáció megvalósítása.
Lecsökkent azok száma, akik jogosultak a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény és a hátrányos helyzet kapcsán a szünidei gyermekétkeztetésre, pedig ezen családok anyagi helyzete nem lett számottevően jobb.	Azok körében, aki a jövedelemváltozás miatt nem jogosultak már a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre, és így a hátrányos helyzet megállapítására sem, továbbra is fenn kell tartani annak lehetőségét, hogy az önkormányzati nyári napközis tábort és ott az étkezést kedvezményesen vegyék igénybe.
Azzal, hogy a kerület területén Családok Átmeneti Otthona nyílt egyre jellemzőbb, hogy az átmeneti ellátásban részesülő családok gyermekei tartósan kapcsolatba kerülnek más	Fenntartani az aktív részvételt az Észak-Pesti Tankerület által létrehozott Antiszegregációs Munkacsoportban.

kerületi intézményekkel.	
<p>Az Ukrajnából menekülők részben olyan csoportot képeznek, akik alacsony szocializációjú mikrokörnyezetből érkeztek, esetleg a nyelvtudás is probléma számukra, fokozottan jelennek meg a lemorzsolódással fenyegetett, potenciálisan hátrányos helyzetű gyermekek.</p>	<p>A jelenség figyelmet igényel. Önkormányzatként tovább folytathatjuk a menedékesek megsegítését a rendelkezésre álló eszközökkel: bölcsődei, óvodai elhelyezés, a szülőknek munkahely biztosítása, segítségnyújtás szálláskeresésben, önkéntesek bevonása.</p> <p>A jó együttműködés folytatása a Tankerülettel annak érdekében, hogy az iskolába kerülő gyermekek minden lehetséges segítséget megkapjanak. Ehhez a tankerülethez tartozó intézmények jelzésére a felmerülő igényekre (iskoláztatáshoz eszközök, tolmácsolás) önkéntes segítségnyújtás szervezésével tudunk reagálni, illetve a menedékesek számára nyújtott segítő folyamatokon keresztül el tudjuk őket juttatni az iskolába történő beiratkozásig.</p>

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

4.1 A gyermekek helyzetének általános jellemzői gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek

A 4.1. táblázat adatai tartalmazzák a XVI. kerület állandó népesség számát, ami 2021-ben 72 701 fő volt. Ekkor a lakosságnak 15,75%-a a 0-14 éves korosztályhoz, míg 3,29%-a a 15-17 éves korosztályhoz tartozott.

4.1. számú táblázat – Gyermekkorú népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint

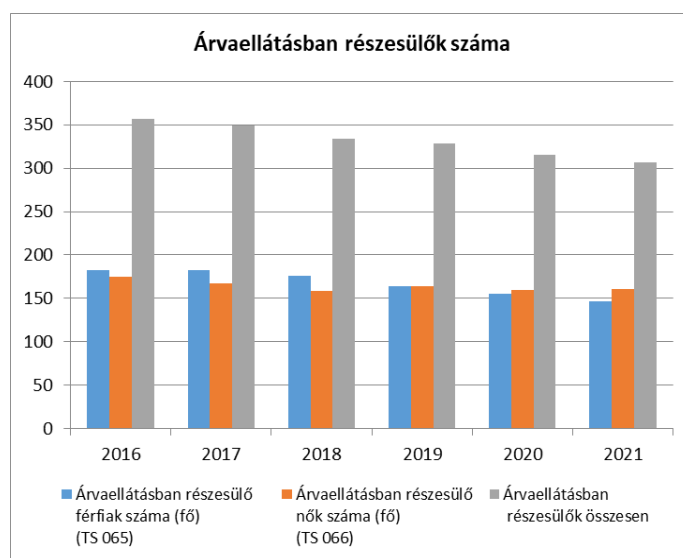
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen	Férfiak	Nők
	Fő	Fő	Fő	%	%
Állandó népesség száma	34 128	38 573	72 701	46,94%	53,06%
0-2 évesek			1 803	2,48%	
0-14 éves	5 796	5 656	11 452	7,97%	7,78%
15-17 éves	1 241	1 151	2 392	1,71%	1,58%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.1.3. számú táblázat – Árvaellátás

Év	Árvaellátásban részesülő férfiak száma (fő)	Árvaellátásban részesülő nők száma (fő)	Árvaellátásban részesülők összesen
	Fő	Fő	Fő
2016	182	175	357
2017	182	167	349
2018	176	158	334
2019	164	164	328
2020	155	160	315
2021	146	161	307

Forrás: TeIR, KSH Tstar

a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékossgal élő gyermekek jellemzői, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete;

A Gyvt. a veszélyeztetettség fogalmát az alábbiak szerint határozza meg: „*olyan – a gyermek vagy más személy által tanúsított – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza*”. A Gyvt. előírása alapján a járásszékhely település, a fővárosban a fővárosi kerületi önkormányzat és a megyei jogú város lakosságszámától függetlenül köteles gyermekjóléti központot működtetni. Az önkormányzat által fenntartott Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központon belül működő két szakmai egység a Család- és Gyermekjóléti Központ és a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat a jogszabályoknak megfelelő munkamegosztásban végzi feladatát.

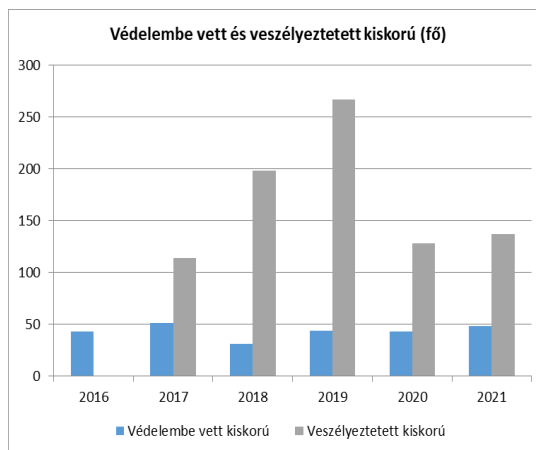
A védelembe vett kiskorú gyermekek száma a XVI. kerületben a 2016-2021 közötti időszakot tekintve jelentősen nem változott. A veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma ugyanezen időszakot vizsgálva már jelentősebb változást mutat. A 2019-es magas számok után a következő évben már felére csökkent ezen gyermekek száma, ami számadat a következő évben minimálisan emelkedett csak. Szakmai vélemény alapján a csökkenést a Covid-dal terhelt időszak is befolyásolja, amikor a jelzőrendszer tagjai kevéssé észlelheték a veszélyeztető helyzeteket, így kevesebb jelzés is érkezett. Ez az időszak pozitív és negatív hatással is volt a családok helyzetére: a kapcsolatok egyes esetekben erősödtek, máshol viszont nőtt a családon belüli bántalmazás, frusztráció.

A gyermekvédelmi problémák sokrétűek, minden gondozott család speciális problémahalmazt hordoz, ezért egy vezető ok kiválasztása sokszor nem életszerű, de a statisztika és áttekinthetőség miatt fontos.

A XVI. kerületben a Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központon beszámolója alapján 2021-ben a vezető okok a környezeti főcsoportba sorolhatók: a nevelési probléma (39), illetve a családi konfliktus (78), a gyermek családon belüli bántalmazása (29), a szülők, család életvitele (383), a gyermek elhanyagolása (1), volt az, mely a gyermekeket veszélyeztette. Ide sorolható még a kortárs csoport negatív hatása (4), vagy az elégtelen lakáskörülmények (5). Az általuk kezelt problémák közül a magatartási főcsoportba sorolható okok is gyakoriak voltak, mint például a gyermekintézménybe való beilleszkedési nehézség (11), valamint a tankötelezettség mulasztása (18). Ezek után következik csak az anyagi főcsoport (9).

4.1.1. számú táblázat – Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek

Év	Védelembe vett kiskorú gyermekek száma	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma
	Fő	Fő
2016	43	n.a.
2017	51	114
2018	31	198
2019	44	267
2020	43	128
2021	48	137

Forrás: TeIR, KSH Tstar

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult a Gyvt.-ben meghatározott ingyenes vagy kedvezményes intézményi gyermekétkeztetés, szünidei gyermekétkeztetés, egyes pénzügyi támogatások és egyéb jogszabályokban meghatározott kedvezmények igénybevételére. A támogatások feltételrendszerét a Gyvt. konkrétan szabályozza, így a kérelmek esetleges elutasításának indoka a jogszabályban meghatározott feltételek hiánya. A számokból látszik, hogy a támogatást kérő személyek száma évről évre csökken, tehát a jogosult kör ugyan nem nő, de a számokból úgy látszik, hogy az igénybevevők között a jövedelmi viszonyok rosszabbodnak: az egy főre jutó jövedelem alapján többen kerülnek az alacsonyabb jövedelmi kategóriába. Ez azonban a Covid járvány befolyásoló tényezője miatt torzított adat, ugyanis az elmúlt két évben, 2022. augusztus 31-éig folyamatosan hosszabbodott a jogosultság, a feltételek felülvizsgálata nélkül. 2022. szeptemberi megállapítások alkalmával a jövedelemhatár a nyugdíjminimum 134 és 145 %-áról, vagyis 3 8475 és 41 325,- Ft-ról 165 és 180 %-ra változott, tehát 51 300 és 47 025,- Ft-ra emelkedett, azonban a jogosultak száma drasztikusan lecsökkent: 57 fő kapta meg a jogosultságot. Ebből statisztika még nem vonható, hisz nincs éves adat, de azt egyértelműen mutatja, hogy a jogosultak száma folyamatosan csökkent volna, ha nincs egy mesterséges beavatkozás – mely egyébként pozitív hatással volt a családok anyagi helyzetére, a gyermekek ellátottságára.

4.1.2. számú táblázat – Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek

Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma
	Fő
2016	438
2017	332
2018	266
2019	203
2020	158
2021	162

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

c) a gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők helyzete;

A gyermekek jogán járó juttatások a szociális ellátórendszer átalakítása miatti módosuló önkormányzati rendeletbe is maradéktalanul beépítésre kerültek. Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzat szociális és gyermekvédelmi települési támogatásokról szóló 1/2015. (II. 23.) önkormányzati rendeletben foglaltak alapján az alábbi segítséget tudja nyújtani.

Megnevezés	Támogatásban részesített személyek száma				
	2017	2018	2019	2020	2021
Ikerszülési támogatás	11	7	7	11	10
Súlyosan fogyatékosok és tartósan betegek támogatása	26	22	21	9	6
Táborozási hozzájárulás	54	50	32	37	19
Tankönyvtámogatás	38	32	27	20	11

Forrás: Önkormányzati adatok

Az Önkormányzat helyi sajátosságként nyújt rendkívüli települési támogatásként tankönyv-támogatást nagycsaládosok számára, táborozási hozzájárulást, ikerszülési támogatást. A táborozási hozzájárulás szükséges ellátási forma, mivel sok családnak – anyagi helyzete miatt – nincs lehetősége nyaralni, így ezek a táborok jelentik a gyermek részére az egyetlen üdülési lehetőséget. A hozzájárulás évente egy alkalommal kérhető belföldi táborra.

A nagycsaládosok tankönyvtámogatására azok a fiatal felnőttek jogosultak, akik nagycsaládban élnek, nappali tagozaton, felsőfokú iskolai tanulmányokat folytatnak, és első diplomájukat szerzik. Összege a nyugdíjminimumhoz kötött. E támogatási forma nagy segítséget jelent a családoknak, hisz a felsőoktatási beiskolázás jelentős kiadásokkal jár.

Mindkét támogatási formáról elmondható, hogy kevesebben veszik igénybe, mint ahányan jogosultak lehetnének rá. Eddig a védőnői hálózat és a Nagycsaládosok Egyesülete bevonásával tájékoztattuk a jogosulti kört. E mellett más formában is szükséges a tájékoztatás.

Az ikerszületési támogatás, önként vállalt feladat. Célja ikerszülés esetén a család anyagi terheinek enyhítése, mivel ikrek születése esetén mind a tennivalók, mind az anyagi kiadások többszörösen jelentkeznek.

A súlyosan fogyatékosok és tartósan betegek támogatását rendszeres települési támogatásként folyósítja az Önkormányzat önként vállalt feladatként, előnyben részesítve ez által a rossz szociális helyzetben lévő családok közül azokat, ahol a gyermek súlyosan fogyatékos vagy tartósan beteg, vagy a gyermeket nevelő mindkét szülő súlyosan fogyatékos- és az ellátásban a rendelet hatályba lépése előtt is részesültek. E támogatási forma havi rendszeresen ismétlődő ellátás.

A Magyar Kormány minden tanuló számára biztosítja az ingyenes tankönyvet, melyet korábban a Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzat biztosított. Az ingyenes tankönyv helyett az Önkormányzat 2017-től ingyenesen biztosítja az alsó tagozatos gyermekek számára szükséges, az osztályfőnökök által kiválasztott füzetekből álló füzetcsomagot. A füzetcsomagokhoz a füzeteket a Rehab XVI. Nonprofit Kft. dolgozói készítik, és ők állítják össze az iskolánkénti csomagokat, melyet a Kerületgazda Szolgáltató Szervezet munkatársai szállítanak ki az Iskolákba.

d) ingyenes vagy kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők jellemzői

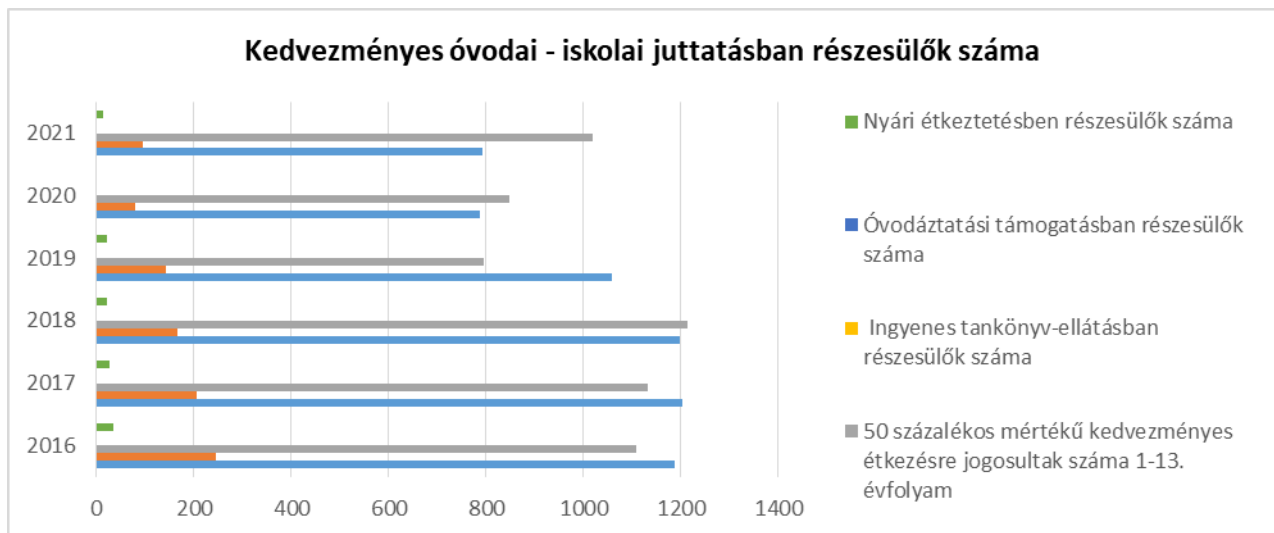
Az étkezési kedvezményben részesülő gyermekek száma 2016-ban ugrásszerűen megnőtt, mivel a jogszabályi változásokkal bővült az ellátást igénybe vevők köre. Azóta minden évben közel 1 500 gyermek 100%-os kedvezményben, és 1 100 - 1 200 gyermek 50%-os kedvezményben részesül, azonban 2021-ben az 50%-os kedvezményes étkezésben részesülő gyerekek száma az előző évhez képest növekedett, de még mindig nem éri el a 2017-es adatokat. A kedvezményes étkezés lehetősége 2016-ban – a Gyvt. alapján – kibővült a szünidei gyermekétkeztetéssel, mely a legrászorultabb családok gyermekeinek biztosítja szünidő alatt a napi egyszeri meleg ételt. 2016-tól az állam által vált biztosítottá az általános iskolások számára az ingyenes tankönyv.

A családok további segítése érdekében az Önkormányzat bevezette az alsó tagozatos gyermekek számára az ingyenes füzetcsomag biztosítását. Így az összes kedvezményre fordított összeg is ugrásszerű növekedést mutat.

4.1.4. számú táblázat – Kedvezményes óvodai - iskolai juttatásokban részesülők száma

Év	Ingyenes étkezésben résztvevők száma óvoda	Ingyenes étkezésben résztvevők száma iskola 1-8. évfolyam	50 százalékos mértékű kedvezményes étkezésre jogosultak száma 1-13. évfolyam	Ingyenes tankönyv-ellátásban részesülők száma	Óvodáztatási támogatásban részesülők száma	Nyári étkeztetésben részesülők száma
	Fő	Fő	Fő	Fő	Fő	Fő
2016	1 186	246	1 107	Valamennyi, az állami ingyenes tankönyvben nem részesülő tanuló	Megszűnt támogatási forma	35
2017	1 203	205	1 133		Megszűnt támogatási forma	26
2018	1 197	165	1 214		Megszűnt támogatási forma	22
2019	1 057	143	794		Megszűnt támogatási forma	21
2020	786	80	848	Mindenkinek ingyenes	Megszűnt támogatási forma	0
2021	793	94	1 019	Mindenkinek ingyenes	Megszűnt támogatási forma	14

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

e) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek helyzete;

A magyar állampolgársággal nem rendelkezők száma nem volt számottevő. Közülük a hátrányos helyzetű gyermekek száma még alacsonyabb. A viszonylag kis szám ellenére a kerületi intézmények foglalkoznak a témával, a sajátosságokkal, és az esetleges problémákkal. Fontos feladat az óvodákban, hogy már kiskorban megismerkedjenek a gyerekek más nemzetek kultúrájával.

Nehézséget jelent a vietnámi és kínai családokkal való kommunikáció. Ezt segítő 2022 szeptemberétől Minden hónap első hétfőjén tolmács segíti a vietnámi anyanyelvű ügyfelek ügyintézését. Amennyiben a program sikeres lesz, a kormányablakban is bevezetésre kerül a szolgáltatás, illetve megfontolandó egyéb szolgáltatások igénybevételekor is segítséget nyújtani. 2022-től több kerületi óvodába és iskolába járnak Ukrajnából hazánkba menekült gyermekek. A magyarul nem tudó (nem csak ukrán) óvodások és szülei esetében a kommunikációs nehézségeket tolmács (a szülők által felkért), családtagok, ismerősök segítségével, illetőleg nyelvi/fordító appok használatával tudják megoldani. Ukrán menekültek esetében több önkéntes segíti a kommunikációt.

Több intézménybe (Kerületgazda Szolgáltató Szervezet, kerületi óvodák és iskolák) jelentkeztek állásukra szakemberek, akik esetében gyakorlati és anyagi segítséget nyújtottak az Intézményvezetők és az Önkormányzat a diploma-honosítás, és a szükséges iratok megszerzése, és egyéb adminisztrációs feladatok ügyében, hogy minél hamarabb alkalmazásba kerülhessenek. A munkához jutott menekültek általában gyermekkel érkező családok tagjai.

Az ukrán menekültek kapcsán 28 család részesül folyamatos étkeztetésben, és ahogy újabb családok kerülnek a látókörünkbe, a gyermekek mindenképp ingyenes étkezésben részesülnek a bölcsődében, óvodában és iskolában is, amíg ennek megfizetése a család számára nehézséget okoz. 27 fő elszállásolását biztosítja az Önkormányzat, és az adományközvetítés révén valamennyi segítséget kérő természetbeni támogatásban részesült.

Az Ukrajnából menekülők részben olyan csoportot képeznek, akik alacsony szocializációjú mikrokörnyezetből érkeztek, esetleg a nyelvtudás is probléma számukra, fokozottan jelennek meg a lemorzsolódással fenyegetett, potenciálisan hátrányos helyzetű gyermekek, mely jelenség figyelmet igényel. Az Önkormányzat ezért fontosnak tartja tovább folytatni a menedékesek megsegítését a rendelkezésre álló eszközökkel: bölcsődei, óvodai elhelyezés, a szülőknek munkahely biztosítása, segítségnyújtás szálláskeresésben, önkéntesek bevonása. Fontos továbbá a jó együttműködés folytatása a Tankerülettel annak érdekében, hogy az iskolába kerülő gyermekek minden lehetséges segítséget megkapjanak. Ehhez a tankerülethez tartozó intézmények jelzésére a felmerülő igényekre (iskoláztatáshoz eszközök, tolmácsolás) önkéntes segítségnyújtás szervezésével tudunk reagálni, illetve a menedékesek számára nyújtott segítő folyamatokon keresztül el tudjuk őket juttatni az iskolába történő beiratkozásig.

- f) **állampolgársággal rendelkező, illetve magyar állampolgársággal nem rendelkező külföldről visszatért, hátrányos helyzetű családban élő gyerekek jellemzői.**

A XVI. kerület esetében nem releváns.

4.2 Szegregált, teleszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

Mivel nincs szegregátum a kerületben, így ott élő gyermek sincs.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékkal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

Az Möt. rendelkezése értelmében az egészségügyi alapellátás, a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatások és ellátások a helyi önkormányzat feladata.

- a) **védőnői ellátás jellemzői (pl.: a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)**

A védőnők több mint 100 éve kulcsszerepet töltenek be a nő-, anya, csecsemő, gyermek-, ifjúság- és családvédelemben. A védőnői szolgálat az egészségügyi alapellátás részeként a családok egészségének megőrzésére, segítségére irányuló megelőző tevékenységet, valamint a betegség kialakulásának, az egészségromlás megelőzése érdekében egészségfejlesztést végez. A védőnői feladatokat a területi- és iskolavédőnők látják el. A területi védőnő gondozási tevékenységét azon családok körében végzi, ahol várandós – és gyermekágyas anya – van, a gyermek tanulói jogviszonyának megkezdéséig, illetve 7–16 éves koráig, amennyiben a gyermek nem jár gyermek él oktatási intézménybe.

A védőnői gondozás tanácsadáson, családlátogatáson, és közösségi programon valósul meg. Kerületünkben az 5 védőnői tanácsadóban 22 területi védőnő dolgozik. A védőnői szolgálat területi ellátási kötelezettség alapján működik, a védőnő nem választható.

A védőnő feladatai a következők:

Nővédelem: A gondozás teljessége kiterjedhet az anyán és a csecsemőn túl a család és a gondozási körzet többi nőtagjára, a női életszakaszoknak megfelelően prevenció célból. Az egészségesebb életmód megvalósulása érdekében a védőnő gondozási tevékenysége során kiemelten foglalkozik a családtervezéssel, segíti a női szerepre, anyaságra való felkészülést, közreműködik a betegségek megelőzésében, az elváltozások korai felismerésében.

Várandós anya gondozása, a nőgyógyászati vizsgálati lelettel rendelkező várandós anyának:

Kiállítja és kiadja a várandós anya gondozási könyvét, a leletek és a saját megállapításait rögzíti a várandós gondozási könyvben.

Közreműködik a várandós nő egészségi állapotát ellenőrző alapvető vizsgálatok elvégzésében, amelyek keretében az erre vonatkozó rendeletben foglalt vizsgálatokat önállóan végzi. Ezek a következők: testsúlymérés, testmagasság mérés, vérnyomásmérés, pulzusszámlálás, emlők megtekintése, magzati szív működés vizsgálata, haskörfogat mérése, magzatmozgások észlelése, alsó végtagok megtekintése, vizeletvizsgálat, vércukor vizsgálata.

Figyelemmel kíséri a várandós nő szociális, családi és munkahelyi körülményeit, egészségi és pszichés állapotát.

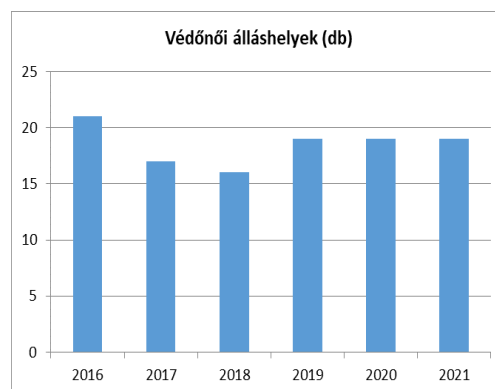
Tájékoztatja a várandós nőt a rá vonatkozó jogosultságokról.

Felkészíti a szülésre, újszülött fogadására, ellátására, kiemelt figyelmet fordít az anyatejes táplálás elősegítésére.

Feladatuk többért: gyermekágyas gondozása, gyermekek gondozása hatodik életévig a védőnő a családlátogatásai, védőnői tanácsadásai alkalmával, óvodában végzendő feladatok, család-gondozás.

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma

Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	Fő	Fő
2016	21	2 074	99
2017	17	2 047	120
2018	16	1 982	124
2019	19	1 829	96
2020	19	1 833	96,47
2021	19	1 826	96,11

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

2017 szeptemberétől a védőnői munkát a „Szakmai, gyakorlati iránymutatás a területi védőnő gyermekvédelmi feladatainak ellátásához, különös tekintettel a korai észlelésre, jelzésre és az együttműködésre” című dokumentum is meghatározza. A szűrővizsgálatok kiegészültek a szülői megfigyelésen alapuló kérdőívvel – mely 0-7 éves kor között 15 (12+3) életszakaszban vizsgálja a gyermekek fejlődését –, valamint a rizikófelméréssel. A szülői kérdőív célja, hogy bővítse a gyermek fejlődésével kapcsolatos ismereteit a szülőknek, és a szülők bevonásával támogassa a védőnők és házi gyermekorvosok munkáját. A kérdőív segítségével a szülők tapasztalatai is bekerülnek a rendszerbe. Ezáltal időben felfedezhetők azok a problémák, amelyeket korai kezeléssel korrigálni lehet. A szakértők által kidolgozott kérdőívek mellé a szülők egy kimondottan nekik szóló, a gyermekük életkorához kötött tájékoztató anyagot is kapnak, amelynek alapján megfigyelhetik gyermekük fejlődését és az alapján kitölthetik a kérdőívet.

Az iskolavédőnő a kerületben működő oktatási intézmény védőnői feladatait látja el. A XVI. kerületünkben 9 főállású iskolavédőnő dolgozik.

Az iskolavédőnői tevékenység a védőnői szolgáltatás egy speciális területe, mely az egészségügyi alapellátás részeként szolgálja a tanulók (6–18 évesek) elsősorban betegségmegelőző jellegű egészségügyi ellátását. A kerület általános és középiskoláinak védőnői feladatait főállású iskolavédőnők látják el. Fő feladatuk a tanulók évenkénti szűrővizsgálatával a tünetszegény betegségek korai felismerése. A vizsgálatok eredményéről és az esetlegesen talált elváltozásokról, valamint a további teendőkről tájékoztatják a szülőket. Szükség esetén szakorvosi beutalót adnak, szorgalmazzák a vizsgálatok mielőbbi elvégzését és utána a lelet visszajuttatását az iskolaorvosi rendelőbe.

Amennyiben változás áll be a gyermek egészségi állapotában (műtét, baleset, egyéb kórházi ápolás, krónikus betegség) a lelet, zárójelentés másolatát bekérik az iskolaorvosi rendelőbe. A krónikus betegségben szenvedőket gondozásba veszik, életvezetési tanácsokkal segítik. Az életkorhoz kötött kampányoltásokról előzetesen, írásban értesítik a szülőket.

Az iskolavédőnők egészségfejlesztő tevékenységüket szűrővizsgálatok közben, kiscsoportban, tanórák, tanfolyamok, egészségnapok és fogadórak alkalmával végzik életkornak megfelelően az alábbi témakörökben: személyi higiénia; tisztálkodás; fog- és szájápolás; egészséges táplálkozás; egészséges életmód; testmozgás; fertőző betegségek megelőzése; serdülőkori változások; egészségkárosító szerek (dohányzás, alkohol, drog) ártalmairól; szűrővizsgálatok fontossága (mell-, here önvizsgálata); szexuálisan terjedő betegségek megelőzése; fogamzásgátlás; párkapcsolat; családi életre nevelés.

Elsősegélynyújtó, polgárvédelmi, csecsemőgondozási tanfolyamokat tartanak, versenyekre készítene fel. Egészségnapok szervezésében, illetve egészségnapokon részt vesznek.

A számadatokból kitűnik, hogy a védőnői létszámban 2017 és 2016 évben csökkenés volt, mely szám 2019-es emelkedése óta nem változott. Az 1 fő védőnőre eső gyermekek számának emelkedése azonban a gyermekek számának csökkenése okán nem ugrásszerű.

b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

A gyermekorvosok munkája két nagy részből áll. Egyrészt a beteg gyermekek gyógyítása, másrészt – és ez alkotja a nagyobb részt – az egészséges gyermekek fejlődésének, növekedésének nyomon követése. Ezen belül nagyon fontos tevékenység a betegségek megelőzésére fordított figyelem, tanácsadás. A gyermekorvosok szoros kapcsolatban állnak a családokkal. Számtalanszor fordulnak (és fordulhatnak) a családok egyéb problémákkal hozzájuk, amelyben szintén igyekeznek az orvosok minden segítséget megadni. Ezen tevékenységüket a területi védőnőkkel együttműködve, kapcsolatot tartva végzik. A rendelőkben a kötelező egészségbiztosítás keretében végzett ingyenes, alapellátási feladatokon kívül szolgáltatnak térítésköteles, szabadon kérhető ellátásokat is. A térítésmentesen végzett feladatok közé tartozik újszülött kortól a gyermekek fejlődésének megfelelő időközönkénti követése, az ehhez szükséges vizsgálatok elvégzése (státuszvizsgálatok). Ebbe a körbe tartozik a kötelező oltások beadása, betegség esetén azok gyógyítása, a kezelés követése, szükséges szakorvosi vizsgálatok elvégeztetése, esetleges kórházi kezelések kezdeményezése.

A térítésköteles ellátások körébe tartoznak egyes, nem kötelező oltások beadása, önkéntesen kért szakvélemények elvégzése, igazolások kiadása, nem kötelező alkalmassági vizsgálatok (pl.: jogosítvány) végzése, és egyéb kényelmi szolgáltatások (ezeket jogszabályok határozzák meg). Ide tartozik a biztosítással nem rendelkezők ellátása is. A térítési díjak egyrészt jogszabályok, másrészt a rendelőkben működő egészségügyi szolgáltatók határozzák meg, amely díjakról előzetesen tájékoztatják a pácienseket, illetve díjtáblázatukat a rendelőben közzéteszik. A térítési díjért végzett szolgáltatások közül a leggyakoribb a nem kötelező védőoltások beadása. Ehhez kapcsolódóan az önkormányzat és a szolgáltatók közötti megállapodás értelmében, aki a szolgáltatást térítés ellenében végzi, az egységesen ugyanannyi díjat kér érte, melyet az önkormányzat kiegészít. Ezzel csökkentve a családok terheit.

Az orvosi munka naponta meghatározott rendelési időben, a rendelőkben zajlik, illetve bizonyos esetekben szükség esetén háznál is történhet. A lakáson csak korlátozottan lehet a szükséges vizsgálatokat elvégezni, ez csak nagyon indokolt esetben lehetséges.

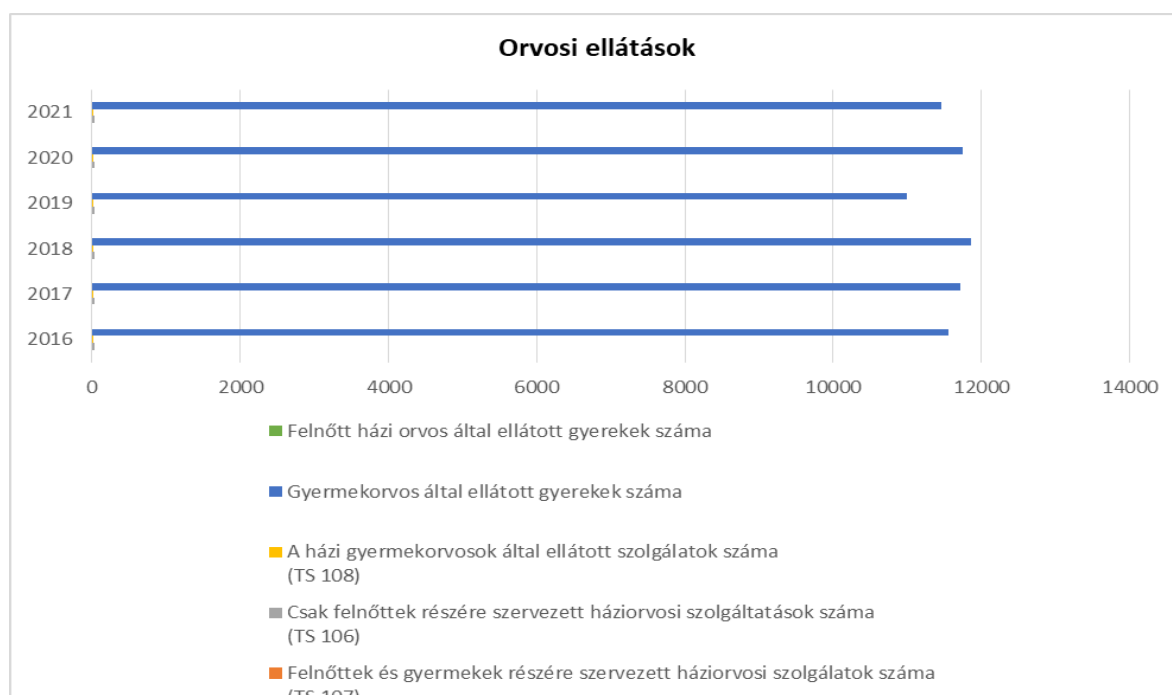
A gyermekorvosok a rendeléseket részben előjegyzés alapján végzik. Külön időpontban várják az egészséges tanácsadásra, oltásra érkezőket, illetve, a beteget. Ezért is fontos az előzetes bejelentkezés, ami által csökken a várakozási idő is. A rendelésekre telefonon vagy személyesen lehet bejelentkezni. Egyes orvosoknál lehetőség van az internetes kapcsolattartásra és bejelentkezésre is, ez azért jó, mert nem zavarja a rendelési időben a munkát.

A kerületben a gyermekorvosok rendelési ideje úgy van beosztva, hogy naponta reggel 8-tól este 8 óráig sürgős esetben elérhető legyen az ellátás valamelyik kerületi rendelőben. A hirtelen rosszul levő és ellátást igénylő betegek tehát az aktuálisan rendelő orvoshoz is fordulhatnak, aki eldönti, hogy azonnali ellátás szükséges, vagy esetleg megvárható a választott orvos rendelése.

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás

Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett házi orvosi szolgáltatások száma	Csak felnőttek részére szervezett házi orvosi szolgáltatások száma	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgáltatások száma	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott ellátott gyerekek száma
	db	db	db	Fő	Fő
2016	0	33	13	11 554	n.a.
2017	0	33	13	11 713	n.a.
2018	0	33	13	11 862	n.a.
2019	0	33	13	10 996	n.a.
2020	0	31	14	11 754	n.a.
2021	0	30	14	11 452	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi – szociális - oktatási) ellátási igényeire (pl.: korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

A 0-7 év közötti korosztály intézményi ellátása a bölcsődében és óvodában történik. A bölcsődei ellátás keretében a gyermek húszhetes korától nevelhető és gondozható, az óvodai nevelés pedig a gyermek 3 éves kora utáni szeptembertől a tankötelezettségük kezdetéig történik.

A korai fejlesztés rendszere átalakult, az Nktv. módosításai miatt. A korai fejlesztés a kerületben elérhető az önkormányzat óvodái, a Tankerület és a Pedagógiai Szakszolgálat XVI. Kerületi Tagintézménye szolgáltatásaként, valamint a korai fejlesztés és fogyatékos gyermekek ellátása

megvalósul bölcsődei keretek között is. A bölcsődében a fogyatékos és a SNI-s gyermekek ellátása, integrációja érdekében gyógypedagógust biztosít a fenntartó. Amennyiben a fejlesztés nem a saját bölcsődében, nevelési - oktatási intézményben valósul meg, a hozzájutást segíti a Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központnál működő Kertvárosi Családi Szállító Szolgálat.

d) gyermekjóléti alapellátások, Biztos Kezdet Gyerekház, Tanoda, gyermekszegénységet csökkentő speciális szolgáltatások;

A gyermekjóléti szolgáltatások és ellátások rendszerét a Gyvt. szabályozza. A joganyag tartalmazza az ellátásokra vonatkozóan alapvető szabályokat, ellátási formákat, valamint a működtetésre vonatkozó kötelezettségeket. A jogszabály a gyermekek védelmének rendszerét négy fő kategóriába sorolja: pénzbeli és természetbeni ellátások, gyermekjóléti alapellátások, gyermekvédelmi szakellátások, hatósági intézkedések.

A gyermekjóléti alapellátások részei:

- a gyermekjóléti szolgáltatás,
- a gyermekek napközbeni ellátásai,
- a gyermekek átmeneti gondozása és
- a gyermekek esélynövelő szolgáltatásai.

Gyermekjóléti szolgáltatás

A gyermekek és családok kiemelt támogatása érdekében a 2016. évtől átstrukturálódott az addigi alapszolgáltatási rendszer és integrált szervezeti egységek gondoskodnak a családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatások együttes biztosításáról. Két új intézményi forma jött létre: a család- és gyermekjóléti szolgálat, valamint a család- és gyermekjóléti központ.

A család- és gyermekjóléti szolgálatot minden települési önkormányzatnak kötelezően biztosítania kell a szociális, mentálhigiénés problémákkal küzdő vagy egyéb krízishelyzet megoldásához segítséget igénylő gyermekek, egyének, családok számára. A család- és gyermekjóléti szolgálat a családsegítés keretében biztosítja a szociális, életvezetési és mentálhigiénés tanácsadást; a pénzbeli és természetbeni ellátásokhoz, valamint a szociális szolgáltatásokhoz való hozzájutás megszervezését; szociális segítő munkát; közösségfejlesztő, egyéni, csoportos preventív programokat és szolgáltatásokat, a kríziskezelést, valamint a nehéz helyzetben élő családokat segítő szolgáltatásokat.

A család- és gyermekjóléti szolgálat által nyújtott gyermekjóléti szolgáltatás a gyermek érdekeit védő speciális szolgáltatás, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi és lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítését, a gyermek veszélyeztettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését. A család- és gyermekjóléti szolgálat helyi szinten a gyermek veszélyeztettségét, illetve a család, személy krízishelyzetét észlelő- és jelzőrendszert működtet, melyet járási szinten a család- és gyermekjóléti központ által biztosított folyamatos szakmai háttér egészít ki.

A család- és gyermekjóléti központ fenntartója a járásszékhely önkormányzat, amely a járásszékhely településen (Budapesten minden kerületben) működik. A család- és gyermekjóléti központ egyrészt a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedésekhez kapcsolódó tevékenységeket lát el, másrésztől speciális szolgáltatásokat nyújt (készenléti ügyelet, kapcsolattartási ügyelet, iskolai szociális segítő tevékenység, utcai, lakótelepi szociális munka, kórházi szociális munka), valamint speciális szakembereket biztosít (pl.: jogász, pszichológus, fejlesztő pedagógus, stb.), továbbá a család- és gyermekjóléti szolgálatainak szakmai munkáját támogatja. Az észlelő- és jelzőrendszer fontos részét képezi a család- és gyermekjóléti központok

által nyújtott készenléti szolgálat, amely egy állandóan hívható telefonszámon érhető el, és melynek célja a család- és gyermekjóléti központ nyitvatartási idején kívül felmerülő krízishelyzetekben történő tájékoztatás, tanácsadás és segítségnyújtás biztosítása.

Gyermekek napközbeni ellátásai

A gyermekek napközbeni ellátásnak bemutatása a 4.3. e) pont alatt bővebben.

Gyermekek átmeneti gondozása

A gyermekek átmeneti gondozása helyettes szülői ellátás, gyermekek átmeneti otthona vagy családok átmeneti otthona formájában működik.

A helyettes szülő a gyermeknek az ő vagy szülője kérelmére, illetve beleegyezésével teljes körű ellátást biztosít saját háztartásában, határozott időtartamra. A helyettes szülővel a települési önkormányzat alapellátást biztosító intézménye, mint működtető vagy a gyermekvédelmi szakellátás intézményei kötnek megállapodást ennek a feladatnak az ellátására. Helyettes szülői hálózat a kerületben nem működik. Több kísérlet volt annak létrehozására, de a feladatot vállalók hiányában nem valósult meg.

A gyermekek átmeneti otthonának működtetése minden húszezer főnél több lakost számláló települési önkormányzat kötelező feladata. Gyermekek átmeneti otthonába olyan gyermek kerülhet elhelyezésre, aki átmenetileg ellátás és felügyelet nélkül maradt, valamint akinek ellátása a család életvezetési nehézségei miatt veszélyeztetett. Az otthonban a szülő kérelmére, illetve beleegyezésével a harmadik életévét betöltött gyermek helyezhető el legfeljebb tizenkét hónapra, ami hat hónappal, szükség esetén a tanítási idő végéig meghosszabbítható. A teljes körű ellátást nyújtó intézményben legalább 12 legfeljebb 40 gyermek együttes gondozása látható el.

A családok átmeneti otthonának működtetése minden harmincezer főnél több lakost számláló települési önkormányzat kötelező feladata. Családok átmeneti otthonába az otthontalanná vált szülő kérelmére az egész család, egyes családtagok és gyermekeik, valamint a válsághelyzetbe került várandós anya és születendő gyermeke kerülhet elhelyezésre legfeljebb tizenkét hónapig, ami hat hónappal, szükség esetén a tanítási idő végéig meghosszabbítható. A szükség szerinti ellátást biztosító intézményben legalább 12 legfeljebb 40 fő együttes elhelyezésére van lehetőség.

A biztonságos lakhatáson túl, az intézmény munkatársai többek között a gyermekeknek nyújtott fejlesztő programokkal, iskolán kívüli felzárkózást elősegítő és közösségi programokkal segítenek. A szülőknek életvezetési, munkaerőpiaci, jogi, illetve pszichológiai tanácsadást biztosítanak. Mindez azt szolgálja, hogy a család megerősödjön, és a lelki sérülések negatív hatásai csökkenjenek. A családok átmeneti otthona külső férőhelyeken biztosíthatja azoknak a családoknak az ellátását, amelyek önálló lakhatásra minimális támogatással képesek. A külső férőhelyen a családok összesen 3 évig tartózkodhatnak, beleszámítva a családok átmeneti otthonában eltöltött időt is.

Az átmeneti otthonokat az Önkormányzat ellátási szerződés útján biztosítja. Gyermekek átmeneti otthonára Újpest Önkormányzatával, családok átmeneti otthonára a Protestáns Segélyszervezettel kötött szerződést.

Gyermekek esélynövelő szolgáltatásai

Biztos Kezdet Gyermekeház és Tanoda nem releváns a kerületben.

Az önként vállalt esélynövelő szolgáltatások a kerületben a bölcsődében nyújtott korai fejlesztés, a Napraforgó Család- és Gyermejjóléti Központ szállító szolgálata, az ikergyermekek születése

esetén az otthoni gyermekgondozás lehetősége, a bölcsődében nyújtott délutáni gyermekfelügyelet.

e) gyermekek napközbeni ellátásai, bölcsődei ellátás;

A XVI. kerületben a gyermekek napközbeni ellátását, gondozását a bölcsődés korú gyermekek esetében (20 hetes - 3 éves) az XVI. kerületi Kertvárosi **Egyesített Bölcsőde** öt telephelye biztosítja. Az intézmény az ellátást igénybe vevő gyermekek életkorának megfelelő felügyeletet, gondozást, nevelést, foglalkoztatást, étkeztetést nyújt. Az emberi fejlődésben a legérzékenyebb korosztály gondozását végző bölcsődei szakdolgozók számára fontos, hogy a felnövekvő generáció fejlődéséhez milyen színvonalon tudnak hozzájárulni.

Az alapellátási tevékenységen kívül az intézmény szolgáltató tevékenységként napközbeni gyermekfelügyeletet, nyújtott nyitva tartást, – az országban elsőként, este 20 óráig, vacsorával, – otthoni gyermekgondozást, só terápiát, időszakos gyermekfelügyeletet, nyújtott nyitva tartást, játékos gyermektornát, száraz só terápiát, fejlődésvizsgálatot, tanácsadást, egyéni, komplex fejlesztést, kiscsoportos komplex képességfejlesztést, komplex, baba-mama muzsikát, valamint Alternatív napközbeni gyermek felügyeletet biztosít.

2011 szeptemberében történt férőhelybővítés akkor megoldotta a korábbi férőhelyhiányt a kerületben, az intézmény folyamatosan tudta fogadni a bölcsődés korú gyermekeket. A férőhelyhiány újra egyre nagyobb probléma lett A jelentkezők számának növekedését több tényező eredményezi: a kerületbe továbbra is költöznek be kisgyermekes családok; a GYED extra program következtében többen mennek vissza dolgozni még a GYES lejártá előtt; illetve a kötelező óvodáztatás bevezetésével 2015/2016-os nevelési évtől kevesebb olyan gyermek kerül be az óvodába, aki a nevelési év megkezdését követően tölti be 3. életévét. Ők mind bölcsődét keresnek. 2020-ban új egységgel bővült a Napsugár Bölcsőde, mely minimálisra csökkentette a férőhelyhiányt. 2021-ben a Napsugár és Bóbita Bölcsődékben összesen 27 sajátos nevelési igényű gyermek gondozását, valamint 10 korai fejlesztésre jogosult gyermek nevelését, gondozását, integrációjának segítését végezte az intézmény.

A Bóbita Bölcsődében integrált csoportban 8 SNI és 3 korai fejlesztésre jogosult kisgyermek jár: autizmus spektrum zavar, megkésett beszédfejlődés, egyéb gyermekkori szociális funkciózavar, csecsemő- és gyermekkori táplálkozási zavarok, valamint mozgás fejlődésében elmaradt gyermekeket látnak el.

A Napsugár Bölcsődében 19 sajátos nevelési igényű és 7 korai fejlesztésre jogosult gyermek gondozását, nevelését végzik. Az ellátottak sajátosságaihoz kapcsolódóan integrált tevékenységként a különleges bánásmódra szoruló kisgyermek (pl. beszédfejlődés, mozgásfejlődés elmaradásával élők) gondozását, ételallergiában szenvedők diétás étkeztetését, vegetáriánusok étkeztetését is vállalja az intézmény.

A család és a bölcsőde közötti kapcsolattartás egyik formája a családlátogatás. Rendszerint a beszoktatás előtt, előzetes megbeszélés alapján történik. Lehetőséget ad a bizalmasabb kapcsolat kialakítására, valamint a gyermek családi környezetének, szokásainak megismerésére.

A bölcsőde betekintést nyerhet az anya-gyermek kapcsolatba, és abba, hogy a gyermek milyen helyet foglal el a családban. Képet kaphat a gyermek szokásairól és sok olyan körülményről, mely érdeklődésére, értelmi fejlődésére hatással van. A kisgyermeknevelők a látogatásokon közvetlen módon beszélhetik meg a szülőkkel a gyermekkel kapcsolatos nevelési kérdéseket, egészségügyi problémákat. A szülők 85%-a élt a lehetőséggel.

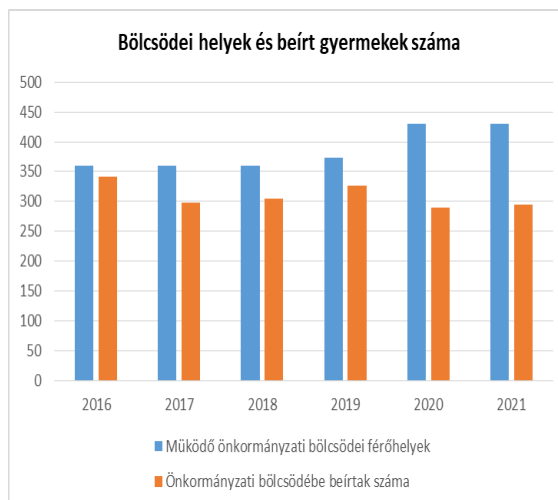
A kerületben 16 családi bölcsőde, illetve napközbeni gyermekfelügyelet működik, melyeknek férőhelyszáma az évek alatt fokozatosan emelkedett.

Egyre több az SNI-s, korai fejlesztést igénylő kisgyermek a bölcsődékben. A már diagnosztizált gyermekek ellátásait is kéri a szülők, de sok esetben a bölcsőde látja meg a problémát és kezdeményezi a szülőknél a részletesebb kivizsgálást. A későbbi problémák elkerülése vagy

lecsökkentése érdekében a felismerés, szakemberhez juttatás fontos lenne, de gyakran hiányzik. Az Egyesített Bölcsőde által nyújtott korai fejlesztés kapcsán fontos lenne a megállapodás a Pedagógiai Szakszolgálattal, valamint a bölcsőde gyógypedagógusai fennmaradó kapacitásának átirányítása a szűrések irányába.

4.3.3. a) számú táblázat – Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma

Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyermekek száma
	db	Fő
2016	360	342
2017	360	298
2018	360	304
2019	374	326
2020	430	289
2021	430	295

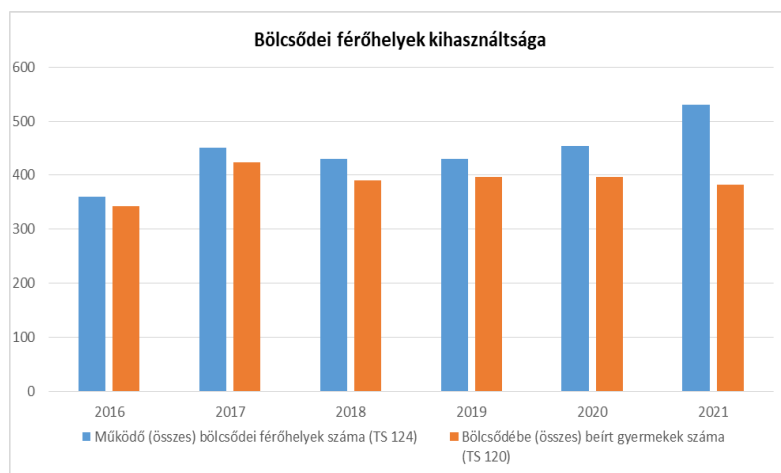

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

4.3.3. b) számú táblázat – Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma

Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyermekek száma	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma	Családi bölcsődébe beírt gyermekek száma	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma	Mini bölcsődébe beírt gyermekek száma	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2016	0	0	n.a.	n.a.	0	0	360	342
2017	0	0	91	80	0	0	451	424
2018	0	0	70	65	0	0	430	391
2019	0	0	70	68	0	0	430	396
2020	0	0	80	78	0	0	454	397
2021	0	0	101	88	0	0	531	383

Forrás: TeIR, KSH Tstar

f) gyermekvédelem;

A **gyermekjóléti szolgáltatás** a Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ keretein belül működik. Ellátja azon feladatokat, amelyeket a Gyvt. hatáskörébe utal, mely szerint: a járásszékhely település, a fővárosban a fővárosi kerületi önkormányzat és a megyei jogú város lakosságától függetlenül köteles gyermekjóléti központot működtetni.

Új intézményi formaként megjelenik a Család- és gyermekjóléti szolgálat, valamint a Család- és gyermekjóléti központ. Ez utóbbihoz kerülnek átcsoportosításra a speciális szaktudást igénylő feladatok, valamint a hatósági feladatokhoz kapcsolódó tevékenységek, továbbá a központok új gyermekjóléti feladatoként jelenik meg 2018. szeptember 1-jei hatálybalépéssel az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység, ami mára már sikeres, népszerű szolgáltatásként működik.

Az intézményen belül működő két szakmai egység a Család- és Gyermekjóléti Központ és a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat a jogszabályoknak megfelelő munkamegosztásban végzik feladataikat.

A két szakmai egység közül a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat látja el a gyermekjóléti alapellátó tevékenységet, működteti a gyermekvédelmi jelzőrendszert. A hatósági jellegű gondozó tevékenység a Család- és Gyermekjóléti Központ feladata, ahol a Család- és Gyermekjóléti Szolgálatnak is lehet szerepe, kaphat részfeladatokat. A család- és gyermekjóléti szolgálat – települési önkormányzatok feladatkörében a lakóhely szintű minimumszolgáltatásokat, általános segítő feladatokat biztosítja.

A gyermekvédelmi problémák sokrétűek, minden gondozott család speciális problémahalmazt hordoz, egy vezető ok kiválasztása sokszor nem életszerű, de a statisztika és áttekinthetőség miatt fontos.

A gyermekvédelmi jelzőrendszer működtetése a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat feladata. A Család- és Gyermekjóléti Központnak szakmai támogatást nyújt a Család- és Gyermekjóléti Szolgálatnak, kiemelten a jelzőrendszeri munkájának segítése, koordinálása érdekében. A Központ a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében koordinálja a területén működő jelzőrendszer munkáját. A feladatellátás érdekében a Család- és Gyermekjóléti Központ a munkatársai közül jelzőrendszeri tanácsadót jelölt ki.

g) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások;

A család- és gyermekjóléti központ működteti a kötelező telefonos szolgáltatását, melyet munkaidőn kívül, krízishelyzetben hívhatnak a kerület lakosai.

Ha azonnali megoldás nem lehetséges, és a krízishelyzet fennáll továbbra is, igénybe vehető a gyermekek átmeneti ellátása keretében a családok átmeneti otthona és a gyermekek átmeneti otthona – ezekről részletesen a nők, mint célcsoport tárgyalásakor beszélünk.

Elérhető az Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálat, melynek elsőrendű célja, hogy segítséget nyújtson a kapcsolati erőszak, a gyermekbántalmazás, a prostitúció és az emberkereskedelem áldozatainak, és szükség esetén gondoskodjon az elhelyezésükről.

Hívható továbbá a gyermekvédelmi hívószám, mely szolgáltatás célja a bármilyen, gyermek vagy felnőtt veszélyeztetettségét jelző hívásra szakszerű, hatékony és időbeni reagálás biztosítása és elősegítése.

h) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés;

A XVI. kerületben a korábban már részletezett egészségügyi, szabadidős és sport programok a gyermekek számára elérhetőek. A szünidős programokban élen járnak a tematikus táborok, melyből széles a kínálat. Az önkormányzat a célból, hogy az iskolai szünidő ne problémaként jelentkezzen a családok számára, napközis tábort szervez a teljes nyári időszakra. A tábor díja messze alulmúlja a környéken elérhető napközis jellegű táborok árát. A díjon belül az étkezés az az összeg, amelyet a gyermek az iskolában fizetne, beleértve a rendszeres gyermekvédelmi

kedvezményt és a 3 vagy több gyermeket nevelő család kedvezményét. A tábor programjain való részvétel és a pedagógiai munka költségeinek is csak egy részét téríti a szülő, melyre egyéni kedvezmény nyújtható. A Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ alapfeladata keretében kínál lehetőségeket a gyerekek számára, de ezt professzionális szinten űzi: a nyári szünet vonatkozásában kiemelném a Szünidei Napraforgós Napokat és a Gázoló kirándulásokat és tábort, a tematikus nyári táborokat, társasjáték klubot és a kamaszklubot. Mindegyik alternatívát nyújt a gyermekek számára, emellett szocializációs, önismereti, preventív szerepe is kiemelkedő. Mindemellett a szülő-gyerek kapcsolat, és mindkét „szereplő” mentális egészségének megőrzése érdekében tematikus programsorozatok tartanak, melyek a szülőknek nyújtanak segítséget a gyermekneveléshez. Jelenlegi programjaik például az „Interaktív programsorozat a Kamaszkorról – szülőknek”, az „Anya útja” csoport.

i) gyermekétkeztetés (intézményi, hétvégi, szünidei);

A hátrányos helyzetű gyermekek és a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek ingyenes étkeztetésére 2016. óta az önkormányzatot jogszabály kötelezi.

Az adatok feljebb, a 4.1.3. számú táblázatban láthatók.

Fentiekén túl az önkormányzat az ingyenes tankönyv mellett a kerületben élő alsó tagozatos gyermekek számára füzetcsomagot biztosít, ezzel is könnyítve a gyermeket nevelő családok terheit.

j) eltérő kultúrájú, vagy a hátrányos és nem hátrányos helyzetű gyermekcsoportok közötti programok;

A hátránykompenzáló szolgáltatások nagyban hozzájárulnak a hátrányos helyzetbe került gyermekek és szüleik szociális helyzetének javulásához, ami a Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ általi információnyújtásból, hivatalos ügyek intézésében való közreműködésből, tanácsadásból, közvetítésből, elhelyezési és felülvizsgálati tárgyalásokon való részvételből, szociális válsághelyzetben lévő várandós anyák gondozásából, családok átmeneti otthonából, átmeneti nevelésből és eseti gondozásból áll.

Az óvodai nevelésben lévő SNI gyermekek integráltan neveltek. Az általános iskolai oktatásban az SNI gyermekek számára elérhető az integrált nevelés és a gyógypedagógiai oktatás. A középiskolai oktatásban is integrált oktatás érhető el az SNI gyermekek számára. Hátránykompenzáló juttatások tekintettel a gyermekek és gyermekes családok szociális státuszára és az oktatási intézményekben történő részvétel céljából minden jogosult számára egyenlő feltételek mellett elérhető, a törvény által szabályozott keretek között.

A Roma Nemzetiségi Önkormányzata több éve sikeresen pályázik a roma kultúra bemutatásához kapcsolódó kulturális programokra (Roma napok, irodalmi est, rajzpályázat, naptárkészítés, stb.) és ezeknek a programoknak kiemelt célja, hogy a nem roma embereket, gyermekeket is bevonja, hogy velük a kultúrájukat megismertesse. Ezek az alkalmak nagyon jól sikerültek és el is érték a céljukat.

k) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

Hátrányos megkülönböztetés olyan szinten létezhet, mint más, hasonló jellemzőkkel bíró településen. Ezek azonban nem kerülnek felszínre. Továbbá a megkülönböztetés jellemzője, hogy nem a szolgáltatások nyújtásakor jellemző. Amennyiben az Önkormányzat tudomására jut az egyenlő bánásmód megsértése a közszolgáltatások nyújtásakor, azt megvizsgáljuk, orvosoljuk.

I) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások az ellátórendszerek keretein belül.

Hátránykompenzáló módszerek – a törvények által biztosított támogatások, ösztöndíjprogramok mellett, – kerületi sajátosságként megjelennek a helyi, önként vállalt támogatások (fuzetcsomag biztosítása, nagycsaládosok felsőoktatási tankönyv támogatása, ikerszülési támogatás, táborozási hozzájárulás) ösztöndíjak: jó sportolók, illetve a tudományos élet terén kiemelkedő diákok rendszeres támogatása, tehetséges tanulók támogatása, ingyenes szabadidős programok (elsősorban a Corvin Művelődési Ház szervezésében, közművelődési feladat-ellátási tevékenysége körében).

A koronavírus miatt 2000-ben és 2021-ben is volt olyan átmeneti időszak, hogy a diákok nem térhettek vissza az iskolapadba, nekik az otthonuk lett a tanulás színtere. A Napraforgó Család- és gyermekjóléti Központ számos ügyfelének nagy nehézséget okozott a digitális tanuláshoz szükséges eszközök biztosítása. Többen fordultak hozzájuk segítségért. Helyi sajátosság, hogy az országgyűlési képviselő 3 laptopot ajánlott fel használatra azon családoknak, ahol megoldhatatlan volt az oktatásba való bekapcsolódás. Három képviselő 5 db tabletet ajándékozott olyan családoknak, ahol nagy segítséget jelentett a digitális oktatásnál ezen eszköz megléte.

A Gyermekétkeztetési Alapítvány a Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ által ajánlott 13, a kerületben élő, rászoruló családot segít havi rendszerességgel. A járványhelyzetben ez 10 000,- Ft értékű SPAR utalvány formájában valósul meg (családonként és havonként), továbbá egy család gondozottjaink közül, havonta 25 000,- Ft-ot költhet el élelmiszerre egy éven keresztül. Ezen felül az alapítvány támogatásával nyári napközis táboraink résztvevői friss, ízletes gyümölcsöt ehettek minden nap és húsvétkor több száz, nagyméretű csokoládétojást oszthattunk szét az ügyfeleink között. Karácsonykor 100 adag csomagolt ételt juttathattunk el az ügyfeleknek. Egy XVI. kerületi, többgyermekes család már egy éve, havonta 8 000,- Ft értékű csomagot állít össze egy szintén kerületi családnak, hogy ezzel segítsék az egészségileg rossz állapotban lévő, 2 gyermekes anyukát.

A szülőknek a nyári iskolai szünet időszakában nehézséget okoz gyermekeik felügyeletének, illetve hasznos szünidei programok szervezésének megoldása, ezért az Önkormányzat fontosnak tartja a nyári napközis tábor folyamatos megszervezését, valamint a táborban sokszínű program biztosítását azon rászorulóknak számára, akik kiszorultak a rendszeres gyerekvédelmi kedvezményre jogosultak köréből, de szociális helyzetük nem javult, egyedi kedvezmények biztosítása.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossgal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

Az Nktv. 4. §-ának 13. pontja szerint kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló:

- a) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:
  - aa) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,
  - ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,
  - ac) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,
- b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló,
- c) tartós gyógykezelés alatt álló gyermek, tanuló.

Az Nktv. alapján *sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló*: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékossgal együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási,

magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

Kiemelten tehetséges gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelhető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

A Gyvt. szerint hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a) a szülő alacsony iskolai végzettsége,
- b) a szülő alacsony foglalkoztatottsága,
- c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei.

Halmazottan hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki

- esetében az előző a)-c) pontjaiban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,
- nevelésbe vett gyermek,
- utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek, tanuló: az a gyermek, tanuló, akinek egészségügyi ellátása az Eütv. 89. §-a szerinti általános járóbeteg-szakellátásban vagy az Eütv. 91. §-a szerinti általános fekvőbeteg-szakellátásban részt vevő szakorvos véleménye alapján az adott nevelési évben, tanévben a harminchat nevelési napot, tanítási napot várhatóan meghaladja, és emiatt az óvodai nevelésben a 8. § (2) bekezdése szerinti formában nem tud részt venni, illetve tankötelezettségét iskolába járással nem tudja teljesíteni.

Az Ebktv. alapján mindenkit egyenlő bánásmód illet meg az oktatással és képzéssel kapcsolatban, így különösen az oktatásba történő bekapcsolódás feltételeinek meghatározása, a felvételi kérelmek elbírálása, az oktatás követelményeinek megállapítása és a követelménytámasztás, a teljesítmények értékelése, az oktatáshoz kapcsolódó szolgáltatások biztosítása és igénybevétele, az oktatással összefüggő juttatásokhoz való hozzáférés, a kollégiumi elhelyezés és ellátás, az oktatásban megszerezhető tanúsítványok, bizonyítványok, oklevelek kiadása, a pályaválasztási tanácsadáshoz való hozzáférés, valamint az oktatásban való részvétellel összefüggő jogviszony megszüntetése során. A jogellenes elkülönítés (szegregáció) leggyakrabban az oktatásban tapasztalható. Éppen ezért a törvény szerint hátrányos megkülönböztetésnek minősül a bármely csoporthoz tartozó személyek elkülönítése egy oktatási, nevelési intézményben, illetve az azon belül létrehozott tagozatban, osztályban, csoportban, beleértve azt is, ha az elkülönítés számarányukhoz viszonyítva lényegesen nagyobb arányban érinti a csoport tagjait, mint a többi tanulót.

Az egyenlő bánásmód követelményének megsértését jelenti valamely személy vagy csoport olyan nevelésre, oktatásra való korlátozása, olyan nevelési, oktatási rendszer vagy intézmény létesítése, fenntartása, amelynek színvonala nem éri el a kiadott szakmai követelményekben meghatározottakat. A halmazottan hátrányos helyzetben lévő gyermekek, tanulók elkülönítése társaiktól sérti az egyenlő bánásmód követelményét, ezért szükséges figyelemmel kíséreni a működési körzetek kialakítását, az iskolai felvételi eljárást, az egyes csoportok, osztályok összetételét.

A kerületben több általános iskola és óvoda működik, ezért az önkormányzat az óvodai, a Tankerület az általános iskolai körzeteket úgy határozza/ta meg, hogy kialakíthatóvá váljon a halmazottan hátrányos helyzetű gyermekek egyenletes aránya a nevelési-oktatási intézményekben. Ezt az adatot figyelemmel kíséri, és reagál a változásokra – Jogszabályi előírás szerint. Azonban a kerületi tapasztalat az, hogy a hátrányos helyzetűek száma igen alacsony, halmazottan hátrányos helyzetű tanuló pedig gyakran nincs is a kerületben. Az ő megoszlásuk is szórt a kerületben. Amennyiben egy iskolába több hátrányos helyzetű gyermek jár, ők mindig egy, maximum két családot jelentenek. Ezért nem volt még szükség arra, hogy a körzetek meghatározásában ez érvényesüljön. A hátrányos helyzetű, vagy akár rosszabb szociális helyzetű gyermekek

koncentrációját okozhatná, hogyha a kerületben működő családok átmeneti otthonában élő gyermekek mind ugyanabba az iskolába járnának. Azonban az Antiszegregációs Munkacsoport döntése értelmében a gyermekeket az onnan nem túl nehezen megközelíthető iskolák felváltva veszik fel a gyermekeket, természetesen a családokkal egyeztetve.

Az Ukrajnából menekült gyermekek oktatását is minden iskola köteles felvállalni, a legközelebbi intézménybe felvéve a gyerekeket. Ők azért igényelnek különös bánásmódot, mert pszichés terheik az átlagosnál magasabbak, valamint egy más rendszerből, más tudásszinttel érkeztek, mint amibe be kell tagozódniuk.

A jogellenes, elkülönített oktatás még abban az esetben is jogszerűtlen, ha teljes mértékben azonos feltételek biztosításával történik. A jogellenes elkülönítés minden aktivitást nélkülöző fenntartása is megvalósíthatja a jogsértést.

A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók magántanulóvá nyilvánítása esetén fokozott körültekintéssel kell eljárni. A rendszer 2019. szeptember 1-jétől változott. A magántanulói jogviszony helyét az egyéni munkarend váltotta fel, melyet az Oktatási Hivatal engedélyez. A kérelmet a szülő vagy a nagykorú tanuló nyújthatja be, az iskolának ez a jogosultsága megszűnt. az elbírálás szempontja, hogy a tanuló egyéni adottsága, sajátos helyzete indokolja-e, és a tanuló fejlődése, tanulmányainak eredményes folytatása és befejezése szempontjából előnyös-e. Az eljárás során az OH megkeresheti a gyámhatóságot, a gyermekjóléti szolgálatot, az iskolaigazgatót, gyermekvédelmi gondoskodásban részesülő tanuló esetén pedig a gyermekvédelmi gyámot.

Egyre több a fejlesztésre szoruló gyermek, illetve a nagyobb nehézségek megelőzése érdekében el kellene érni, hogy minél korábban kezdődjön meg a fejlesztés, segítségnyújtás (úgy a gyermek, mint a család számára). Az Önkormányzat 2017-ben saját gyógypedagógiai fejlesztő hálózatot hozott létre, önként vállalt feladatként. Cél a hálózat hosszú távú fenntartása, szükség esetén folyamatos bővítése. Az óvodás gyermekek egy probléma felmerülésekor helyben lehetőséget kapnak arra, hogy szakember vizsgálja őket, továbbá állapotuktól és a problémától függően helyben, az óvodájában részesülhessenek fejlesztésben, vagy segítséget, információt kapjon a szülő azt illetően, hogy merre mehet tovább gyermeke fejlődésének biztosítása érdekében. Az iskolai, óvodai szociális segítők aktív bevonása azokba az esetekbe, ahol a szülő nem együttműködő gyermeke fejlesztése kapcsán, vagy nem látja be a fejlesztés szükségességét.

a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása, a köznevelési intézménybe és más településen található fejlesztő programokra való eljutás módja, lehetőségei;

Az Nktv. rendelkezése szerint „Az állam gondoskodik – az óvodai nevelés, a nemzetiséghez tartozók óvodai nevelése, a többi gyermekkel, tanulóval együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése kivételével – a köznevelési alapfeladatok ellátásáról.”. Az Nktv. értelmében a köznevelés kiemelt feladata az iskolát megelőző kisgyermekkorú fejlesztés, továbbá a sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók speciális igényeinek figyelembevétele, egyéni képességeikhez igazodó, legeredményesebb fejlődésük elősegítése, a minél teljesebb társadalmi beilleszkedés lehetőségeinek megteremtése.

Az Önkormányzat által fenntartott óvodák esetében 2017. szeptember 1-ig a sajátos nevelési igényű gyermekek speciális fejlesztését a Tankerülettel kötött megállapodás szerint a Göllesz Viktor Óvoda, Általános Iskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény utazó gyógypedagógusai látták el. Az óvodás gyerekek logopédiai szűrését és szükséges fejlesztését eddig is és továbbra is a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XVI. Kerületi Tagintézményének logopédusai látták/látják el.

Az önkormányzat az általa fenntartott óvodákban a sajátos nevelési igényű gyermekek egészségügyi, pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs foglalkoztatását magasabb színvonalon, a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltaknak maximálisan eleget téve biztosítja és szeretné továbbra is biztosítani. Ennek érdekében olyan gyógypedagógusi hálózatot alakított ki, mellyel valamennyi óvodában biztosított a sajátos nevelési igényű gyermekek pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai fejlesztése. E mellett jelenleg több óvodában van saját gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus, pszichológus, akik intézményi szinten továbbra is részt vesznek a sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási és magatartászavarral küzdő gyermekek ellátásában. Az Önkormányzat által tanulmányi szerződés keretében támogatott gyógypedagógus képzésben részt vevő jelenlegi óvodapedagógusok remélhetőleg szintén bekapcsolódnak majd a gyógypedagógusok munkájába.

A Kertvárosi Egyesített Bölcsőde fejlesztést és egyéb segítséget nyújt a különleges bánásmódot igénylő gyermekek számára. Nagy szerepe van a problémák felismerésében, és a szülők mihamarabbi szakemberhez juttatásában is.

Egyéni munkarend esetén a sajátos nevelési igényű (SNI) vagy a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő (BTMN) tanulók esetében a tanuló neveléséről és oktatásáról, felkészítéséről, osztályzatainak megállapításáról, az ehhez szükséges pedagógusokról a szakértői véleményben foglaltak szerint az iskola köteles gondoskodni.

4.4. a) 1. számú táblázat – Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek

Év	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek aránya az óvodás gyermekekben belül
	Fő	Fő	%
2016	2 637	5	0,19%
2017	2 772	4	0,14%
2018	2 826	9	0,32%
2019	2 720	9	0,33%
2020	2 618	3	0,11%
2021	2 420	4	0,17%

Forrás: TeIR, KST Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

A táblázatból világosan kitűnik, hogy az óvodás korú gyermekek száma folyamatosan változik. Az utóbbi években több az óvodába beírt gyermekek száma, mint a 3-6 éveseké, ennek oka egy statisztikai probléma, ugyanis a rendelkezésünkre álló népességi adatban (lakónépesség) levonásra kerülnek azok, akiknek más településen tartózkodási helyük van, életvitelszerűen viszont a kerületben élnek, illetve természetesen a kerületben szeretnének óvodába járni azok, akik nem rendelkeznek bejelentett lakcímmel, de életvitelszerűen itt élnek. Mint ahogy az látszik, az Önkormányzat lehetőségeihez mérten törekszik a férőhelybővítésre. Folyamatosan nyújtunk be pályázatokat forrásteremtés céljából. Önkormányzat saját forrásból, valamint pályázati támogatásból bővíti óvodáit. A 2015/2016-os nevelési évtől jelentős problémát okoz a köznevelési törvénynek az az intézkedése, mely az óvodaköteles kort 3 évre csökkentette le. Ez több hátrányos tényezőt is eredményez: Mivel a felvétel szempontjából elsődleges az életkor,

egyéb kritériumok – mint a rászorultság, a mentális vagy fejlődésbeli indokoltság –, korlátozott mértékben tudnak érvényesülni. Az által, hogy olyanok is óvodába kerülnek 3-4 évesen, akiknek felvételét szülei korábban nem kérték volna, kizsorzódnak azok, akik gyermekük 3 éves kora után szerettek volna vissza menni dolgozni. Az adott nevelési év során 3. életévüket betöltők kisebb eséllyel jutnak óvodai férőhelyhez, holott társadalombiztosítási ellátásuk (GYES) a gyermek 3. születésnapja után már nem jár. A család vagy bölcsődei férőhelyhez jut (minek következtében a fiatalabb gyermekek nem jutnak bölcsődébe), vagy magán-intézményt vállal (mely esetlegesen meghaladja anyagi lehetőségeit, vagy ellenkezik elveivel), vagy jövedelem nélkül otthon marad az anya.

Az adatok nem tartalmazzák a Göllesz Intézményt, specialitása miatt. A Göllesz Viktor Óvoda rövid bemutatása szükséges ahhoz, hogy egyértelmű legyen, miért nem szerepelnek adatai az integráló óvodák mellett. Érsekújvári utcai tagintézmény: 1 óvodai csoportjába az illetékes szakértői bizottságok szakvéleménye alapján kerülhetnek be az értelmileg akadályozott, autista, mozgásszervi fogyatékos, illetve halmozottan sérült gyermekek. Az intézményben szegregált csoportban fejlesztett óvodás gyerekek száma egy új csoport létrehozását követően 21 fő. Barátságos környezetben, családias, szeretetteljes légkör megteremtésével biztosítják a gyermekek harmonikus személyiségfejlődését. A nevelő-oktató munka során az intézmény szakemberei – a fejlődésbeli sajátosságok figyelembe vételével – speciális, sérülés-specifikus módszerekkel és eszközökkel törekednek a gyermekek készségeinek, képességeinek lehető legeredményesebb fejlesztésére. Kiemelt hangsúlyt kap az életviteli, szociális, kommunikációs készségek fejlesztése, valamint a mozgásfejlesztés.

4.4. a) 2. számú táblázat – Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók

Év	Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az általános iskolai tanulókon belül
	Fő	Fő	%
2016	6 840	183	2,68%
2017	6 881	134	1,95%
2018	6 999	69	0,99%
2019	7 058	40	0,57%
2020	6 993	27	0,39%
2021	5 523	26	0,47%

Forrás: TeIR, KST Tstar, Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

A Göllesz Intézmény Szabadföld úti tagintézménye: a tagintézményben a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleménye alapján bekerülő sajátos nevelési igényű, autista, ADHD (figyelemzavaros, hiperaktív) tanulókat nevelik 1-8. évfolyamon, kis létszámú osztályokban. Cinkotán, jó megközelíthető helyen, befogadó, biztonságos, kulturált környezetben fogadják tanítványaikat. A pedagógiai tevékenység középpontjában a differenciált, korrekív, terápiás fejlesztés áll. Minden tanuló számára biztosítják azokat a tevékenységeket, amelyeket örömmel és eredményesen végeznek. Az alapkészségek (olvasás, fogalmazás, matematika) fejlesztése valamennyi évfolyamon hangsúlyt kap. Sikerélmények megteremtésével elősegítik a tanuláshoz, munkavégzéshez szükséges belső motivációt. Cél, hogy a tanítványok harmonikus személyiségű, közösségbe beilleszkedni tudó felnőttekké váljanak, akik képességeiknek, érdeklődésüknek megfelelő területen tudnak majd tevékenykedni. A gyógypedagógusok nagy szakértelemmel és tapasztalattal rendelkeznek, munkájukat

gyógypedagógiai asszisztensek segítik. Az ép értelmű, de külön nevelést igénylő autista, és egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulókat a többségi iskolák tanmenete szerint tanítják. Ez a különnevelés a társadalmi integrációjukat, szocializációjukat alapozza meg. A tanórákat emelt óraszámú egyéni és kiscsoportos fejlesztő foglalkozások egészítik ki: logopédia, alapozó terápia, szenzoros integrációs terápia, diszlexia terápia, finommotorika fejlesztése. A diákok 3. osztálytól tanulnak informatikát, 4. osztálytól angol nyelvet. Az autista tanulókkal az autizmus specifikus oktatás alapjait figyelembe véve, differenciáltan foglalkoznak. Fontosnak tartják az iskolai hagyományok ápolását, az élményt nyújtó közösségi programokon való részvételt.

A Göllész Intézmény *Szent Imre utcai tagintézmény*: az iskola Rákosszentmihályon nyugodt, csendes, családi házakkal körülölelt helyen fekszik. Beszédjavító általános iskolai oktatás folyik 1-4. évfolyamig logopédiai osztályokban, iskolaotthonos keretek között. A tagintézménybe csak a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat, Székely Szakértői Bizottság szakvéleménye alapján történik a felvétel. Az alsó tagozatos követelmények – elnyújtott első osztállyal (0.) kiegészítve - öt év alatt teljesíthetők. Intenzív logopédiai szakellátást, speciális, differenciált tanórai, sokoldalú kiscsoportos fejlesztéseket biztosítanak a tanulók egyéni szükségleteinek megfelelően. Cél, hogy alkalmassá tegyék a gyermekeket a komplex logopédiai módszerek alkalmazásával a fejlesztési lehetőségeket maximálisan kihasználva a többségi általános iskolai eredményes tanulásra. Nagy gondot fordítanak a beszédhibák javításán, a beszédmegértés és beszédészlelés fejlesztésén kívül a nyelvi, kommunikációs zavarok korrekciójára, a diszlexia, a diszgráfia, a diszkalkulia megelőzésére, redukációjára, valamint a változatos mozgásfejlesztésre. Minden gyermeknek lehetősége van a mindennapos sportolásra, mozgásra, lehetőségek függvényében a 3. évfolyamon a Tankerület által finanszírozott úszásktatásra. A 4. osztálytól angol nyelvet tanítanak. A 3. évfolyamon tanuló diákok a napközis foglalkozás keretében verses, zenés angol, illetve német előkészítő foglalkozáson vehetnek részt. Nagy figyelmet fordítanak az erkölcsi, a zenei és közösségi nevelésre is. Az iskolába eltöltött éveket követően – eredményes felzárkózás után – a tanulók megfelelően beilleszkednek a körzeti általános iskolákba. Egyéni képességeket figyelembe vevő differenciált foglalkozások során a személyiségfejlesztés mellett a beszéd- és mozgásfejlesztésre, a szókincsbővítésre különös figyelmet fordítanak. Szakvizsgázott tanítók, konduktor és fejlesztőpedagógusok, logopédusok végzik az oktatást iskolapszichológus és gyermekorvos támogatásával.

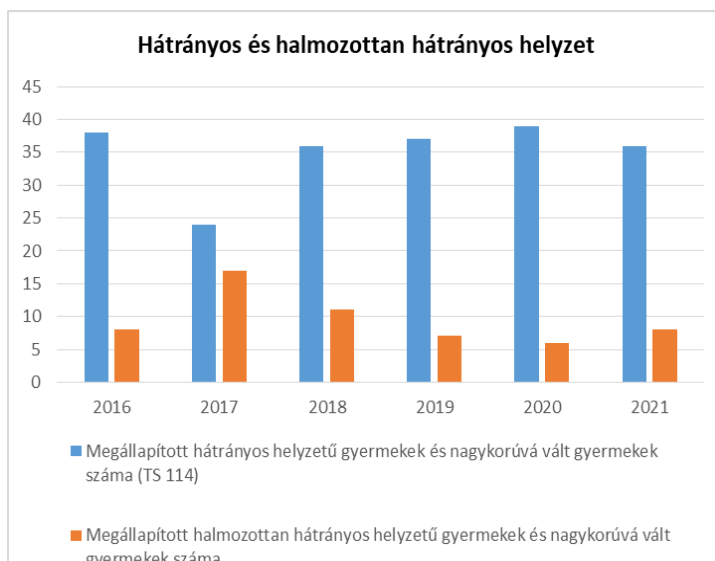
4.4. a) 3. számú táblázat – Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a középszintű oktatásban

Év	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gimnáziumi tanulók száma	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a gimnáziumi tanulókon belül	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók száma a nappali oktatásban	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók aránya a tanulók számához viszonyítva	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakgimnáziumi tanulók száma	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a szakgimnáziumi tanulókon belül
	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2016	12	0,90%	4	1,46%	1	0,30%
2017	13	0,46%	4	1,65%	4	1,62%
2018	7	0,06%	n.a.	-	n.a.	-
2019	1	0,06%	1	0,32%	n.a.	-
2020	1	-	n.a.	-	n.a.	-
2021	4	-	1	-	n.a.	-

Forrás: TeIR, KST Tstar

4.4. a) 4. számú táblázat – Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet

Év	Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma	Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma
	fő	fő
2016	38	8
2017	24	17
2018	36	11
2019	37	7
2020	39	6
2021	36	8

Forrás: TeIR, KST Tstar

A táblázatok adataiból megállapítható, hogy a kerületben élő hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek száma alacsony, a hasonló településen végzett vizsgálatok adataihoz képest. A 2022. év utolsó negyedévére még inkább lecsökken a számuk, mivel az elmúlt két évben a jogosultságok nem szűntek meg a Covid 19 járvánnyal összefüggő intézkedések miatt, de ezek lejártával igen kevesen kérték az újbóli megállapítást.

b) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

2017. szeptember 1-jétől az Önkormányzat az általa fenntartott óvodákban a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztését már nem a Göllesz EGYMI szakembereivel látja el.

Saját szakemberek – logopédus, konduktor, gyógypedagógus - alkalmazásával biztosítjuk a sajátos nevelési igényű gyerekek szakértői véleményben előírt fejlesztését. Ezen kívül valamennyi óvodában van óvodapszichológus, akik segítséget jelentenek mind a gyerekek, mind a szülők, mind az óvodapedagógusok számára.

Az utóbbi években egyre nagyobb nehézséget jelent az üres pedagógus státuszok betöltése. Ez most ugrásszerű javulást mutat az által, hogy a nyugdíjasok a nyugdíjuk folyósítása mellett dolgozhatnak. A köznevelési intézmények gyakran kevesebb pedagógussal kénytelenek ellátni feladataikat. E probléma a megoldására tett javaslatok, tervezett intézkedések szerepelnek a HEP intézkedési tervében.

A köznevelés 2013-tól részben, 2017-től teljesen kettévált. Az óvodai nevelésen kívül minden más köznevelési feladat állami. Így tehát az iskolákban biztosítandó egyéb szolgáltatásokra már nincs ráhatása az önkormányzatnak, de a tapasztalat az, hogy a Tankerület biztosítja a jogszabályban előírt személyi feltételeket, az Önkormányzattal, az önkormányzati intézményekkel továbbra is együttműködik.

A kerület egészére nézve megfelelő az óvodai férőhelyek száma, de csak ha beleszámítjuk a magán intézményeket, illetve az önkormányzati óvodák elhelyezkedése nem felel meg a gyermekek területi eloszlásának. Az Önkormányzatcélként tűzi ki új férőhelyek teremtését Cinkotán, a lokális férőhelyhiánnyal leginkább érintett területen, új óvoda építésével.

4.4.1. számú táblázat – Óvodai nevelés adatai

ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG		
Az óvoda telephelyeinek száma (db)	20	
Hány településről járnak be a gyermekek (db)	4	
Óvodai férőhelyek száma (fő)	2 834	
Óvodai gyermekcsoportok száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (db)	102	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	06.00-tól	18.00-ig
A nyári óvoda-bezárás időtartama (nap)	20 munkanap	
Személyi feltételek	Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma	207	6
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	200	0
Gyógypedagógusok létszáma	24	0
Nevelő és oktató munkát közvetlenül segítők létszáma	167	0
Egyéb munkakörben dolgozók száma	16	0

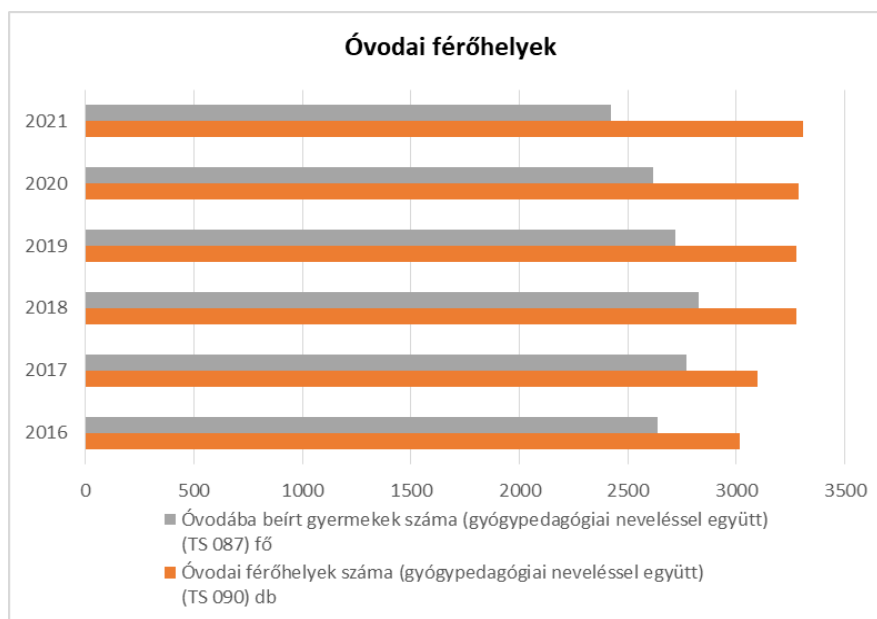
Forrás: Önkormányzati, intézményi adatgyűjtés

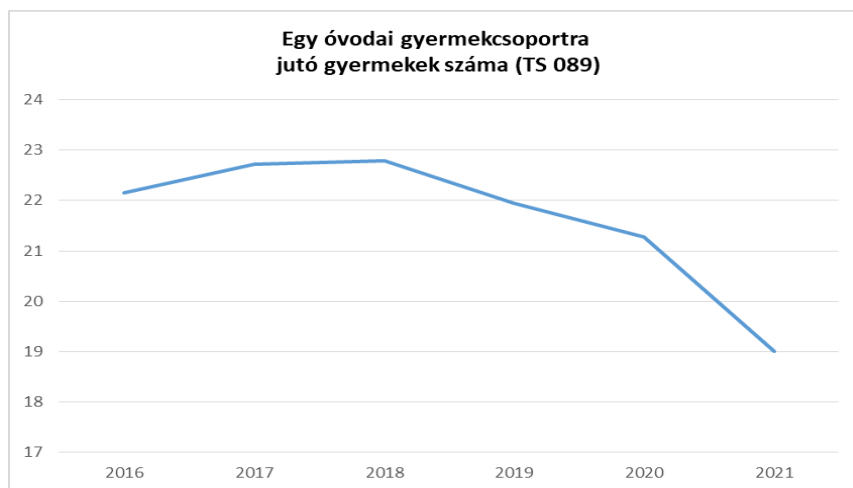

4.4.2. számú táblázat – Óvodai nevelés adatai

Év	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoportok száma - gyógypedagógiai neveléssel együtt	Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)	Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)	Óvodai gyógypedagógiai gyermekcsoportok száma	Gyógypedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermekek száma az integráltan oktatott SNI gyermekek nélkül	Egy óvodai gyermekcsoportra jutó gyermekek száma
	fő	db	db	db	fő	db	fő	fő
2016	3 009	119	3017	34	2637	1	10	22
2017	3 135	122	3099	37	2772	1	12	23
2018	3 174	124	3278	37	2826	1	13	23
2019	3 060	124	3278	37	2720	1	13	22
2020	3 032	123	3289	36	2618	1	13	21
2021	2 938	126	3309	36	2420	1	20	19

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

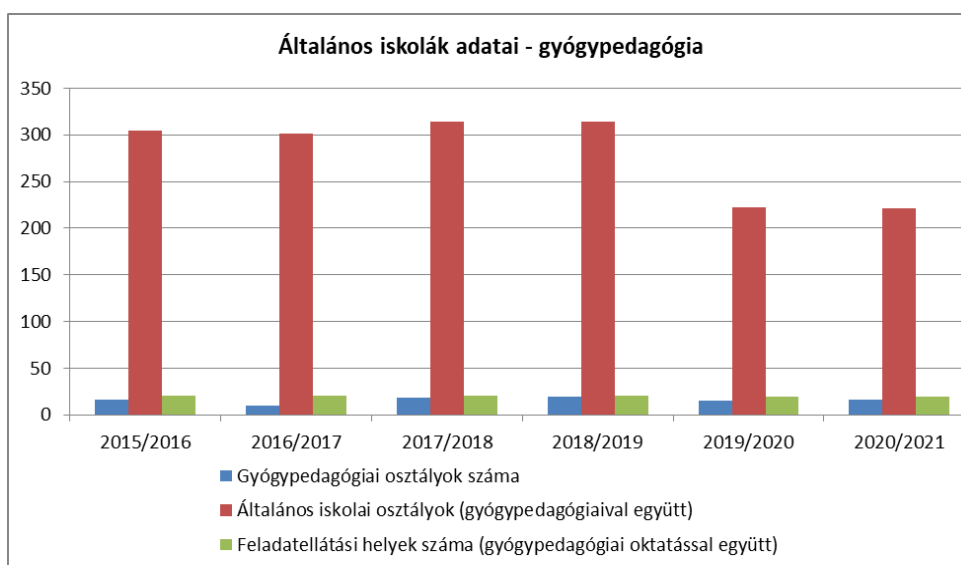

4.4.4. számú táblázat –Általános iskolák adatai: osztályok, gyógypedagógiai osztályok, feladatellátási helyek

Tanév	Az általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban (a nappali oktatásban)	Az általános iskolai osztályok száma (a gyógypedagógiai oktatással együtt)	Általános iskolai feladat-ellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt)	Egy általános iskolai osztályra jutó tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt)	Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban
	db	db	db	fő	%
2015/2016	16	305	21	24	12,45%
2016/2017	10	301	21	24	13,39%
2017/2018	18	314	21	24	9,04%
2018/2019	20	314	21	24	13,93%
2019/2020	15	222	19	26	14,57%
2020/2021	16	221	19	26	14,57%

Forrás: TeIR, KST Tstar

4.4.5. számú táblázat – A 8. évfolyamot eredményesen befejezők a nappali oktatásban

Tanév	A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban
	Fő
2015/2016	720
2016/2017	712
2017/2018	796
2018/2019	845
2019/2020	656
2020/2021	698

Forrás: TeIR, KST Tstar

c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregációs jelenségek;

Hátrányos megkülönböztetésről és a gyermekek jogellenes elkülönítéséről nincsenek információink, ilyen adatokkal nem rendelkezünk. A bölcsőde, óvoda és iskolai intézmények, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi, továbbá a családsegítő szolgáltatások és juttatások segítik a hátrányos helyzetbe került és SNI gyermekek, gyermekes családok életkörülményeinek mielőbbi javulását és a gyermekek egészséges fejlődését, a gyermekek érdekeit és esélyegyenlőségét tartva szem előtt. A szükséges esetekben a gyermekek és tanulók megkapják a szükséges szakmai támogatást, ám a középiskolai oktatásban előfordul, hogy a gyermekek nem mutatják be dokumentumaikat, így elmaradhat a fejlődésük szempontjából nélkülözhetetlen szakmai támogatás. A különböző intézmények között nagyon jó a kapcsolat, szakmai együttműködés jellemzi. Amennyiben az Önkormányzat tudomására jutna az egyenlő bánásmód megsértése a közszolgáltatások nyújtásakor, azt megvizsgáljuk, orvosoljuk.

d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések;

Az Észak-Pesti Tankerületi Központ intézményei nem tartoznak a magas szintű kedvezőtlen mutatókkal érintett intézmények közé. A XVI. kerületben nincs kiemelkedően rossz mutatókkal rendelkező iskola, vagy ahol az intézményen belüli szegregációnak veszélye lenne. Ahol kisebb intézkedésekre van szükség, akár preventív jelleggel, ott a Tankerület segíti az adatgyűjtést, majd segítséget nyújt az iskola fejlesztési tervének megvalósításához.

Az **Észak-Pesti Tankerületi Központ** bemutatta a Tankerületi Tanács és az Antiszegregációs Munkacsoport tagjainak a rendelkezésre álló információkat, az Esélyegyenlőségi Helyzetelemzését, és bevonta a tagokat az **Esélyegyenlőségi Intézkedési Terv** kialakításába (2020.). Alapvető célok az esélyegyenlőtlenség csökkentése, a lemorzsolódás csökkentése, az egyenlő bánásmód biztosítása.

Az Esélyegyenlőségi Intézkedési Terv az oktatás minden területére kiterően fogalmaz meg problémákat, célokat és elvárt eredményeket. Ezekben kiemelkedő fontosságú a szereplők együttműködése.

A dokumentumból egyértelműen látszik, hogy az általános iskolákban nincs komoly beavatkozásra indok az egyenlő bánásmód érvényesülése érdekében a hátrányos helyzet, az egyéni bánásmód érvényesülése, deszegregáció, oktatási minőség tekintetében,

Ahol az oktatási szegregáció veszélye nem jelenik meg, ugyanakkor az eredményességi, lemorzsolódási, továbbtanulási vagy hiányzási mutatók kedvezőtlen helyzetet mutatnak, az alábbi iskolák:

Tankerületi fenntartású intézmények: Budapest XVI. kerületi Szent-Györgyi Albert Általános Iskola, Centenárium Általános Iskola.

Egyéb fenntartású intézmények: Bornemissza Péter Gimnázium, Általános Iskola Alapfokú Művészeti Iskola, Óvoda és Sportiskola Újszász utcai telephelye, Müller György Óvoda és Általános Iskola, Néri Szent Fülöp Katolikus Általános Iskola, Sashalmi Waldorf Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, Új Suli Alapítvány Általános Iskola.

Mindemellett az is kimondható, hogy a XVI. kerületben működő általános iskolák minden tanulója tovább tanul a 8. évfolyam elvégzése után: 66%-uk gimnáziumban, 25%-uk szakgimnáziumban, 8%-uk szakközépiskolában folytatja tanulmányait.

Ahol az évismételő tanulók meghaladja az országos átlagot, az a Göllesz Intézmény Beszédjavító Általános Iskolája. A magas, a felméréskori 21%-os arány az iskola jellegéből adódik.

A lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók aránya 3% körül mozog, míg a budapesti átlag 5,76 %.

A megyei átlag 150%-át a Centenárium Általános Iskola haladta meg.

Az iskolák esetében a „Mindenki Iskolája” program hasznosnak bizonyult, naprakész, használható tudást adott az esélyegyenlőség szempontjából.

Nincs a kerületben olyan iskola, ahol a tanulók több mint 50%-a nem teljesíti a minimumszintet a 6.-os kompetenciamérésen.

A kerület gyógypedagógiai intézménye (Göllesz Viktor Intézmény) három feladat-ellátási helyével a teljes tankerületet ellátja.

Fenti adatok alapján az Esélyegyenlőségi Intézkedési Terv célokat fogalmazott meg, melyek megvalósítása érdekében lépéseket tesz, és ezekbe aktívan bevonja az Antiszegregációs Munkacsoportot.

e) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások.

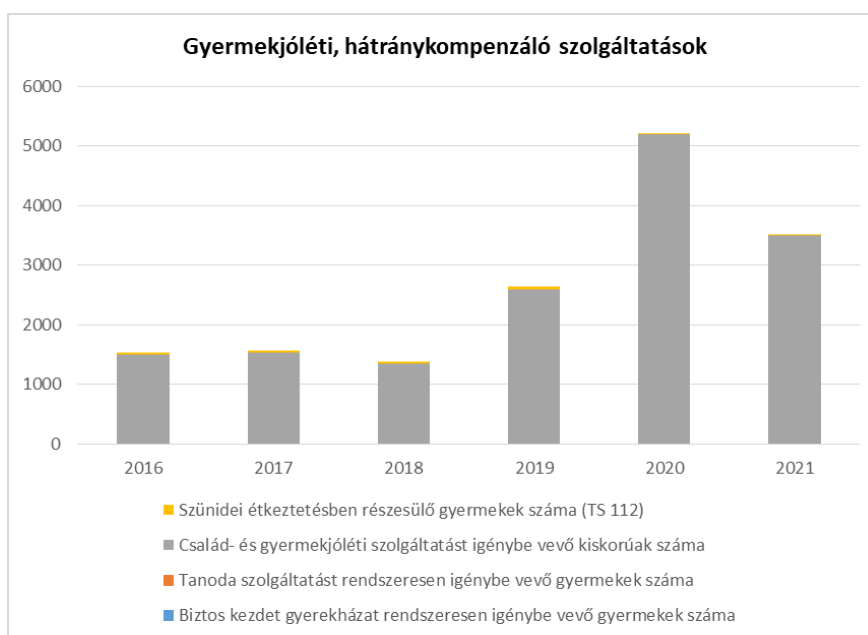
A kerületben nem releváns a Biztos kezdet gyerekház és a Tanoda szolgáltatás. Szünidei étkezésre a gyermekek számához képest kevesen jogsultak, és közülük sem mindenki veszi igénybe.

4.4.6. számú táblázat – Gyermekjóléti, hátránykompenzáló szolgáltatások

Év	Biztos kezdet gyerekházat rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Tanoda szolgáltatást rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Család- és gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevő kiskorúak száma	Szünidei étkeztetésben részesülő gyermekek száma
	Fő	Fő	Fő	Fő
2016	0	0	1 505	35
2017	0	0	1 536	26
2018	0	0	1 340	33
2019	0	0	2 592	43
2020	0	0	5 203	18
2021	0	0	3 493	26

Forrás: TeIR, KST Tstar, Önkormányzati és intézményfenntartói adatok

Az **iskolai fejlesztő, felzárkóztató foglalkozásra** a tanulók jelentkezése nem önkéntes, a pedagógusok véleménye alapján kötelező. Ez alól felmentést a szülő írásbeli kérelme alapján az iskola igazgatója adhat.

Az Önkormányzat minden nyáron szervez **napközis tábort**, átlagosan 160 körüli részvevővel, mely létszámot maximálni kellett, több gyermek számára is igény mutatkozna. A táborban kedvező feltételekkel vehetnek részt az általános iskolás korúak, mivel az étkezés díja megegyezik az iskolában szokásos étkezési térítési díjjal, amiben érvényesíthető a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény. A költséget tovább csökkenti – a jogosultak számára – a nyári gyermekétkeztetésen keresztül juttatott támogatás. A napközis tábor színes programokkal teli, szórakoztató kikapcsolódást biztosít a tábor területén megszervezett, vagy a területen kívüli programokkal. 2015-től a tábor programjaiért egy kedvezményes térítési díjat kell fizetni. A programok sokszínűek, mint a biztosított étkezés, amit az önkormányzat gyümölcscsel is kiegészít.

Szintén önkormányzati intézmény, a **Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ** Szünidei Napraforgós Napokat és Gázló Kirándulást és tábort, valamint tematikus táborokat szervez, szünidei programként.

Alapfokú művészetoktatást elsősorban a Rác Aladár Zene-, Tánc-, Képző- és Iparművészeti Alapfokú Művészeti Iskola biztosít. E mellett a Corvin Művelődési Házban számos művészeti programon lehet részt venni. (pl.: Liget Táncakadémia), és az ő szervezésükben valósulnak meg a nagyobb kerületi rendezvények, melyek közül több nyitott bárki számára.

A **Kertvárosi Helytörténeti és Emlékezet Központ** főként a hagyományokhoz kapcsolódva (pl.: húsvét, pünkösöd, Márton nap) szervez ingyenes programokat, együttműködve civil szervezetekkel. Rendszeresen a kerületben a kisebb köztéri események (pl.: Szent Mihály napi búcsú, a Centenáriumi lakótelepen szervezett közösségi rendezvények, a Sashalmi piac családi napjai), melyek ingyenesen látogathatók, és kulturális, valamint szabadidős programot is nyújtanak, általában koncertekkel.

Fentiek mellett a kerületben számtalan vállalkozás nyújt tartalmas szabadidős programokat.

A prevenciós jellegű, gyermekeknek /kamaszoknak szóló programok népszerűek és hatékonyak, ezért folyamatosságuk biztosítása fontos cél, ezért a Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ prevenciós programjait (Szünidei Napraforgós Napok, Gázló Kalandklub és Tábor, Gomoku verseny, kamaszklub, szociális kompetenciafejlesztő órák, nyári tematikus táborok) folyamatosan kell biztosítani, új programot kell bevezetni, az igényekre reagálva, szoros együttműködésben a Kábítószerügyi Egyeztető Fórummal.

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A szülőknek a nyári iskolai szünet időszakában nehézséget okoz gyermekeik felügyeletének, illetve hasznos szünidei programok szervezésének megoldása.	A nyári napközis tábor folyamatos megszervezése. A táborban sokszínű program biztosítása. Azon rászorulóknak számára, akik kiszorultak a rendszeres gyerekvédelmi kedvezményre jogosultak köréből, de szociális helyzetük nem javult, egyedi kedvezmények biztosítása.
Egyre több a fejlesztésre szoruló gyermek, illetve a nagyobb nehézségek megelőzése érdekében el kellene érni, hogy minél korábban kezdődjön meg a fejlesztés, segítségnyújtás (úgy a gyermek, mint a család számára).	Az Önkormányzat 2017-ben saját gyógypedagógiai fejlesztő hálózatot hozott létre, önként vállalt feladatként. Cél a hálózat hosszú távú fenntartása, szükség esetén folyamatos bővítése. Az óvodás gyermekek egy probléma felmerülésekor helyben lehetőséget kapnak arra, hogy szakember vizsgálja őket, továbbá állapotuktól és a problémától függően helyben, az óvodájában részesülhessenek fejlesztésben, vagy segítséget, információt kapjon a szülő azt illetően, hogy merre mehet tovább gyermeke fejlődésének biztosítása érdekében. Az iskolai, óvodai szociális segítők aktív bevonása azokba az esetekbe, ahol a szülő nem együttműködő gyermeke fejlesztése kapcsán, vagy nem látja be a fejlesztés szükségességét.
Még több figyelem szükséges bizonyos problémák korai szakaszban történő azonosítására, feltárására és megoldására.	A Napraforgó Család- és Gyermejkölési Központ prevenciós programjainak (Szünidei Napraforgós Napok, Gázoló Kalandklub és Tábor, Gomoku verseny, kamaszklub, szociális kompetenciafejlesztő órák, nyári tematikus táborok) folyamatos biztosítása, új programok bevezetése, az igényekre reagálva, szoros együttműködésben a Kábítószerügyi Egyeztető Fórummal.
Egyre több a SNI-s, korai fejlesztést igénylő kisgyermek a bölcsődék látókörében. A későbbi problémák elkerülése vagy lecsökkentése érdekében a felismerés, szakemberhez juttatás fontos lenne, de gyakran hiányzik.	Az Egyesített Bölcsőde által nyújtott korai fejlesztés kapcsán megállapodás a Pedagógiai Szakszolgálattal, valamint a bölcsőde gyógypedagógusai fennmaradó kapacitásának átirányítása a szűrések irányába.
Az új lakásépítések következtében önkormányzati óvodák elhelyezkedése már nem felel meg a gyermekek területi eloszlásának.	Új férőhelyek teremtése Cinkotán, a lokális férőhelyhiánnyal leginkább érintett területen, új óvoda építésével.

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

Jogi alapvetések a nők esélyegyenlőségéhez:

- *Az Alaptörvény XV. cikke rögzíti, hogy a nők és férfiak egyenjogúak, vagyis mind a nőket, mind a férfiakat azonos jogok kell, hogy megillessék minden polgári, politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében.*
- *a Tanács 76/207/EGK irányelve a nőkkel és a férfiakkal való egyenlő bánásmód elvének a munkavállalás, a szakképzés és az előmenetel lehetőségei, valamint a munkafeltételek terén történő végrehajtásáról és az azt módosító 2002/73/EK irányelv,*
- *a Tanács 79/7/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról,*
- *a Tanács 86/378/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatási szociális biztonsági rendszerekben történő megvalósításáról.*

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

A Munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 12. §-a rendelkezik arról, hogy a munkaviszonnyal, így különösen a munka díjazásával kapcsolatban az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani. A munka egyenlő értékének megállapításánál különösen az elvégzett munka természetét, minőségét, mennyiségét, a munkakörülményeket, a szükséges szakképzettséget, fizikai vagy szellemi erőfeszítést, tapasztalatot, felelősséget, a munkaerő-piaci viszonyokat kell figyelembe venni.

Az Ebkvt. megfogalmazza a közvetlen és a közvetett diszkrimináció fogalmát, amely rögzíti, hogy az adott személy olyan tulajdonsága miatt kerül hátrányba más, összehasonlítható helyzetben lévő személyekhez képest, amit nem tud befolyásolni. Védett tulajdonságként nevezi meg a törvény a nemet, családi állapotot, az anyaságot és terhességet is.

Az Önkormányzat felismerve azt a tényt, hogy mekkora ereje van az esélyegyenlőség megteremtésében, illetve a családok működőképességében a nők munkavállalásának, lépéseket tesz ennek érdekében.

Ezt mutatja az a kezdeményezése, amelyben a Polgármesteri Hivatalban dolgozók gyermekei számára 2012 óta két hetes, ingyenes napközis tábort biztosít, ahol a szülőknek csak az étkeztetést kell biztosítani. Ezt a hagyományt átvette a Napraforgó Központ is 2021-ben.

Az Önkormányzat 2009-ben a Nagycsaládosok Országos Egyesületétől elnyerte a „Családbarát Önkormányzat” címet, és 2011-ben a Nemzeti Erőforrás Minisztérium pályázatában „Családbarát munkahelyé” nyilvánította. Később a családbarát auditon szintén sikeresen szerepeltünk, 2014-ben különdíjban részesült a Hivatal a családbarát munkahely pályázaton. 2015-ben két intézmény is családbarát munkahely címet kapott: a Corvin Művelődési Ház és a Kerületgazda Szolgáltató Szervezet. Ezek az eredmények ugyan korábbiak, de ami miatt a szervezetek kiérdemelték e címeket, azon lehetőségeket fenntartják a dolgozók számára.

Ez azért is fontos, mert az Önkormányzat által fenntartott és működtetett intézményekben a foglalkoztatottak 81%-a nő. A Polgármesteri Hivatal esélyegyenlőségi tervvel rendelkezik.

A Covid járvány miatt iskolai és óvodai zárva tartásokra tekintettel a Polgármesteri Hivatalban és egyes intézményekben lehetőség volt a gyermek karanténba kerülése, vagy iskolájának/osztályának iskolán kívüli tanulása esetén a részleges vagy teljes home office igénybe vételére.

2018 a családok éve volt. Az Önkormányzat és a Sashalmi Piac is csatlakozott a programsorozathoz, melynek keretében szintén a családokat célzó programokat helyezik előtérbe.

Az Önkormányzatnál – profiljából adódóan – összességében felülreprezentáltak a nők, ha a foglalkoztatottsági adatokat vesszük figyelembe. Azonban a nők egyenlőségének növelését, szerepének elismerését más eszközökkel is erősíteni kell.

A teljes lakosságra vonatkoztatva a nők érdekében tett intézkedések:

- a bölcsődei és óvodai férőhelyek számának folyamatos növelése,
- az Egyesített Bölcsőde alternatív napközbeni ellátása keretében nyújtott gyermekfelügyelet és a szolgáltatásként nyújtott időszakos gyermekfelügyelet,
- nőknek szóló kulturális és szabadidős programok.

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

A bemutatott statisztikai adatok állnak rendelkezésre, egyéb információ nincs az Önkormányzat birtokában.

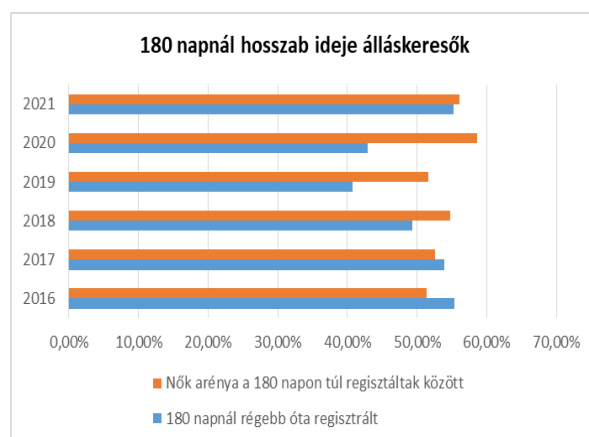
5.1.1. számú táblázat – Munkanélküliségi ráta nemek szerint

Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya	Nők aránya	Összesen
	%	%	%
2016	1,70%	1,81%	1,76%
2017	1,40%	1,57%	1,49%
2018	1,16%	1,26%	1,21%
2019	0,99%	1,03%	1,01%
2020	1,50%	1,80%	1,65%
2021	1,00%	1,30%	1,15%

Forrás: TeIR, Foglalkoztatási Osztály

5.1.2. számú táblázat – A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők

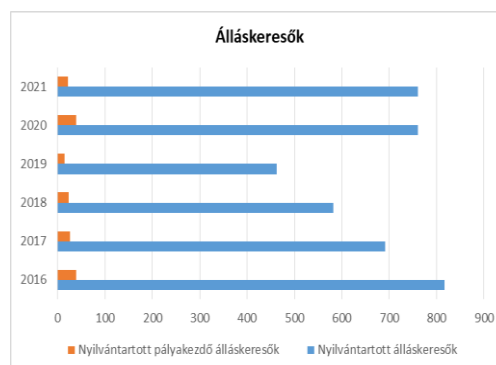
Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül
	%	%
2016	55,32%	51,33%
2017	53,90%	52,55%
2018	49,31%	54,70%
2019	40,69%	51,60%
2020	42,90%	58,60%
2021	55,20%	56,10%

Forrás: TeIR, Foglalkoztatási Osztály

5.1.3. számú táblázat – Pályakezdő álláskeresők száma

Év	Nyilvántartott álláskeresők száma	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma
	fő	Fő
2016	817	39
2017	692	26
2018	582	23
2019	462	15
2020	760	39
2021	760	44

Forrás: TeIR, Foglalkoztatási Osztály

A munkavállalóknak nemétől függetlenül joga van ahhoz, hogy egyenlő értékű munkáért egyenlő bért kapjon. A két nemet az egyenlő versenyfeltételek biztosítása mellett egyenlő bánásmód is megilleti. Az egyenlő bánásmód elve garantálja a diszkrimináció tilalmát, vagyis a hátrányos megkülönböztetéstől mentes életet. Szükséges a női esélyegyenlőség érdekében nőkre szabott foglalkoztatási programok kezdeményezése, családbarát munkahelyek létrehozása a család és a munkahely összeegyeztetésének biztosítása érdekében, a gyermekvédelmi és gyermekjóléti szolgáltatások fejlesztése, a 0-3 éves korosztály napközbeni felügyeletének biztosításával (bölcsőde, családi bölcsőde). A szociális biztonsági rendszerek megfelelő kialakítása (betegség, rokkantság, idősor, üzemi baleset vagy foglalkoztatási betegség esetén, munkanélküliség elleni védelem), szülői szabadság biztosítása, a terhes nők, a gyermekágyas és szoptató anyák munkahelyi biztonságának javítása.

Tapasztalataink szerint a nők között is kiemelkedően hátrányos helyzetben vannak a 45 év feletti nők, elsősorban a változó képzettségi követelmények miatt.

A Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ álláskereső klubban is jelentős számban jelennek meg a tartós munkanélküli 45-50 év feletti nők, akiknek nagy része már a közmunkaprogramban sem tud részt venni, és tartós munkaerő piaci elhelyezkedésük nehéz vagy nem sikeres, ezért néhány hónapos szünetekkel tarkítva évek óta közmunkások, munkanélküliek.

A pályakezdők szakmai tapasztalat hiánya miatt, a GYES-en lévők, illetve kisgyermekes anyukák pedig a munkából való kiesés miatt vannak hátrányos helyzetben. Sajnos a kisgyermekes, esetleg egyedülálló anyukák, hiába tudnak elhelyezkedni, gyakran előfordul, hogy munkahelyüket nem vagy rövid ideig tudják csak megtartani, mivel kisgyermekük gyakran beteg, amit a munkáltatók nem néznek jó szemmel.

E csoportba tartozó nők foglalkoztatása különös figyelmet és támogatást igényel.

Tapasztalat, hogy a kisgyermekkel otthon lévő nők könnyen elszigetelődnek, holott a várandós és a kisgyermekes anyák valamennyien hasonló gondokkal, kérdésekkel szembesülnek, amikre nem kapnak választ, vagy olyan programok biztosítottak a számukra, melyek anyagi terhet jelentenek. Az Önkormányzatnak továbbra is feladata olyan jellegű rendezvények megszervezésének folytatása a jövőben, ahol a fenti problémákra találhatnak megoldást, illetve feladat költségvetési források keresése a rendezvényekhez.

A foglalkoztatottsági adatok csak a népszámlálás kapcsán lelhetők fel. Egyéb felmérések nem hoznak használható eredményt, mivel nem a teljes, 72 ezer fős lakónépességet érintik.

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

Foglalkoztatást segítő programok számáról nincs adat, csak annyi információ van, hogy a Napraforgó Család- és Gyermeekjóléti Központ álláskereső tanácsadás működik, sikeres.

A BFKH Foglalkoztatási Osztályától kapott információk alapján a munkáltatóknak nyújtott támogatásokon keresztül a női munkavállalók elhelyezkedését is van mód segíteni.

A foglalkoztatási és képzési programokra egyaránt jellemző, hogy nem feltétlen állami feladat, ezért nem rendelkezünk adatokkal a piaci és civil szereplők programjairól, a résztvevők számáról. Továbbá az is jellemzi mindkét lehetőséget, hogy nem elsősorban kerületi keretek között zajlanak.

A KSH adatai szerint az aktív foglalkoztatáspolitikai eszközzel támogatottak száma a következő: 2016: 225 fő, 2017: 157 fő, 2018: 109 fő, 2019: 94 fő, 2020: 920 fő, 2021: 46 fő. A nemekre vonatkozó információ nem nyilvántartott.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

A Foglalkoztatási Osztálytól kapott adatokból csupán annyi szűrhető le, hogy a regisztrált munkanélküli nők aránya mindig nagyobb a férfiakénál, és hogy a 2020-as évre jellemző munkahelyvesztés nagyobb arányban érintette a nőket, mint a férfiakat.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl.: bérkülönbség)

A kisgyermeket nevelő nők és férfiak esélyeit a szolgáltatási hiányosságok alapvetően rontják. A kisgyermekesek munkaerő-piaci esélyeinek tekintetében elsődleges körülmény a bölcsődei/óvodai férőhelyek száma. Az óvodai férőhelyek tekintetében nincs hiány, de előfordul, hogy gyermekeket távolabbi intézménybe sikerül elhelyezni.

Családbarát megoldási lehetőségnek bizonyulna, ha otthon végezhető munkát vagy részmunkaidős munkahelyet találna a többgyermekes, kisgyermekes anyuka. Így pénzkereseti lehetőséghez jut, mégis maradna idő a családjára, a gyerekekre.

A Covid időszaka ebben kisebb mértékű változást hozott, hisz sok cég alkalmazta a home office munkavégzést, melyet részben vagy egészben megtartottak.

A bérkülönbségek kerületi szinten nem kerülnek felszínre. Arról sem tudunk, hogy a helyi vállalkozások milyen arányban foglalkoztatnak női vagy férfi munkaerőt.

Az Önkormányzat hatásköre, lehetősége e problémakörben addig terjed, hogy felhívja az érintettek (nők, munkaadók) figyelmét a hátrányos megkülönböztetés tilalmára, az egyenlő bánásmód fontosságára, illetve, hogy a munkaerőpiacra való visszajutást segítő programokban kiemelten foglalkozzon a nők helyzetével. Erre az Iparkamara által szervezett alkalmakon van mód, melyre a Polgármester rendszeresen meghívást kap, és részt vesz azokon.

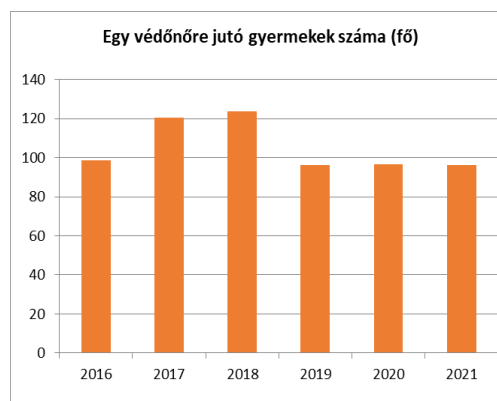
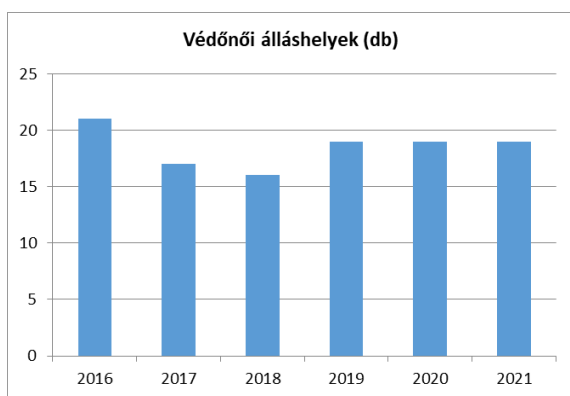
A nők munkavállalásának elősegítése érdekében a kerületi bölcsődék és óvodák a gyerekek felvételénél előnyben részesítik azokat a családokat, ahol az édesanya rész- vagy teljes munkaidőben visszatér a munkába. Segítve a dolgozó édesanyák munkába járását, a bölcsődék és az óvodák nyári nyitva tartása úgy került kialakításra, hogy mindig legyen nyitva tartó intézmény, ahová a dolgozó édesanyák bevihetik gyermekeiket a nyár folyamán is, valamint figyelmet fordítunk arra, hogy az adott bölcsőde zárva tartása egy időpontra essen a hozzá legközelebb álló óvoda zárva tartásával.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

5.2.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma

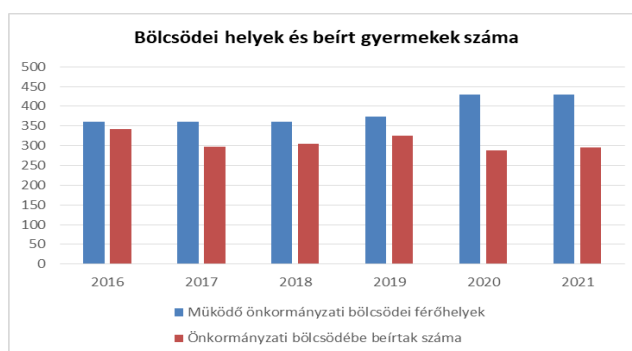
	Betöltött védőnői álláshelyek száma	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	fő	fő
2016	33	2074	98,76
2017	31	2047	120,41
2018	31	1982	123,88
2019	33	1829	96,26
2020	34	1833	96,47
2021	19	1826	96,11

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

5.2.2. a) számú táblázat – Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma

Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2016	360	342
2017	360	344
2018	360	326
2019	374	328
2020	430	319
2021	430	359

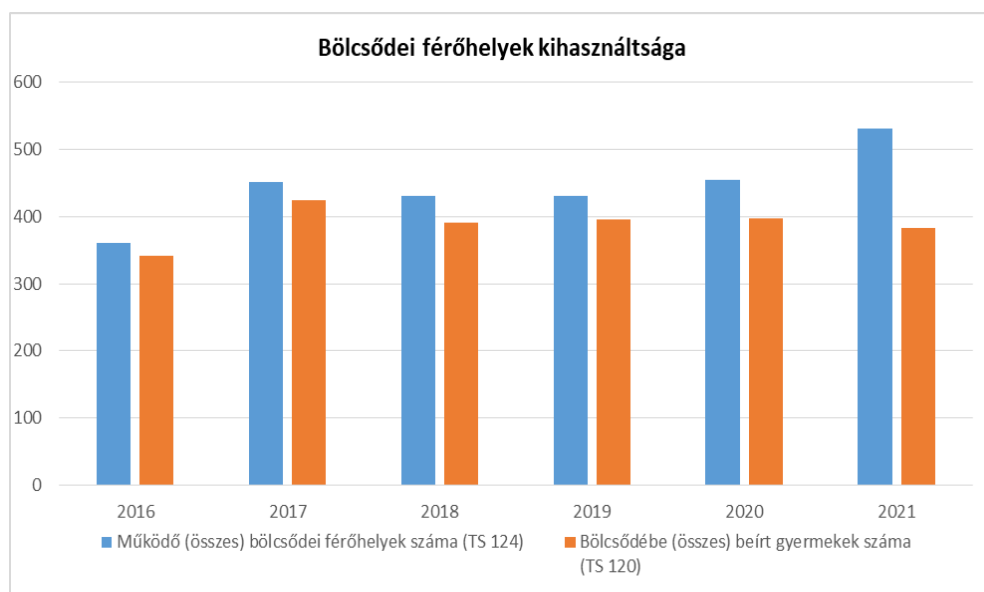
Forrás: TeIR, KSH Tstar,

A bölcsődébe beírt gyermekek száma május 31-i állapotot mutat a KSH adatgyűjtésében, ami nem tükrözi a teljes mértékben a valóságot, mert éves szinten a bölcsődei férőhelyek feltöltésre kerülnek. Továbbá mivel férőhely szempontjából az SNI gyermekek 2 helyet vesznek igénybe, a felvehető gyermekek számát ez a tény csökkenti.

5.2.2. b) számú táblázat – Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma

Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2016	0	0	n.a.	n.a.	0	0	360	342
2017	0	0	91	80	0	0	451	424
2018	0	0	70	65	0	0	430	391
2019	0	0	70	68	0	0	430	396
2020	0	0	80	78	0	0	454	397
2021	0	0	101	88	0	0	531	383

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A nők munkaerő-piaci elhelyezkedése szempontjából lényeges a gyermekek számára nyújtott napközbeni ellátásokhoz történő hozzáférés, mely egyrészt elméletileg kedvezőbb a GYED extra bevezetésével, másrészt nagyobb férőhelyhiányt eredményez a kötelező óvodáztatás. E ponton belül szükséges a hozzáférés feltételeinek további vizsgálata, de fontos megjegyezni, hogy amint az az 5.2.2.a) táblázatban látható, a bölcsődei férőhelyek számában többször is volt emelkedés.

A gyermekek napközbeni ellátása megszervezhető – a gyermekek életkorának megfelelően – különösen bölcsődében, hetes bölcsődében, családi bölcsődében, munkahelyi bölcsődében, mini bölcsődében, családi gyermekfelügyelet vagy házi gyermekfelügyelet keretében, nyári napközis otthonban, valamint óvodában, iskolában. Célja napközbeni ellátás, felügyelet, gondozás, nevelés biztosítása.

Bölcsődei ellátás

Bölcsődei ellátás keretében a három éven aluli gyermekek napközbeni ellátását kell biztosítani. Bölcsődei ellátást biztosíthat a bölcsőde, a mini bölcsőde, a munkahelyi bölcsőde és a családi bölcsőde. Bölcsődei ellátás keretében a gyermek húszhetes korától nevelhető és gondozható

A XVI. kerületben egyesített bölcsőde keretében 5 bölcsőde 430 férőhelyet biztosít, és további férőhelybővítésre is rendelkezésre állnak tervek.

A **bölcsőde** olyan bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, amely a gyermekek napközbeni ellátása keretében, a Bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramja szerint, jogszabályban meghatározott szakirányú végzettséggel rendelkező személy által, akár több csoportban nyújt szakszerű gondozást és nevelést.

A **családi bölcsőde** olyan bölcsődei ellátást nyújtó szolgáltatás, amelyet a szolgáltatás nyújtója a saját otthonában vagy más e célra kialakított helyiségben biztosít.

Jellemzően a korábban családi napköziként működő, bölcsődés korú gyermekeket ellátó szolgáltatások alakultak át családi bölcsődékké. A kerületben első ízben létrejött családi napközi hiánypótló szolgáltatásként jött létre, klasszikus módon: fogyatékkal élő gyermekek szülei fogtak össze, és tartották fenn közös erővel a szolgáltatást gyermekeik számára. A CSANÁ-k száma 2009-ben kezdett emelkedni, majd jogszabályváltozás okán óvodává vagy családi bölcsődévé alakulni. Mára egy kisebb csökkenés után 16 családi bölcsőde, illetve napközbeni gyermekfelügyelet működik a kerületben.

A szám adatok alapján megállapítható a 0-3 éves korosztály számának növekedése, mellyel, illetve a GYED extra bevezetésével, valamint legújabbán a magas infláció miatt olyan helyzet alakult ki, melyben a kapacitásbővítés ellenére is egyértelmű a tartós férőhelyhiány. Éppen ezért fontos, és hosszú távú feladat az Önkormányzat számára a bölcsődei férőhelybővítés lehetőségének figyelemmel kísérése, a lehetőségek megragadása.

Napközbeni gyermekfelügyelet

A napközbeni gyermekfelügyelet keretében – nem nevelési-oktatási céllal – a szolgáltatás nyújtója az életkornak megfelelő napközbeni ellátást biztosít:

- a bölcsődei ellátásban, óvodai nevelésben nem részesülő gyermek számára;
- a kötelező óvodai nevelésben való részvétel alól felmentett gyermek számára;
- az óvodai nevelésben részesülő gyermek számára a kötelező óvodai nevelésben való részvételének idején kívül;
- a egyéni munkarendben tanuló gyermek számára;
- az iskolai oktatásban részesülő tanuló számára;
- az Nktv. szerinti kötelező tanórai és egyéb foglalkozásokon való részvételének idején kívül, valamint a tanítási szünetekben;
- és az Nktv. rendelkezései szerint az általános iskolában a tizenhat óra előtt megszervezett egyéb foglalkozás alól felmentett gyermek számára.

Napközbeni gyermekfelügyeletet magánszolgáltatók nyújtanak a kerületben.

Alternatív napközbeni ellátás

Alternatív napközbeni ellátás a játszótéri program, játszóház, klubfoglalkozás keretében nyújtott,

- a szülő és a gyermek kapcsolatát erősítő, a gyermek szocializációját támogató, valamint egyéb szabadidős és prevenciós szolgáltatás,
- a csellengő vagy egyéb okból veszélyeztetett iskoláskorú gyermekek számára biztosított nappali felügyelet, sport-, illetve egyéb foglalkozás és étkeztetés, feltéve, ha a működtető rendelkezik az ehhez szükséges – külön jogszabályban meghatározott – személyi és tárgyi feltételekkel.

Az Egyesített Bölcsőde 2020 óta nyújt alternatív napközbeni ellátás keretében gyermekfelügyeletet délutánonként, a szülő elfoglaltságának idejére, elsősorban az egyedülálló szülők nehézségeire reflektálva.

A XVI. kerületi Önkormányzat intézménye, a Kerületgazda Szolgáltató Szervezet nyaranta napközis tábort működtet, melyről fentebb már részletesen beszámoltunk.

Óvoda

Az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény. Az óvoda felveheti azt a gyermeket is, aki a harmadik életévét a felvételétől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy minden, a településen, fővárosi kerületben, vagy ha a felvételi körzet több településen található, az érintett településeken lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező hároméves és annál idősebb gyermek óvodai felvételi kérelme teljesíthető. Az Önkormányzat fenntartásában hét óvoda összesen húsz feladatellátási helyen biztosítja az óvodás gyermekek nevelését. Továbbá 15 magánóvoda fogadja a XVI. kerületi óvodás korú gyermekeket.

Általános iskola

Az Nktv. értelmében az általános iskolában 16 óráig kell megszervezni a tanórai és tanórán kívüli foglalkozásokat. A törvény rögzíti továbbá az egész napos iskola fogalmát, mely olyan iskolaszervezési forma, ahol a tanórai és más foglalkozásokat a délelőtti és délutáni időszakra egyenletesen szétosztva szervezik meg.

A Tankerület a XVI. kerületben 10 általános iskolát, egy általános iskola és gimnáziumot, egy hat- és egy négy osztályos gimnáziumot, valamint egy óvoda, általános iskola és egységes gyógypedagógiai módszertani intézményt és egy zene-, tánc-, képző- és iparművészeti alapfokú művészeti iskolát tart fenn.

A munkavégzés, illetve az elhelyezkedés szempontjából nemcsak annak van jelentősége, hogy a gyermekek számára nyújtott napközbeni ellátásokhoz biztosított-e a hozzáférés, illetve milyen intézmények állnak rendelkezésre ezen célra, hanem az is fontos, hogy az intézmények nyitvatartási ideje összhangban van-e a szülők munkaidejével.

A 2013-2018. évre szóló HEP intézkedési terve alapján felmérést végeztünk e témában, melynek eredményeként minden óvoda 6-18 óráig tart nyitva. Csakúgy, mint a bölcsődék.

Ahhoz, hogy a családi feladatok ellátása mellett nők munkaerő-piaci helyzete javuljon az Önkormányzat feladata a kismamák és kisgyermekeket nevelők szolgáltatásokhoz való fizikai hozzáféréseinek segítése a Kertvárosi Családi Szállító Szolgálat fenntartásával, melyet a Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központon keresztül biztosít.

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A család- és nővédelmi gondozást az Eütv. 41. §-a rögzíti, ennek értelmében biztosítani szükséges a gyermekvállalás körülményeinek elősegítését a tanácsadás és gondozás eszközeivel, a családtervezéssel összefüggő ismeretek átadását és a nők egészségvédelmét szolgáló intézkedéseket.

Az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz történő hozzáférésekről lásd. a 3.6. pontot.

A védőnők holisztikus gondozási tevékenységet végeznek. A gondozás teljessége kiterjedhet az anyán, és a csecsemőn túl a család és a gondozási körzet többi nőtagjára az életszakaszoknak megfelelően prevenciók célból.

Kerületünkben 22 területi védőnői körzet és 9 iskolavédőnői státusz fedi le. Jelenleg nincs minden állás betöltve.

A várandósokat otthonukban és a védőnői tanácsadóban, várandós tanácsadás keretében gondozzák. A gondozás során kiemelt figyelmet fordítanak a várandósság alatti élettani változásokra, a szülésre, az újszülött fogadására, szoptatásra történő felkészítésre, és a harmonikus párkapcsolat kialakítására. Otthoni látogatások során tapasztalt rossz szociális és lakáskörülmények esetén jelzéssel élnek a Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ felé. E tevékenységük igen fontos, mert ők azok, akik minden kisgyermek családjával találkoznak, így a prevencióban és korai segítségnyújtás megvalósításában nagy szerephez jutnak.

Korábban több éves gyakorlat volt, hogy szülésre felkészítő komplex programot szerveznek „Babát várunk” címmel, évente 2 alkalommal indult a kb. 8 alkalomból álló előadásorozat, illetve Babamasszázs klubot tartottak, amit a családok térítésmentesen vehetnek igénybe. Ezeket a programokat a Covid járvány leállította, megtartásuk az előírások függvényében lehetséges.

Elsősegélynyújtó, polgárvédelmi, csecsemőgondozási tanfolyamokat tartanak, versenyekre készítene fel. Kerületünk védőnői az Országos Csecsemőgondozási Versenyeken meghívott zsűriként rendszeresen részt vesznek.

A kerületben működik az „Otthon Segítünk Alapítvány”, mely a gyermeket nevelő szülőknek nyújt segítséget önkéntes hálózatán keresztül.

5.4 A nőket érő erőszak, kapcsolati erőszak

A **családon belüli erőszak** esetén alkalmazható legfontosabb rendelkezéseket a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. törvény (a továbbiakban: 2009. évi LXXII. tv.) és a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) tartalmazza. A családon belüli erőszakra nincs önálló tényállás, a párkapcsolati erőszakra jelenleg a Btk. különböző tényállásai vonatkoznak (ld.: testi sértés, zaklatás, távoltartás).

A **nők elleni erőszak különböző formáira**, vagy ugyanezeknek nem a párkapcsolaton belül megnyilvánuló formáira (pl.: szexuális jellegű visszaélések) is a Btk. releváns paragrafusai vonatkoznak.

Jellemzően az erőszak jó része a családban marad, hiszen a nőket, illetve a családokat érő erőszakos cselekedetek nagy része ma még felderítetlen. Ebben a kérdésben a kerületi rendőrkapitányság sem rendelkezik legújított felhasználható adatokkal. A bíróság ebben az ügyben született döntéseiről sincs tudomása az önkormányzatnak, ennek beszerzését az is nehezíti, hogy az eseteket különböző bíróságokon tárgyalják. A rendőrségi tapasztalatok alapján a bejelentések száma korábban drasztikusan csökkent, és nem látható emelkedés a téma kapcsán a közelmúltban lezajlott kampányok hatásaként. Nagy a látencia ebben az ügykörben.

A zaklatás, szexuális vagy családon belüli erőszak miatt történt rendőrségi feljelentések száma biztosan alulmarad a tényleges esetek számától.

Pozitív eredményeket lehet elérni, ha a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjainak figyelmét felhívjuk az erőszak elleni küzdelem fontosságára, a témával kapcsolatos feladataikra, kötelezettségeikre. Indokolt a gyerekek és a nők számára felvilágosító, figyelemfelhívó programok tartása, preventív, és a problémát felszínre juttató céllal.

2020. január 1-je óta a hozzátartozók közötti erőszak visszaszorítása érdekében a Kormány 2009. évi LXXII. tv. szerinti családvédelmi koordinációért felelős szervként a települési önkormányzat jegyzőjét jelölte ki. Ennek keretében a bántalmazottat kérelmére meghallgatja, továbbá meghallgatja a bántalmazót. Amennyiben a bántalmazott kéri, a meghallgatásra külön-külön kerül sor. A családvédelmi koordinációért felelős szerv a gyermekjóléti szolgálat, közoktatási intézmények, rendőrség, stb. jelzésére is köteles a bántalmazót, illetve a bántalmazottat meghallgatni. A meghallgatáson elhangzottak jegyzőkönyvben rögzítésre kerülnek és az eljárásról, valamint a feltárt tényekről haladéktalanul értesíti az eljáró szerv a rendőrséget.

A XVI. kerületben a közel 3 év alatt 94 ügyben történt megkeresés a bíróságok vagy az ügyészség részéről.

Egyetlen esetben fordult elő, hogy valaki hallotta a tévében, hogy a jegyzőnél lehet panaszt tenni a bántalmazó családtag miatt.

A 94 ügyből 2 esetben fordult elő, hogy nő bántalmazott férfit. Klasszikus gyermekbántalmazásról csak egy esetben érkezett értesítés.

Fentiekből következik, hogy a hozzátartozók közötti erőszak elszenvedői túlnyomó többségben a nők. A viták nagy része látszólag pillanatnyi felindultságból következik be, de sajnos ezeket az eseteket régóta húzódoó sérelmek, elnyomott indulatok, rossz konfliktuskezelési technikák okozzák, ami pofonok elcsattanásához, lökdösődéshez, verbális erőszakhoz vezet. A szégyenérzet miatt későn fordulnak szakemberhez, lassan ismerik fel, hogy bántalmazott kapcsolatban élnek. A jegyző nevében eljáró referens által ismert esetekben súlyos, 8 napon túl gyógyuló sérülés elenyésző számban fordult elő.

A gyermekekkel otthon lévő nők sokszor anyagilag kiszolgáltatott helyzetben vannak. Ez is komoly veszélyforrás, mert gyakorta „élősködőknek”, „mihasznának” tekinti őket a férfi, az otthon végzett munkát nem ismeri el. Természetesen szerepet játszanak a különböző szenvedélybetegségek, függőségek (pl.: alkohol, telefon, internet, TV) is.

Az esetek egy részében a válás, kapcsolattartás okozza a konfliktust. Ilyenkor jellemzően bizonyítékokat gyűjtenek egymás ellen a felek. A férfiak azt mondják, hogy a nők „szándékosan” provokálják őket.

Attól függetlenül, hogy klasszikus gyermekbántalmazás ritkán fordul elő, az esetek nagy részében a gyermek a bántalmazásnak szem-, illetve fültanúja ezért úgy kell tekinteni, hogy ők is érintettek. Ilyen esetekben a Család- és Gyermekjóléti Központ és a Gyámügyi Osztály illetékes a gyermeket védelembe venni, súlyos esetben kiemelni a családból.

Mindezek alapján is megállapítható, hogy a nők szerepének elismertsége alacsony, ebből adódik sok olyan helyzet, ami az esélyek egyenlőtlenségéhez vezet. Az Önkormányzat úgy véli, hogy az eredmények elismerésének egyik módja, hogy közterület-elnevezésekkor előnyben részesíti a kiemelkedő nőket, és róluk nevez el közterületeket, közintézményeket.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl.: anyaotthon, családok átmeneti otthona)

A XVI. kerületi Önkormányzat nem tart fenn saját intézményt, mely menedékként szolgálhat a krízishelyzetbe került nők és gyermekeik számára. A probléma kezelésére ellátási szerződést kötött a Magyar Protestáns Segélyszervezettel. Az általa működtetett családok átmeneti otthona, egyszerre maximum két család általi igénybe vételére alkalmas.

2021-ben két család, összesen 10 fő került elhelyezésre a Magyar Protestáns Segélyszervezet által működtetett Családok Átmeneti Otthonában. A bekerülési okok között lakhatási krízis szerepelt.

Szintén feladat-ellátási szerződést kötött az Önkormányzat Újpest IV. kerületi Önkormányzattal az Aranyhíd Gyermekek Átmeneti Otthona (a továbbiakban: GYÁO) igénybe vételére. 2021 évben 2 kerületi gyermek volt a GYÁO-ban, akik közül az egyik az egész évben bent tartózkodott, míg a másik kisgyermek 2021 augusztusában került be az otthonba és az év többi napját ott töltötte. A gyermekek átmeneti otthonával kötött szerződés lefedi a felmerülő szükségleteket, bár krízisellátásként a kihasználtság előre nem kalkulálható. Az ellátáshoz való hozzáférés biztosítása az önkormányzat kötelezően ellátandó feladata a Gyvt. szerint, így fenn kell tartani olyankor is, amikor nem veszik igénybe.

Az SOS Krízis Alapítvány 2016-ban nyitott családok átmeneti otthonát a XVI. kerület területén. A Önkormányzat megvizsgálta a szerződéskötés lehetőségét, de mivel a szolgáltató nem tudta

volna garantálni, hogy a kerületi lakosokat a kerületi otthonban helyezi el, indokolatlan lett volna a korábbi szerződés felmondása és másik szerződés megkötése. Mindezek ellenére az otthon mégiscsak színesíti a kerületben elérhető ellátások palettáját.

Az Önkormányzat az igényekhez mérten biztosítja az átmeneti ellátási formákat. Amikor tartósan kapacitáshiány mutatkozik, erre igyekszünk reagálni. Emellett a szolgáltatók is rugalmasan nyújtják a szolgáltatást, üres férőhely esetén alkalmazkodnak az igényekhez.

Elérhető az Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálat, melynek elsőrendű célja, hogy segítséget nyújtson a kapcsolati erőszak, a gyermekbántalmazás, a prostitúció és az emberkereskedelem áldozatainak, és szükség esetén gondoskodik az elhelyezésükről.

Hívható továbbá a gyermekvédelmi hívószám, mely szolgáltatás célja a bármilyen, gyermek vagy felnőtt veszélyeztetettségét jelző hívásra szakszerű, hatékony és időbeni reagálás biztosítása és elősegítése.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

Az Alaptörvény fent hivatkozott, XV. cikkére visszavezetve vizsgálható, hogy a helyi közéletben a nők és férfiak azonos jogai a politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében érvényesülnek-e.

Az azonos jogok érvényesítéséhez elengedhetetlen a képviselet. A nők részvételére nemcsak a női nem reprezentálása miatt van szükség a politikában, azaz a közügyekről való döntési mechanizmusban, hanem mert ez szolgálja leginkább a közös érdeket.

Az adatok azt mutatják, hogy a XVI. kerületi Képviselő-testület összetétele a férfiak és nők arányát tekintve a korábbi javulás ellenére romlott az utolsó önkormányzati választáson. Míg korábban: 2014-ben 13 férfi és 4 nő, addig 2019-ben 15 férfi és 2 nő kapott helyett a képviselő-testületben.

Azt tapasztalhatjuk a kerületben, hogy ugyan a legfelsőbb vezetők (polgármester, alpolgármesterek, jegyző, aljegyző) nagyobb arányban férfiak, de 2019 óta van női alpolgármestere a kerületnek, és 2021 óta nő az aljegyző is. A Polgármesteri Hivatal vezető beosztású (irodavezető) köztisztviselői közül 12 a nő és 3 férfi. A fenntartott 16 intézmény közül 14-ben nő a magasabb vezető, 2-ben pedig férfi. A Tankerület által a XVI. kerületben fenntartott intézmények magasabb vezetői közül 9 nő és 6 férfi van és a Tankerületi igazgató is nő.

Megállapíthatjuk, hogy a nők a kerület életében, elsősorban az oktatás, kultúra és szociális ellátások területén jutnak vezető szerephez.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A kerületben a Corvin Művelődési Ház élen jár a nőket érintő problémák kezelésében, ezekre szervezett programok biztosításával.

Az intézmény programjai közül az alábbi **ingyenes** programok kiemelkedőek:

Születés Hete (rendszeresen, általában május elején)

A Születés Hete országos és határon túli rendezvénysorozathoz kapcsolódva szeretnének kerületünk lakói számára is könnyen elérhetővé tenni - a babavárás korszakától kezdve a kisgyermekes családi élet korszakáig - minden hasznos, korszerű információ megszerzését, amely egy sok és felelősségteljes döntéssel teli korszak előtt álló család számára segítséget nyújthat ezen döntések könnyebb meghozatalában.

Mivel ez a rendezvénysorozat ingyenesen látogatható mindenki számára, így minden érdeklődő család lehetőséget kap olyan ismeretek, információk elsajátítására, amelyre egyébként csak nehezebben és sok esetben csak térítés ellenében tehetne szert.

A szülés és születés megváltoztatja azt a világot, amelynek középpontjában éppen a megszületett kisgyermek áll. Akik a kisbabával kapcsolatban vannak, maguk is megváltoznak, mások lesznek, mint azelőtt voltak. Az életük, a mindennapjaik visszavonhatatlanul megváltoznak és ennek a minőségét az a tudás, ismeret, adja, amely alapján döntéseiket meghozzák. Ezen döntések meghozatalához szeretne a program szervezője segítséget adni, hogy a szükséges információk elérhetőek, feldolgozhatóak legyenek mindenkinek, és segítsék, támogassák az egész család számára legmegfelelőbb döntés meghozatalát.

Az ismeretterjesztő és kulturális programok célja a várandós és leendő kismamák és családjuk minél szélesebb körű tájékoztatása a szüléssel kapcsolatos választási és döntési lehetőségekről, a hazai ellátás hagyományos és újszerű alternatíváiról, a döntést elősegítő kutatási eredményekről és a nemzetközi egészségügyi szervezetek ajánlásairól.

A nők minden korosztályát szeretné a program megszólítani – a várandós kismamák, kicsik-nagyok, tinik, fiatal felnőttek, szinglik, háziasszonyok, családanyák, nagymamák számára egyaránt igyekszik érdekes témát keresni és találni. Az ismeretek minden korosztály számára fontosak, hiszen vagy éppen közvetlenül érintettek a szülés/születésben, vagy lesznek, esetleg a családtagjaiknak, ismerőseiknek tudják közvetíteni ezeket az ismereteket. Mindemellett vannak gyermekprogramok is, gondolván a többgyermekes családokra is, akik már nem az első babájuk születése előtt állnak, illetve működik egy játszósarok is a kisgyermek számára, hogy amíg a család felnőtt tagjai az előadásokat hallgatják, programokon vesznek részt, addig a már megszületett gyermekeknek is legyen elfoglaltságuk.

A Születés Hete kerületi rendezvényén részt vesznek orvosok, védőnők, pszichológusok, életvezetési tanácsadók, természetgyógyászok és alternatív szüléssel foglalkozó szakemberek is.

Az ismeretterjesztés, felvilágosítás mellett szeretnének hangsúlyt fektetni az egészségmegőrzés, egészséges életmód fontosságára a programok összeállításánál, továbbá kulturális események is tartítják majd a programsorozatot.

Kertvárosi Babahordozó Napok (rendszeres rendezvény, általában október eleje)

Megszervezésével szeretnék minél több családdal megismertetni a babahordozást, és a hozzá kapcsolódó kötődő és válasz-kész nevelés alapelveit, és hogy egyre többen megismerjék és magukévá tegyék a gondoskodásnak ezt a természetes, testi-lelki biztonságot nyújtó, praktikus módját. A KBH és Ligeti Baba Klub célja a hordozás népszerűsítése során, hogy a hangsúlyt ne az eszközre helyezze, hanem az emberre, a család egységére és az általa kifejezett kötődő és természet-közeli szemléletet közelebb hozza a családokhoz.

Kapcsolódva a Nemzetközi Babahordozó Napokhoz, ingyenes programok, előadások keretében szeretnék népszerűsíteni a helyes babahordozást, annak előnyeit, lehetőségeit, a természetes gyermeknevelést a látogatóknak.

Ligeti Baba Klub (kéthetente, szerdán 10.00-12.30)

A Ligeti Baba Klub 2012 januárjában tartotta első „nyilvános” rendezvényét a Corvin Művelődési Házban. A Klub ötlete az I. Kertvárosi Babahordozó Héten született meg, ahova nagyon sok kerületi család érkezett a színes programokra. A program civil kezdeményezésből és önkéntes munkából született, így csatlakoztak az „anyarendezvényhez”, a Nemzetközi Babahordozó Héthez. A program ideje alatt, Bogi, aki egy rákbeteg kislány, utókezelésére gyűjtöttek adományokat. Hagyománnyá vált, hogy minden alkalommal kiválasztanak egy kerületi családot, a játékonysági tombolán keresztüli támogatásra.

E program kapcsán alakult ki a LIBA Klub, ahol a kerületi családok rendszeresen találkozhatnak, kapcsolatot alakíthatnak ki. Friss, hasznos információkhoz juthatnak a gyermeknevelés terén, problémáik kezelésével kapcsolatban segítséget kaphatnak a meghívott szakemberektől. Nagy figyelmet fordítanak a szoptatás fontosságának hangsúlyozására. Természetesen az édesanyák

minden programjukat gyermekeikkel együtt látogatják. Minden alkalommal képzett hordozási tanácsadók segítenek az érdeklődőkkel megismertetni a babahordozás helyes módjait. A Klub saját forrásból vásárolt babahordozó eszközöket, amelyeket a tagok kölcsönözhetnek, ahogy a gyermeknevelés, gondozás, szülés, szoptatás témaköreiben összeállított pici „könyvtár” is örömmel használják. A családokat rendszeres hírlevélben tájékoztatják a következő klub témájáról.

A klub állandó taglétszáma: 20 család, de alkalmanként bővül a létszám egy-egy népszerűbb program esetén.

Napraforgó Központ által szervezett **baba-mama klub** (szerdánként 10-11.30-ig)

A klub szakemberek által hosszú évek óta vezetett program, mely a közösségi együttlétén kívül előadásokat kínál, segítséget nyújtva a speciális életszakaszból adódó problémákhoz, valamint segítve a prevenciót az esetleges komolyabb problémák elkerülése érdekében.

Eszmeiségében az imént említett programokhoz kapcsolódik, hogy az évente rendszeresen megrendezésre kerülő egészségnapon a Védőnői Szolgálat ajándékkal emlékezik megbecsülése jeléül az anyatejet adókról, ezzel is hangsúlyozva a szoptatás, illetve az egymás segítése, a szolidaritás fontosságát társadalmunkban.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A 0-3 éves korosztály számának növekedésével, illetve a GYED extra bevezetésével, valamint legújabbán a magas infláció miatt olyan helyzet alakult ki, melyben egyértelmű a tartós férőhelyhiány, a kapacitásbővítés ellenére is.	Hosszú távon bölcsődei férőhelybővítés lehetőségének figyelemmel kísérése, a lehetőségek megragadása.
Tapasztalat, hogy a kisgyermekkel otthon lévő nők könnyen elszigetelődnek, holott a várandós és a kisgyermekes anyák valamennyien hasonló gondokkal, kérdésekkel szembesülnek, amikre nem kapnak választ, vagy olyan programok biztosítottak a számukra, melyek anyagi terhet jelentenek.	A rendezvények megszervezésének folytatása a jövőben. Költségvetési források keresése a rendezvényekhez.
Saját gépjármű hiányában vagy sokszor még annak birtokában is nehézséget jelent az intézmények megközelítése, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés a várandós nőknek, a gyermeket nevelő szülőknek.	A Kertvárosi Családi Szállító Szolgálat fenntartása.
A nők szerepének elismertsége alacsony, ebből adódik sok olyan helyzet, ami az esélyek egyenlőtlenségéhez vezet.	Az eredmények elismerésének egyik módja, hogy közterület-elnevezésekkor előnyben részesítjük a kiemelkedő nőket, és róluk nevezünk el közterületeket, közintézményeket.

6. Az idősök helyzete, esélyegyenlősége

A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény által biztosított kötelező társadalombiztosítási nyugdíjrendszerkeretében az alábbi ellátások:

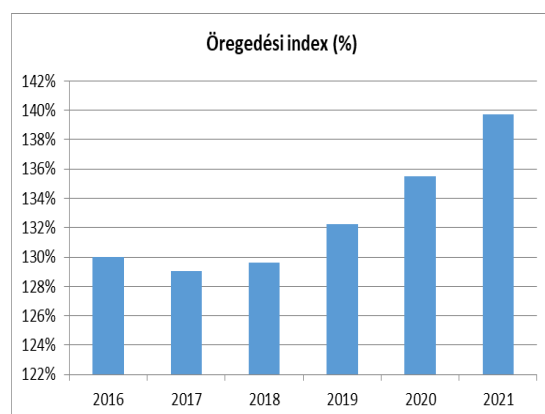
- saját jogú ellátások: öregségi nyugdíj,
- hozzátartozói ellátás az özvegyi nyugdíj, árvaellátás, szülői nyugdíj, baleseti hozzátartozói nyugellátások, és özvegyi járadék.

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl.: száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

A lenti adatokból megállapítható, hogy a XVI. kerületben a 65 év feletti állandó lakosok száma folyamatosan emelkedik, mely az öregedési index emelkedésében is jól látható. A kerület lakosságának csaknem 22%-a 65 év feletti. Az állandó népesség adatait tekintve megállapítható, hogy a 0-59 éves korosztályban a férfiak aránya a magasabb, míg a 65 év feletti idősebb lakoságnál ez megfordul. A nők száma több, tehát a férfiak halálozási arány a nagyobb. A társadalom elöregedése országos jellemző.

6.1. számú táblázat – Öregedési index

Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)	Öregedési index %
2016	14 875	11 440	130,03%
2017	15 114	11 713	129,04%
2018	15 493	11 954	129,61%
2019	15 884	12 010	132,26%
2020	16 077	11 864	135,51%
2021	16 002	11 452	139,73%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A nyugdíjas korosztály és a nyugdíjban, járadékban részesítettek számát összevetve elmondható, hogy a kerület idős lakossága nem marad jövedelem nélkül, sőt, az országos átlagnál magasabb jövedelemmel rendelkeznek.

A nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők száma 2016-ban 19 551 fő volt, ami szám 2021-ben 18 373 fő volt. Ez összefüggésben lehet a korai halálozási mutatókkal, illetve az emelkedő nyugdíj korhatárral is.

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma

Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma	Összes nyugdíjas
2016	7 655	11 896	19 551
2017	7 535	11 764	19 299
2018	7 467	11 639	19 106
2019	7 443	11 581	19 024
2020	7 292	11 488	18 780
2021	7 075	11 298	18 373

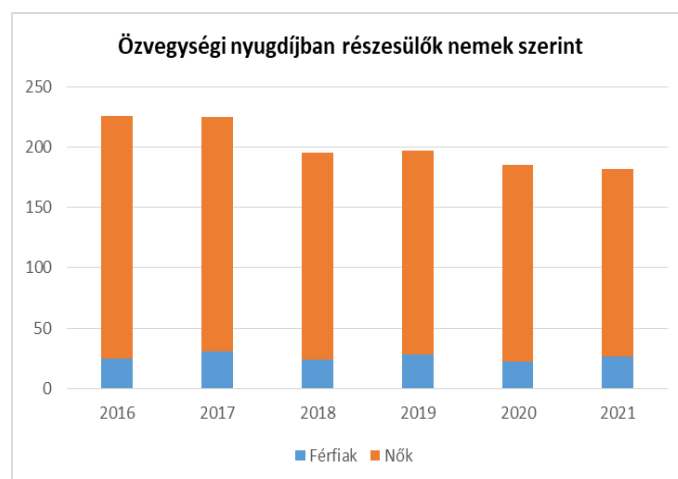
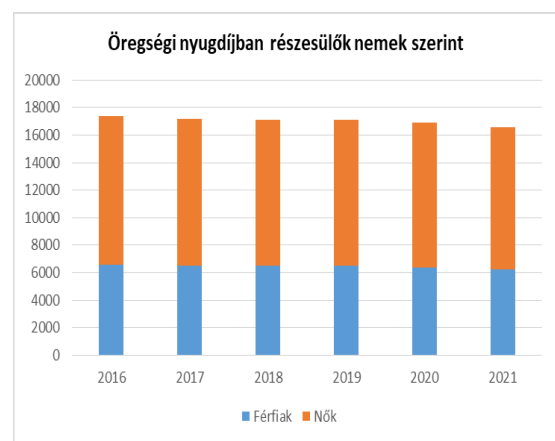
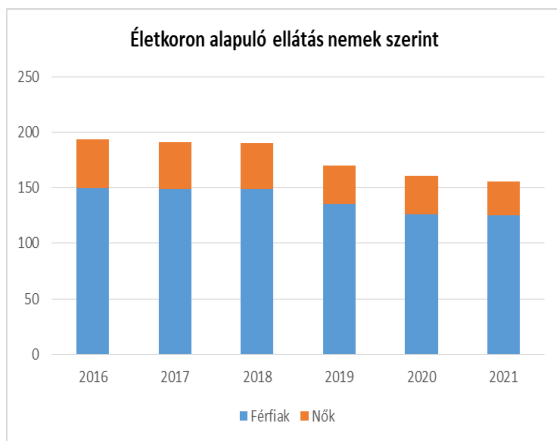
Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az időskorúak járadéka a megélhetést biztosító jövedelemmel nem rendelkező időskorú személyek részére nyújtott támogatás, aminek feltételeit a Szt. szabályozza. Időskorúak járadékában 2021-ben havonta átlagosan 14 fő részesült. Számuk igen alacsony, ami azt jelenti, hogy kevesen szorulnak ki a nyugdíjszerű ellátásokból.

6.1.2. számú táblázat – Nyugdíjszerű ellátások

Év	Életkoron alapuló ellátásban részesülő férfiak száma	Életkoron alapuló ellátásban részesülő nők száma	Öregségi nyugdíjban részesülő férfiak száma	Öregségi nyugdíjban részesülő nők száma	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő férfiak száma	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő nők száma	Időskorúak járadékában részesítettek havi átlagos száma (fő)
2016	150	44	6601	10751	25	201	8
2017	149	42	6513	10675	31	194	9
2018	149	41	6478	10597	24	171	12
2019	135	35	6496	10582	28	169	14
2020	126	35	6401	10535	22	163	15
2021	125	31	6209	10387	26	156	14

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A nyugdíjak és nyugdíjszerű ellátások összegéről friss és részletes adattal nem rendelkezünk. Az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság utolsó adatszolgáltatásából kalkulálva a Kertvárosban 1 167 fő az, akinek nyugdíja 170 000,- Ft, tehát az átlagnyugdíj alatt van.

Az idős korra általánosságban elmondható, hogy ugyan jellemzőek az anyagi problémák, de a teljes jövedelem-nélküliség nem gyakori a kerületben. Az Önkormányzat saját eszközeivel igyekszik rendszeres és rendkívüli támogatásokat biztosítani kifejezetten az idősök problémáira reagálva, valamint az ellátórendszer keretében a kötelező feladatin túl önként vállal olyan tevékenységeket, amikkel az idősök életminőségét, esélyegyenlőségét javítja. Ilyen támogatási kezdeményezés az önkormányzat részéről a 2022. október 1. napjától bevezetett települési támogatás Kertvárosi lakásrezsi-támogatásként. A támogatás azon a Budapest Főváros XVI. kerületében bejelentett lakóhellyel rendelkező olyan nyugdíjas személynek adható, aki életvitelszerűen is a Kerületben lakik, és önmaga, vagy háztartásának valamely tagja a villamosenergia vagy a földgáz vagy mindkét egyetemes szolgáltatásra lakóhelyén szerződéssel rendelkezik, vagy lakóhelyén a lakásrezsi fogyasztást a közös költség vagy szolgáltatási díj tartalmazza. A támogatás kiterjed arra a nyugdíjasra is, aki olyan többgenerációs lakásban lakik, ahol lakóegységként külön család él, és a családok legalább 1-1 tagja között közeli hozzátartozói kapcsolat áll fenn.

6.2 Idősök munkaerő-piaci helyzete

Az Ft. rögzíti a nyugdíj előtti álláskeresői segély feltételeit, ami a nyugdíj előtt állókat speciális csoportként kezeli.

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága;

Adattal nem rendelkezhetünk arra vonatkozóan, hogy a munkaerőpiacon milyen arányban képviseltetik magukat az idősek, de a tapasztalatok azt mutatják, hogy a fiatalabb nyugdíjas korosztály munkát vállal. Ennek anyagi oka is van, de az is jellemző, hogy amíg aktívnak érzik magukat, addig rendszeres elfoglaltságot szeretnének.

A munkanélküliek adataiból láthatjuk, hogy a 41-60 éves korosztálynál a munkanélküliek aránya 11,07% és 12,34% közötti értéket mutat, míg a 61 év felettiéknél azonban 28,49% volt 2021. évben.

A munkanélküliségi adatok alakulásából az látható, hogy az időskorúak érintettsége növekvő tendenciát mutat a 2016-2021 időszakot tekintve. Míg 2016-ban a 60 év feletti az összes munkanélküliek mindössze 17,50%-át tették ki, addig 2021-re ez az arány meghaladja a 28,49%-ot.

6.2. számú táblázat – Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén

Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	Fő összesen	817	692	581	464	760	551
41-45 év	Fő	98	96	64	53	118	61
	%	12,00%	13,87%	11,02%	11,42%	15,53%	11,07%
46-50 év	Fő	102	78	70	58	106	64
	%	12,48%	11,27%	12,05%	12,50%	13,95%	11,62%
51-55 év	Fő	73	57	60	49	71	65
	%	8,94%	8,24%	10,33%	10,56%	9,34%	11,80%
56-60 év	Fő	113	72	59	48	72	68
	%	13,83%	10,40%	10,15%	10,34%	9,47%	12,34%
61 éves, vagy afeletti	Fő	143	155	132	99	133	157
	%	17,50%	22,40%	22,72%	21,34%	17,50%	28,49%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A nyugdíj előtt állók felülreprezentáltak a regisztrált álláskeresők között, ami arra enged következtetni, hogy a kor előrehaladtával egyre kisebb az esély az munkaerőpiacra való visszakérésre.

A hatályos jogszabályok 2022-ben úgy változtak, nyugdíj és a közszférában szerzett bérjellegű juttatás egyidejű folyósítását ismét engedik, egyelőre átmeneti jelleggel. Ez újra lehetőséget ad a foglalkoztatási jogviszony létesítéséhez, mely az intézmények számára is előnyös a munkaerőhiány csökkentése érdekében. Az Önkormányzat intézményei megbízásos jogviszony keretében is preferálják a nyugdíjasok foglalkoztatását.

Komoly ráhatása a nem állami szervekre nincs az Önkormányzatnak abban, hogy kit foglalkoztassanak. Ennek módja állami hatáskör, kedvezmények, támogatások biztosításával.

b) tevékeny időskor, élethosszig tartó tanulás, idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen;

Az Önkormányzat fentiek alapján a tevékeny időskor más típusú formáinak elősegítését célozza meg. Elsősorban a szociális intézmények, a civil szervezetek irányításával valósulnak meg programok.

Az önkormányzat tevékenysége:

- *élethosszig tartó tanulás:* „Kattints Nagyi!” program, mely minden idős számára nyitott, ingyenes számítástechnikai tanfolyam. 2010-ben indult a program. A nagy sikerre való tekintettel a tanfolyamot azóta folyamatosan indítjuk. 2012-ben már nemcsak kezdő, hanem haladó tanfolyam is indult azok számára, akik számítógép-kezelő és internethasználó tudásukat fejleszteni szeretnék. Ez által vannak, akik több tanfolyamon vettek már részt. 2019 óta 95 fő, összesen 495 fő vett részt az oktatásban, 75%-uk 65 év feletti. a legidősebb résztvevő 1933-as születésű. Az elmúlt három évben a Covid miatt (az iskolába nem mehetett be külsős személy, vagy zárva volt) évi egy - két tanfolyamot sikerült megszervezni.
- *foglalkoztatás:* Az Önkormányzat intézményeiben épít a tapasztalt munkavállalókra, szakemberekre. Igyekszik tenni azért, hogy az időskorhoz közeledő, de még aktív munkatársakat megtartsa. A Polgármesteri Hivatalban a foglalkoztatottak közül 44 fő 50 év feletti, ami jelentős létszám a nyugdíj előtti foglalkoztatás tekintetében. A nem munkaviszony jellegű foglalkoztatást esetében az idősek és a fiatal (gyermek) generáció közötti kapcsolatot építjük célzott programokkal, melyekben egyik formája az, hogy az idősebb generáció átadja tudását a fiataloknak, elsősorban a nyugdíjasklubok szervezett programjai keretében.

A civil szervezetek tevékenysége

Kerületünkben minden településrészen található olyan, aktívan működő civil szervezet, mely vagy alapvetően időügyi szervezet, vagy tevékenységéből adódóan tagjai idősek.

Ezek működtetnek nyugdíjas klubokat önszervező jelleggel, melynek működése nem képzelhető el a tagok aktív tevékenysége nélkül, hisz nem felülről irányított tevékenység az övék. Ezek a szervezetek például a Cinkotai Nyugdíjas Polgárok Köre, Árpádföldi Községi Egyesület, Rákosszentmihály és Sashalmi Nyugdíjas Baráti Kör, SITE Diabetes Klub, Országos Nyugdíjas Polgári Egyesület.

A Vöröskereszt XVI. kerületi szervezete épít az idősek önkéntes tevékenységére.

A tevékeny időskor lehetőségének biztosítása meghatározott célja a XVI. kerületi Önkormányzatnak. Ennek eszköze direkt módon az időseknek szóló programok, lehetőségek biztosítása, indirekt módon pedig az önálló életvitelt segítő lehetőségek biztosítása.

A tevékeny időskor részét képezi az aktivitás megőrzése, melyet a 6.4. fejezetben tárgyalunk részletesen.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén.

A hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatásban az idősekkel szemben közismert tény. Az 55 év felettek kiszolgáltatottak a munkavállalás területén.

A regisztrált munkanélküliek 31%-a 55 év fölötti. Ez az arány 4 évvel ezelőtt 20% volt! Arról, hogy hányan tartós munkanélküliek, nem tudunk pontos adatot. A trendekből kiindulva azok, akik ebben a korban veszítik el munkahelyüket, sokkal nehezebben találnak munkát, ha csak nincs valamilyen speciális szaktudás a kezükben, így valószínűsíthető, hogy nagy számban reprezentálják magukat a tartós munkanélküliek között.

A probléma nagyságát a 3.2.2. táblázat mutatja.

A foglalkoztatásról általában, országos szinten nincsenek pontos adatok, a szürke és feketegazdaság nagysága miatt. A településen, vagyis a kerületben történő foglalkoztatás nem releváns a kerület lakosainak, illetve időskorú lakosainak foglalkoztatása szempontjából, a következők miatt: fővárosi kerületként nem egyértelmű, hogy a többség a kerületet részesíti

előnyben a munkavállalás szempontjából, hisz a főváros számos területe a mindennapos utazás szempontjából vállalható távolságban van. Továbbá peremkerületként jellemző, hogy az agglomerációból is nagyobb a felszívó erő, mint a város belsőbb területein.

A kerület nagy lélekszámú. Figyelembe véve azt, hogy a hátrányos megkülönböztetésről a munkahelyektől nem, csak a munkavállalóktól kaphatunk információt, ők azok, akiket megkérdezhetünk. Azonban a tapasztalat az, hogy a megkülönböztetés burkolt, nem kimondott, nem tetten érhető.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

A közszolgáltatásokhoz, közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetősége többrétű. Jelenti, hogy akinek szüksége van bármely közszolgáltatásra, érdeklí bármely program, az tudjon a lehetőségekről, rendelkezzen megfelelő információval. Jelenti azt, hogy azt lakóhelyéhez legközelebb, akadálymentesen tudja igénybe venni, és jelenti azt is, hogy azt a szolgáltatást kapja meg, ami számára a legmegfelelőbb.

Az Önkormányzat és intézményei feladata a saját maga által nyújtott ellátások mindenki által való hozzáférhetőségének megteremtése, valamint az egyéb ellátásokhoz való hozzájutásban segítségnyújtás. Előbbinek eszköze *az igényekre való reagálás, a szolgáltatások fejlesztése*, utóbbinál a feladat az információnyújtás, és szükség esetén segítségnyújtás az ügyintézésben.

Az Önkormányzat az információkat igyekszik eljuttatni a kerület lakosaihoz, idős népességéhez az által, hogy a változásokról, újdonságokról a kerületi újságban, valamint a szolgáltatások ismertetésére megjelentette a XVI. kerületi Szociális Kalauzt.

Az információ eljuttatásának eszköze az is, hogy az idősekkel foglalkozó szakemberek információval való ellátása folyamatos legyen.

a) az idősek egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése;

- *Szociális ellátáshoz való hozzáférés*

A kerület rendelkezik az idősellátás intézményrendszerével. Elérhetőek a kötelezően biztosított *családsegítés, étkeztetés, házi segítségnyújtás, nappali ellátás* és az Újpesti Önkormányzattal kötött megállapodás alapján *átmeneti ellátás*. Ezek közül a nappali ellátás az, ahol a kapacitás teljes mértékben kihasználta. A többi területen rendelkeznek az intézmények tartalékokkal. Az átmeneti ellátás esetében a nyári időszakban fordul elő, hogy minden férőhely foglalt, és ezért nem tud az Önkormányzat általa támogatott helyet biztosítani, de ellátatlanul még nem maradt senki.

Önként vállalt feladatként *jelzőrendszeres házi segítségnyújtást* biztosít az Önkormányzat a lakosoknak, és helyi specialitásként működik a *Nyugdíjasok Segítő Szolgálat*a. Ez utóbbi zállító szolgáltatást működtet, ami a szakorvosi ellátáshoz elérésében és a bevasárlásokban segít. A tapasztalatok és visszajelzések alapján a szolgáltatás bővítése merült fel.

Az Önkormányzat által nyújtott pénzbeli és természetbeni ellátások a települési támogatások formájában valósulnak meg. A települési támogatásként nyújtható lakhatási támogatás, fűtési támogatás, Kertvárosi lakásrezsi támogatás, rendkívüli települési támogatásként megállapítható gyógyszer-támogatás és temetési támogatás az, ami az ellátások közül vagy kifejezetten az időseket (nyugdíjasokat) célozza meg, vagy jellemzően ők veszik igénybe.

A szintén idősek ellátását célzó időskorúak járadékát a járási hivatal állapítja meg.

Mindemellett az Önkormányzat minden évben karácsonyi ajándék élelmiszer csomagot oszt a rászorulóknak. A 2 200 ajándékcsomag több mint 75%-a az idős korú lakosság körében került az előző években kiosztásra.

A szakellátáshoz való hozzáférésben az Önkormányzat és intézményei szerepe az információnyújtás, amit igyekeznek is minden lehetséges módon megtenni.

Egyértelmű tény, hogy a tartós bentlakásos ellátáshoz való hozzájutás nehéz, hosszú várólista előzi meg. E probléma csökkentésére tervezi az önkormányzat önként vállalt feladatként egy idősek otthona építését, melynek tervezési munkálatai már befejeződtek, és megvalósítás még hátra van. Ezt célként tűzi ki az Önkormányzat.

- *Egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés*

Az Önkormányzat az alapellátás működtetése mellett 19 éve átvette a Péterfy Sándor Utcai Kórház és Rendelőintézetétől a kerületben működő szakrendelőt, majd az épületet teljes körűen felújította, a közelmúltban pedig bővítette. Egy intézményként működteti a szolgáltatásokat, melyek szinte teljes körűen biztosítanak ellátást, azonban kapacitásuk nem követte a népességszám növekedését. A rendelő bővítése ezen is segít: a kapacitás is nőtt. Fekvőbeteg ellátás nem található a kerületben (nem is feladat ennek biztosítása), de a kerülethez közel, Kistarcsán található az a kórház, ahová általában tartoznak a kerület lakosai.

A múltán sikeres kerületi Egészség-napokon ingyenes szűrővizsgálatokon vehetnek részt a lakosok.

- *Fizikai hozzáférés*

A már említett Nyugdíjasok Segítő Szolgálatának szállítási szolgálata megteremti annak lehetőségét, hogy az egészségügyi ellátáshoz ne csak elméletileg, hanem gyakorlatilag is hozzájussanak az idősek: előre egyeztetett időpontokban ingyenes a rendelésekre való szállítás.

A társadalmi és gazdasági folyamatok, a HÉV vonalak és a járművek műszaki állapota, valamint a tömegközlekedés versenyképességének növelése iránti igény indokolta Budapest második legforgalmasabb elővárosi tengelyén az M2-es metróvonal, valamint a H8-as (gödöllői) és H9-es (csömöri) HÉV vonalának fejlesztési tervének megalkotását. A fejlesztési tervek alapján a működőképesség érdekében a vasúti pálya és az azzal kapcsolatos létesítmények teljes átépítésére, a peronok akadálymentesítésére, a várakozó utasok védelmére az időjárás viszonyosságai ellen, P+R és B+R parkolók létesítésére, utas tájékoztatás kiépítésére, jegyvásárlási lehetőségek biztosítására, a szükséges helyeken külön szintű közúti átjárók létesítésére (összesen 5 új), a mai kor igényeinek megfelelő, korszerű járművek beszerzése kerül sor. A két rendszer közötti fizikai összekötésre az Örs vezér terén kerül sor.

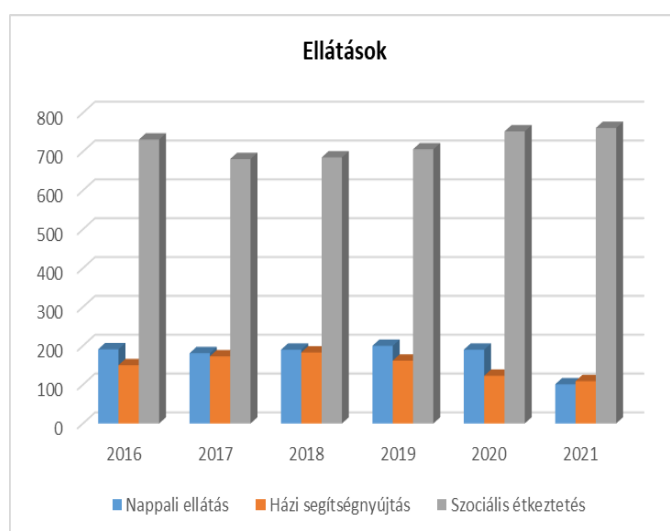
Az alábbi táblázatban láthatóak azok az adatok, melyek a nappali ellátásban, a házi segítségnyújtásban és a szociális étkezésben részesülők számát mutatja. 2020-ig a számok növekvő tendenciát mutattak mindhárom ellátás esetében, azonban a Covid járvány okán, a veszélyhelyzettel összefüggésben változtak a törvények: nappali ellátást nyújtó intézmény igen hosszú ideig nem fogadhatott ellátást igénybe vevőket, így csökkent az igénybevevők szám. Az intézkedések a házi segítségnyújtás számadataira is befolyást gyakorolt: csökkent az igénybevevők száma. Míg a szociális étkezésben részesülők szám növekedést mutatott, ami annak is volt köszönhető, hogy az idősek „félek” és „bezárkóztak”, viszont ételre szükségük volt, amire kiváló megoldás volt a házhoz szállított étel.

Az egészségügyi állapothoz tartozó fontos körülmény még nemcsak a hozzáférés lehetősége, hanem maga az egészségi állapot is. Vannak olyan tényezők, melyeket nem tudunk befolyásolni, de segítséggel könnyebb az azokból eredő problémákat kezelni. Ebben nyújt segítséget Alzheimer betegek hozzátartozói csoportjának klubja havonta egyszer, de problémát jelent a demenciával élő idősek ellátása a családjuk számára.

6.3.1. számú táblázat – 65 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő idős korúak száma

Év	65 év feletti lakosság száma	Nappali ellátásban részesülő idős korúak száma	Házi segítségnyújtásban részesülők száma	Szociális étkeztetésben részesülők száma
	Fő	Fő	fő	fő
2016	14 875	191	150	731
2017	15 114	181	173	681
2018	15 493	190	183	685
2019	15 884	200	162	706
2020	16 077	190	123	752
2021	16 002	101	109	761

Forrás: TeIR, KSH Tstar

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés;

A kerületen működik a [Corvin Művelődési Ház](#), mely otthont ad kulturális programoknak, rendezvényeknek, rendszeres, vagy alkalmankénti jelleggel. Kiállítások, színházi előadások, koncertek, helyben megtartott állami ünnepek, családi programok, különféle klubok érhetők itt el, illetve működik a Nyitott könyvszekrény program, ahonnan ingyenesen vihetők el a könyvek.

A Magyar Vöröskereszt XVI. kerületi szervezete által létrehozott „Kultursegély” programot a Corvin Művelődési Ház azzal támogatta, hogy kedvezményesen biztosított színházjegyek, melyben a projekt bevételéből egy ízben a kerületi nyugdíjasok részesülhettek.

A kerületben két Szabó Ervin könyvtár működik, és a Polgármesteri Hivatal első emeleti előterében a Kovács Attila Galéria kapott helyet, melyben rendszeresen új kiállítások tekinthetők meg.

Az Önkormányzat finanszírozásában, a Területi Szociális Szolgálat és a Corvin Művelődési Ház szervezésében évente megrendezésre kerül az **Idősek Világnapja** (500 fő feletti részvétellel), az ENSZ által kitűzött naphoz, október 1-jéhez kapcsolódóan. Ennek keretében ajándékműsorral, majd szerény állófogadással kedveskedik az Önkormányzat az időseknek. Ugyanebben a formátumban évente megtartott program a **Szeretet és Hűség Napja**. A program jellegéből

adódóan (a házassági kor kitolódásával) elsősorban az idősebb, vagy középkor feletti házaspárokat érinti a program. Minden évben, az akkor 25., 30., 35., 40., 45. és 50. év feletti házassági évfordulójukat ünneplőket várják ezen a napon az Erzsébetligeti Színházba, ahol a házaspárok, családjukkal, meghívott vendégeikkel, barátaikkal ünnepelhetik évfordulójukat. A házassági hűségeskü ünnepélyes megújítását emléklappal igazolják. Ünnepi műsorral, díszvacsorával és zenés mulatsággal tesszük emlékezetessé ezt a napot. Neves fellépő-művészek teszik értékesebbé az estét.

c) idősök informatikai jártassága;

A Területi Szociális Szolgálat szervezésében 2011-ben kezdődő program, melynek keretében a nyugdíjasok alap és haladó szinten megtanulhatják a számítógép és internet kezelést. Az oktatás a Móra Ferenc Általános Iskolában zajlik, ahol eleve rendelkezésre áll az infrastruktúra. A Covid időszaka megmutatta, hogy érdemes lenne rugalmasabbá tenni a rendszert.

Országos felmérés szerint az idősök 75%-a nem használ internetet, holott a mai világban már szinte elengedhetetlen, ha azokra a dolgokra gondolunk, amik az időseket érintik, akár ügyintézésről, akár ár-összehasonlításról, utazásszervezésről, menetrend – információról, vagy a távoli gyerekekkel, unokákkal való kapcsolat-tartásról legyen szó. Egyre többen néznek filmeket és hallgatnak zenét az interneten.

d) a generációk közötti programok.

A Területi Szociális Szolgálat a nappali ellátását igénybevevői részére karácsonyi ünnepséget szervez, melyen minden évben a kerület óvodásainak vagy iskolásainak ajándék műsora segíti a generációk közötti kapcsolat építését.

A kerület számtalan olyan programot szervez – pl.: ünnepekhez kapcsolódóan, vagy akár átadókhoz kapcsolódóan is -, ahol minden generáció részt vehet, ezzel is segítve a generációk közötti kapcsolatot.

A kerületi bölcsődék, valamint tagóvodák a munkatervüknek megfelelően családi napok, családi délutánok szervezése alkalmával több generáció vesz részt a programokon.

Várhatóan 2022-ben kezdődhet meg egy 50 férőhelyes bentlakásos idősothton építése Cinkotán. A zömében egyfős miniapartmanokat várhatóan 2024-ben vehetik birtokba a kertvárosi idősök, mely intézmény kiváló helyszínt adhat majd a generációk közötti programoknak.

Sajnálatos módon az idős és a fiatalabb generáció közötti kapcsolat meggyengült, nő a távolság a korcsoportok között, társadalmi és családi szinten is, többek között az átalakuló személyes kapcsolati formák miatt. Az unokák online világába a nagyszülők kevésbé tudnak bekapcsolódni, az eszközök tudás hiányában. Az informatikai eszközök használata egyre fontosabb a kapcsolattartás és ügyintézés szempontjából, de az idősök helyzete e téren még mindig lemaradást mutat. Éppen ezért tartja fontos célnak az Önkormányzat a „Kattints, Nagyi!” program rugalmasabbá tételét: hordozható eszközök vásárlásával a tanfolyami helyszínt változtatásának lehetőségével, továbbá a Kattints, Nagyi!” program kiterjesztését az okostelefon használatának oktatására, ebbe bevonva a generációk közötti kapcsolat erősítésére a középiskolás korosztályt.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

Az idősök szociális esélyegyenlőségének megvalósítása az idősellátás egyik kiemelkedő célkitűzése – a rájuk ruházott segítő tevékenység mellett. Az alapellátás intézményeinek az is feladata, hogy erősítse azokat a társadalmi szerepeket, mellyel az idős emberek helyüket megtalálhatják a mindennapokban. Kérdés csupán, hogy a feladat az, hogy régi tanító, bölcselő,

tudásátadó szerepeiket erősítsük a generációk közötti szakadék csökkentésével, vagy abban segítsük őket, hogy feldolgozzák: a jövő már nemcsak az ő tapasztalataikra épül és ezért intézményeinknek elsődleges feladata e téren, hogy segítsenek abban, hogy az idős emberek új szerepeikre rátalálhassanak. A helyi tapasztalat bizony azt mutatja, hogy e két iránynak meg kell férnie egymás mellett, és a szakembereknek személyre szabottan kell felismerniük, kinek mire van igénye, lehetősége, kit melyik irány motivál jobban.

A nők 40 éves jogviszonyhoz kötött nyugdíjazási lehetősége, a fiatalabb korosztályt is beemeli abba a körbe, akik nyugdíjasként élnek, tehát annak ellenére, hogy esetleg igen aktívak, megkezdik azt az életformát, amit az idősekre gondolunk jellemzőnek.

Felkészülés az idős korra

Minden, ami az életben előkészületlenül éri az embert, mélyebben vagy keményebben sújtja. Sok mindenre felkészülhetünk, mindenekelőtt olyan dolgokra, melyeket tapasztalati úton ismerünk. Ilyen az öregedés is. Kérdés, hogy készülhetünk fel rá?² Fel kell készülnünk anyagilag, ha tehetjük öngondoskodás formájában; mentálisan, az új szerepek befogadására, és megélésére, valamint a veszteségek szép megélésére; egészségünk eltérő ütemű romlásra, testünk átalakulására. Egyéni szinten a növekvő élettartam a most idősödő korosztály saját életében jelentkezik. Számíthatnak rá, hogy tovább élnek, mint szüleik, nagyszüleik. Így azt a képet, ami bennük élt az idős korról, annak hosszáról, felül kell vizsgálniuk. Önkormányzati szinten ez azt jelenti, hogy fel kell készülni a teljesen új igényekre az ellátó-szolgáltató területeken, szem előtt tartva azt a fontos ténytet, hogy a meghosszabbodott idős kor akkor élvezhető igazán, ha azt egészségben töltik.

Informális utak elősegítése

A szervezethez kötődő segítség mellett igen fontos a saját források feltárása, azok használata, a kapcsolati tőke felismerése (család, barátok, szomszédság, régi kollégák, stb.). Az Önkormányzat segítséget tud nyújtani – elsősorban az alapellátási intézményeken keresztül (Területi Szociális Szolgálat, Napraforgó Központ) - annak erősítésében, hogy az idős ember képes legyen felismerni és használni a környezete adta lehetőségeket. Ezek az informális utak megkönnyíthetik a mindennapi életet, új ismeretségeket hozhatnak, így segítve az aktív életet, illetve a szájpropaganda működésével első kézből kaphatnak hiteles információt a lehetőségekről, szolgáltatókról, azok milyenségéről.

Az önkéntesség szerepe

Az önkéntesség az egyik könnyen megvalósítható módja annak, hogy az idősödők és idősek aktív szerepet vállaljanak a közösség életében, ez által megtalálva helyüket, és az időskori élet értelmét. A kerületben élen jár e téren a Magyar Vöröskereszt helyi szervezete, illetve a Nagycsaládosok Egyesülete, mely a megnevezésén túllépve igyekszik minden korosztályt és társadalmi csoportot megszólítani, bevonni tevékenységébe.

Az idősek társadalmi szerepvállalása

Az idős, de még aktív lakosságot ösztönözzük a civil életre, a lehetőségek feltárására. Ennek teret adnak a minden település-részen elérhető Közösségi Házak. Az Önkormányzat szorgalmazza az idősügyi szervezetek, időseket összefogó kezdeményezések aktív működését. Az idősek aktivitását példázza, hogy a Nyugdíjasok Segítő Szolgálatának azon munkatársai, akik a szolgáltató megkezdésekor kerültek alkalmazásba, önmaguk is nyugdíjasok.

A sport és az idősek

A XVI. kerület vezetése nagy hangsúlyt fektet az egészséges életmód jegyében a sport népszerűsítésére. Sportlétesítmények szépülnek meg, és újak épülnek, lehetőséget adva az aktivitásra. Az idősek klubjaiban nemcsak a mozgásra buzdítják a tagokat, hanem színes programokkal igyekeznek közelebb hozni a sportot, sportos életet. A Veterán Olimpikonok Klubjának volt sportolója például legutóbb a vízilabda múltjáról és a felkészítés mikéntjéről mesélt.

---

² Fritz Riemann: Az öregedés művészete, 41.o., Helikon Kiadó,

Az idősök egészségmegőrzésének fontos eszköze a testmozgás, mely, ha szervezett keretek között zajlik, sokkal inkább igénybe veszik. Éppen ezért érzi fontos feladatának az Önkormányzat azt, hogy a Területi Szociális Szolgálat által nyújtott, 2022-ben indult újabb szolgáltatásokat továbbra is fenntartsa, illetve bővítse. Ilyen szolgáltatások például a nyugdíjas torna, Tai chi torna, de a gyógytorna biztosítása is fontos cél azok számára, akik más módon nem jutnak hozzá is, melyeket hosszú távon fenn kell tartania.

Egyházak, vallás

Az egyházakhoz tartozás a vallás gyakorlásának lehetősége mellett a társas kapcsolatok, a közösségben való szerepvállalás, az önkéntesség színtere. Egy olyan közeg, mely az idősöknek általában az élete részét képezi. Ezért a célok megvalósításában támaszkodnunk kell az egyházakra, vallási szerveződésekre, illetve forrásként kell használni az idősök ügyeivel kapcsolatban.

Eddigi eredmények, szolgáltatások fenntartása, fejlesztése

Mínt hogy a jelenleg működő szolgáltatásokat valós igények hívták életre, azokat lehetőségeihez mérten az Önkormányzat fenntartja, fejleszti, a jövőben is biztosítja. A továbbiakban is elsődleges szempont a jogszabályi megfelelés mellett a tényleges problémák kezelése, helyben elérhető módon, a speciális helyi igények szerint. Tovább folytatjuk az idősök által kedvelt programok szervezését, évről-évre.

Az idős lakosság folyamatos bevonása a jövőkép alakításába

Nemcsak a szolgáltatások, hanem minden, az idősöket érintő terület alakításába, fejlesztésbe szeretnénk bevonni a lakosságot. Szívesen fogadjuk kezdeményezéseiket. A folyamatosság abban nyilvánul meg, hogy egy-egy időszakot csak a kitűzött célok időben való teljesítése szempontjából tekintünk végpontnak, egyébként a mindennapi életben folyamatosan igényeljük a közös munkát, az ötleteket, és a megvalósítás kritikáját.

Az Önkormányzat 2012-ben megalkotta Idősügyi Stratégiáját, mely elemzi az aktuális helyzetet, számba veszi az idősök számára kínált lehetőségeket, és a továbblépési lehetőségeket. Időszerű ennek felülvizsgálata, új stratégia megalkotása.

Az idősöket célzó programok, mint ahogy az fentebb is látszik, az igényekre reagálva jönnek létre. Így természetesen egyre több az a személy, aki a szervezők, létrehozók látókörébe kerül, így az igények is több irányból érkeznek. Emiatt természetesen a programok száma is folyamatosan nő. Pontos adatokkal e téren nem rendelkezünk, rálátásunk csak az Önkormányzat és intézményei által szervezett programokra van, és azokra, amikről szervezőjük tájékoztatást ad.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősök helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Az idősök egészségügyi ellátáshoz való hozzáféréseinek fizikai nehézségei, és a fizikai nehézségekből adódó mindennapos problémák a bevásárlás terén.	Általánosan: a Nyugdíjasok Segítő Szolgálatának fenntartása. Az idősök szállításának térítésmentes biztosítása, előre egyeztetett időpontokban a szakorvosi rendelésekre, nem önkormányzati fenntartású szakorvosi rendelésekre. Az idősök szállításának térítésmentes biztosítása bevásárló központokba, piacra.
A nyugdíjasoknak egészségügyi ellátás igénybeviteléhez vagy bevásárlás intézéséhez nyújtott szállítói szolgáltatás népszerű, de más területeken is igénybe vennék azt az idősök.	A temetőlátogatás kísérleti jelleggel elindult, amennyiben tartós az igény, szabályozott keretek között bővíthető a szolgáltatás.
Az idősök nappali ellátása öt telephelyen zajlik. Népszerű ellátási forma, fontos célt szolgál.	A Vidámvásár utcai telephely felújítása, korszerűsítése.

<p>Azonban a feladatot kiszolgáló épületek adottságai szűkös lehetőséget biztosítanak.</p>	
<p>A testmozgást sok ember, köztük az idősek, nem érzik fontosnak, pedig amellet, hogy elfoglaltságot biztosít, a testi-lelki egészségmegőrzés egyik eszköze.</p>	<p>A Területi Szociális Szolgálat által nyújtott, 2022-ben indult újabb szolgáltatások: nyugdíjas torna, Tai chi torna hosszú távú fenntartása. Gyógytorna biztosítása azok számára, akik más módon nem jutnak hozzá.</p>
<p>Az idős és a fiatalabb generáció közötti kapcsolat meggyengült, nő a távolság a korcsoportok között, társadalmi és családi szinten is, többek között az átalakuló személyes kapcsolati formák miatt. Az unokák online világába a nagyszülők kevésbé tudnak bekapcsolódni, az eszközök tudás hiányában. Az informatikai eszközök használata egyre fontosabb a kapcsolattartás és ügyintézés szempontjából, de az idősek helyzete e téren még mindig lemaradást mutat.</p>	<p>A „Kattints, Nagyi!” program rugalmasabbá tétele: hordozható eszközök vásárlásával a tanfolyami helyszín változtatásának lehetősége A „Kattints, Nagyi!” program kiterjesztése az okostelefon használatának oktatására, ebbe bevonva a generációk közötti kapcsolat erősítésére a középiskolás korosztályt.</p>
<p>A tartós bentlakást nyújtó intézményi elhelyezés igénybevétele nehezített, kapacitáshiány miatt.</p>	<p>Önként vállalt feladatként idősek otthona építése, a kerület lakói számára.</p>

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

A **fogyatékos embereket** ugyanazok az emberi jogok illetik meg, mint minden más állampolgárt. Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata kimondja: minden ember szabad és egyenlő méltóságában és jogaiban. A fogyatékos emberek esélyegyenlőséget, valamint egyenlő hozzáférést követelnek minden társadalmi erőforráshoz, azaz a befogadó oktatáshoz, az új technológiákhoz, az egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz, a fogyasztási javakhoz, a termékekhez és a szolgáltatásokhoz. Társadalmaink berendezkedése gyakran azt jelenti, hogy a fogyatékos emberek nem élhetnek teljes mértékben emberi jogaikkal, és szociálisan kirekesztődnek. A rendelkezésre álló statisztikai adatok azt mutatják, hogy a fogyatékos emberek alacsony színvonalú oktatásban és foglalkoztatásban részesülnek.

A fogyatékos embereket sújtó diszkrimináció néha a velük szembeni előítéletekre alapul, azonban gyakran az okozza, hogy a fogyatékosokról sokszor megfélemlenek, és nem vesznek rólok tudomást, ami a fogyatékos emberek társadalmi részvételét gátló környezeti és szemléletbeli korlátok létrejöttét és megerősödését eredményezi. Mint a társadalom minden rétege, a fogyatékos emberek is igen sokrétű csoportot képeznek, és csak az a szakpolitika sikeres, amely tiszteletben tartja ezt a sokféleséget. Kiváltképp a komplex függőségi szükségletekkel élők és családjaik igénylik a társadalmak kifejezett cselekvését, mivel a fogyatékos emberek között ők azok, akikről a leginkább megfélemlenek. Ezen kívül a fogyatékos nőket, valamint az etnikai kisebbségekhez tartozó fogyatékosokat gyakran kétszeres, sőt halmozott diszkrimináció sújtja, egyrészt a fogyatékoságuk, másrészt a nemük vagy etnikai hovatartozásuk miatti hátrányos megkülönböztetés következtében. A siketek esetében a jelbeszéd elismerése alapvető kérdés. A hangsúly a fogyatékosok társadalmi "beilleszkedését" segítő rehabilitációról áttevődik a társadalom átalakításának globális filozófiájára, amely minden személy, beleértve a fogyatékosokkal élő embereket is, szükségleteinek befogadására és ellátására irányul.

7.1 A településen fogyatékosággal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

72 ezer fős lakosságszámú település révén nehéz jellemzőket meghatározni, mivel az információk nem állnak rendelkezésre összegyűjtött formában, és nem látszanak minden helyzetben.

A kerületben a megváltozott munkaképességű személyek száma a 2016-2021 időszakot tekintve csökkenést mutat.

A témát illetően friss adatokkal nem rendelkezik az Önkormányzat, a megállapítások általános érvényűek. A kerületben élő fogyatékos személyekre jellemző, hogy néhányan veleszületetten fogyatékosok, azonban jelentős azok száma, akik betegség következtében váltak fogyatékosná. A fogyatékkal élő emberek rokkant járadékból élnek és megélhetési problémáik vannak. A munkaerőpiacon az elhelyezkedésük nehéz. Ennek érdekében szükséges a fogyatékkal élők számára az akadálymentes környezet kialakítása, a közlekedési nehézségek miatt a távmunka biztosítása.

A szociális ellátások területén a fogyatékosággal élő személyek esetében a saját lakókörnyezetben történő segítségnyújtás kap prioritást. A fogyatékkal élők tekintetében a civil szervezetek jelenléte jelentősnek mondható.

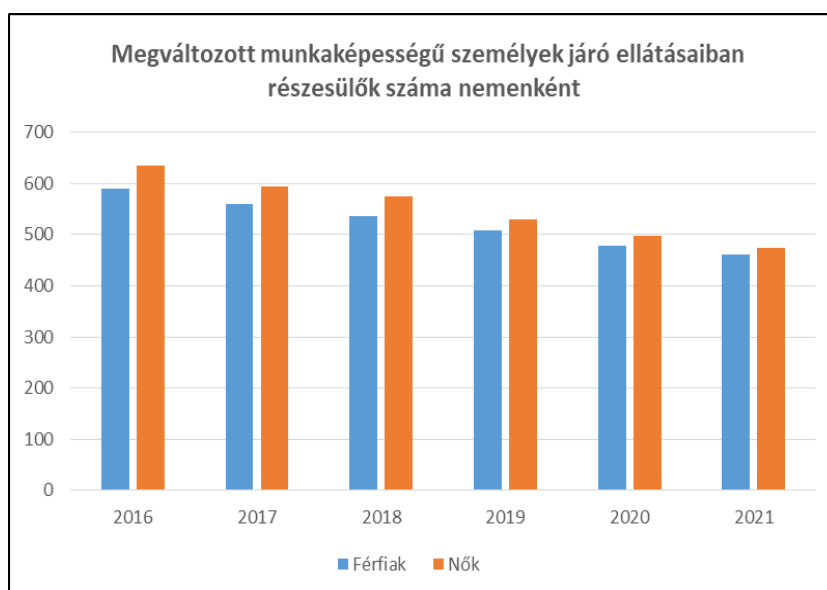
A korábbi, már megszűnt Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatal a támogató szolgáltatások fenntartására kiírt pályázat döntéséhez kapcsolódóan felmérést végzett a téren, hogy melyik településen mennyi a fogyatékkal élők száma, az elismert kapacitás meghatározására. A 2011. évi felmérés alapján magasabb összegű családi pótlékban részesül: 186 fő, fogyatékosági támogatásban részesül: 486 fő, vakok személyi járadékában részesül: 38 fő. Az összes jogosult 710 fő. Ebből biztosan fogyatékos: 524 fő. Frissebb adat nem áll rendelkezésre. A 2016. évi Mikrocensus hozzáférhető adatai nem tartalmazzák kerületi adatokat, csak Budapestre vonatkozó összesen adatot.

Mivel nem állnak rendelkezésre adatok a fogyatékkal élők számát, helyzetét illetően, ezért a célcsoporttal kapcsolatos feladat és célmeghatározás is akadályokba ütközik, ezért az Önkormányzat célja ezek megvalósításához, hogy online önkéntes adatgyűjtést kezdeményez a kerületben élő fogyatékosok helyzetét, problémáit, körülményeit illetően.

7.1.1. számú táblázat – Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma nemenként

Év	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Férfiak	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Nők	Összesen
2016	591	635	1 226
2017	559	595	1 154
2018	537	574	1 111
2019	508	531	1 039
2020	478	497	975
2021	462	474	936

Forrás: TeIR, KSH Tstar

a) fogyatékossgal élő személyek foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága, védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás;

Gyakori probléma, hogy kevés a foglalkoztatási lehetőség, nem megoldott a foglalkoztatáshoz szükséges akadálymentesítés, nem biztosítottak különleges eszközök és feltételek. A védett foglalkoztatás túlsúlya mutatkozik az integrált foglalkoztatással szemben. Probléma továbbá, ha nem áll rendelkezésre olyan foglalkoztatási szakember, aki a fogyatékos személy állapotának ismeretében javaslatot tesz a foglalkoztatás jellegére és helyére. Amennyiben nincs képzett szakember, aki a munkahelyi beszoktatást kísérelje, úgy sikertelen lehet a beszoktatás, amelynek következménye a fogyatékos munkavállaló alkalmatlanságának rövid időn belüli megállapítása. Mindezekre tekintettel javasolt folyamatosan felkutatni a fogyatékos munkavállalókkal is betölthető álláshelyeket, fogyatékosügyi mentor, tanácsadó foglalkoztatásával a fogyatékos

személyek munkahelyi kísérését biztosítani. Javasolt önkormányzati szakember ez irányú képzése, állami és civil munkaerő-piaci szolgáltató szervezet és a Munkaesély Szövetség bevonása a feladat megoldásába. Kevés foglalkoztatási lehetőség van a fogyatékkal élők számára a településünkön.

A fogyatékkal élők számára nehezített a munkavállalás, már az által is, hogy egy adott munkahelyre hiába is nyernének felvételt, ha az számukra nem akadálymentesített.

A Polgármesteri Hivatal 2013 decemberében csatlakozott a „Jobb velünk a Világ!” Programsorozathoz, melynek keretében újabb két megváltozott munkaképességű személyt foglalkoztatott 2014-ben. Ezt a hagyományt megtartottuk, folytattuk, és törekszünk a megváltozott munkaképességűek foglalkoztatására. Az Önkormányzat a 2018. évben e szemléletet folytatva azt a hátránykompenzáló intézkedést vezette be, hogy amennyiben az intézmény napi 4 órás munkakörben megváltozott munkaképességűt foglalkoztat, úgy azt státusz bővítés keretében teheti meg.

Az Önkormányzat a fentiek szerint támogatja több megváltozott munkaképességű személy foglalkoztatását a fenntartott intézményekben.

Védett munkahelyként működik az Önkormányzat egyik cége, a Rehab-XVI. Nonprofit Kft, mely 50 munkatársa számára biztosít munkát, két telephelyen.

Fővárosi kerületként a fogyatékos személyek foglalkoztatása éppúgy, mint bárki másé, nem korlátozódik a kerület területére. A Budapesten található, nagyobb védett munkahelyek ugyanúgy nyitottak a kerületi fogyatékkal élők, mint a máshol lakók számára. Ilyen munkahelyek például az ERFO Ipari, Kereskedelmi Nonprofit Kft., a Főkefe Közhasznú Nonprofit Kft., az Alfa Rehabilitációs Nonprofit Közhasznú Kft.

A Rehab-XVI. Nonprofit Kft.-ben akkor rentábilis a megváltozott munkaképességűek foglalkoztatása, ha minél több a végezhető munka, ezért az Önkormányzat célja, Rehab-XVI. Nonprofit Kft előnyben részesítése olyan megrendelések esetén, amelyek a cég profiljába tartozik (pl.: iskolai füzetcsomag, irodai naptárak, oklevéltartó mappa).

b) munkavállalást segítő lehetőségek;

Budapest révén több szolgáltató elérhető, akik kifejezetten megváltozott munkaképességű, fogyatékkal élő személyek számára nyújtanak segítséget munkahelykeresésben. Ilyenek pl.: az euJobs HR-Group, a fogyatékkal élőket segítő civil szervezetek szint mindegyike törekszik arra, hogy ő maga is minél nagyobb arányban foglalkoztasson megváltozott munkaképességű személyt, vagy segítsen a munkaerőpiacra való bekerülésben. A fogyatékkal élő személyek egy csoportja esetében jellemző a fejlődési tempó jelentős meglassulása, a környezeti hatások, információk lassabb megértése és a nyelvhasználat lassabb kialakulása egészen a felnőttkorig észlelhetők és akadályozó tényezőként jelenik meg az önellátásukban, öngondoskodásukban.

Az értelmi fogyatékosággal élő személyek egyszerű munkavégzésre alkalmasak, leggyakrabban betanított, illetve segédmunkásként alkalmazzák őket, mely munkakörökben a betanítás időszakát követően kiválóan helytállnak. Kiemelendő monotonia tűrő képességük és megbízhatóságuk, mely tulajdonságaik alapján bizonyos munkakörök betöltésére alkalmasabbak nem fogyatékos társaiknál.

Sok esetben figyelmesebben és pontosabban végzik el a rájuk bízott feladatokat, mint ép munkatársaik, valamint a bizonyítási vágy miatt sokkal nagyobb motivációval rendelkezhetnek. A foglalkoztatás területén a "megváltozott munkaképességű személy" kifejezést alkalmazzák a fogyatékosággal élő munkavállalóra. Ezen embertársaink munkavállalását nem feltétlen értelmi, érzékszervi, mozgásszervi, stb. károsodásuk akadályozza, hanem az, hogy a körülöttünk levő épített környezetet, információs és technológiát, termékeket és szolgáltatásokat az ő igényeik figyelembe vétele nélkül alakították ki. Eljutni a munkahelyre és akadálymentes munkahely kell a munkavállaláshoz. Az eljutási probléma egy szeletében tudott az Önkormányzat segítséget nyújtani az által, hogy a vak kerületi lakók számára „futár” készülékeket vásárolt és adott át.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

Konkrét adattal akkor rendelkezhet az Önkormányzat a hátrányos megkülönböztetésről a fogyatékosok foglalkoztatása terén, ha erről minden fogyatékkal élőt megkérdez. Ehhez azonban egy adatbázissal kellene rendelkezünk a fogyatékkal élő személyekről, ami viszont jogszabályba ütközik, a személyes adatok nyilvántartására vonatkozó előírások miatt.

Korábban próbáltunk már a házi orvosoktól számszerű adathoz jutni a fogyatékkal élő személyek számát, a fogyatékoság típusát és fokát illetően, de ott problémába ütköztünk, hogy melyik fogyatékoság-meghatározás az, amely e célra megfelelő lehet, minden szempontból.

Célként fogalmazódhat meg egy anonim, önkéntességen alapuló felmérés a fogyatékkal élők helyzetéről.

A konkrét adatok hiányában is elmondható, hogy hátrányos megkülönböztetés éri a fogyatékkal élőket a foglalkoztatás területén. Ennek oka nem feltétlen az emberi tényező (félelem, előítéletesség, stb.), hanem hogy objektív körülmények miatt meghiúsul a foglalkoztatás, mivel amint már arról szó esett, a munkahelyek nagy részben nem akadálymentesek, a foglalkoztatók nem fordítanak arra figyelmet és költséget, hogy megfelelő eszköz biztosításával, a fogyatékkal élő állásra jelentkezőt alkalmazták, ha az egyébként megfelelne az elvárásoknak. Mindez történik annak ellenére, hogy a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény (a továbbiakban: Fot.) 15-16. §-a értelmében a fogyatékos személy lehetőség szerint integrált, ennek hiányában védett foglalkoztatásra jogosult. E téren az elmúlt években nem látszik előrelépés.

A foglalkoztatást biztosító munkáltató köteles biztosítani a munkavégzéshez szükséges mértékben a munkahelyi környezet, így különösen a munkaeszközök, berendezések megfelelő átalakítását. Az átalakítással kapcsolatos költségek fedezésére a központi költségvetésből támogatás igényelhető.

Ha a fogyatékos személy foglalkoztatása az integrált foglalkoztatás keretében nem megvalósítható, úgy számára speciális munkahelyek működtetésével a munkához való jogát lehetőség szerint biztosítani kell. A védett munkahelyet a központi költségvetés normatív támogatásban részesíti.

A rendelkezésre álló adatok nem mutatják a fogyatékkal élők tényleges részvételét a foglalkoztatásban. Az Önkormányzati csak az intézményekben, cégeknél foglalkoztatottakról rendelkezik információkkal.

A fogyatékkal élők foglalkoztatása kapcsán általában a munkáltatók szemléletformálására fordítanak figyelmet. Azonban a tapasztalat azt mutatja, hogy a fogyatékkal élő személyek között nagy arányban vannak azok, akik magukat is elzárják a külvilágtól.

d) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok.

Az Önkormányzat az intézményein keresztül segítséget nyújt a lakókörnyezetükben élő fogyatékos személyek részére önálló életvitelük fenntartásában, valamint egészségi állapotukból, mentális állapotukból vagy más okból származó problémáik megoldásában. Ennek eszköze a házi segítségnyújtás, a családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás biztosítása, a nappali ellátás, a gyermekek esetén a szülők tájékoztatása, segítése, a szolgáltatások helyben biztosítása. A szakellátás biztosítása, megszervezése nem feladata az Önkormányzatnak. Ezzel kapcsolatban tevékenysége a minél szélesebb körű információnyújtásra korlátozódik. Az intézményi ellátások, szolgáltatások közül az étkezés 4, házi segítségnyújtás 3, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás 1, családsegítés 1, nappali ellátás 1 feladat-ellátási helyen vehető igénybe a kerületben, és valamennyi Önkormányzati fenntartású. Támogató szolgáltatás kerületi telephellyel nem működik, de a kerületi lakosok számára több olyan szolgáltató által elérhető a segítségnyújtás, akik Budapest területén működnek. Azon támogató szolgáltatók, melyeket valamely fogyatékoság köré csoportosult szervezet hozott létre, ugyanúgy fogadnak bárkit, mint az egyéb szolgáltatók.

Az önálló életvitel szempontjából az elmúlt időszakban gyakran felmerülő probléma, hogy a társasházakba való akadálymentes bejutás nem biztosított. Ez a társasház feladata lenne, de a

lakók nem feltétlen motiváltak egy nagy összegű beruházásra úgy, mivel a problémát nem érzik sajátjukénak.

A fogyatékosügyi tanácsadói tevékenység, mint új szolgáltatás a Szoc. tv-ben és a Gyvt-ben nevesítésre került 2022. január 1-jei hatállyal. Az új szolgáltatást Minisztérium által kijelölt szolgáltatók végzik, melyre a Napraforgó Központ is szerződött, így 2022 novemberétől fogyatékosügyi tanácsadó kezdi meg munkáját a kerületben, havi rendszerességgel.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

- Normatív, alanyi jogon járó, törvény által biztosított ellátások:

Fogyatékosági támogatás: A Fot. 22. §-a alapján biztosított támogatás a súlyosan fogyatékos személy részére az esélyegyenlőséget elősegítő, havi rendszerességgel járó pénzbeli juttatás. A támogatás célja, hogy – a súlyosan fogyatékos személy jövedelmétől függetlenül – anyagi segítséggel járuljon hozzá a súlyosan fogyatékos állapotból eredő társadalmi hátrányok mérsékléséhez.

Rokkantsági járadék: A rokkantsági járadékról szóló 83/1987. (XII. 27.) MT rendelet értelmében, akinek a 25. életéve betöltése előtt keletkezett egészségkárosodása legalább 70%-os mértékű és nyugellátást, baleseti nyugellátást vagy megváltozott munkaképességű személyek ellátását részére nem állapítottak meg, rokkantsági járadékra jogosult.

Közlekedési kedvezmény: A súlyos mozgáskorlátozott személyek közlekedési kedvezményeiről szóló 102/2011. (VI. 29.) Korm. rendelet 6. §-a értelmében szerzési és átalakítási támogatásra (közlekedési kedvezmény) a súlyos mozgáskorlátozott személy jogosult.

Parkolási igazolvány: A mozgásában korlátozott személy parkolási igazolványáról szóló 218/2003. (XII. 11.) Korm. rendelet 2. §-a alapján parkolási igazolványra az a személy jogosult, aki közlekedőképességében súlyosan akadályozott, vagy aki a súlyos fogyatékoság minősítésének és felülvizsgálatának, valamint a fogyatékosági támogatás folyósításának szabályairól szóló Kormányrendelet szerint látási fogyatékosnak; értelmi fogyatékosnak; autistának; mozgásszervi fogyatékosnak minősül, illetve akit a vakok személyi járadékának bevezetéséről szóló rendelet alapján 2001. július 1-jét megelőzően vaknak minősítettek, továbbá aki a magasabb összegű családi pótlékra jogosító betegségekről és fogyatékoságokról szóló ESzCsM rendelet 1. számú melléklete szerint vaknak vagy gyengénlátónak, mozgásszervi fogyatékosnak, értelmi fogyatékosnak vagy autistának minősül.

Villamosenergia-fogyasztás támogatása: Az egyes fogyasztók által használt gyógyászati segédeszközök villamosenergia-fogyasztásának támogatásáról szóló 295/2022. (VIII. 9.) Korm. rendelet alapján az elektromos kerekesszéket, elektromos mopedet, hálózati áramról működő oxigén koncentrátort használó lakossági fogyasztó éves időszakban a 2523 kWh/év/mérési pont (felhasználási hely) kedvezményes árú áramon felül tovább 1697 kWh vételezésére jogosult kedvezményel.

- Az Önkormányzat által, nem kötelező feladatként nyújtott támogatás:

Súlyosan fogyatékosok és tartósan betegek kiemelt támogatása céljából folyósított települési támogatás: E támogatási forma abban az esetben kerül megállapításra, ha a gyermeket nevelő mindkét szülő súlyosan fogyatékos, vagy a családban nevelkedő gyermek súlyosan fogyatékos vagy tartósan beteg, és a családban az egy főre eső jövedelem a nyugdíjminimum kétszeresét nem haladja meg, és a rendelet hatályba lépése előtt is részesült a támogatásban. A támogatás összege gyermekenként havonta a nyugdíjminimum 30 %-a.

A nem kifejezetten fogyatékosokat célzó támogatások esetében nincs adat arról, hogy hányan vesznek igénybe egy-egy ellátási formát. Ez nem is nyilvántartható, mivel nincs szerepe az ellátás odaitélésében.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

a) egészségügyi és rehabilitációs ellátások elérhetősége, együttműködése;

Gyermekek esetében önként vállalt feladatként a Napsugár és a Bóbita Bölcsődék látják el és fejlesztik **fogyatékos és sajátos nevelési igényű, korai fejlesztést igénylő gyermekeket**. Kisgyermek és szülei számára a bölcsőde szolgáltatásaként igénybe vehető a képességfelmérés, illetve csoportos és egyéni fejlesztés.

Az Önkormányzat által fenntartott óvodák esetében 2017. szeptember 1-től a sajátos nevelési igényű gyerekek speciális fejlesztését a Budapest XVI. kerületi Margaréta Óvodához tartozó gyógypedagógus hálózat látja el. Olyan gyógypedagógus hálózatot kialakítása volt a cél, amellyel valamennyi, az Önkormányzat által fenntartott óvodában biztosított lesz a sajátos nevelési igényű gyerekek pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai fejlesztése.

Tekintettel arra, hogy a különleges bánásmódot igénylő sajátos nevelési igényű gyermekek száma évről évre növekszik, a gyógypedagógus hálózat létszáma is emelésre került: 2017-ben 8 fővel indult az ellátás, 2018-ban 9 fő, 2019-ben 10 fő, 2020-2021-ben 11 fő, és 2022-től 12 fő látja el a feladatot. A gyógypedagógus hálózat létszámának emelésével folyamatosan biztosított a sajátos nevelési igényű gyermekek szakértői véleményben előírt pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai fejlesztése.

A gyógypedagógus hálózat létszámának emelése mellett 2019-től minden óvodában legalább egy saját gyógypedagógus és óvodapszichológus segíti a szakmai munkát. Az autizmus spektrum zavarral élő gyermekek számának növekedése miatt több Intézmény átszervezése megtörtént, több Óvoda (Budapest XVI. kerületi Gyerekkuckó Óvoda, Budapest XVI. kerületi Margaréta Óvoda, Mátyásföldi Fecskefészkek Óvoda, Sashalmi Manoda Óvoda) fogad integrálható autizmus spektrum zavarral élő gyermeket. Minden Intézményben biztosítottuk a pedagógusok számára az Autizmus Alapítvány által szervezett Érzékenyítő képzésen való részvételt.

A többségi iskolákban integráltan nevelt SNI tanulók fejlesztése az utazó gyógypedagógiai hálózat kiépülésével valósul meg. Nyilvánvaló azonban, hogy előnyösebb a tanulók számára, ha helyben van a gyógypedagógus, így ahol ezt a tanulók száma, fogyatékoság típusa indokolta, az iskola gyógypedagógus státuszt kapott. Az elmúlt tanévben minden intézménynek plusz fejlesztőpedagógus státuszt biztosított a fenntartó a BTMN-es tanulók számának függvényében.

2020/2021-es tanévben a XVI. kerületben 498 tanuló érintett, ez 209 órát, 10 státuszt jelentett. Mindezen fejlesztéseket a fenntartó Észak-pesti Tankerületi Központ saját hatáskörben, saját forrásból valósította meg.

A rehabilitáció nem kerületi feladat, a hozzájutás fizikailag megoldható, a kapacitások szabnak gátat, melyre a kerületnek kevés ráhatása van. Az **egészségügyi ellátás** keretében gyógytornát tud biztosítani a KESZ, mely szoros értelemben nem tekinthető rehabilitációnak.

Az Önkormányzat létrehozta fejlesztő hálózatát, illetve támogatja a szakemberek továbbképzését az óvodákban, bölcsődékben, de a már meglévő szaktudás nem feltétlenül az aktuális problémákra tud reagálni. Éppen ezért feladata az Önkormányzatnak az óvodákban és bölcsődékben dolgozó, nevelő és fejlesztő munkát végző szakemberek ösztönzése tudásuk fejlesztésére, a specializálódásra, valamint a szolgáltatások folyamatos igazítása a valós igényekhez.

b) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége;

Az Önkormányzat folyamatosan, tervezetten újítja fel épületeit, melynek során az általa felújított épületekben lehetőség szerint az akadálymentesítés megvalósítására törekszik. Akadálymentesítést is magában foglaló felújítások és új telephely építések történtek több intézményben, mint például a Cinkotai orvosi rendelő és új bölcsődei szárny építése, a Szent Korona utcai óvoda, a János utcai nyugdíjas klub, a Napraforgó Központ felújítása és akadálymentesítése.

Az akadálymentesség nemcsak a fizikai akadálymentességet jelenti, hanem infokommunikációs akadálymentesítést is indukciós hurkok elhelyezésével, Braille-feliratok készítésével, vezetősávok felfestésével stb. a látássérültek, hallássérültek, értelmi sérültek életének megkönnyítésére. Az elkezdett folyamatokat továbbra is folytatni szükséges, minél több önkormányzati terület akadálymentesítésével.

c) közszolgáltatásokhoz, köznevelési intézményekhez, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége;

Az akadálymentesítés elmaradást mutat, azonban az Önkormányzat ezt a helyzetet folyamatosan törekszik javítani. Ennek része az egy iskola egy óvoda program, ami évek óta tart, és minden évben 1-1 intézmény részleges vagy teljes felújításról szól, és ez esetenként akadálymentesítést is magában foglal. A program 2013-tól kiegészült egy egészségügyi ellátást biztosító telephely felújításával, mely mára be is fejeződött, valamint minden évben sor kerül egy-egy szociális vagy gyermekjóléti tevékenységet nyújtó feladat-ellátási hely felújítására is. Ez utóbbi intézmények olyan szinten akadálymentesek, amennyire az ingatlanok adottságai ezt engedik.

A kulturális és sportlétesítmények akadálymentesítési aránya a fizikai akadálymentességet nézve megfelelő, hiszen a létesítmények többsége felújított, vagy új építésű.

A hozzáférést segíti a közutak nagyszámú építése, mely az odajutást, a megközelíthetőséget teszi akadálymentessé. A mozgáskorlátozottaknak fenntartott parkolóhely minden közintézménynél rendelkezésre áll.

A fentiek alapján az Önkormányzat feladata a pályázati lehetőségek függvényében az akadálymentesítési tevékenység folytatása intézményeiben, továbbá a kiírt pályázatok tervezési programjainak valamint műszaki tervdokumentációinak eredményes elkészítése és a pályázat megvalósítása során együttműködés a kivitelezővel.

d) munkahelyek akadálymentesítettsége;

A munkahelyek akadálymentességéről nem áll rendelkezésünkre információ.

A Polgármesteri Hivatal esetében a fizikai akadálymentesség teljes körű, így mozgáskorlátozott munkavállalókat is foglalkoztat a Hivatal.

e) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége;

Minden új út és járda akadálymentesen kerül kialakításra: vakvezető sávval a kereszteződéseknél, és az utcasarkokon a járda szintjének csökkentésével.

f) fogyatékossgal élő személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékossgal élő személyek nappali intézménye, stb.);

Az Önkormányzat a Területi Szociális Szolgálat keretében biztosít fogyatékosok nappali ellátását (alapvetően értelmi fogyatékosok számára), 32 férőhellyel. Vannak időnként új jelentkezők, de jellemzően rövid várakozási időt követően bekerülnek az ellátotti körbe. A szolgáltatás a Göllesz Viktor Óvoda, Általános Iskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézménnyel egy épületben működik.

Az értelmi fogyatékosok korösszetétele, egészségi, fizikai, mentális állapota heterogén. Az ellátást igénybe vevők részére biztosítottak az állapotuknak megfelelő szinten tartó foglalkozások, melyek speciális képzéssel rendelkező szakemberek segítségével valósulnak meg.

Az értelmi fogyatékosok napközbeni ellátása esetében lehetőség van háromszori étkezés igénybe vételére.

A hozzátartozók, továbbá az ellátást igénybe vevők részére is biztonságot jelent a megfelelő szakképzettséggel rendelkező dolgozók segítségnyújtása napi feladataik ellátásához. A most már tíz éves tapasztalat ezt alátámasztja.

Támogató szolgáltatást, – mint a Szt.-ben kifejezetten a fogyatékosok segítésére nevesített szolgáltatást – az Önkormányzat nem nyújt. Amikor a támogató szolgálat biztosítása önkormányzati feladat volt, akkor is ellátási szerződés kötésével oldottuk meg a feladatot. Jelenleg több civil szolgáltató segítségnyújtása érhető el a kerületben.

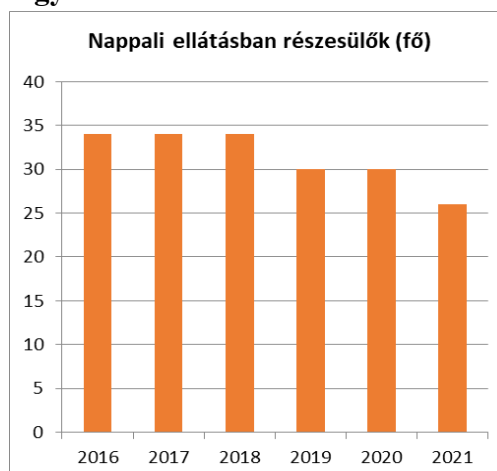
Az Otthon XVI. kerület Alapítvány Szivárvány Lakóotthona fogyatékosokat lát el, néhányuknak otthont, többek számára pedig munkalehetőséget biztosít. Lakói kertészetet működtetnek, valamint kerti munkákat vállalnak közterületen, és az Önkormányzati intézményekben. A Mozgássérültek Egyesületének XVI. kerületi szervezete erős érdekvédelmi tevékenységet folytat. A Vakok és Gyengénlátók Hermina Egyesülete írásban tett nyilatkozatot együttműködési szándékáról, és megfogalmazta programjaik illeszkedési pontjait az esélyegyenlőségi intézkedési tervekbe. A Vakok és Gyengénlátók Közép-Magyarországi Egyesülete klubtevékenységet végez a kerületben. Más fogyatékkal élőköt tömörítő szervezettel nincs szoros kapcsolata az Önkormányzatnak.

Az elmúlt öt év eredményei: A Hermina Egyesület, a Nem Adom Fel Egyesület! és a Türr István Képző és Kutató Intézet szervezésében a Polgármesteri Hivatal munkatársai összesen 5 alkalommal vettek részt érzékenyítő tréningen 2018-ban. A KézenFogva Alapítvány folyamatosan tart érzékenyítő foglalkozásokat, különböző módszerekkel az óvodás korosztály és az óvodapedagógusok számára.

A támogatási igények felméréséhez fontos az Önkormányzat számára olyan szervezetek történő kapcsolatfelvétel, információszerzés, igényfelmérés, együttműködés az igények alapján, akik a fogyatékkal élőköt fognak össze, mivel az Önkormányzatnak kifejezetten értelmi fogyatékkal élők, hallássérültek, beszéd fogyatékosok és autista személyeket tömörítő szervezettel nincs kapcsolata.

7.1.2. számú táblázat – Nappali ellátásban részesülő, fogyatékkal élők száma

Év	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma
2016	34
2017	34
2018	34
2019	30
2020	30
2021	26

Forrás: TeIR, KSH Tstar, és helyi adatszolgáltatók

g) előnyben részesítés (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások).

A már említett súlyos fogyatékosok és tartósan beteg személyek támogatása a hátránykompenzáció körbe tartozik. Alapvetően állami feladat ezen támogatások rendszere.

Helyi szinten az Önkormányzati intézmények lehetőségeit vizsgálva arra a következtetésre jutunk, hogy a hátránykompenzációt a kezdetekkor, vagyis a gyermekeknek nyújtott ellátások keretében tudjuk biztosítani. Ehhez a szakemberek képzése, speciális tudással bíró szakemberek alkalmazása

alapfeltétel. A szakemberhálózat lehetőséget ad arra, hogy a hátrányok minél előbb felismerhetők és kompenzálhatók legyenek, intézményi keretek között, ezzel a családkról levéve ennek terhét.

7.4. Fogytékossággal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok a településen

A Covid kapcsán felvettük a kapcsolatot a fogyatékosokat tömörítő szervezetekkel és felajánlottuk segítségünket.

Együtműködésben a Vakok és Gyerngénlátók Egyesületével a kerület látássérült lakói számára Futár távirányító készülékeket vásároltunk.

7.5 A fogyatékosággal élőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és a felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A fogyatékkal élőket speciálisan érintő társadalmi problémák nem helyi jellegzetességek. Ettől függetlenül lehetnek olyan kihívások, amelyekre helyben található az Önkormányzat megoldást, de alapvetően magasabb szintű döntéshozatal kell hogy keretezze ezeket a folyamatokat

Fontos szempont – nemcsak az önálló életvitel szempontjából – a közüzemi szolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítása. Az ezt biztosító különleges bánásmód alkalmazásának egyik feltétele lenne a megfelelő információ áramlás. Elsősorban a Polgármesteri Hivatal szociális referensei és a Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ családsegítői igyekeznek az információkat naprakészen tartani, és tájékoztatják az érintet lakosokat a védendő fogyasztóvá válás lehetőségéről.

Ez a tevékenység különösen fontos most, hogy a rezszi árak nagymértékű emelkedése történt, és ezért tisztában kell lenniük minden árcsökkentő lehetőséggel, minden nekik járó kedvezménnyel.

A lakossági fogyasztók köréből, aki, vagy akinek háztartásában élő személy:

- szociálisan rászoruló, és/vagy
- fogyatékkal élő

védendő fogyasztóként, illetve felhasználóként (a továbbiakban együtt: fogyasztó) részesülhet a gáz-, vízközmű- és áramszolgáltató által nyújtott, külön jogszabályban meghatározott bánásmódban és kedvezményben.

Az olyan jellegű fogyatékkal élő fogyasztókat, akiknek az egészségét vagy az életét veszélyezteti a villamosenergia-szolgáltatásból való kikapcsolás, vagy annak megszakadása, fizetési késedelem vagy nemfizetés esetén nem lehet kikapcsolni.

7.6 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
A hozzáférhetőségi szempontokat figyelembe vevő fizikai és infokommunikációs megoldások nem, vagy csak részlegesen kerültek kivitelezésre régebbi épületek építése során.	Pályázatok figyelése, a kiírt pályázatok tervezési programjainak valamint műszaki tervdokumentációinak eredményes elkészítése. A pályázat megvalósítása során együttműködés a kivitelezővel.
Nem állnak rendelkezésre adatok a fogyatékkal élők számát, helyzetét illetően, ezért a célcsoporttal kapcsolatos feladat és célmeghatározás is akadályokba ütközik.	Online önkéntes adatgyűjtés a kerületben élő fogyatékosok helyzetét, problémáit, körülményeit illetően
Kifejezetten értelmi fogyatékkal élők, hallássérültek, beszéd fogyatékosok és autista személyeket tömörítő szervezettel nincs kapcsolat.	Fogyatékkal élőket tömörítő szervezetekkel kapcsolatfelvétel, információszerzés, igényfelmérés, együttműködés az igények alapján.
A Covid járvány időszaka megmutatta, hogy a	Az intézmények kényszerű zárva tartása alatt az

fogyatékkal élők esetében hatványozottan hátrányos az informatikai járatlanság.	értelmi fogyatékosok nappali ellátását igénybe vevőkkel az intézmény online kapcsolatot tartott. Ez nehezített volt ott, ahol nincs informatikai jártasság. Fejlesztési lehetőség a „Kattints Nagy” program kiterjesztése az ENP ellátottjaira.
A Rehab-XVI. Nonprofit Kft.- ben akkor rentábilis a megváltozott munkaképességűek foglalkoztatása, ha minél több a végezhető munka.	Rehab-XVI. Nonprofit Kft előnyben részesítése olyan önkormányzati megrendelések esetén, amelyek a cég profiljába tartozik (pl.: iskolai füzetsomag, irodai naptárak, oklevéltartó mappa).
Az intézményi gyermeknevelés tekintetében a már meglévő szaktudás nem feltétlenül az aktuális problémákra tud reagálni, az új módszerek nem ismertek, a halmozott problémák vagy sérülés komplex megközelítést igényel.	Az óvodákban és bölcsődékben dolgozó, nevelő és fejlesztő munkát végző szakemberek ösztönzése tudásuk fejlesztésére, a specializálódásra. A szolgáltatások folyamatos igazítása a valós igényekhez. A pedagógusok minél szélesebb körű bevonása a KézenFogva Alapítvánnyal való együttműködésbe.

Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítások

beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A közösségi együttlét, az ingyenes programok hiánya minden célcsoport számára az esélyegyenlőségre ható negatív helyzeteket teremt.	A kerületi, ingyenesen látogatható rendezvények megtartása
A lakosság egészségi állapotának javításának fontos eszköze a prevenció.	Az évenként megrendezésre kerülő Egészségnap megtartása a jövőben is.

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

- a) a 3-7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi, karitatív szervezeti szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (közfeladatot ellátó szervezetek, közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma);**

A kerületben működő olyan civil szolgáltató, mely az Szt. vagy a Gyvt. szerinti szolgáltatást nyújtja, az önkormányzattal kötött szerződés, megállapodás alapján, vagy a nélkül: a Magyar Vöröskereszt (hajléktalan-ellátás), a Magyar Protestáns Segélyszervezet, (családok átmeneti otthona), az Otthon XVI. kerület Alapítvány (fogyatékosok lakóotthona), a Cogito Alapítvány (pszichiátriai betegek nappali ellátása), az SOS Krízis alapítvány (családok átmeneti otthona), és a Filadelfia ház- Fogyatékosokat Segítő Református Központ, (fogyatékosok nappali ellátása).

Számtalan olyan civil szervezet működik a kerületben, mely nem egy-egy célcsoport problémáival foglalkozik, de közvetett módon azokra találhat választ.

Telephellyel rendelkező egyházi fenntartó nincs a kerületben.

Megállapodás alapján az Újpesti Önkormányzat biztosítja az idősek átmeneti ellátását és a gyerekek átmeneti otthonát a kerületben.

Az önkéntesség – mint azt már a HEP egyes fejezetiben bemutattuk, – jelen van az Önkormányzat által közvetített segítségnyújtásban is: megmutatkozott a Covid járvány idején és az ukrainai menekültek kapcsán. Továbbá a hulladékgyűjtési akciók, és egyéb, a lakosság szerepvállalását célzó programok alkalmával.

A kerületben több civil szervezet épít az önkéntességre, ilyenek például a Magyar Vöröskereszt, a Corvini Domini és a Nagycsaládosok Egyesülete

- b) helyi önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi, civil szektor és gazdasági szereplők közötti partnerség bemutatása;**

Az a) pontban foglaltakon túl jellemző a civil mozgalom erősítésére törekvés. Ezt mutatja civil házak létrehozása, ami helyet ad szervezeteknek, programjaiknak. Az Önkormányzat igénybe veszi a civil szervezetek, egyházak tapasztalatait, információit az egyes problémák, az érintett célcsoportok igényeinek feltárásában. A nemzetiségi önkormányzatok, civil szervezetek tevékenységét pályázatokkal segíti.

- c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség, társadalmi felzárkózást segítő közös programok bemutatása;**

Az a) ponton túl az Önkormányzat tagja a Külső Kerületi Önkormányzatok Szövetségének, a Budapesti Önkormányzatok Szövetségének, és szoros kapcsolatot tart a környező településekkel.

E pontba sorolható a Tankerülettel való szoros együttműködést, ami nélkül szinte semmilyen cél nem valósulhat meg hiánytalanul, ami a gyerekeket, mint célcsoportot érinti.

- d) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége**

A pont kifejtésre került a 3.7. fejezetben.

e) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége;

Az a) pontban foglaltakon túl az alábbi tevékenységek közismertek:

Mélyszegénységben élők és romák:

A Roma Nemzetiségi Önkormányzat nyújt támogatást a nemzetiséghez tartozók számára. A Magyar Vöröskereszt helyi szervezete sok figyelmet fordít a mélyszegénységben élőkre.

Gyermekek:

Az oktatási intézmények mellett működő alapítványok segítő tevékenysége. A Nagycsaládosok Egyesületének célzott tevékenysége programok, szociális készségfejlesztések, és adományközvetítés útján.

Nők:

Az a) pontban foglaltakon túl, komoly támogató munkát végez az Otthon Segítünk Alapítvány és a Nagycsaládosok Egyesülete.

Idősek:

A kerületben több olyan civil szervezet működik, mely kifejezetten idősügyi szervezet, és még több, ami nem kifejezetten idősügyi szervezet, de tagjai főként e korcsoportoz tartoznak, ebből adódóan kiemelten foglalkoznak az idősek problémáival, helyzetével. A teljesség igénye nélkül ezek a szervezetek: Sashalmi Ingatlantulajdonosok Egyesülete, Árpádföldi Közösségi Egyesület, Rákosszentmihályi Élő Reménység Alapítvány, Corvini Domini, Cinkotai Nyugdíjas Polgárok Köre, 56-os Szövetség XVI. Kerületi Szervezete, Országos Nyugdíjas Polgári Egyesület, Szívvel-Lélekkal Egyesület, Centenárium Lakótelepért Egyesület, Rákosszentmihály és Sashalmi Nyugdíjas Baráti Kör, Centi Nyugdíjas Egyesület, Hadirokkantak, Hadiözvegyek és Hadiárvák Országos Nemzeti Szövetsége, Nordic Walking Egyesület, Vöröskereszt helyi szervezete. A szervezetek sokszínűek, és a kerület minden földrajzi részén megtalálhatóak. Rendszeresen szerveznek közösségi programokat, melyeken az idősek bevonása az elsődleges cél.

Fogyatékkal élők:

Az a) pontban említettek közül a Szivárvány Lakóotthon lakói kertészetet működtetnek, valamint kerti munkákat vállalnak közterületen, és az önkormányzati intézményekben.

Az a) pontban említetten kívül az önkormányzatnak a Mozgássérültek Egyesületének XVI. kerületi szervezetével, a Vakok és Gyengénlátók Hermina Egyesületével és a Vakok és Gyengénlátók Közép-Magyarországi Egyesületével van kapcsolata. Utóbbi klubtevékenységet folytat a kerületben.

Az elmúlt öt év eredményei: A Hermina Egyesület, a Nem Adom Fel Egyesület! és a Türr István Képző és Kutató Intézet szervezésében a Polgármesteri Hivatal munkatársai összesen 5 alkalommal vettek részt érzékenyítő tréningen 2014-ben és 2018-ban. Okszána Jegonyán, a Magyar Paralimpiai Bizottság, Para Tánc Sport Szakág vezetője kezdeményezésére 2019 novemberében és decemberében a Batthyány és a Kölcsey iskolában zajlott érzékenyítő tréning "Az esélyegyenlőség mindenkié" címmel, melyen a gyerekek együtt táncoltak kerekesszékes táncosokkal, és a kerekesszékes étellel ismerkedhettek. A program nagyon sikeres volt, a szervezők nyitottak a további együttműködésre.

f) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.

A tapasztalat azt mutatta, hogy kerületi szinten, 15 ezer számú foglalkoztatóval számolva nem életszerű a szektor eredményes megkeresését remélni.

Ezen túllépve az önkormányzat minden alkalmat megragad a for-profit szektor bevonásába, a figyelmük felkeltésébe. A legegyszerűbben használható eszköz a példamutatás, melyben az önkormányzat, mint munkáltató, élen jár a jó gyakorlatokkal.

Mint ahogy arra példa is volt már, együttműködünk azon kezdeményezésekben, amelyekben a for-profit szervezetek a társadalmi felelősségvállalás eszközeként a kerületi intézmények, célcsoportok, közterületek kapcsán fogalmazzák meg céljait, hoznak létre eseményeket.

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése. HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a HEP elkészítésének folyamatába;

A feltárt problémák kapcsán érintetteket első körben az adat és információgyűjtésbe vontuk be.

Megkerestük a kerületi intézmények, közszolgáltatók, egyes civil szervezetek képviselőit, a célcsoportoknak szóló programokat szervezőket, és saját szakterületüket érintően kértük segítségüket.

A nemzetiségi önkormányzatok közül a Roma Önkormányzat az, aki bevonható. Esetükben az ő aktivitásuktól, igényüktől függ az együttműködés mértéke. Programjaikról az önkormányzat információkkal rendelkezik.

Ezt követően a HEP fórum tagjainak, egyházaknak, valamint más érdekelteknek és érdeklődőknek eljuttattuk a HEP-et, majd HEP fórum keretében kértük véleményüket, tapasztalatukat, változtatási javaslatokat, és ezzel egy időben az Önkormányzat weboldalán társadalmi vitára bocsátottuk.

b) az a) pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása, valamint annak rögzítése, hogy működtet-e HEP Fórumot.

Amely észrevétel időben érkezett ahhoz, hogy a Képviselő-testületi elfogadást megelőzően még be tudtuk illeszteni a dokumentumba, azt megtettük, de a HEP megírásának folyamatába is igyekeztünk olyan szinten bevonni az érintetteket, hogy véleményüket már eredendően megjelentessük. Ennek egyik fontos eszköze, hogy folyamatosan kapcsolatban állunk civil szervezetekkel, velük nemcsak egy munkafolyamat keretében kommunikálunk, hanem aktuálisan, a felmerült helyzetek kapcsán. Azokban az esetekben, mikor erre már nem volt mód, az észrevételt archiváltuk, és a HEP Fórum jövőbeni működése során kitérünk rá, amennyiben az adott vélemény, felvetés ezt indokolja.

c) A képviselő-testületi döntést követően az elfogadott HEP dokumentumot, valamint a hiteles határozatot a települési önkormányzat a helyben szokásos módon közzé teszi, és megküldi a TEF esélyegyenlőségi mentora részére. A TEF a települési önkormányzatok HEP-jeit közzéteszi, honlapján megjelenteti.

A megküldésre a HEP megalkotását követően kerül sor. Határidő: 2022. november 30.

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	<p>A mélyszegénységben élők, felzárkóztatása, az alsó középosztály lecsúszásának megelőzése odafigyelést igényel.</p> <p>Van a XVI. kerületben élő romáknak egy csoportja, akiket érint a mélyszegénység vagy annak veszélye.</p> <p>Lecsökken az azok száma, akik jogosultak a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény és a hátrányos helyzet kapcsán a szünidei gyermekétkeztetésre, pedig ezen családok anyagi helyzete nem lett számottevően jobb</p> <p>Azzal, hogy a kerület területén Családok Átmeneti Otthona nyílt egyre jellemzőbb, hogy az átmeneti ellátásban részesülő családok gyermekei tartósan kapcsolatba kerülnek más kerületi intézményekkel..</p> <p>Az Ukrajnából menekülők részben olyan csoportot képeznek, akik alacsony szocializációjú mikrokörnyezetből érkeztek, esetleg a nyelvtudás is probléma számukra, fokozottan jelennek meg a lemorzsolódással fenyegetett, potenciálisan hátrányos helyzetű gyermekek.</p>	<p>A pénzügyi és természetbeni ellátásokról szóló rendelet felülvizsgálata.</p> <p>A Roma Önkormányzat tájékoztatása a kerületi jogszabályváltozásokról. A Roma Önkormányzaton keresztül hátránykompenzáció megvalósítása.</p> <p>Azok számára, aki a jövedelemváltozás miatt nem jogosultak már a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre, és így a hátrányos helyzet megállapítására sem, továbbra is fenn kell tartani annak lehetőségét, hogy az önkormányzati nyári napközis tábort és ott az étkezést kedvezményesen vegyék igénybe.</p> <p>Fenntartani az aktív részvételt az Észak-Pesti Tankerület által létrehozott Antiszegregációs Munkacsoportban.</p> <p>A jelenség figyelmet igényel. Önkormányzatként tovább folytathatjuk a menedékesek megsegítését a rendelkezésre álló eszközökkel: bölcsődei, óvodai elhelyezés, a szülőknek munkahely biztosítása, segítségnyújtás szálláskeresésben, önkéntesek bevonása. A jó együttműködés folytatása a Tankerülettel annak érdekében, hogy az iskolába kerülő gyermekek minden lehetséges segítséget megkapjanak. Ehhez a tankerülethez tartozó intézmények jelzésére a felmerülő igényekre (iskolázathoz eszközök, tolmácsolás) önkéntes segítségnyújtás szervezésével tudunk reagálni, illetve a menedékesek számára nyújtott segítő folyamatokon keresztül el tudjuk őket juttatni az iskolába történő beiratkozásig.</p>

<p>Gyermekek</p>	<p>A szülőknek a nyári iskolai szünet időszakában nehézséget okoz gyermekeik felügyeletének, illetve hasznos szünidei programok szervezésének megoldása.</p> <p>Egyre több a fejlesztésre szoruló gyermek, illetve a nagyobb nehézségek megelőzése érdekében el kellene érni, hogy minél korábban kezdődjön meg a fejlesztés, segítségnyújtás (úgy a gyermek, mint a család számára).</p> <p>Még több figyelem szükséges bizonyos problémák korai szakaszban történő azonosítására, feltárására és megoldására.</p> <p>Egyre több a SNI-s, korai fejlesztést igénylő kisgyermek a bölcsődék látókörében. A későbbi problémák elkerülése vagy lecsökkentése érdekében a felismerés, szakemberhez juttatás fontos lenne, de gyakran hiányzik.</p> <p>Az új lakásépítések következtében önkormányzati óvodák elhelyezkedése már nem felel meg a gyermekek területi eloszlásának.</p>	<p>A nyári napközis tábor folyamatos megszervezése.</p> <p>A táborban sokszínű program biztosítása. Azon rászorulóknak számára, akik kiszorultak a rendszeres gyerekvédelmi kedvezményre jogosultak köréből, de szociális helyzetük nem javult, egyedi kedvezmények biztosítása.</p> <p>Az Önkormányzat 2017-ben saját gyógypedagógiai fejlesztő hálózatot hozott létre, önként vállalt feladatként. Cél a hálózat hosszú távú fenntartása, szükség esetén folyamatos bővítése. Az óvodás gyermekek egy probléma felmerülésekor helyben lehetőséget kapnak arra, hogy szakember vizsgálja őket, továbbá állapotuktól és a problémától függően helyben, az óvodájában részeseülhessenek fejlesztésben, vagy segítséget, információt kapjon a szülő azt illetően, hogy merre mehet tovább gyermeke fejlődésének biztosítása érdekében.</p> <p>Az iskolai, óvodai szociális segítők aktív bevonása azokba az esetekbe, ahol a szülő nem együttműködő gyermeke fejlesztése kapcsán, vagy nem látja be a fejlesztés szükségességét.</p> <p>A Napraforgó Család- és Gyermejkjóléti Központ prevenciós programjainak (Szünidei Napraforgós Napok, Gázoló Kalandklub és Tábor, Gomoku verseny, kamaszklub, szociális kompetenciafejlesztő órák, nyári tematikus táborok) folyamatos biztosítása, új programok bevezetése, az igényekre reagálva, szoros együttműködésben a Kábítószerügyi Egyeztető Fórummal.</p> <p>Az Egyesített Bölcsőde által nyújtott korai fejlesztés kapcsán megállapodás a Pedagógiai Szakszolgálatral, valamint a bölcsőde gyógypedagógusai fennmaradó kapacitásának átirányítása a szűrések irányába.</p> <p>Az új lakásépítések következtében önkormányzati óvodák elhelyezkedése már nem felel meg a gyermekek területi eloszlásának.</p>
<p>Nők</p>	<p>A 0-3 éves korosztály számának növekedésével, illetve a GYED extra bevezetésével, valamint legújabbán a magas infláció miatt olyan helyzet alakult ki, melyben egyértelmű a tartós férőhelyhiány, a kapacitásbővítés ellenére is.</p> <p>Tapasztalat, hogy a kisgyermekkel otthon lévő nők könnyen elszigetelődnek, holott a várandós és a kisgyermekes anyák valamennyien hasonló gondokkal, kérdésekkel szembesülnek, amikre nem kapnak választ, vagy olyan programok biztosítottak a számukra, melyek anyagi terhet jelentenek.</p>	<p>Hosszú távon bölcsődei férőhelybővítés lehetőségének figyelemmel kísérése, a lehetőségek megragadása.</p> <p>A rendezvények megszervezésének folytatása a jövőben.</p> <p>Költségvetési források keresése a rendezvényekhez.</p>

	<p>Saját gépjármű hiányában vagy sokszor még annak birtokában is nehézséget jelent az intézmények megközelítése, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés a várandós nőknek, a gyermeket nevelő szülőnek, főként az egyedülállók esetében.</p> <p>A nők szerepének elismertsége alacsony, ebből adódik sok olyan helyzet, ami az esélyek egyenlőtlenségéhez vezet.</p>	<p>A Kertvárosi Családi Szállító Szolgálat fenntartása.</p> <p>Az eredmények elismerésének egyik módja, hogy közterület-elnevezésekkor előnyben részesítjük a kiemelkedő nőket, és róluk nevezünk el közterületeket, közintézményeket.</p>
Idősek	<p>Az idősek egészségügyi ellátáshoz való hozzáféréseinek fizikai nehézségei, és a fizikai nehézségekből adódó mindennapos problémák a bevásárlás terén.</p> <p>A nyugdíjasoknak egészségügyi ellátás igénybevételéhez vagy bevásárlás intézéséhez nyújtott szállítói szolgáltatás népszerű, de más területeken is igénybe vennék azt az idősek.</p> <p>Az idősek nappali ellátása öt telephelyen zajlik. Népszerű ellátási forma, fontos célt szolgál. Azonban a feladatot kiszolgáló épületek adottságai szűkös lehetőséget biztosítanak.</p> <p>A testmozgást sok ember, köztük az idősek, nem érzik fontosnak, pedig amellett, hogy elfoglaltságot biztosít, a testi-lelki egészségmegőrzés egyik eszköze.</p> <p>Az idős és a fiatalabb generáció közötti kapcsolat meggyengült, nő a távolság a korcsoportok között, társadalmi és családi szinten is, többek között az átalakuló személyes kapcsolati formák miatt. Az unokák online világába a nagyszülők kevésbé tudnak bekapcsolódni, az eszközök tudás hiányában. Az informatikai eszközök használata egyre fontosabb a kapcsolattartás és ügyintézés szempontjából, de az idősek helyzete e téren még mindig lemaradást mutat.</p> <p>A tartós bentlakást nyújtó intézményi elhelyezés igénybevétele nehezített, kapacitáshiány miatt.</p>	<p>Általánosan: a Nyugdíjasok Segítő Szolgálatának fenntartása.</p> <p>Az idősek szállításának térítésmentes biztosítása, előre egyeztetett időpontokban a szakorvosi rendelésekre, nem önkormányzati fenntartású szakorvosi rendelésekre.</p> <p>Az idősek szállításának térítésmentes biztosítása bevásárló központokba, piacra.</p> <p>A temetőlátogatás kísérleti jelleggel elindult, amennyiben tartós az igény, szabályozott keretek között bővíthető a szolgáltatás.</p> <p>A Vidámvásár utcai telephely felújítása, korszerűsítése.</p> <p>A Területi Szociális Szolgálat által nyújtott, 2022-ben indult újabb szolgáltatások: nyugdíjas torna, Tai chi torna hosszú távú fenntartása.</p> <p>Gyógytorna biztosítása azok számára, akik más módon nem jutnak hozzá.</p> <p>A „Kattints, Nagyi!” program rugalmasabbá tétele: hordozható eszközök vásárlásával a tanfolyami helyszín változtatásának lehetősége</p> <p>A Kattints, Nagyi!” program kiterjesztése az okostelefon használatának oktatására, ebbe bevonva a generációk közötti kapcsolat erősítésére a középiskolás korosztályt.</p> <p>Önként vállalt feladatként idősek otthona építése, a kerület lakói számára.</p>
Fogyatékkal élők	<p>A hozzáférhetőségi szempontokat figyelembe vevő fizikai és infokommunikációs megoldások nem, vagy csak részlegesen kerültek kivitelezésre régebbi épületek építése során.</p> <p>Nem állnak rendelkezésre adatok a fogyatékkal élők számát, helyzetét illetően, ezért a célcsoporttal kapcsolatos feladat és célmeghatározás is akadályokba ütközik.</p> <p>Kifejezetten értelmi fogyatékkal élők,</p>	<p>Pályázatok figyelése, a kiírt pályázatok tervezési programjainak valamint műszaki tervdokumentációinak eredményes elkészítése. A pályázat megvalósítása során együttműködés a kivitelezővel.</p> <p>Online önkéntes adatgyűjtés a kerületben élő fogyatékosok helyzetét, problémáit, körülményeit illetően</p> <p>Fogyatékkal élőket tömörítő szervezetekkel</p>

	<p>hallássérültek, beszéd fogyatékosok és autista személyeket tömörítő szervezettel nincs kapcsolat.</p> <p>A Covid járvány időszaka megmutatta, hogy a fogyatékkal élők esetében hatványozottan hátrányos az informatikai járatlanság.</p> <p>A Rehab-XVI. Nonprofit Kft.-ben akkor rentábilis a megváltozott munkaképességűek foglalkoztatása, ha minél több a végezhető munka.</p> <p>Az intézményi gyermeknevelés tekintetében a már meglévő szaktudás nem feltétlenül az aktuális problémákra tud reagálni, az új módszerek nem ismertek, a halmozott problémák vagy sérülés komplex megközelítést igényel.</p>	<p>kapcsolatfelvétel, információszerezés, igényfelmérés, együttműködés az igények alapján.</p> <p>Az intézmények kényszerű zárva tartása alatt az értelmi fogyatékosok nappali ellátását igénybe vevőkkel az intézmény online kapcsolatot tartott. Ez nehezített volt ott, ahol nincs informatikai jártasság. Fejlesztési lehetőség a „Kattints Nagyi” program kiterjesztése az ÉNP ellátottjaira.</p> <p>Rehab-XVI. Nonprofit Kft előnyben részesítése olyan önkormányzati megrendelések esetén, amelyek a cég profiljába tartozik (pl.: iskolai füzetsomag, irodai naptárak, oklevéltartó mappa).</p> <p>Az óvodákban és bölcsődékben dolgozó, nevelő és fejlesztő munkát végző szakemberek ösztönzése tudásuk fejlesztésére, a specializálódásra.</p> <p>A szolgáltatások folyamatos igazítása a valós igényekhez.</p> <p>A pedagógusok minél szélesebb körű bevonása a KézenFogva Alapítvánnyal való együttműködésbe.</p>
<p><i>Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítás</i></p>	<p>A közösségi együttlét, az ingyenes programok hiánya minden célcsoport számára az esélyegyenlőségre ható negatív helyzeteket teremt.</p> <p>A lakosság egészségi állapotának javításának fontos eszköze a prevenció.</p>	<p>A kerületi, ingyenesen látogatható rendezvények megtartása</p> <p>Az évenként megrendezésre kerülő Egészségnap megtartása a jövőben is.</p>

Jövőképünk

Olyan településen kívánunk élni, ahol a romák esélyteremtő programokon vehetnek részt, melyekhez igény esetén az önkormányzat támogatást nyújt.

Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők hozzájussanak azokhoz az információkhoz, amik a helyzetük megoldásához, a leszakadás csökkentéséhez segítik őket.

Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek korai életszakaszban történő fejlesztését, a 0-6 éves korosztályban a hátrányok felismerését és mihamarabbi korrigálását, legyen az egészségügyi, szociális vagy pszichés hátrány.

Folyamatosan odafigyelünk az idősek aktuálisan felmerülő igényeire, és eszközeink kapacitásának határáig reagálunk azokra.

Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetén annak hangsúlyozását, hogy a családok működése szempontjából a nők mekkora szerephez jutnak.

Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők helyi kezdeményezéseinek támogatására.

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakpolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
0. Településszintű probléma												
1	Kulturális, szabadidős programokhoz való hozzáférés	A közösségi együttlét, az ingyenes programok hiánya minden célcsoport számára az esélyegyenlőségre ható negatív helyzeteket teremt.	Kulturális és szabadidős programokhoz való hozzáférés ne jövedelmi helyzet függvénye legyen.		Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022) és (2023-2034), Nemzeti Ifjúsági Stratégia 2009-2024	A kerületi, ingyenesen látogatható rendezvények megtartása.	Polgármesteri Hivatal - Humán Iroda	2027. 12. 31. (péntek) - folyamatos	A résztvevők száma nem csökken.	Minden erőforrás rendelkezésre áll az Önkormányzat tárgyévi költségvetésében.	A program hosszú múltira tekint vissza, továbbá az Önkormányzat kötelező feladatai között szerepel a közművelődési tevékenység.	
2	Egészségi állapot megőrzése	A lakosság egészségi állapotának javításának fontos eszköze a prevenció.	Az életminőség általános javulása.		„Egészséges Magyarország 2021–2027” Egészségügyi Ágazati Stratégia	Az évenként megrendezésre kerülő Egészségnap megtartása a jövőben is.	Polgármesteri Hivatal - Humán Iroda	2027. 12. 31. (péntek) - folyamatos	A résztvevők száma nem csökken.	Minden erőforrás rendelkezésre áll az Önkormányzat tárgyévi költségvetésében.	A program hosszú múltira tekint vissza, az eddigi tapasztalatok a program eredményességét mutatják.	
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége												

1	Pénzbeli és természetbeni támogatások felülvizsgálata.	A mélyszegénységben élők felzárkóztatása, az alsó középosztály lecsúszásának megelőzése odafigyelést igényel.	A támogatások hatékonyabbá és hatásosabbá tétele.	Helyi Szociális Szolgáltatásterve zési Konceptió.	"Legyen jobb a gyermekeknek!" Nemzeti Stratégiáról, 2007-2032	A pénzbeli és természetbeni ellátásokról szóló rendelet felülvizsgálata.	Polgármesteri Hivatal - Szociális és Szociális Intézményi Iroda	2025. 12. 31. (szerda)	Növekszik az támogatást igénybe vevők száma.	Az erőforrások rendelkezésre állnak, ugyanazon erőforrás igazságosabb és hatékonyabb elosztása szükséges.	Amennyiben a célok megfogalmazódnak és a rendelet megfogalmazása megfelelő, úgy az nem igényel módosítást egy felsőbb szintű jogszabály megváltozásáig.
2	Mélyszegénységben élő romák	Van a XVI. kerületben élő romáknak egy csoportja, akiket érint a mélyszegénység vagy annak veszélye.	A célcsoport problémáinak csökkentése.	Helyi Szociális Szolgáltatásterve zési Konceptió	"Legyen jobb a gyermekeknek!" Nemzeti Stratégiáról, 2007-2032; Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	A Roma Önkormányzat tájékoztatása a kerületi jogszabályváltozásokról. A Roma Önkormányzaton keresztül hátránykompenzáció megvalósítása.	Polgármesteri Hivatal - Szociális és Szociális Intézményi Iroda	2027. 12. 31. (péntek) - folyamatos	A roma és nem roma népesség közötti különbség csökkentése a szegénységi mutatók tekintetében.	Az erőforrások rendelkezésre állnak, a célcsoport-hoz való eljuttatása a nehézség.	A nemzetiségi önkormányzattal fenn kell tartani a szükség szerinti folyamatos kapcsolatot.
3	Alacsony jövedelmű családokban élő gyermekek nyári szüneti ellátása	Lecsökkent azok száma, akik jogosultak a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre és a hátrányos helyzet kapcsán a szüneti gyermekétkeztetésre, pedig ezen családok anyagi helyzete nem lett számottevően jobb.	Az étkeztetés biztosításával a megfelelő mennyiségű és egészséges táplálék biztosítása az adott étkezés során.	Helyi Szociális Szolgáltatásterve zési Konceptió.	"Legyen jobb a gyermekeknek!" Nemzeti Stratégiáról, 2007-2032	Azok számára, akik a jövedelemváltozás miatt nem jogosultak már a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre, és így a hátrányos helyzet megállapítására sem, továbbra is fenn kell tartani annak lehetőségét, hogy az önkormányzati nyári napközis tábort és ott az étkezést kedvezményesen vegyék igénybe.	Polgármesteri Hivatal - Szociális és Szociális Intézményi Iroda, Humán Iroda	2027. 12. 31. (péntek) - folyamatos	Az érintett gyermekek ugyanolyan arányban veszik igénybe az önkormányzati nyári napközis tábort, mint korábban.	Az erőforrások megteremtése az Önkormányzat tárgyévi költségvetésében szükséges. Az intézkedés a tárgyi és személyi feltételeket nem befolyásolja, csak a pénzügyit. Pénzügyi feltétel a korábbi években biztosított	A tábor fenntartásának teljes költségvetésében nem számottevő az érintett családok kedvezményhöz juttatása.

										volt, tehát ahhoz képest plusz forrást nem igényel.		
4	Családok Átmeneti Otthonában élő gyermekek iskolai felvétele	Azzal, hogy a kerületben Családok Átmeneti Otthona nyílt jellemzőbb lett, hogy az átmeneti ellátásban részesülő családok gyermekei tartósan kapcsolatba kerülnek más kerületi intézményekkel.	Az iskolai szegregáció megelőzése.	Helyi Átfogó Gyermekvédelmi Értékelés, Tankerületi Esélyegyenlőségi Intézkedési Terv		Fenntartani az aktív részvételt az Észak-Pesti Tankerület által létrehozott Antiszegregációs Munkacsoportban.	Polgármesteri Hivatal - Szociális és Szociális Intézményi Iroda, Észak-Pesti Tankerületi Központ	2027. 12. 31. (péntek) - folyamatos	Az iskolák egyenlő mértékben részesülnek a feladatokból.	Tankerületi szinten a feladat adott, az erőforrások megfelelő helyre csoportosítása szükséges.	Az érintett gyermekek száma nem magas, ezért az intézkedés hosszán fenntartható.	
5	Ukrajnából menekülő gyermekek esélyteremtése	Az Ukrajnából menekülő részben olyan csoportot képeznek, akik alacsony szocializációjú mikrokozmoszból érkeztek, esetleg a nyelvtudás is probléma számukra, fokozottan jelennek meg a lemorzsolódással fenyegetett, potenciálisan hátrányos helyzetű gyermekek.	Esélyteremtés	Helyi Átfogó Gyermekvédelmi értékelés, Tankerületi Esélyegyenlőségi Intézkedési Terv		A jelenség figyelmet igényel. Önkormányzatként tovább folytathatjuk a menedékesek megsegítését a rendelkezésre álló eszközökkel: bölcsődei, óvodai elhelyezés, a szülőknek munkahely biztosítása, segítségnyújtás szálláskeresésben, önkéntesek bevonása. A jó együttműködés folytatása a Tankerülettel annak érdekében, hogy az iskolába kerülő gyermekek minden lehetséges segítséget megkapjanak. Ehhez a tankerülethez tartozó intézmények jelzésére a felmerülő igényekre (iskolázatához eszközök, tolmácsolás) önkéntes segítségnyújtás szervezésével tudunk	Polgármesteri Hivatal - Szociális és Szociális Intézményi Iroda, Észak-Pesti Tankerületi Központ	2027. 12. 31. (péntek) - folyamatos	Az iskolák mindegyike befogadó a menedékes helyzetből adódó problémák kapcsán.	Tankerületi szinten a feladat adott, az erőforrások megfelelő helyre csoportosítása szükséges.	Az érintett gyermekek száma nem magas, ezért az intézkedés szükségességéig fenntartható. Az állam elkötelezett a menekültek megsegítése mellett.	

						reagálni, illetve a menedékesek számára nyújtott segítő folyamatokon keresztül el tudjuk őket juttatni az iskolába történő beiratkozásig.					
II. A gyermekek esélyegyenlősége											
1	Kertvárosi nyári napközis tábor fenntartása	A szülőknek a nyári iskolai szünet időszakában nehézséget okoz gyermekeik felügyeletének, illetve hasznos szüneti programok szervezésének megoldása.	Az iskolai nyári szünet idejére a gyermekek felügyeletének biztosítása, programokkal tarkítva. A tábori részvétellel az érintett gyermekek csellengésének megelőzése.	Helyi Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció		A nyári napközis tábor folyamatos megszervezése. A táborban sokszintű program biztosítása. Azon rászorulóknak számára, akik kizorultak a rendszeres gyerekvédelmi kedvezményre jogosultak köréből, de szociális helyzetük nem javult, egyedi kedvezmények biztosítása.	Polgármesteri Hivatal - Humán Iroda, Kerületgazda Szolgáltató Szervezet	2027. 12. 31. (péntek) - folyamatos	A tábor kihasználtsága megmarad.	Az erőforrások az Önkormányzat tárgyévi költségvetésében biztosítottak.	Az Önkormányzat számára ugyan nem kötelező feladat a tábor megszervezése, de érezve a probléma súlyát, a feladat elvégzésének fontosságát, azt evidenciaként kezeli.
2	Óvodás korosztályú gyermekek szükséges fejlesztésének biztosítása	Egyre több a fejlettségre szoruló gyermek, illetve a nagyobb nehézségek megelőzése érdekében el kellene érni, hogy minél korábban kezdődjön meg a fejlesztés, segítségnyújtás (úgy a gyermek, mint a család számára).	Készség- és képességfejlesztés révén az iskolaérettség előmozdítása, a gyermek (nehézségeinek) elfogadásának segítése a család számára.		Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024), „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032), Országos Foglalkoztatási Program (2015-2025)	Az Önkormányzat 2017-ben saját gyógypedagógiai fejlesztő hálózatot hozott létre, önként vállalt feladatként. Cél a hálózat hosszú távú fenntartása, szükség esetén folyamatos bővítése. Az óvodás gyermekek egy probléma felmerüléskor helyben lehetőséget kapnak arra, hogy szakember vizsgálja őket, továbbá állapotuktól és a problémától függően helyben, az óvodájában	Polgármesteri Hivatal - Humán Iroda, óvodák	2027. 12. 31. (péntek) - folyamatos	Csökken az óvodában maradó gyermekek száma.	Az erőforrások az Önkormányzat tárgyévi költségvetésében biztosítottak.	Az Önkormányzatat elkötelezett a létrehozott gyógypedagógiai hálózat fenntartása és fejlesztése irányát.

						<p>részesülhessenek fejlesztésben, vagy segítséget, információt kapjon a szülő azt illetően, hogy merre mehet tovább gyermeke fejlődésének biztosítása érdekében. Az iskolai, óvodai szociális segítők aktív bevonása azokba az esetekbe, ahol a szülő nem együttműködő gyermeke fejlesztése kapcsán, vagy nem látja be a fejlesztés szükségességét.</p>					
3	A Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ prevenció programjainak fenntartása	Még több figyelem szükséges bizonyos problémák korai szakaszban történő azonosítására, feltárására és megoldására.	A prevenció jellegű, gyermekeknek /kamaszoknak szóló programok népszerűek és hatékonyak, ezért folyamatosságuk biztosítása fontos cél.	Helyi Szociális Szolgáltatástervezési Konceptió		A Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ prevenció programjainak (Szünidei Napraforgós Napok, Gázoló Kalandklub és Tábor, Gomoku verseny, kamaszklub, szociális kompetenciafejlesztő órák, nyári tematikus táborok) folyamatos biztosítása, új programok bevezetése, az igényekre reagálva, szoros együttműködésben a Kábítószerügyi Egyeztető Fórummal.	Polgármesteri Hivatal - Szociális és Szociális Intézményi Iroda, Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ	2027. 12. 31. (péntek) - folyamatos	Felszínre kerülnek, majd csökkennek a kamaszokat érintő súlyos problémák.	Az erőforrások az Önkormányzat tárgyévi költségvetésében biztosítottak.	Az intézmény számára kötelezően ellátandó feladat a prevenció, melynek ez a formája már hosszú és eredményes tapasztalattal bír.
4	Bölcsődei korai fejlesztés biztosítása	Egyre több a SNI-s, korai fejlesztést igénylő kisgyermek a bölcsődék látókörében. A későbbi problémák elkerülése vagy lecsökkentése érdekében a felismerés,	A kimeneti eredmények vagy nem teszik szükségessé a további fejlesztést, vagy az óvodába már úgy kerülnek a gyermekek, hogy a probléma beazonosított.	Helyi Átfogó gyermekvédelmi Értékelés	Legyen jobb a gyermekeknek!'' Nemzeti Stratégiáról, 2007-2032	Az Egyesített Bölcsőde által nyújtott korai fejlesztés kapcsán megállapodás a Pedagógiai Szakszolgálattal, valamint a bölcsőde gyógypedagógusai fennmaradó	Polgármesteri Hivatal - Szociális és Szociális Intézményi Iroda, XVI. kerületi Kertvárosi Egyesített Bölcsőde,	2027. 12. 31. (péntek) - folyamatos	Csökken azon gyermekek száma, akikről óvodás korban derülnek ki a fejlesztést igénylő állapotok.	Az erőforrások az Önkormányzat tárgyévi költségvetésében biztosítottak.	A Pedagógiai Szakszolgálat kötelező feladta a korai fejlesztés biztosítása, míg az Egyesített Bölcsőde és

		szakemberhez juttatás fontos lenne, de gyakran hiányzik.				kapacitásának átirányítása a szűrések irányába.	Pedagógiai Szakszolgálat				az Önkormányzat elkötelezett a segítség megteremtésében.	
5	Új óvoda építése	Az új lakásépítések következtében önkormányzati óvodák elhelyezkedése már nem felel meg a gyermekek területi eloszlásának.	Férőhelyek számának növekedése, a férőhelyhiány szempontjából kritikus területen jobb felvételi arány elérése.			Új férőhelyek teremtése Cinkotán, a lokális férőhelyhiánnyal leginkább érintett területen, új óvoda építésével.	Budapest Főváros XVI. Kerületi Önkormányzat	2024. 09. 01. (vasárnap)	Az épülő óvoda környezetében nemcsak az óvodaköteles gyermekek kerülhetnek óvodába, hanem azok is, akiket erre még jogszabály nem kötelez, de szüleik ezt a döntést hozták. A választott óvoda a lakóhelyhez közelebb helyezkedik el.	Az Önkormányzat szerződést kötött a beruházásra, a forrás rendelkezésre áll.	Az óvodaépítés jól átgondolt fejlesztési cél.	
III. A nők esélyegyenlősége												
1	Bölcsődei férőhelyek további bővítése	A 0-3 éves korosztály számának növekedésével, illetve a GYED extra bevezetésével, valamint legújabbban a magas infláció miatt olyan helyzet alakult ki, melyben egyértelmű a tartós férőhelyhiány, a kapacitásbővítés ellenére is.	Több férőhely biztosítása.	Helyi Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció, Átfogó Gyermekvédelmi Értékelés	„Legyen jobb a gyermekeknek!” Nemzeti Stratégiáról, 2007-2032	Hosszú távon bölcsődei férőhelybővítés lehetőségének figyelemmel kísérése, a lehetőségek megragadása.	Budapest Főváros XVI. Kerületi Önkormányzat	2027. 12. 31. (péntek)	A felvételi kérelmek elutasításának csökkenése, megszűnése.	A fejlesztés feltétele a források rendelkezésre állása.	A kerületi tendencia hosszú távú igényt mutat. Ennek csökkenésével a környező települések partnereként bevonhatóak.	
2	Kisgyermekes anyáknak szóló programok	Tapasztalat, hogy a kisgyermekkel otthon lévő nők könnyen elszigetelődnek, holott a várandós és a kisgyermekes	A jelenlegi programok fenntartása, újjak bevezetése.			A rendezvények megszervezésének folytatása a jövőben. Költségvetési források keresése a rendezvényekhez.	Corvin Művelődési Ház- Erzsébetligeti Színház	2027. 12. 31. (péntek) - folyamatos	A programok iránti érdeklődés fennmarad, nő.	Az erőforrások az Önkormányzat tárgyévi költségvetésében	A programok hosszú távú múltira tekintenek vissza, létjogosultságuk	

		anyák valamennyien hasonló gondokkal, kérdésekkel szembesülnek, amikre nem kapnak választ, vagy olyan programok biztosítottak a számukra, melyek anyagi terhet jelentenek.								biztosítottak.	bizonyított.	
3	Kertvárosi Családi Szállító Szolgálat fenntartása	Saját gépjármű hiányában vagy sokszor még annak birtokában is nehézséget jelent az intézmények megközelítése, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés a várandós nőknek, a gyermeket nevelő szülőknek, főként az egyedülállók esetében.	A kismamák és kisgyermeket nevelők szolgáltatásokhoz való fizikai hozzáféréseinek segítése., a szolgáltatás magas szintű kihasználtsága.	Helyi Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció	Országos Fogytékosságügyi Program (2015-2025), „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)	A Kertvárosi Családi Szállító Szolgálat fenntartása.	Budapest Főváros XVI. Kerületi Önkormányzat, Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ	2027. 12. 31. (péntek) - folyamatos	A szolgáltatás iránti érdeklődés fennmarad, nő.	Az erőforrások az Önkormányzat tárgyévi költségvetésében biztosítottak.	A szolgáltatás iránti igények mutatják szükségességét. A szolgáltatás működtetése helyi rendeletben garantált.	
4	A nők elismerése	A nők szerepének elismertsége alacsony, ebből adódik sok olyan helyzet, ami az esélyek egyenlőtlenségéhez vezet.	Növekszik annak tudatossága, hogy a közélet, tudomány, sport, művészetek területén a nők milyen eredményeket értek el.			Az eredmények elismerésének egyik módja, hogy közterület-elnevezésekor előnyben részesítjük a kiemelkedő nőket, és róluk nevezünk el közterületeket, közintézményeket.	Budapest Főváros XVI. Kerületi Önkormányzat	2027. 12. 31. (péntek) - folyamatos	Az új közterületi, közintézményi elnevezésekben nagyobb arányban képviseltetnek a női elnevezések, mint korábban, ennek jogossága beépül a köztudatba.	Nem igényel erőforrásokat.	Az intézkedés végrehajtása csak szándék kérdése, amely iránt az Önkormányzat elkötelezett.	
IV. Az idősek esélyegyenlősége												
1	Szociális alapellátás korszerűsítése	Az idősek nappali ellátása öt telephelyen zajlik. Népszerű ellátási forma, fontos célt szolgál. Azonban a feladatot kiszolgáló épületek adottságai szűkös lehetőséget	Az ingatlan korszerűbbé válik, mely az igénybevevők számára is szembetűnő, valamint az energiafogyasztás is lecsökken.			A Vidámvásár utcai telephely felújítása, korszerűsítése.	Budapest Főváros XVI. Kerületi Önkormányzat, Polgármesteri Hivatal – Intézményfejlesztési Iroda	2023. 09. 01. (péntek)	A rezsi-költségek csökkenése a telephely vonatkozásában.	Az erőforrások az Önkormányzat költségvetésében biztosítottak.	A beruházás hosszú távon az energiafogyasztás csökkentését eredményezi.	

		biztosítanak.										
2	Az idősök aktivitásának megőrzése	A testmozgást sok ember, köztük az idősök, nem érzik fontosnak, pedig amellet, hogy elfoglaltságot biztosít, a testi-lelki egészségmegőrzés egyik eszköze.	Az idősök pszichés és fizikai állapotának javulása.		Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2034)	A Területi Szociális Szolgálat által nyújtott, 2022-ben indult újabb szolgáltatások: nyugdíjas torna, Tai chi torna hosszú távú fenntartása. Gyógytorna biztosítása azok számára, akik más módon nem jutnak hozzá.	Területi Szociális Szolgálat	2027. 12. 31. (péntek) - folyamatos	A résztvevők fizikai állapota javul, mentális és fizikai állapotromlásuk lassul.	Az erőforrások az Önkormányzat tárgyévi költségvetésében biztosítottak.	Tudományosn bizonyított tény, hogy a megfelelő fizikai aktivitás, a rendszeres testmozgás növeli az élettartamot, és a szellemileg, fizikailag aktív életszakasz hosszát.	
3	A „Kattints, Nagyi!” program bővítése, megújítása	Az idős és a fiatalabb generáció közötti kapcsolat meggyengült, nő a távolság a korcsoportok között, társadalmi és családi szinten is, többek között az átalakuló személyes kapcsolati formák miatt. Az unokák online világába a nagyszülők kevésbé tudnak bekapcsolódni, az eszközök tudás hiányában. Az informatikai eszközök használata egyre fontosabb a kapcsolattartás és ügyintézés szempontjából, de az idősök helyzete e téren még mindig lemaradást mutat.	Az idősök kevésbé érzik azt, hogy elszakadnak a fiatalabb korosztálytól, képesebbek lesznek a gyors és informatikai alapú ügyintézésre.		Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2034)	A „Kattints, Nagyi!” program rugalmasabbá tétele: hordozható eszközök vásárlásával a tanfolyami helyszín változtatásának lehetősége. A Kattints, Nagyi!” program kiterjesztése az okostelefon használatának oktatására, ebbe bevonva a generációk közötti kapcsolat erősítésére a középiskolás korosztályt.	Területi Szociális Szolgálat	2027. 12. 31. (péntek) - folyamatos	Az idősök kompetensnek érzik magukat és kevésbé érzik az elszigetelődést.	Az erőforrások az Önkormányzat tárgyévi költségvetésében biztosítottak.	A szolgáltatás olyan igényre reagál, mely a jövőben egyre fontosabbá válik.	
4	XVI. kerületi Idősök Otthona létrehozása	A tartós bentlakást nyújtó intézményi elhelyezés igénybevétele	Idősotthoni elhelyezés lehetősége a Kertvárosban, az	Helyi Szociális Szolgáltatástervezési Konceptió		Önként vállalt feladatként idősök otthona építése, a	Önkormányzat, Polgármesteri Hivatal - Intézményfejle	2025. 12. 31. (szerda)	A kerületi idősök otthonában való elhelyezésre irányuló igényeket	Az erőforrások egy része az Önkormány-	Az idősotthoni férőhelyek száma	

		neheztett, kapacitáshiány miatt.	igénybevevő addigi lakhelyéhez, szociális kapcsolatrendszeréhez közel.			kerület lakói számára.	sztési Iroda, Szociális és Szociális Intézményi iroda		kerületen belül lehet biztosítani.	zat hatáskörén kívül esik.	tartósan kevés, a várólisták hosszúak.	
5	A nyugdíjasok segítő szolgáltatásának szállító szolgálatának működésének fenntartása	Az idők egészségügyi ellátáshoz való hozzáféréseinek fizikai nehézségei, és a fizikai nehézségekből adódó mindennapos problémák a bevásárlás terén.	Az egészségügyi hozzáférés biztosítása, az önálló életvitel elősegítése.	Helyi Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció	Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2034)	Általánosan a Nyugdíjasok Segítő Szolgálatának fenntartása, ezen belül az idők szállításának térítésmentes biztosítása, előre egyeztetett időpontokban a szakorvosi rendelésekre, nem önkormányzati fenntartású szakorvosi rendelésekre. Az idők szállításának térítésmentes biztosítása bevásárló központokba, piacra.	Önkormányzat, Területi Szociális Szolgálat	2027. 12. 31. (péntek) - folyamatos	A szolgáltatásra fennmarad a folyamatos igény.	Az erőforrások az Önkormányzat tárgyévi költségvetésében biztosítottak.	A szolgáltatás működtetése folyamatosan jelentkező igényeken alapul.	
6	A nyugdíjasok szállító szolgálatának szolgáltatásának bővítése temetői látogatással, és annak folyamatos fenntartása	A nyugdíjasoknak egészségügyi ellátás igénybeviteléhez vagy bevásárlás intézéséhez nyújtott szállítói szolgáltatás népszerű, de más területeken is igénybe vennék azt az idők.	Cél a Nyugdíjasok Segítő Szolgálatának Szállító szolgálatának szolgáltatásának bővítése temetőlátogatással.		Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2034)	A temetőlátogatás kísérleti jelleggel elindult, amennyiben tartós az igény, szabályozott keretek között bővíthető a szolgáltatás.	Területi Szociális Szolgálat, Polgármesteri Hivatal - Szociális és Szociális Intézményi iroda	2027. 12. 31. (péntek) - folyamatos	Az új szolgáltatásra folyamatosan igény mutatkozik.	Az erőforrások az Önkormányzat tárgyévi költségvetésében biztosítottak.	A szolgáltatásbővítés a valós, felmerült igényekre való reakción alapul. Megléteinek garanciája lehet a szolgáltatás 9/2010. (III. 29.) sz. önkormányzati rendeletbe történő beemelése.	
V. A fogyatékossgal élő személyek esélyegyenlősége												
1	A bármely okból	Az intézményi gyermeknevelés	Növekszik az inklúzió és			Az óvodákban és bölcsődékben	Önkormányzat Polgármesteri	2027. 12. 31. (péntek) -	Az inkluzív nevelés feltételeinek egyre	Az erőforrások	Társadalmi elvárás a	

	fejlesztésre szoruló, és fogyatékkal élő gyermekekkel foglalkozó szakembere szakmai fejlődésének támogatása	tekintetében a már meglévő szaktudás nem feltétlenül az aktuális problémákra tud reagálni, az új módszerek nem ismertek, a halmozott problémák vagy sérülés komplex megközelítést igényel.	csökkennek az ezzel kapcsolatos nehézségek.			dolgozó, nevelő és fejlesztő munkát végző szakemberek ösztönzése tudásuk fejlesztésére, a specializálódásra. A szolgáltatások folyamatos igazítása a valós igényekhez. A pedagógusok minél szélesebb körű bevonása a KézenFogva Alapítvánnyal való együttműködésbe.	Hivatal - Humán Iroda, Szociális és Szociális Intézményi Iroda, óvodák, Egyesített Bölcsőde	folyamatos	szélesebb körű megteremtésével csökken az előítélet, nő az esélyegyenlőség.	az Önkormányzat tárgyévi költségvetésében biztosítottak.	fogyatékkal élők esélyegyenlősége, ezért nem ütközhet akadályba a felnövekvő generációval kapcsolatos esélyegyenlőséget célzó intézkedés, melynek hatása egész életre kiható.	
2	Akadálymentesítés	A hozzáférhetőségi szempontokat figyelembe vevő fizikai és infokommunikációs megoldások nem, vagy csak részlegesen kerültek kivitelezésre régebbi épületek építése során.	Az akadálymentesség magasabb szintjének elérése.		Országos Fogyatékosügyi Program (2015-2025)	Pályázatok figyelése, a kiírt pályázatok tervezési programjainak valamint műszaki tervdokumentációinak eredményes elkészítése. A pályázat megvalósítása során együttműködés a kivitelezővel.	Önkormányzat, Polgármesteri Hivatal - Intézményfejlesztési Iroda	2027. 12. 31. (péntek) - folyamatos	Az akadálymentes bejutást és közlekedést biztosító, közszolgáltatást nyújtó épületek számának emelkedése.	Az erőforrások az Önkormányzat tárgyévi költségvetésének tervezetében az intézményfelújítások keretében biztosítottak.	Jogsabályi kötelezettség a közigazgatás akadálymentes hozzáféréseinek biztosítása.	
3	Fogyatékkal élők számának, helyzetének felmérése	Nem állnak rendelkezésre adatok a fogyatékkal élők számát, helyzetét illetően, ezért a célcsoporttal kapcsolatos feladat és célmeghatározás is akadályokba ütközik.	Több információhoz jutás a fogyatékkal élőkről, melynek következtében a segítségnyújtás is konkrétabb lehet.			Online önkéntes adatgyűjtés a kerületben élő fogyatékosok helyzetét, problémáit, körülményeit illetően.	Polgármesteri Hivatal - Szociális és Szociális Intézményi Iroda	2026. 12. 31. (csütörtök)	Adatbázis létrejötte, mely megalapozott cselekvési terv kidolgozását teszi lehetővé.	Technikai és személyi erőforrás rendelkezésre áll, pénzügyi erőforrást nem igényel.	A felmérés elvégzése hosszabb időszakra nyújt alapot az intézkedések meghatározásához.	
4	Kapcsolatfelvétel fogyatékos ügyi szervezetekkel	Kifejezetten értelmi fogyatékkal élők, hallássérültek, beszéd fogyatékosok és autista személyeket tömörítő szervezettel nincs	Olyan problémák feltárása, melyekre helyben kell reagálni.	Helyi Szociális Szolgáltatástervezési Konceptió		Fogyatékkal élőket tömörítő szervezetekkel kapcsolatfelvétel, információszerzés, igényfelmérés, együttműködés az igények alapján.	Polgármesteri Hivatal - Szociális és Szociális Intézményi Iroda	2027. 12. 31. (péntek)	Minden fogyatékosági csoport kapcsán egy őket tömörítő szervezettel kialakított kapcsolat.	Csak személyi erőforrást igényel, ez rendelkezésre áll.	Amennyiben a felmérés eredményeként helyben megválaszolandó problémákra derül fény, az hosszabb	

		kapcsolat.									távon biztosít irányt a feladatoknak.
5	A fogyatékkal élők informatikai jártasságának növelése	A Covid járvány időszaka megmutatta, hogy a fogyatékkal élők esetében hatványozottan hátrányos az informatikai járatlanság.	Az ÉNO-ba járókkal a kapcsolattartása könnyített lesz.		Országos Fogyatékosügyi Program (2015-2025)	Az intézmények kényeszerű zárva tartása alatt az értelmi fogyatékosok nappali ellátását igénybe vevőkkel az intézmény online kapcsolatot tartott. Ez nehezített volt ott, ahol nincs informatikai jártasság. Fejlesztési lehetőség a „Kattints Nagy!” program kiterjesztése az ÉNP ellátottjaira.	Területi Szociális Szolgálat	2025. 12. 31. (szerda)	Az ÉNO ellátottjai rendelkeznek azzal a jártassággal, hogy szükség esetén informatikai eszközök segítségével tartásuk a kapcsolatot az intézménnyel.	Technikai erőforrás a Területi Szociális Szolgálatnál rendelkezésre áll, az erőforrások az Önkormányzat tárgyévi költségvetésében biztosítottak.	Az eredmények megmaradó tudást, értéket teremtenek.
6	Megváltozott munkaképességű munkavállalók foglalkoztatása	A Rehab-XVI. Nonprofit Kft.-ben akkor rentábilis a megváltozott munkaképességűek foglalkoztatása, ha minél több a végezhető munka.	A Reha- Kft nem veszít munkahelyei közül, a megrendelések legalább a jelenlegi szinten fenntartják a céget.			Rehab-XVI. Nonprofit Kft előnyben részesítése olyan önkormányzati megrendelések esetén, amelyek a cég profiljába tartozik (pl.: iskolai füzetsomag, irodai naptárak, oklevéltartó mappa).	Önkormányzat és a Polgármesteri Hivatal - irodái	2027. 12. 31. (péntek)	Nem csökken a Rehab-XVI. Kft által foglalkoztatott megváltozott munkaképességű személyek száma.	Az elvégzendő munkák megrendelésére az erőforrások az Önkormányzat tárgyévi költségvetésében biztosítottak.	Azok a szolgáltatások, melyeket az Önkormányzat a Rehab-XVI. Kft-től rendel meg, egyébként is szükséges szolgáltatások, ezért csak elhatározás kérdése, hogy van-e a tevékenységnek egy olyan hozadéka is, hogy a megváltozott munkaképességű munkavállalóknak stabil munkavégzése lehessen.

3. Megvalósítás

3.1 A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódról és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokat, az őket érintő konkrét feladatokat intézményi szintű dokumentumaikban (munkaterv, szakmai program) rögzítsék.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására a **HEP IT-ben megfogalmazottak végrehajtásának koordinálására a Polgármesteri Hivatal Szociális és Szociális Irodáját jelöli ki.**

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

3.2 A megvalósítás folyamata

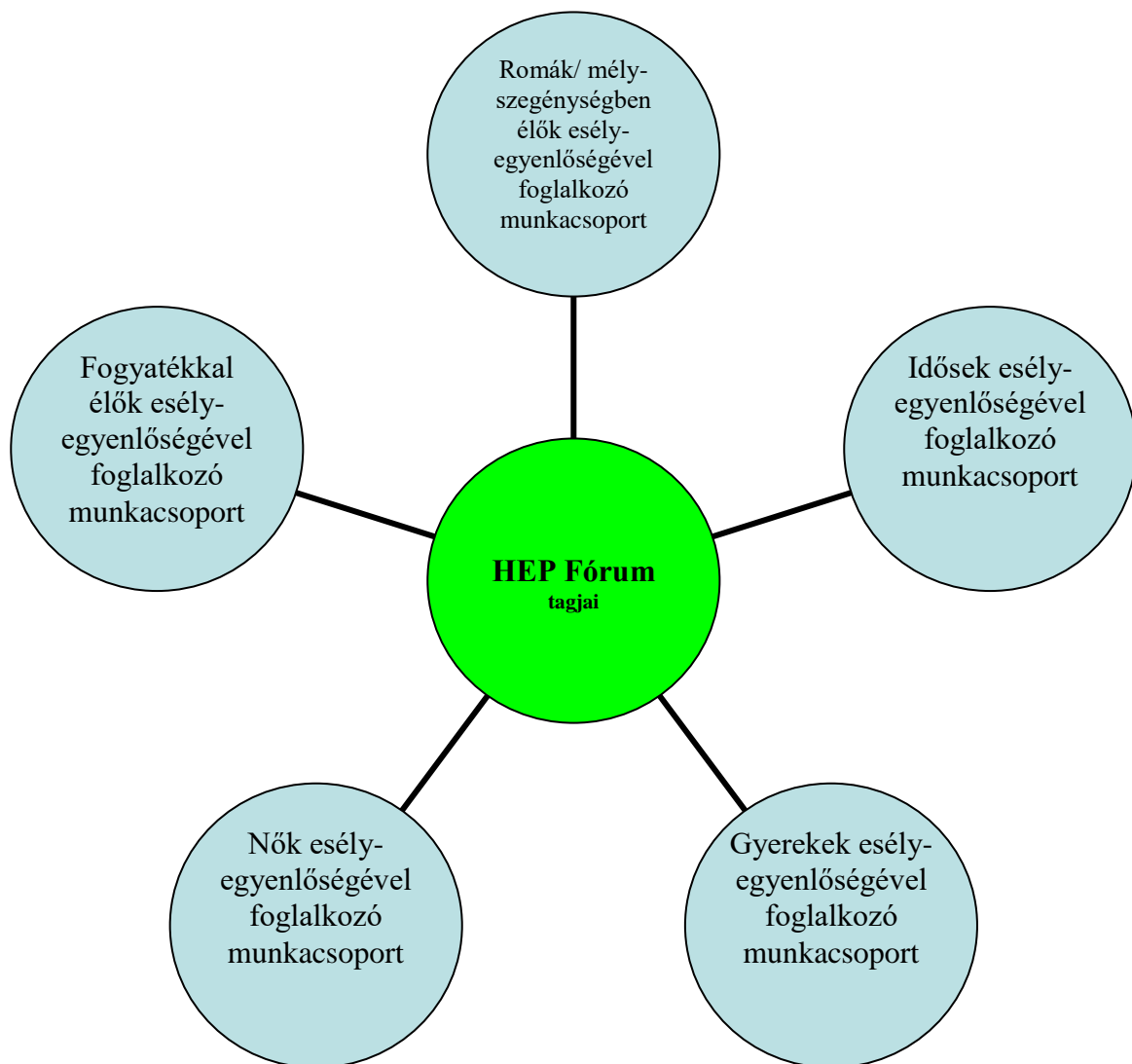
A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése lehet. HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki. a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

A HEP Fórum feladatai:

- a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosítása, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazása, összehangolása,
- a HEP intézkedéseinek megvalósításában, az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata,

- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT aktualizálása, az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, dokumentálása, kommunikálása

A HEP Fórumot 2013-ban létrehoztuk. A HEP felülvizsgálataikor, valamint új HEP megalkotásakor kérjük közreműködésüket, de folyamatosan számítunk javaslataikra, együttműködésükre.

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább két évente, a felülvizsgálatok és az új HEP elfogadása előtt, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül.

A HEP Fórumok összetétele:

Tagok

- a település polgármestere képviseletében a területért felelős alpolgármester,
- a település jegyzője,
- helyi nemzeti önkormányzatok vezetői,
- beavatkozási területekhez kapcsolódó önkormányzati bizottságok (Egészségügyi és Szociális Bizottság, Kulturális, Sport, Ifjúság- és Gyermekvédelmi Bizottság) elnökei,
- a kerületi közszolgáltató intézmények képviselői (esetenként szakterületeket összefogva),
- az Észak-Pesti Tankerület képviselője,
- Budapest Főváros Kormányhivatal XVI. kerületi Hivatalának vezetője
- a Szociálpolitikai Kerekasztal képviselői, melynek tagjai egyben a HEP Fórumnak is tagjai, mint például a településen működő – a HEP célcsoportjai kapcsán érintett – civil szervezetek és egyházak képviselői,
- helyi jelzőrendszeri felelős,
- a település HEP referense: Szociális és Szociális Intézményi Iroda vezetője,
- a rendvédelmi és közbiztonsági szervezetek képviselői.

Állandó meghívott

- az illetékes esélyegyenlőségi mentor.

3.3 Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására.

3.4 Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására a felülvizsgálatok alkalmával tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit a nyilvános Képviselő-testületi előterjesztés formájában.

A HEP Fórum által végzett monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett, a Képviselő-testületi előterjesztés részeként. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző

rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

3.5 Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester felel.

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum bevonásával és támogatásával végzi, így:
  - o Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
  - o Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
  - o Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
  - o Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni.

A Polgármester megbízásából a Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről Müller Kinga, a Szociális és Szociális Intézményi Iroda vezetője felel.

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői:

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek;
- felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.

Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-et, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak.

3.6 Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a **kétévente előírt felülvizsgálat** során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, **a HEP Fórum megvitatja a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát** annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. A Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. Ezt követően Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzat Képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és ..... számú határozatával elfogadta.

Csatolt melléklet: képviselő testület elfogadó határozatát tartalmazó kivonat.

Kelt: Budapest, időbélyegző szerint

Kovács Péter
polgármester
Aláírás

A KÉPVISELŐ TESTÜLET ELFOGADÓ HATÁROZATÁNAK KIVONATA